

Lopen kunta

TILINPÄÄTÖS 2022

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAKERTOMUS

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	1
1. OLENNAISET TAPAHTUMAT JA KOKONAISTALOUDEN KEHITYS.....	3
1.1. Kehityskatsaus ja olennaiset tapahtumat.....	3
1.1.1. Väestö ja työllisyys	3
1.1.2. Kunnan toiminnan ja talouden kehitys.....	6
1.2. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	9
1.3. Kokonaistalouden tarkastelu.....	16
1.3.1. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	16
1.3.2. Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	18
1.3.3. Tase ja sen tunnusluvut	20
1.3.4. Kunnan kokonaistulot ja -menot	23
1.4. Konsernitilinpäätös	24
1.4.1. Konsernirakenne ja toiminnan ohjaus.....	24
1.4.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.	24
1.4.3. Konsernitavoitteiden toteutuminen.	25
1.4.4. Konsernilaskelmat.....	27
2. LOPEN KUNNAN STRATEGIA 2018–2023.....	32
3. TOTEUTUMISVERTAILUT	34
3.1. Käyttötalouden toteutuminen	34
Keskusvaalilautakunta	34
Tarkastuslautakunta	35
Kunnanhallitus	36
Vapaa-aikalautakunta	48
Ympäristö- ja rakennuslautakunta.....	59
Perusturvalautakunta.....	65
Sivistyslautakunta	77
Tekninen lautakunta.....	98
3.2. Tuloslaskelman toteutuminen	115
3.3. Investointien toteutuminen	117
3.4. Rahoitusosan toteutuminen	123
3.5. Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	124
LIITE	
Luottamushenkilöt toimielimittäin.....	127

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma	140
Rahoituslaskelma	141
Tase 31.12.2022	142

Konsernitilinpäätös

– Tuloslaskelma	143
– Rahoituslaskelma	144
– Tase 31.12.2022	145

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	146
Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	147
Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	148
Tasetta koskevat liitetiedot.....	151
Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	157
Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	150

ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET

Lopen Vesilaitos (taseyksikkö)	160
--------------------------------------	-----

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	181
---	-----

MUUT TILINPÄÄTÖKSEEN LIITETTY ASIAKIRJAT

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista	182
--	-----

HENKILÖSTÖRAPORTTI.....	183
-------------------------	-----

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Talousarviovuosi 2022 on takana ja nyt voidaan arvioida, miten kunnan tilikausi toteutui taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden osalta.

Vuosina 2020 ja 2021 talouden ja toiminnan suunnittelua vaikeutti merkittävästi koronaviruspandemia. Tilanne ei ollut vielä normalisoitunut, kun keväällä 2022 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Ukrainan kriisi loivat uutta epävarmuutta. Kriisien seurauksena olemme jo pitkään eläneet kiihtyvän inflaation sekä kustannusten ja korkojen nousun aikaa. Kunnan talouteen kriisit heijastuivat lähinnä välillisesti rakennuskustannusten ja ostopalveluiden hintojen nousun kautta. Kunnan käytännön toimintaan kriiseillä oli tilinpäätösvuonna melko vähäiset vaikutukset, vaikka poikkeustilanteilla on varmasti ollut työntekijöitä ja kuntalaisia kuormittava vaikutus.

Tilinpäätösvuotta leimasi myös sote-uudistuksen valmistelu ja vuosi olikin viimeinen, jolloin vastuu kunta-laisten sosiaali- ja terveystalouksista oli kunnalla. Yli 130 kunnan perusturvatoimen työntekijää siirtyi vuoden 2023 alusta lukien Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palvelukseen. Poikkeuksellisesta tilanteesta huolimatta kunta jatkoi normaalia aktiivista toimintaa ja kehittämistä. Panostusta tulevaisuuteen rakennettiin myös jatkamalla merkittävien investointien tekemistä, kun Läyliäisten paloaseman ja uuden liikuntahallin rakennustyöt pääsivät vauhtiin. Voikin todeta, että kokonaisuudessaan vuosi 2022 oli Lopen kunnalle monessa mielessä hyvä.

Vuonna 2022 toimintatuotot kehittyivät 615 787 euroa muutetussa talousarviossa arvioitua suurempina. Toimintamenojen osalta ylitystä muutettuun talousarvioon verrattuna kertyi yhteensä 736 721 euroa. Kokonaisuutena kunnan toimintatuotot pienenivät 17,3 % ja toimintakulut kasvoivat 7,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan verotulot kehittyivät suotuisasti niin kunnallisverojen, yhteisöveroien kuin kiinteistöveroienkin osalta ja verojen kokonaiskertymä oli kaikkien aikojen ennätys 33 775 938 euroa. Lopputuloksena Lopen kunnan tilinpäätös vuodelta 2022 on 115 308 euroa ylijäämäinen.

Vaikka talouden yleinen epävakaus aiheutti loppuvuodesta useita omakotitalotonttien varausten peruutuksia ja rakentamishankkeiden siirtymisiä, kävi kunnan tonttikauppa varsin hyvin. Tilinpäätösvuonna omakotitalotontteja myytiin yhteensä 16 kappaletta. Kunnan väkilukuun tonttimyynnillä ei vielä ollut vaikutusta, sillä asukasluku laski 50 asukkaalla tilinpäätösvuoden aikana. Lasku johtui valtaosaltaan syntyvyyden ja kuolleisuuden negatiivisesta erosta, mutta myös kunnasta poismuuttajia oli muutama enemmän kuin mitä kuntaan tulijoita. Vuoden lopussa kunnan asukasluku oli 7 749 asukasta. Silmänkannon yritysalueelta myytiin vuoden aikana yksi yritystontti, minkä lisäksi yhdestä tontista tehtiin esikauppakirja.

Vaikka Loppi teki jälleen kerran ylijäämäisen tilinpäätöksen ja kunnan talous on vakaalla pohjalla, joutuvat valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksentekijät tulevana vuosina vaikeiden päätösten eteen. Julkisen talouden kestävyysvaje haastaa meitä edelleen tekemään uudistuksia. Muutokset ovat tämän päivän arkea, ne koettelevat niin talouden rakenteita kuin lainsäädännön vaatimuksia heijastuen jossain vaiheessa myös kunnan ja kuntalaisten elämään. Kunnan toimintaympäristön jatkuvassa epävarmuudessa on tärkeää, että kunnalla on oma selvä suunta ja strategia sinne pääsemiseksi. Kunnan yleisen toiminnan ja kehittämisen ohella vuoden 2022 talousarviossa olikin varattu määrärahaa kunnan uuden strategian toteutukseen.

Uutta strategiaa vuosille 2023–2027 valmisteltiin kuntalaisia ja eri yhteistyötahoja laajalti osallistaen lähes koko tilinpäätösvuosi. Strategiassa on pyritty vastaamaan hyvinvointialueuudistuksesta aiheutuviin kunnan roolin muutoksiin. Sivistyssektori nousee uuden kunnan arjessa merkittävään rooliin, sillä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muiden sivistyspalvelujen toimintamenot ovat kunnan talousarviosta jatkossa jopa 60 %. Uudessa strategiassa myös elinvoimalla ja osallistamisella on suuri rooli. Jatkossa kunnalla on myös merkittävä ja aikaisempaa korostuneempi asema kuntalaisten yleisestä hyvinvoinnista huolehtimisessa. Tämän johdosta kuntaan perustettiin uusi hyvinvoinnin ja vapaa-ajan toimiala, jota johtamaan valittu hyvinvointi- ja vapaa-aikapäällikkö on yhdessä hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan kanssa tärkeässä roolissa Lopen hyvinvointimallin muodostamisessa.

Lopen uuden kuntastrategian 2023–2027 visiona on ”Mahdollistamme elämisen ja yrittämisen unelmia luonnon keskellä”. Kuntastrategian peruskiviä ovat tasapainoinen talous sekä osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Niiden varaan rakentuvia painopisteitä ovat taajamien ja kylien elinvoima, osallisuudella luotu hyvinvointi ja suunnitelmallinen kasvu. Jokaiselle osa-alueelle on määritelty strategiset tavoitteet ja keinot, miten aiomme tavoitteeseen päästä. Loppi haluaa olla vakavarainen, kehittyvä, kuntalaisten sekä yritysten hyvinvointia ja kasvua tukeva kunta.

Kunnanjohtajana uskon vakaasti, että siinä myös onnistumme.

Lopella 16.3.2023

Mikko Salmela
kunnanjohtaja

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT JA KOKONAISTALouden KEHITYS

1.1. KEHITYSKATSAUS JA OLENNAISET TAPAHTUMAT

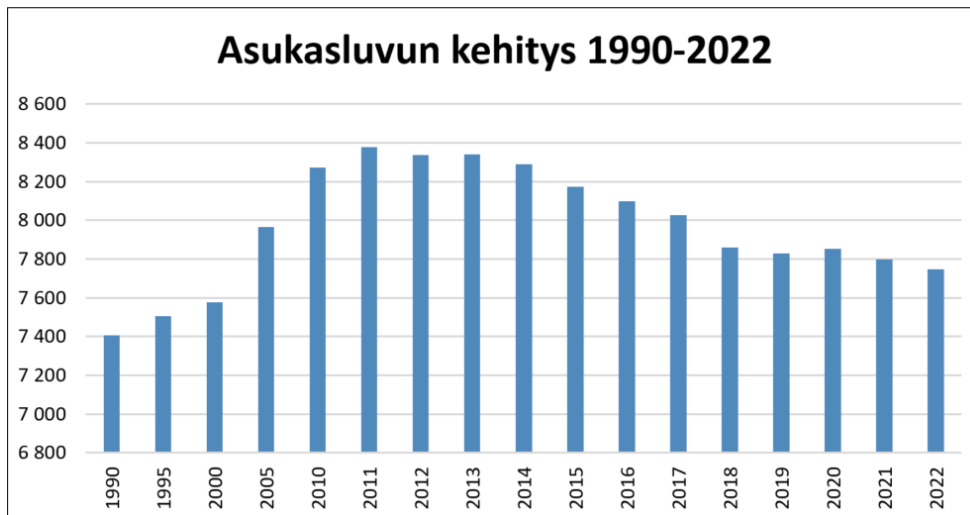
1.1.1. VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS

Asukasluvun kehitys 1990–2022

Vuosi	Asukasluku 31.12.	Muutos / v.	Muutos / 5 v
1990	7 405		
1995	7 506	-82	101
2000	7 578	77	72
2005	7 964	141	386
2010	8 273	29	309
2011	8 377	104	371
2012	8 336	-41	214
2013	8 341	5	195
2014	8 291	-50	47
2015	8 175	-116	-98
2016	8 098	-77	-278
2017	8 028	-70	-308
2018	7 861	-167	-480
2019	7 828	-33	-463
2020	7 855(*)	27	-320
2021	7 790(**)	-63	-308
2022	7 749	-50	-279

Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne, Väestön ennakkotilasto

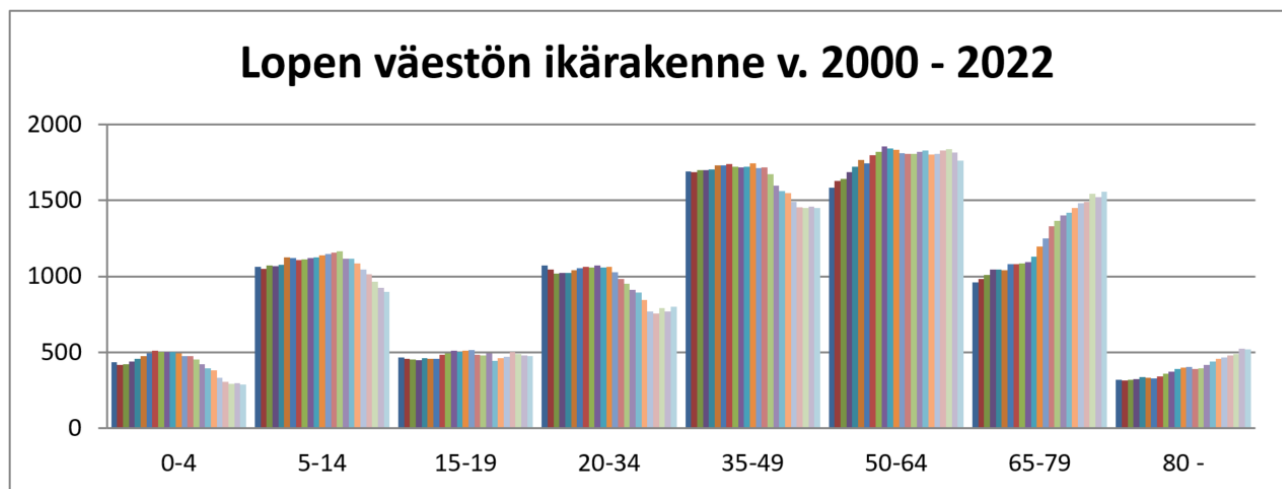
(* Tilastokeskus on tarkentanut asukaslukua kevään 2021 aikana ja todellinen asukasluku on 7 853. Raportointi on toteutettu vuoden 2021 tilinpäätöksessä olleen Tilastokeskuksen antaman asukasluvun 7 855 mukaisesti. Muutoksen määrässä on huomioitu vuoden 2020 osalta asukasluku 7 853.
(**)Tilastokeskus on tarkentanut asukaslukua vuoden 2022 aikana ja todellinen asukasluku on 7 799. Raportointi on toteutettu vuoden 2022 tilinpäätöksessä Tilastokeskuksen antaman asukasluvun 7 790 mukaisesti. Muutoksen määrässä on huomioitu vuoden 2021 osalta asukasluku 7 799.

Lopen kunnan asukasluvun kehitys on ollut vuodesta 2013 alkaen laskeva vuotta 2020 lukuun ottamatta. Asukasluku laski vuoden 2022 aikana 50 henkilöllä. Asukasluvun lasku johtui pääosin luonnollisesta väestönlisäyksestä, joka oli negatiivinen 43 henkilöä. Kuntien välinen muuttoliike oli negatiivinen 22 asukkaan verran. Maahanmuutto puolestaan oli positiivinen 18 henkilön verran.

Asukasluvun kehitys on viime vuosina ollut heikkoa koko Kanta-Hämeen alueella. Maakunnan väkiluku vuoden 2022 lopussa oli 169 570. Asukasluku laski vuoden 2022 aikana 664 henkilöllä. Väestönlaskua oli enemmän kuin vuonna 2021, jolloin Kanta-Hämeen väestömäärä laski 469 henkilöllä.

Lopen kunnan väestön ikärakenne 2000–2022

Ikärakenteella mitaten talousarviovuoden 2022 ja sitä edeltävän vuoden 2021 välillä eniten lisäystä väestössä tapahtui 20–34-vuotiaiden osalta 3,9 % ja 65–79-vuotiaiden osalta 2,5 %. Eniten vähennystä tapahtui 50–64-vuotiaissa, joiden osuus väheni -3,1 %.

Kuviosta voi havaita, että 5–14-vuotiaiden määrä on kääntynyt laskuun. Suurin ikäryhmä oli 20–64-vuotiaat, joiden suhteellinen osuus kunnan väkiluvusta oli 52 % vuonna 2022. Kuvio osoittaa selkeästi, että 2000-luvulla ikärakenteella mitaten kasvua on tapahtunut eniten yli 65-vuotiaissa. Kunnan kehityksen kannalta huomioitavaa on, että vanhimpien ikäryhmien määrän kasvu tulee olemaan voimakasta.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan vuoteen 2040 mennessä Lopen kunnan kokonaisväkiluku laskisi 7 176 asukkaaseen. Ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä vähenisi -26 %, 15–64-vuotiaiden määrä vähenisi -18 % ja yli 65-vuotiaiden määrä kasvaisi 26 % vuoteen 2040 mennessä.

Tilastokeskus ennakoii vuoden 2040 maakunnan väkiluvuksi 159 251 asukasta. Väestöennusteen mukaisesti Hämeenlinnan seudulla asukkaita olisi 90 290, Riihimäen seudulla 41 220 ja Forssan seudulla 27 741. Tilastokeskuksen ennuste perustuu trenditarkasteluun.

Keskimääräisen työttömyysasteen kehitys 2000–2022

Vuosi	Loppi	Riihimäen seutu	Kanta-Häme	Koko maa
2000	10,5	12,2	12,6	14,4
2005	8,4	10,0	10,0	10,6
2010	6,8	9,3	10,1	10,0
2011	6,0	8,3	9,0	9,1
2012	6,0	8,3	8,8	9,4
2013	6,9	9,5	10,2	11,3
2014	8,3	10,5	11,0	12,4
2015	8,8	10,8	11,9	13,4
2016	7,6	14,1	11,5	13,6
2017	6,3	8,8	10,1	11,2
2018	5,3	7,2	8,9	9,7
2019	5,7	7,0	8,8	9,8
2020	7,4	10,2	11,8	13,6
2021	6,4	8,6	10,0	10,5
2022	5,4	8,3	9,0	9,9

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli joulukuun 2022 lopussa kaikkiaan 260 444 työnvälityksen säädösten mukaisesti työttömäksi työnhakijaksi tilastoitua. Työttömien työnhakijoiden määrä oli 14 900 pienempi kuin edellisen vuoden joulukuussa.

Hämeen ELY-keskuksen kuntien alueella oli 18 562 työtöntä työnhakijaa joulukuun 2022 lopussa. Tämä oli 1 543 eli 7,7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuoden takaiseen verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä laski Hämeen maakunnista Kanta-Hämeessä 734:lla (9 %) ja Päijät-Hämeessä 809:lla (7 %). Koko maassa työttömien määrä kääntyi laskuun 0,6 %. Kanta-Hämeessä oli joulukuun lopussa 7 042 työtöntä työnhakijaa ja Päijät-Hämeessä 11 520.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeessä joulukuun lopussa 10,8 %, joka oli 1,0 % matalampi kuin vuosi sitten. Alueen alimmat työttömyysasteet olivat Lopella (5,4 %), Hattulassa (5,7 %), ja Hausjärvellä (6,3 %). Korkeimmat työttömyysasteet olivat Hartolassa (16,0 %), Heinolassa (14,4 %) ja Lahdessa (13,9 %).

Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömien osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta oli Hämeen ELY-keskuksen alueella 13,5 % ja ulkomaalaisten työttömien osuus ulkomaalaisesta työvoimasta 29,8 %. Alle 25-vuotiaita oli työttömänä 1 950, joka oli 254 vähemmän (11,5 %) kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleita oli joulukuussa 7 405, joka oli 1 686 eli 18,5 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaita työnhakijoita oli 7 728 eli 869 vähemmän (10,1 %) kuin vuosi sitten.

Kanta-Hämeen maakunnassa työttömien työnhakijoiden määrä laski joulukuussa 2022 edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden lähes kaikissa alueen kunnissa; eniten Ypäjällä (1,7 %), Hattulassa (1,5 %), Hämeenlinnassa (1,5 %) ja Janakkalassa (1,5 %). Lopella määrä laski 1,0 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Lopella oli vuoden 2022 joulukuun lopussa työttömänä 195 henkilöä, kun vastaavana ajankohtana vuonna 2021 työttömänä oli 228 henkilöä. Työttömistä työnhakijoista oli alle 25-vuotiaita 15 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömiä oli 67 henkilöä joulukuussa 2022. Avoimien työpaikkojen määrä oli 26 työpaikkaa joulukuun 2022 lopussa.

1.1.2. KUNNAN TOIMINNAN JA TALOUDEN KEHITYS

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2022 tilinpäätösten ennakkotiedot osoittavat, että kuntien ja kuntayhtymien tilikauden 2022 tulokset olivat hyvin lähellä tasapainoa. Tiedot selviävät Valtiokonttorin tutkihallintoa.fi kuntien tilinpäätösennusteiden raporteista, sekä Suomen Kuntaliiton tekemästä kuntien tilinpäätösennusteiden koonnista. Manner-Suomen kunnilta saatujen tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien tilinpäätösennusteiden tulos on 1,3 miljardia euroa ylijäämäinen.

Vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut kasvoivat 4,7 % ja ovat keskiarvon mukaisesti 8 406,10 euroa asukasta kohden. Toimintatuotot kasvoivat 3,7 % ja ovat keskiarvon mukaisesti 1 299,70 euroa asukasta kohden. Toimintakate tulee keskiarvon mukaan olemaan noin 7 099 euroa alijäämäinen asukasta kohden.

Vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien verotulot kasvoivat 5,2 % ja ovat keskiarvon mukaan 4 848 euroa asukasta kohden. Valtionosuudet kasvoivat 6,4 % ja ovat 1 941 euroa asukasta kohden. Kunnat saivat vuoden 2022 aikana koronatukea yhteensä noin 770 miljoonaa euroa. Koronaan kohdistuneesta valtionavustuksesta 470 miljoonaa euroa oli STM:n kautta myönnettyä terveysturvallisuuden valtionavustusta.

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaisesti on noin 3,5 miljardia euroa. Arvioiden mukaan kuntien vuosikate heikkeni 6,9 % ja on keskiarvon mukaan 635 euroa asukasta kohden. Tilinpäätösarvioiden tiedoissa negatiivinen vuosikate oli 13 kunnalla, kun edeltävänä vuotena negatiivinen vuosikate oli yhdeksällä kunnalla.

Kuntien lainakanta oli 18,54 miljardia euroa vuoden 2022 lopussa. Asukasta kohden kuntien lainakanta vuonna 2022 oli keskiarvona 3 359 euroa, mikä tarkoitti 3,05 % laskua edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna.

Investointimenoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviossa oli yhteensä 5,76 miljardia euroa vuonna 2022. Investoinnit kasvoivat vuoden 2022 aikana 8,0 % ollen keskiarvon mukaan 762 euroa asukasta kohden.

Manner-Suomen kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan ulkoiset toimintakulut kasvoivat 1,8 %. Kuntayhtymien tilinpäätösarvioissa vuosikate laski 12,8 %.

Kuntayhtymien lainakanta oli tilinpäätösarvioiden mukaan 12,8 % suurempi kuin vuoden 2021 tilinpäätöksissä. Investointimenot puolestaan nousivat 21,7 %.

Lopen kunnan talouskehitys

Lopen kunnan talouskehitys oli vuonna 2022 positiivinen. Tilikauden tulos oli 115 308 euroa ylijäämäinen. Tilikauden 2022 tulos toteutui budjetoitua paremmin.

Kunnan toimintatuotot (ilman sisäisiä tuottoja) pienenevät 17,3 % kertomusvuonna edellisvuoteen verrattuna ja toimintakulut kasvoivat 7,6 %. Näiden erotusta mittaava toimintakate kasvoi 11,8 %.

Kunnan verotulot kasvoivat 5,1 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan valtionosuudet kasvoivat 7,6 % vuoteen 2021 verrattuna.

Toimintakulujen ryhmätason tarkastelussa (ilman sisäisiä kuluja) henkilöstökulut kasvoivat 4,2 %, palvelujen ostot kasvoivat 10,0 %, aineet, tarvikkeet ja tavarakulut kasvoivat 10,0 %, avustukset kasvoivat 9,4 % ja muut toimintakulut kasvoivat 5,8 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Toimintatuottoja, verotuloja ja valtionosuuksia kertyi 1 669 761 euroa enemmän kuin vuonna 2021. Kunnan toimintakulut kasvoivat euromääräisesti edellisvuodesta 3 979 183 euroa, pienensi edellä mainittujen muutosten yhteisvaikutus vuosikatetta 2 309 915 euroa.

Investointimenot kasvoivat kertomusvuonna 5 459 004 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Kunnan pitkäaikainen lainamäärä kasvoi 363 288 euroa vuodesta 2021. Pitkäaikaista lainaa otettiin lisää vuoden 2022 aikana 3,0 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksessä poistot pienenevät kertomusvuonna edelliseen vuoteen verrattuna 165 484 euroa. Poistot toteutettiin vuonna 2020 hyväksytyn poistosuunnitelman mukaisesti.

Kunnan tilikauden tulos oli 115 308 euroa ylijäämäinen. Tulos on positiivinen, joten talousarvion tulostavoite saavutettiin ja ylitettiin vuonna 2022.

Lopen kunnan henkilöstön lukumäärä oli vuoden 2022 lopussa 485 henkilöä. Henkilöstön määrä oli vuoden 2021 lopussa 454 henkilöä.

Tulopohjamuutokset kuntataloudessa vaativat Lopen kunnalta tulevana vuosina myös tarkkaa taloudenpitoa. Edessä on tiukempi taloustilanne johtuen muun muassa hyvinvointialueiden vaikutuksista valtionosuuksien ja verotulojen rakenteeseen jatkossa. Jotta lähivuosien investoinnit voidaan kattaa, on kunnan tulopohjan oltava jatkossakin vahvaa ja menot on pidettävä kurissa.

Verotulot

	2022 euroa	Muutos% 2022-2021	2021 euroa	Muutos% 2021-2020	2020 euroa	Muutos% 2020-2019
Kunnallisvero	28 851 827	5,00	27 476 355	4,24	26 358 098	2,90
Kiinteistövero	2 106 038	4,90	2 007 755	6,27	1 889 252	-10,3
Yhteisövero	2 818 073	5,70	2 665 995	53,07	1 741 734	17,80
Yhteensä	33 775 938	5,06	32 150 105	7,21	29 989 084	2,68
Euroa / asukas	4 358,75	5,61	4 127,10	8,10	3 817,83	2,33
Tulovero %	21,5		21,5		21,5	

Lopelle kunnallisveroa tilitettiin 5,0 % enemmän kuin vuonna 2021. Valtakunnallisesti kunnallisveroa tilitettiin 6,0 % enemmän edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2022 kiinteistöverotuloa tilitettiin 4,90 % enemmän kuin vuonna 2021, kun koko maassa kasvua oli 6,3 %.

Yhteisöveron tuotto kasvoi Lopella 5,7 %, kun koko maassa kasvua oli 27,4 %.

Verotulojen toteutuma oli talousarviota parempi, sillä verotuloja oli budjetoitu alkuperäisessä talousarviossa yhteensä 31 718 000 euroa. Kun verotulojen toteuma oli yhteensä 33 775 938 euroa, verotuloarvio ylittyi alkuperäisestä talousarviosta 6,49 %.

Kertomusvuonna Lopella verotulojen määrä asukasta kohden oli 4 359 euroa / asukas. Kuntien vuoden 2022 tilinpäätösennusteiden mukaan Manner-Suomen kuntien keskiarvo asukasta kohti on 4 165 euroa.

Valtionosuudet

Lopen kunta	2022 euroa	Muutos% 2022-2021	2021 euroa	Muutos% 2021-2020	2020 euroa	Muutos% 2020-2019
Valtionosuudet	18 681 048	7,63	17 356 647	-7,36	18 735 921	16,20
Euroa / asukas	2 410,77	8,20	2 228,07	-6,59	2 385,22	15,80

Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksesta.

Suomen Kuntaliiton lopullisen laskelman kuntien valtionosuuksista vuonna 2022 mukaisesti (3.1.2023) kunnille myönnettiin valtionosuutta yhteensä 10 728 miljoonaa euroa vuonna 2022 (10 021 miljoonaa euroa vuonna 2021). Vuosien 2021 ja 2022 valtionosuudet ovat sisältäneet verotulomenetysten korvausta.

Lopen kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousi 1,8 prosenttiyksikköä ja oli 23,59 vuonna 2022 (25,67 vuonna 2021).

Samassa yhteydessä valtionosuuksien kanssa maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset. Kotikuntakorvauksen perusosa oli 7 452 euroa vuonna 2022.

Lopen kunnan vuoden 2022 valtionosuudet toteutuivat suurempina kuin edeltävänä vuotena. Kunnan kertomusvuonna saamien valtionosuuksien määrä kasvoi 1 324 401 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Ympäristöasiat

Kunta on huolehtinut ympäristönsuojelun viranomaistoiminnasta; ympäristönsuojelun lupa-asioista ja valvonnasta ympäristölupien, maa-aineslupien, meluilmoitusten, maisematyölupien, jätehuollon ja jätevesien käsittelyn valvonnan osalta, ympäristön tilan seurannasta, luonnonsuojelun ja vesienhoidon edistämisestä sekä neuvonnasta ja tiedottamisesta. Vuonna 2022 ympäristönsuojelun toimintaan ei ole sisällynyt mitään erikseen mainittavaa suurempaa kokonaisuutta, kuten ympäristövastuita.

Ympäristötuotot ja -kulut	Vuosi 2022 euroa	Vuosi 2021 euroa
Ympäristötuotot	41 923	43 488
Viranomaistoiminnan tuotot	41 786	43 452
Muut ympäristötuotot	137	36
Ympäristönsuojeluun saadut avustukset *)	-	-
Ympäristökulut	169 832	119 903
Viranomaistoiminnan kulut	160 444	112 103
Muut kulut	-	-
Ympäristönsuojeluun annetut avustukset	9 388	7 800
Ympäristökulut, netto	127 909	76 415

Yhteenveto

Lopen kunnan talouskehitys oli vuonna 2022 positiivinen. Tilikauden tulos oli 115 308 euroa ylijäämäinen.

Yleisen talouskehityksen epävakaus ja sen vaikutus muun muassa energian, polttoaineiden ja materiaalien hintojen sekä lainojen korkokulujen nousuun ja edelleen koronapandemian aiheuttamien vaikutusten seuraukset näkyivät vuoden 2022 toimintamenojen kehityksessä ja toteumassa.

Verotulojen kehitys oli koko vuoden 2022 ajan, edellisen vuoden tavoin arvioitua suurempi. Vuoden 2022 verotulot toteutuivat selkeästi talousarviossa arvioitua suurempina. Koska verotulot ovat kunnan keskeinen rahoituslähde, on talouden kehittymisen oltava jatkuvan seurannan kohteena niin kokonaisuutena kuin toimialoittainkin.

Valtionosuuksien määrä nousi vuoteen 2021 verrattuna. Valtionosuudet toteutuivat myös arvioitua suurempina. Yhteenvetona voidaan todeta, että Loppi sai vuonna 2022 verotuloja ja valtionosuuksia yhteensä asukasta kohti laskettuna 6 769,52 euroa (vuonna 2021 yhteensä 6 355,17 euroa).

Tavoitteena on, että myös vuodelta 2023 voidaan saavuttaa tasapainoinen tilinpäätös. Täten kunnan eri organisaatiotasolla tulee olla valmiudet reagoida tarvittaessa myös uusiin toimenpiteisiin, jos tavoitteen saavuttaminen sitä edellyttää. Koko organisaation tulee tiedostaa kulloinenkin taloustilanne oman seurantansa kautta, mihin talouden seurantajärjestelmät antavat hyvän työkalun. Talouden suunnittelussa tulee huomioida verotulojen ja valtionosuuksien mahdolliset rakennemuutokset tulevien vuosien osalta.

1.2. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kunnan sisäistä valvontaa on vuonna 2022 ohjannut 1.8.2021 voimaan astunut sekä 9.11.2021, 1.2.2022 ja 1.6.2022 päivitetty Lopen kunnan hallintosääntö, sekä valtuuston keväällä 2016 hyväksymät Lopen kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Sisäistä valvontaa ohjaa myös kunnan hallituksen hyväksymä sisäisen valvonnan ohje.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että strategiassa, talousarviossa ja kunnallisessa päätöksenteossa asetetut tavoitteet saavutetaan, kunnan toiminta on lakien, sääntöjen, ohjeiden ja tehtyjen päätösten mukaista, resurssit ovat tehokkaassa ja tuloksellisessa käytössä, omaisuus on turvattu ja niin viranhaltija- kuin luottamushenkilöjohdonkin saama informaatio on oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kuntalain mukaan kunnanhallitus. Kukin kunnan toimielin ja sen alainen johtava viranhaltija vastaa omalta osaltaan toiminnan sisäisestä valvonnasta, valvonnan organisoinnista ja riittävydestä.

Vuosittaista selontekoa varten toimialat antavat toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen oman toimialansa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toteutuksesta sekä valvonnan havainnoista ja tuloksista.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallitus valvoi lautakuntien päätöksentekoa edustajiensa kautta. Kunnanhallitus on nimennyt kuhunkin lautakuntaan yhden jäsenistään valvomaan lautakunnan toimintaa. Kunnanhallituksen jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti lautakuntien työskentelyyn.

Lopen kunnan hallintosäännön (hyväksytty valtuustossa 31.5.2021, voimaan 1.8.2021, päivitetty 9.11.2021, 1.2.2022 ja 1.6.2022) mukaan lautakuntiin on nimetty kunnanhallituksen edustaja, jolla on puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakunnan kokouksissa. Kunnanhallituksen jäsen on ollut lautakuntien kokouksissa mukana seuraavasti: perusturvalautakunnan kokous 11/12 kertaa, sivistyslautakunnan kokous 8/10 kertaa, teknisen lautakunnan kokous 8/10 kertaa, ympäristö- ja rakennuslautakunnan kokous 6/8 kertaa sekä vapaa-aikalautakunnan kokous 5/6 kertaa.

Lautakuntien esityslistat on toimitettu ennakoon kunnanhallituksen puheenjohtajalle ja kunnanjohtajalle. Lautakuntien esityslistat käydään keskeisiltä osin läpi kokousta edeltävässä kunnan johtoryhmässä. Lautakuntien ja muiden toimielinten pöytäkirjat toimitetaan aina kokouksen jälkeen kunnanhallitukselle tiedoksi ja niistä käydään tarvittaessa keskustelua johtoryhmässä. Pöytäkirjojen pohjalta kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen puheenjohtaja päättävät mahdollisesta otto-oikeudestaan. Vuoden 2022 aikana otto-oikeutta ei ole käytetty.

Kunnan toiminnassa on noudatettu hankintaohjetta (päivitetty 1.6.2021) ja hallintosääntöä (voimaan 1.8.2021).

Viranhaltijat dokumentoivat viranhaltijapäätöksensä sähköiseen järjestelmään (viranhaltijoiden päätösovellus, Valmu/TWeb). Järjestelmästä tulostetut päätösraportit toimitetaan säännöllisesti ao. toimielimelle tiedoksi. Käytäntö on osa päätöksenteon laillisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden valvontaa. Päätösluetteloiden pohjalta päätetään mahdollisesta otto-oikeuden käytöstä koskien viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä. Vuoden 2022 aikana otto-oikeutta ei ole käytetty.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta ja tuloksellisuuden arviointi

Kunnanhallitus antaa toimialoille vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, heti talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Talousarvion määrärahat ja tuloerät on kohdistettu ko. toiminnasta vastaavalle toimielimelle. Jokaiselle määrärahalle on määrätty siitä vastaava toimielin, vastuualue ja tilivelvollinen viranhaltija. Toimielimet päättävät vuosittain mm. laskujen hyväksyjistä ja talousarvion muusta täytäntöönpanosta ja vastuista siltä osin kuin se hallintosäännöllä kuuluu toimielimen tehtäviin. Laskujen hyväksymismenettely on osa sisäistä valvontaa. Laskun asiataarkastuksen suorittaa aina eri henkilö kuin laskun hyväksyjä.

Kunnan taloudesta vastaavat tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat raportoivat talousarvion ja taloudellisen kehityksen sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta säännöllisesti. Kunnanhallitus on seurannut koko kunnan talouden kehitystä säännöllisesti tuloslaskelmatasolla. Kunnan verotulojen ja valtionosuuksien kehityksestä sekä asukasmäärästä ja työllisyystilanteesta on raportoitu kunnanhallitukselle kuukausittain. Valtuustolle on raportoitu kunnan talouden toteumasta ja tavoitteiden toteutumisesta neljännesvuosittain.

Valtionosuuspäätökset on käsitelty ao. lautakunnissa ja valtionosuuskokonaisuus kunnanhallituksessa. Käsittelyyn liittyvässä valmistelussa tarkistetaan valtionosuusperusteiden oikeellisuus.

Asiakasmaksujen tason ajanmukaisuus on käyty vuosittain läpi talousarvion täytäntöönpanoon liittyen. Jokainen toimiala vastaa vuoden aikana omien taksojensa ja maksujensa tason oikeellisuudesta. Tason tavoitteenmukaisuutta seurataan kuukausittain tulojen toteumaseurannalla ja vertailulla alueen muiden kuntien maksu-/taksatasoon.

Talouden kehitystä ja kunnan toimintaa seurataan säännöllisesti johtoryhmän kokouksissa. Johtoryhmätyöskentely on yksi sisäisen valvonnan keino. Johtoryhmän kokouksissa käydään läpi ajankohtaiset asiat sekä talouden ja strategian toteutumat. Toiminnallisiin epäkohtiin, ongelmiin ja haasteisiin tartutaan niiden tultua ilmi. Johtoryhmän säännöllisellä kokoontumisella varmistetaan kunnan johdon ja toimialojen sekä toimialojen välinen tiedonkulku ja yhteistyö. Muistio johtoryhmässä käsitellyistä asioista on saatettu kunnanhallitukselle tiedoksi ja viikoittain myös henkilökuntajakeluna sähköpostin ja intranetin kautta. Vuonna 2022 jokaisen kuukauden viimeisenä tiistaina kokoontui ydinjohtoryhmää laajempi ns. laajennettu johtoryhmä.

Sisäistä valvontaa suorittavien viranhaltijoiden on edellytetty kirjaavan toteuttamansa sisäisen valvonnan toimenpiteet ja tekemänsä havainnot kyseistä dokumentaatiota varten luotuun lomakkeeseen. Toimialojen johtajat ja esihenkilöt suorittavat sisäistä valvontaa omalla toimialallaan vastaavassa laajuudessa kuin suoritetaan kunnan keskushallinnon toimesta koko kuntaa koskien.

Valvontaa, ohjeistusta ja sen noudattamisen valvontaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia toteutetaan toimialakohtaisten johtoryhmien, erilaisten toimiala-/toimisto-, työpaikka- ja henkilöstöpalaverien sekä kehityskeskustelujen kautta.

Talouden seuranta varten toimialoilla on taloushallinnon järjestelmiin tarvitsemansa käyttöoikeudet, joiden avulla ne voivat jatkuvasti omaehtoisesti seurata haluamallaan tavalla ja tasolla kirjanpidon toteutumista.

Laskutusten oikeellisuuden tarkistamiseksi viralliset laskutuslistat on hyväksytetty tilivelvollisella, ellei käytettävissä ole muutoin varmistavaa asiakirjaa.

Henkilöstöhallinnon osalta esihenkilöt tarkistavat ja hyväksyvät palkkatapahtumat ja poissaolot käytössä olevan henkilöstöhallintojärjestelmän kautta.

Maa-aines- ja ympäristölupaehdojen noudattamisen valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelmien avulla. Vakuuksia on seurattu luotujen seurantajärjestelmien mukaisesti.

Riskienhallinnan järjestäminen ja riskien huomioiminen

Vuonna 2022 koronapandemialla oli edellisten vuosien tapaan edelleen vaikutuksia kunnan toimintaan ja työntekijöiden työn sujuvuuteen. Vuoden aikana tilanne kuitenkin usealla toimialalla ja tehtäväalueella palautui lähemmäs normaalitilannetta. Koronapandemian aikana aikaisempaa laajemmin käyttöön otetut sähköiset kokoukset ja muiden tilaisuuksien seuraaminen etäyhteyksillä on jäänyt kaikkien toimialojen käyttöön koronatilanteen helpottamisen jälkeen.

Vuoden aikana kunnan toimintaan vaikutti Ukrainan ja Venäjän sota, joka heikensi materiaalien saatavuutta ja nosti muun muassa materiaalien ja energian kustannuksia, sekä lainojen korkotasoa. Sekä koronan että Ukrainan ja Venäjän sodan vaikutuksia ja niihin liittyviä toimenpiteitä käsiteltiin aina tarvittaessa kunnan johtoryhmässä.

Henkilöstöä ja esihenkilöitä ohjattiin oikeanlaisiin henkilöstöhallinnon toimintatapoihin ja sopimustulkintoihin koulutuksien ja henkilökohtaisen ohjauksen avulla, niin Kuntien Hetapalvelut Oy:n kuin henkilöstöpäällikön toimin.

Kunnan henkilöstöstä on arviolta kolmasosa eläköitymässä seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kunnan toiminnan kannalta merkittävä ja jatkuvasti korostuva riski on ammattitaitoisen ja pätevän henkilöstön rekrytointi. Kunnalla on ollut tietyissä henkilöstöryhmissä erityisesti vanhushpalveluissa rekrytointivaikeuksia. Kesäkaudella 2022 vanhushpalveluissa oli käytössä kertapalkkio hoitajahankinnan haasteiden ja kesälomakauden turvaamiseksi. Kertapalkkio (500 €) maksettiin tietyin edellytyksin kotihoidon, tehostetun palveluasumisen asumisyksiköiden ja päiväkeskuksen työntekijöille.

Kunnan talouden riskit liittyvät pääosin siihen, ettei kunta pysty ennen kaikkea ulkoisten tekijöiden vaikutuksesta ylläpitämään taloutensa tasapainoa suunnitellulla tavalla. Kunnan toiminnot toteutetaan hyvin niukoin resurssein ja kunnan talouden liikkumavara on pieni ja tasapaino herkkä. Yllättävät muutokset toiminnassa tai toimintaympäristössä saattavat vaikuttaa merkittävästi kunnan taloustasapainoon.

Kunnan merkittävin tulonlähde ovat verotulot, joiden kertymä riippuu voimakkaasti yleisestä talouskehityksestä ja työllisyystilanteesta. Myös valtionosuuksien vaikutus on kunnan talouden näkökulmasta suuri eikä kunnalla ole realistisia keinoja vaikuttaa niiden määrään. Hyvinvointialueiden vaikutus verotulojen ja valtionosuuksien kohdentumiseen sekä kunnan negatiivinen väestönkehitys vaikuttavat kunnan tulorahoitukseen samaan aikaan, kun palveluita kohtaan esitetyt saatavuus- ja laatuvaatimukset lisääntyvät. Verotulorahoitus toteutui vuonna 2022 arvioitua suurempana.

Talouden kehitystä ja riskien olemassaoloa ja toteutumista seurataan jatkuvasti. Kunnan yleiseen kilpailukykyyn ja elinvoimaan kohdistuvat riskit liittyvät yleiseen talouskehitykseen, elinkeinoelämän tilanteeseen ja kustannustason muutoksiin.

Lopen kunnalla on käynnissä oikeusprosessi lastensuojelun jälkihuollon kustannusten korvaamista koskevassa hallintoriita-asiassa. Toteutuessaan hallintoriita-asian taloudellinen vaikutus on 1,54 miljoonaa euroa. Hallinto-oikeuden päätöstä ei ole saatu vuoden 2022 aikana.

Kunta on suojannut omaisuus- ja henkilöriskit vakuutuksin yleisesti käytössä olevia perusteita noudattaen. Vakuutusasioissa kunta käyttää edunvalvonnassa omaa meklaria. Vakuuttamiseen liittyvä riskienhallinnan ajantasaisuus on käyty läpi vuosittain meklarin kanssa pidetyssä neuvottelussa. Kunnan vakuutukset kilpailutettiin viimeksi vuonna 2014 ja vuodelle 2022 suunniteltu vakuutusten kilpailuttaminen siirrettiin toteutettavaksi vuonna 2023.

Lopen kunnassa on useita tietojärjestelmiä, jotka sisältävät luottamuksellisia tietoja. Asianmukaisista suojauksista tietosuojaan ja luottamuksellisten tietojen osalta huolehditaan henkilöstön jatkuvalla koulutuksella, teknisillä ICT-ratkaisuilla sekä sopimusteknisesti palveluntuottajien osalta. Tämä on pysyvä riski ja sitä hallinnoidaan yhteistyössä kunnan tietohallinnon ja toimialojen sekä palveluntuottajien toimesta.

ICT-toiminnassa on toteutettu muutoksia, joilla kunnan tietoturvan tasoa on saatu nostettua entisestään. Muutokset liittyvät tietojen siirtämistapoihin sekä verkon teknisen turvallisuuden parantamiseen. Kunnan käytössä olevassa palomuurissa otettiin käyttöön maarajoitustoiminnallisuus, jolla voidaan estää tietoliikenteen vastaanottaminen ennalta määritellyiltä maa-alueilta. Tämä erityisesti varautumisena mahdollisiin kyberhyökkäyksiin liittyen. Jo aiemmin käytössä on ollut palvelunestohyökkäysten varalta tietoliikenteen suodatustoiminnallisuus.

Lopen kunta on hankevastaavana Palmu-hankkeessa, jonka sisältö kohdistuu ICT-palvelujen muutoksen hallinnan kehittämiseen. Tavoitteena on tuottaa kunnille ja pienille kaupungeille soveltuva ICT-palvelujen hallintamalli. Lopen kunta osallistuu myös tietoliikennepalvelujen maakunnalliseen kilpailutukseen, joka toteutetaan Hämeenlinnan kaupungin toimesta keväällä 2023. Kilpailutuksen valmistelut aloitettiin elokuussa 2022.

Hyvinvointialueella aloitettiin ICT-muutosten valmistelut talvella 2022. Valmistelutoimiston laatimat suunnitelmat tehtävistä saatiin keväällä. Valmistelutoimistolle toimitettiin heidän pyytämänsä tiedot suunnittelua varten. Suunnitelmien mukaan hyvinvointialueen tietoliikenneyhteydet piti saada kesällä 2022 kunnan tiloihin ja työasemien migraatiot piti tehdä syyskuussa 2022. Suunnitelmat eivät toteutuneet. Kunnan perusturvatoimen tietojenkäsittely kohdistui pääasiassa arkaluonteisiin henkilötietoihin. Henkilötiedot ovat pääasiassa tietojärjestelmissä, joihin pääsystä vastasi toimiala. Perusturvatoimen tietojärjestelmien vastuut siirtyivät hyvinvointialueelle vuoden 2022 ja 2023 vaihteessa. Osa tietojärjestelmistä jäi kuitenkin vielä kunnan ylläpitoon, koska hyvinvointialueen ICT-muutokset eivät toteutuneet suunnitellusti. Hyvinvointialueen ICT-muutoksiin liittyy erityinen riski henkilötietojen käsittelyn osalta.

Lopen kunnassa on perustettu tietosuojatyöryhmä, joka toimii myös tiedonhallinnan työryhmänä. Työryhmän tarkoitus on edistää tietosuojaan toteutumista ja tiedonhallinnan muutoksia kunnassa. Kunnan tiedonhallinta- ja tietosuojaryhmä ei ole kokoontunut vuoden 2022 aikana aikaisemman puheenjohtajan siirryttyä toiseen organisaatioon. Kunnan tiedonhallintaan liittyvät vastuut ovat lisääntyneet merkittävästi viimeisten vuosien aikana.

Kunnan tietosuojavastaavalle tehtiin vuonna 2022 lukuisia kyselyjä sekä useita tietosuojailmoituksia epäilyistä tietosuojaloukkauksista (61 kpl), joista tietosuojavastaavalle tehtiin yksi ilmoitus.

Vuoden 2022 aikana Kyberturvallisuuskeskukselta on vastaanotettu kolme toimenpiteitä vaatinutta varoitusta erilaisista kriittisistä haavoittuvuuksista yleisesti käytössä olevissa laitteistoissa ja ohjelmistoissa. Varoituksiin on reagoitu viiveettä ja toteutettu suositellut tietoturvallisuustoimenpiteet kunnan tiedonhallinnon toimesta.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Ratkaisuvalta omaisuuden hankinnassa ja luovutuksessa on säännelty kunnan hallintosäännössä.

Omaisuuksien hankinnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä, julkisista hankinnoista annettuun lainsäädäntöön perustuvia hankintaohjeita sekä niitä täydentäviä kunnanhallituksen vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa antamia ohjeita. Ohjeiden noudattamisesta ovat vastuussa kunnan toimivaltaiset toimielimet ja viranhaltijat. Kunta on mukana Sarastia Oy:n hankintapalveluiden toiminnassa. Yhtiön kautta voidaan osallistua yhteiskilpailutuksiin ja -hankintoihin.

Isommissa hankinnoissa pyritään aina mahdollisuuksien mukaan seutukuntakohtaiseen, Sarastia Oy:n tai KL-Kuntahankinnat Oy:n kautta tätäkin laajempaan keskitettyyn kilpailutukseen sekä kuntien kesken yhdenmukaisiin päätöksiin. Kunnan hankintatoimen vastuuhenkilönä toimi toimintakertomusvuonna talous- ja hallintojohtaja, joka tarvittaessa myös osallistui hankinnan valmisteluun ja päätöksentekoon asianomaisen toimialan vastuuhenkilön apuna.

Kunta hoiti oman hankintatoimensa vuoden 2022 aikana ilman, että suoritetuista hankinnoista olisi aiheutunut kuluneen vuoden aikana taloudellisia menetyksiä tai oikeudellisia haasteita.

Sopimustoiminta

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntuottaja vaihtui 1.1.2022. Sarastia Oy on hoitanut tilikauden 2021 tilinpäätöksen keväällä 2022. Lopen kunnanhallitus hyväksyi 15.2.2021 (§ 20) Kuntien Hetapalvelut Oy:n tarjouksen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuotannosta tilikaudesta 2022 alkaen. Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmämuutosten käyttöönotto ja tuotantokäyttö on toteutunut vuonna 2022.

Kunnalle ei vuonna 2022 sopimustoiminnan kautta realisoitunut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei jo sopimusta tehtäessä olisi voitu ennakoida. Henkilö- ja joukkoliikenteen sekä rakennusurakoiden sopimuksissa oli huomioitu kustannusten nousu, johon yleinen hintojen ja indeksien nousu vaikutti.

Sopimusten täytäntöönpanoa toimialoittain on tuettu erilaisin toimintaohjein, joiden noudattamista on seurattu satunnaisotannoin. Näin varmistetaan, että käytännöt ovat kaikissa yksiköissä samanlaiset.

Sopimusten noudattamista on valvottu laskujen hyväksymisen yhteydessä ja satunnaisotannalla. Urakoiden toteutuksessa valvotaan sitä, että laskut perustuvat tehtyyn työhön ja toimenpiteeseen sekä sovittuun maksuerätaulukkaan.

Sopimusten noudattamisen valvonta kuuluu asianomaisen toimialan vastuuhenkilölle, jolle kuuluu myös sopimusperusteiden ajantasaisuuden seuranta. Sopimuksista on toimialakohtaisia luetteloita ja muita seurantaa helpottavia listauksia. Kunnassa on otettu syksyllä 2022 käyttöön yhtenäinen sopimusten seuranta asianhallintajärjestelmän (Tweb) kautta. Aikaisemmin kunnassa ei ole ollut käytössä yhtenäistä järjestelmää, vaan toimialat ovat järjestäneet kukin oman seurannan.

Sisäisen valvonnan toimenpiteitä ja huomioita vuodelta 2022

Talous- ja palkkahallinnon palveluntuottajan Kuntien Hetapalvelut Oy:n palvelujen sujuvuutta, prosessien toimivuutta ja riittävän laadun toteutumisesta on ollut tarpeen tarkastella vuoden 2022 aikana. Kuntien Hetapalvelut Oy aloitti talous- ja palkkahallinnon palveluntuottajana 1.1.2022 ja vuoden aikana on toteutettu järjestelmien käyttöönotto sekä tuotanto tilikauden 2022 osalta.

Kulttuuritoimen, liikuntatoimen ja nuorisotoimen osalta talousarvion toteutumisesta ja toiminnan eri osa-alueita tarkastellaan toimistopalavereissa noin kahden viikon välein. Talousarvion ja siinä olevien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vapaa-aikalautakunnalle tiedoksi. Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö pitää päätösluetteloa tekemistään päätöksistä, jotka saatetaan vapaa-aikalautakunnalle tiedoksi. Vakinaisen henkilöstön kanssa käydään tulos- ja kehittämiskeskustelut kerran vuodessa. Matkalaskujen tarkistaminen tapahtuu laskun hyväksymisen yhteydessä. Sairauspoissaolojen seuranta on jatkuvaa.

Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan toimialalla sisäisen valvonnan tavoitteet ja toimenpiteet toteutuivat suunnitellusti. Vuonna 2022 aloittivat uudet ympäristöpäällikkö ja rakennustarkastaja, ja tämän vuoksi vuoden 2022 osalta tulos- ja kehittämiskeskustelut eivät toteutuneet. Toimialan määrärahojen käyttöä seurataan kuukausittain ja toteuma raportoidaan lautakunnalle säännöllisesti.

Ympäristönsuojelun päätöksentekoa ja lupakäsittelyprosessia ohjaavat prosessikuvaukset. Maa-aineslupien voimassaoloa ja niihin liittyviä vakuuksia seurataan seurantajärjestelyjen avulla. Ympäristölupavalvontaa tehdään tehtäväalueen valvontasuunnitelman ja vuosittaisen valvontaohjelman mukaisesti.

Rakennusvalvonnan tehtäväalueella on lautakunnan toiminnan sisäistä valvontaa tehty voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti.

Sosiaalitoimessa on tehty kuukausittain tehtäväkohtainen taloudenseuranta ja määrärahojen käytöstä laajempi katsaus talouteen sekä ennuste ja kustannuspaikkakohtainen seurantataulukko, jotka on viety tiedoksi lautakunnalle. Määrärahojen toteuma on käyty esihenkilöiden kanssa läpi kuukausittain. Henkilöstön poissaoloja on seurattu kuukausittain.

Terveystieteiden osalta kuntayhtymien laskut toteutuivat tasasuuruisten maksuerien hyväksymisenä, minkä yhteydessä toteutettiin sisäistä valvontaa. Lisäksi perusturvajohtaja on osallistunut kunnanjohtajan kanssa Riihimäen moniammatilliseen terveydenhuollon asiantuntijatyöryhmään ja sairaanhoitopiirin tilaajarekkaan kokouksiin, joissa seurataan tiukasti taloutta, rakenteita, palveluiden käyttöä ja seudullista optimaalista palveluverkkoa eri sote-palveluissa.

Sijaintikunnalla on valvontavastuu kunnan järjestämisvastuussa olevien palveluiden osalta. Valvontaviranomaisen on toteutettava yksityisten sosiaalipalvelujen valvontaa ensisijaisesti antamalla palvelujen tuottamisessa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa palvelujen tuottajalle sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä palvelujen tuottajan kanssa.

Vanhusten palvelujen osalta kotihoidossa on käytössä mobiili- ja toiminnanohjausjärjestelmä, joka lisää palvelun läpinäkyvyyttä. Järjestelmästä näkyy tarkasti, missä hoitaja on reaaliaikaisesti ja kuinka kauan hän on asiakaskäynnillä. Kirjaaminen tapahtuu myös pääsääntöisesti asiakkaan luona, mikä lisää palvelun luotettavuutta. Asumispalveluyksiköissä on oma valvontasuunnitelma, joka päivitetään vuosittain. Oma valvontasuunnitelma ohjaa yksiköiden sisäistä valvontaa.

Perusturvatoimialalla on kaikki poikkeamailmoitukset ja saadut palautteet käsitelty työntekijän ja tarvittaessa työyksikön kanssa. Poikkeamat dokumentoidaan havainnoista riippuen sähköiseen asiakastietojärjestelmään ja/tai kunnan intranetistä saatavalle tai muulle sovitulle lomakkeelle.

Sivistystoimialan osalta sisäinen valvonta on suoritettu suunnitelman valvontakohteiden ja aikataulujen mukaisesti. Toimialaa ohjaa vahvasti lakien ja säädösten noudattaminen. Muun muassa 1.8.2022 tuli voimaan varhaiskasvatuslain muutos, joka edellyttää jatkuvaa resurssien arviointia ja seuraamista. Toimialan taloutta on seurattu kuukausittain ja toteuma on raportoitu säännöllisesti lautakunnalle. Vuoden 2022 aikana on toimialalla haettu lisämäärärahaa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja määrärahan riittävyyden turvaamiseksi.

Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtäväalueiden sisäisen valvonnan osalta merkittävää on ollut henkilöstöresurssien tarkoituksenmukainen kohdentaminen lakisääteisesti sekä lasten turvallisuus ja henkilöstön työssä jaksaminen huomioiden. Sisäisen valvonnan havaintona on, että tarkasta työvuorojen suunnittelusta ja vahvasta ennakkoinnista huolimatta henkilöstöresursseja ei ollut aina mahdollista varmistaa tarvittavin määrin mm. useista yhtäaikaisista poissaoloista johtuen. Kolmella vakituisella resurssilastenhoitajalla on pystytty kuitenkin vastaamaan osaan sijais- tarpeesta.

Alakoulujen, yläkoulun ja lukion osalta sisäistä valvontaa on tehty talouden ja toiminnan osalta. Talouden valvontaa tehdään seuraamalla kuukausittain talouden kehittymistä talousraporttien avulla. Tästä toiminnasta vastaa rehtori. Lisäksi koulun tilaamille opetusmateriaaleille on rehtori määrännyt etukäteen raamin. Toiminnan osalta rehtori vastaa, että opetus suunnitellaan sivistyslautakunnan asettaman tunti-resurssin puitteissa. Rehtori myös seuraa, että oppitunteja pidetään lukujärjestysten mukaisesti ja rehtori vastaa oppilailta tullessiin palautuksiin henkilökunnan osalta. Rehtorin tekemien viranhaltijapäätösten lainmukaisuutta valvoo sivistysjohtaja.

Kirjaston käteiskassa lasketaan ja täsmäytetään päivittäin. Kirjastojärjestelmän loki-tiedostot tarkistetaan vuosittain satunnaisotantana. Kirjaston ja kirjastoauton kassojen tarkastus toteutettiin joulukuussa 2022. Tarkastuksissa ei havaittu huomautettavaa.

Lopen opiston osalta monet sisäisen valvonnan tarkastukset tehdään tavoitetta tiheämmin, koska Lopen opiston työntekijöinä on vain tuntiopettajia, joiden palvelussuhteet voivat olla hyvinkin lyhyitä.

Teknisen toimen osalta sisäinen valvonta on suoritettu valvontasuunnitelman mukaisesti. Talouden kehitystä seurataan teknisessä hallinnossa kuukausitasolla tapahtuvalla toteutumaseurannalla. Sisäistä valvontaa suoritetaan jatkuvasti päivittäisessä toiminnan ohjauksessa ja johtamisessa, mm. laskujen asiataarkastuksissa ja hyväksymisen yhteydessä sekä hankintoja tehtäessä. Materiaalihankinnoissa noudatettiin kunnan hankintaohjeistusta ja sen mukaisia, laskujen perusteiden, asiataarkastuksen ja hyväksymisen toimintaohjetta. Vuoden aikana ei havaittu omassa valvonnassa em. asioihin liittyviä epäselvyyksiä tai muita lisäselvittelyyn johtaneita asioita.

Tekninen toimi valvoo investointien toteuttamiseen liittyviä vakuuksia säännöllisesti neljännesvuosittain oman seurantajärjestelmänsä kautta. Hankkeista on laadittu urakkasopimukset, joissa on määritelty maksueräperusteet, vakuudet ja vakuutukset. Maksuerät suoritetaan vasta takautuvasti hyväksytyn työsuorituksen perusteella. Urakoitsijoiden julkisoikeudellisten velvoitteiden toteutumista seurataan myös säännöllisin väliajoin Luotettava Kumppani -palvelun kautta. Varaston seuranta tehdään vuoden aikana täsmäytysten avulla. Varaston inventaario tehtiin vuoden lopussa.

Kaavateiden kunnossapidon toteutusta kyetään valvomaan urakoitsijoiden ja kunnan omiin työkoneisiin asennetuilla seurantalaitteistoilla. Kunnossapitokalusteisiin on asennettu ajoneuvon seuranta, jolla pystytään seuraamaan koneiden toimintaa reaaliaikaisesti. Päälysteyrakaisijan laskujen määräperusteet ja niiden kohdekohtaiset mittauspöytäkirjat tarkistusmitataan ennen laskujen asiataarkastusta ja hyväksyntää. Yksitysteiden kunnossapitoavustusten yhteydessä edellytetään maksatusperusteiden toimittaminen ja tarkastaminen.

Teknisen toimen osalta sisäistä valvontaa toteutetaan muun muassa kiinteistöjen energiankulutukseen, katsastustoimiin ja ulkoalueiden tarkastukseen. Kunnan kiinteistöjen energian kulutusta seurataan kuukausittain.

Palo- ja pelastustoimen osalta sisäistä valvontaa suoritetaan maksuosuuksien oikeellisuudessa, mikä perustuu hyväksyttyyn talousarvioon sekä palvelutasopäätökseen. Läyliäisten paloasema -hankkeen toteutuksessa on noudatettu hankintalakia ja Lopen kunnan hankintaohjetta.

Ruokapalveluiden osalta sisäinen valvonta on suoritettu suunnitelman mukaisesti osana jokapäiväistä toimintaa. Ruokapalvelujen jokaisessa yksikössä noudatetaan samaa ruokalistaa, jonka pohjalta on tehty hankintasopimukset. Sopimusten noudattamista valvotaan laskujen hyväksymisen yhteydessä. Toimintaohjeet ovat kaikissa yksiköissä samanlaiset, niiden toteutumista seurataan mm. työvuoroluetteloista, laskuista ja talousarvion toteutumisesta.

Lopen kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja ohjeiden päivitys on käynnistetty loppuvuodesta 2022. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja ohjeet käsiteltiin Lopen kunnanhallituksessa ja valtuustossa alkuvuodesta 2023.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen valvonta on toteutunut vuonna 2022 hallintosääntöä, sisäisen valvonnan ohjetta ja Lopen kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita noudattaen. Valvontatoimenpiteitä on kirjattu kaikilla toimialoilla ja huomioita dokumentoitu sekä korjaustoimenpiteitä toteutettu. Sisäistä valvontaa tehdään normaalin johtamisen ja työn ohessa ilman, että sitä olisi erikseen dokumentoitu. Havaitut virheet on korjattu ja toimintaa ohjeistettu uudelleen tarvittavilta osin. Sisäistä valvontaa toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävässä laajuudessa.

1.3. KOKONAISTALouden TARKASTELU

1.3.1. TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022 1000 €	2021 1000 €
Toimintatuotot	6 122	7 402
Valmistus omaan käyttöön	40	65
Toimintakulut	-56 182	-52 202
Toimintakate	-50 020	-44 735
Verotulot	33 776	32 150
Valtionosuudet	18 681	17 357
Rahoitustuotot ja -kulut		0
Korkotuotot	17	23
Muut rahoitustulot	45	16
Korkokulut	-258	-265
Muut rahoituskulut	-8	-2
Vuosikate	2 234	4 544
Poistot ja arvonalentumiset	-2 118	-2 284
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	115	2 260
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	115	2 260

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	10,9	14,2
Vuosikate/Poistot, %	105	199
Vuosikate, euroa/ asukas	288	583
Asukasmäärä	7 749	7 790

Tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate euroa/asukas

= $\text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä}$ 31.12.

Toimintatuotot pienenivät toimintakertomusvuonna 17,3 % edellisvuoteen verrattuna.

Myyntituloja toteutui 655 714 euroa vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Myyntituloissa suurimmat vähennykset olivat:

- Muut myyntituotot laskivat 283 750 euroa (203 025 euroa vuonna 2022, 486 775 euroa vuonna 2021, 213 372 euroa vuonna 2020). Vuoden 2021 kasvu sisälsi kotisairaanhoidon palvelun tuottamiseen liittyvät myyntituotot.
- Metsänmyyntituotot laskivat 185 306 euroa (45 444 euroa vuonna 2022, 230 750 euroa vuonna 2021).
- Ateriapalveluiden myyntituotot laskivat 93 146 euroa (102 879 euroa vuonna 2022, 196 025 euroa vuonna 2021).

Tuet ja avustukset pienenivät 449 056 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tuissa ja avustuksissa eniten pieneni valtionavustukset 529 641 euroa (956 974 euroa vuonna 2022, 1 483 770 euroa vuonna 2021).

Maksutuottoja kertyi 4 880 euroa vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Maksutuotoissa kasvua eniten on ollut sosiaalitoimen hoitopäivämaksuissa 102 451 euroa (1 161 458 euroa vuonna 2022, 1 059 008 euroa vuonna 2021) verrattuna edeltävään vuoteen. Rakennusvalvonta- ja tarkastuslupamaksut laskivat 102 310 euroa (82 685 euroa vuonna 2022, 184 994 euroa vuonna 2021) edellisestä vuodesta.

Muiden toimintatuottojen kokonaiskertymä toteutui 170 823 euroa pienempänä verrattuna edeltävään vuoteen. Muiden toimintatuottojen muutokseen vaikuttivat pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen vuoden 2022 toteuma 169 748 euroa ja vuokratuottojen pienentyminen (818 560 euroa vuonna 2022, 852 434 euroa vuonna 2021).

Toimintakulut kasvoivat toimintakertomusvuonna 7,6 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Henkilöstökulut ovat kasvaneet 846 460 euroa (4,16 %) edellisvuodesta.

Euromääräisesti eniten kasvoivat palvelujen ostot, jotka kokonaisuutena kasvoivat 2 696 146 euroa (9,97 %) edelliseen vuoteen verrattuna.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat puolestaan kasvoivat 252 801 euroa (9,97 %) edellisvuodesta.

Tarkasteltaessa avustuksia kokonaisuutena kasvoivat ne 132 630 euroa (9,42 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Muut toimintakulut puolestaan kasvoivat 51 146 euroa (5,81 %) edellisvuodesta.

Toimintakate kasvoi 5 285 137 euroa (11,81 %) edellisvuoteen verrattuna.

Merkittävimpien rahoituslähteiden verotulojen ja valtionosuuksien kehittymistä on tarkasteltu edellä.

Vuosikate on 2 309 915 euroa (-50,84 %) edellisvuotta pienempi.

Poistot kirjattiin vuoden 2022 osalta valtuuston 9.11.2020 (§ 38) päättämän poistosuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2022 toteutettujen poistojen toteuma oli 142 647 euroa (-6,31 %) pienempi kuin edeltävänä vuonna.

Asukasta kohti laskettuna vuosikate on 288 euroa ja tilikauden tulos on 14,9 euroa. Valtiokonttorin keräämien vuoden 2022 kuntien tilinpäätösarvioiden pohjalta Suomen Kuntaliiton tekemän analysoinnin mukaan asukasta kohti laskettu vuosikate oli vuonna 2022 kuntasektorilla keskimäärin 635 euroa.

Tuloslaskelman tunnusluvut pienenivät edellisvuoteen verrattuna. Vuosikate riitti poistojen kattamiseen ja johti ylijäämäväliseen tulokseen.

Valtiokonttorin keräämien vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaisesti tunnuslukutarkastelussa kuntatalous kokonaisuutena oli tuloksen muodostumisen osalta edellisvuotta hieman heikompi, mutta aikaisempiin vuosiin nähden parempi.

Lopen tilinpäätösten tunnusluvut ovat vuoden 2022 tilinpäätöksen ennakkotietoihin verrattuna hieman matalammat.

1.3.2. RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022 1000 €	2021 1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 234	4 544
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-170	-370
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 896	-1 437
Rahoitusosuudet inv.menoihin	603	93
Käyttöomaisuuden myynnit	297	622
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 932	3 452
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 060	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 697	-2 975
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-28	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 809	-388
Rahoituksen rahavirta	2 144	-3 363
Rahavarojen muutos	-1 789	5 650
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 370	6 370
Rahavarat 1.1.	6 370	6 281
	-1 789	89
TP Rahoituslaskelma + tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, €	4 818	8 789
Investointien tulorahoitus, %	35,5	338,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	2,2
Lainanhoitokate	0,8	1,5
Kassan riittävyys, pv	35,2	40,9
Asukasmäärä	7 749	7 790

Laskelma osoittaa kertomusvuoden toiminnan rahavirran toteutuneen edelliseen vuoteen verrattuna matalampana, mutta rahavirtojen määrä on kuitenkin vakaa. Tuloslaskelmassa muihin toimintatuottoihin ja -kuluihin sisältyvä käyttöomaisuuden myynnin nettovoitto tai -tappio oikaistaan laskennasta tulo-rahoituksen korjauserissä.

Investointimenot olivat kertomusvuonna 5 459 004 euroa edellistä vuotta suuremmat.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin kertomusvuonna 2 696 875 euroa. Pitkäaikaista lainaa otettiin kertomusvuonna lisää 3,0 miljoonaa euroa, joten pitkäaikaisten lainojen lainakanta kasvoi lainanlyhennysten ja uuden lainan erotuksen verran 363 288 euroa.

Kunnalla on käytössä lyhytaikaista rahoitusta varten kuntatodistusohjelma, joka on ollut joustava väline maksuvalmiuden hoidossa.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

Rahavirran kertymä ei saisi muodostua pitempiäaikaisesti negatiiviseksi. Lopella tunnusluvun arvo on ollut positiivinen vuodesta 2019 alkaen.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno} (= \text{Investointimenot} - \text{Rahoitusosuudet})$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Vuonna 2022 investointien tulorahoitusprosentti oli 35,5 %. Vastaava luku oli vuonna 2021 338,2 % ja vuonna 2020 468 %. Tunnusluku kertoo, että kunta pystyi rahoittamaan investointeja kunnan omalla tulorahoituksella. Vuoden 2022 investointimenot olivat aikaisempia vuosia suuremmat ja tämä vaikutti myös investointien omahankintamenon suuruuteen.

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan/konsernin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useammalta vuodelta. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1–2, ja heikko, kun arvo jää alle yhden.

Vuonna 2022 lainanhoitokate oli 1,1, vuonna 2021 oli 2,2 ja vuonna 2020 lainanhoitokate oli 2,5. Tunnusluvun keskimääräinen arvo oli vuoden 2021 tilinpäätöksissä kaikissa kunnissa 1,6.

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Kunnan maksuvalmius pysyi hyvällä tasolla vuonna 2021. Vuonna 2022 maksuvalmius hieman heikkeni, mutta pysyi edelleen melko hyvänä. Maksuvalmius on ollut kireä koko 2000-luvun. Maksuvalmiuden tasoittamiseen käytetään lyhytaikaista lainaa, johon tarkoitukseen kunnalla on ns. kuntatodistusohjelma Kuntarahoitus Oyj:n kanssa. Näin ulkopuolisen rahoituksen määrä on myös kyetty mitoittamaan kulloisenkin tarpeen mukaiseksi, kuten kassan riittävyyttä kuvaava tunnuslukukin osoittaa.

1.3.3. TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2022 1000 €	2021 1000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	52 593	48 528
I Aineettomat hyödykkeet	1 859	1 786
1. Aineettomat oikeudet	44	30
3. Muut pitkävaikutteiset menot	1 815	1 755
4. Ennakkomaksut		
II Aineelliset hyödykkeet	41 556	37 578
1. Maa- ja vesialueet	6 085	6 197
2. Rakennukset	22 791	23 410
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 584	6 906
4. Koneet ja kalusto	256	286
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 840	780
III Sijoitukset	9 179	9 164
1. Osakkeet ja osuudet	8 756	8 760
4. Muut saamiset	422	404
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	241	32
2. Lahjoitusrahastojen varat	241	32
3. Muut toimeksiannot		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 348	8 610
I Vaihto-omaisuus	107	104
1. Aineet ja tarvikkeet	107	104
II Saamiset	2 660	2 136
Pitkäaikaiset saamiset	90	0
2. Lainasaamiset	90	0
Lyhytaikaiset saamiset	2 570	2 136
1. Myyntisaamiset	727	948
2. Lainasaamiset	43	14
3. Muut saamiset	1 007	312
4. Siirtosaamiset	793	863
IV Rahat ja pankkisaamiset	4 581	6 370
VASTAAVAA YHTEENSÄ	60 182	57 169
VASTATTAVAA	2022 1 000 €	2021 1 000 €
A OMA PÄÄOMA	34 292	34 177
I Peruspääoma	16 023	16 023
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	18 154	15 894
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	115	2 260
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	661	299
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	661	299
3. Muut toimeksiantojen pääomat		
E VIERAS PÄÄOMA	25 228	22 693
I Pitkäaikainen	11 117	10 754
1. Joukkovelkakirjalainat	9 700	9 397
7. Muut velat	1 417	1 357
II Lyhytaikainen	14 111	11 939
1. Joukkovelkakirjalainat	3 500	3 500
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 697	2 725
5. Saadut ennakot	14	55
6. Ostovelat	3 603	2 244
7. Muut velat	418	577
8. Siirtovelat	3 879	2 838
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	60 182	57 169

TASEEN TUNNUSLUVUT:

Omavaraisuusaste, %	57,0	59,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	43,0	39,8
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	43,0	39,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€	18 270	18 154
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 358	2 330
Lainakanta 31.12., 1 000€	15 897	15 622
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 051	2 005
Lainat ja vastuut, 31.12., 1 000 €	16 237	15 968
Lainat ja vastuut, €/asukas	2 095	2 050
Lainasaamiset, 1 000€	133	14
Asukasmäärä	7 749	7 790

Tase on kunnan ja vesilaitoksen yhteinen.

Toimeksiantojen varoissa lahjoitusrahastojen varat koostuvat koulujen stipendi- ja opintorahastoista sekä testamenttina saadusta perinnöstä.

Vaihtuvissa vastaavissa vaihto-omaisuuteen sisältyvät aineet ja tarvikkeet koostuu keskushallinnon posti-kuorivarastosta sekä teknisen lautakunnan tarvike- ja halkovarastosta.

Lyhytaikaisiin lainasaamisiin sisältyy kunnanhallituksen myöntämät lainat Lopen Syrjä-seura ry:lle 6.9.2021 (§ 209), Lopen Laaka ry:lle 28.3.2022 (§ 79) ja Sajaniemen Taidemäki kyläyhdistys ry:lle 7.3.2022 (§ 49). Muut saamiset ovat kertomusvuoteen kohdistuvia alv-saamisia.

Tilikauden ylijäämä 115 308 euroa siirretään taseen Edellisten kausien yli-/alijäämä -tilille.

Taserakenteen kannalta merkittävää on vieraan pääoman määrä. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä on kasvanut. Vieraan pääoman määrä sisältää kunnalla tilinpäätösajankohtana maksuvalmiuden turvaamiseksi olleen Kuntatodistusohjelmaan perustuvan 3,5 miljoonan euron tilapäislainan.

Taseen tunnusluvut**Omavaraisuusaste, %**

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään 70 %. Jos omavaraisuusaste jää alle 50 %, merkitsee se suurta velkarasitetta.

Vuonna 2022 Lopen kunnan omavaraisuusaste oli 57,0 %, kun se edellisenä vuotena oli 59,8 %. Vuoden 2021 tilinpäätöksissä omavaraisuusasteen tunnusluku oli keskimäärin kaikissa kunnissa 58,8 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot (= Toimintatuotot + Verotulot + Käyttötalouden valtionosuudet)

Tunnusluku kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmin kunta selviytyy omalla tulorahoituksella velan takaisinmaksusta. Luokittelun mukaan tunnusluvun arvo on hyvä silloin, kun se on alle 33 % ja tyydyttävä, kun se on välillä 33–60 %.

Kertomusvuonna tunnusluvun arvo oli 43,0 %, kun edellisenä vuotena se oli 39,8 %.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Tunnusluvun osalta tilanne on kunnassa parantunut merkittävästi vuoden 2009 jälkeen, jolloin se oli vain 197 euroa / asukas. Kertomusvuonna tunnusluvun arvo oli 2 358 euroa / asukas, kun edellisenä vuotena se oli 2 330 euroa / asukas.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Kertomusvuonna tunnusluvun arvo oli 2 051 euroa / asukas, kun edellisenä vuotena se oli 2 005 euroa / asukas. Kuntien vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaan kaikkien kuntien keskimääräinen lainakanta asukasta kohti oli 3 359 euroa. Loppi on vuodesta 2012 alkaen ollut tällä mittarilla kuntien keskiarvoa vähemmän velkaantunut.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Kertomusvuonna tunnusluvun arvo oli 2 074 euroa / asukas, kun edellisenä vuotena se oli 2 050 euroa / asukas.

Kriisikunnan kriteereistä Lopella ei toteutunut yhtään vuonna 2022.

1.3.4. KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 €	MENOT	1000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	6 122	Toimintakulut	56 182
Verotulot	33 776	- Valmistus omaan käyttöön	-40
Valtionosuudet	18 681		
Korkotuotot	17	Korkokulut	258
Muut rahoitustuotot	45	Muut rahoituskulut	8
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien		Pakollisten varausten muutos	
hyödykkeiden luovutusvoitot	-170	- Pysyvien vastaavien	-10
		hyödykkeiden luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	603		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	287	Investointimenot	6 896
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset		Antolainasaamisten lisäykset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 060	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 697
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	28
Kokonaistulot yhteensä	62 422	Kokonaismenot yhteensä	66 019
Kokonaistulot - Kokonaismenot	-3 597		
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 809		
Rahavarojen muutos	-1 789		
Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 597		

Kokonaistulosten ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa taseyksikkö on yhdistelty.

Kokonaistulot ja -menot sisältävät laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

1.4. KONSERNITILINPÄÄTÖS

Kuntalain mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

1.4.1. KONSERNIRAKENNE JA TOIMINNAN OHJAUS

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään konserniyhteisöjen tilinpäätökset ja niiden kuntayhtymien tilinpäätökset, joissa kunta on jäsenenä. Lisäksi konsernitilinpäätökseen yhdistellään konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Konsernitilinpäätökseen yhdistettävään Lopen kuntakonserniin kuuluu kaksi tytäryhtiötä, neljä kuntayhtymää ja kolme osakkuusyhteisöä.

Tytäryhteisöt, jotka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen:

- Lopen Vuokratalot Oy
- Lopen Vanhustentalot Oy

Kuntayhtymät, yhdistelty konsernitilinpäätökseen omistusosuuden mukaisessa suhteessa:

- Riihimäen seudun terveystalouden kuntayhtymä
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Eteva kuntayhtymä
- Hämeen Maakuntaliitto kuntayhtymä

Osakkuusyhteisöt, jotka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen:

- Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpaja
- Kiinteistö Oy Läyliäisten Palveluasema
- Asunto Oy Lopen Kentänkulma

Kunnan konserniohjeiden mukaan kunnanhallitus nimeää edustajat tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin päättäviin toimielimiin. Tytäryhteisöjen yleistä tilannetta ja kehitysnäkymiä seurataan konserni-neuvotteluissa sekä tarkoituksenmukaisin yhteydenpidoin yhteisöjen johdon kanssa.

Lopen kuntakonsernissa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2022 aikana. Kuntakonsernissa ei ole nähtävissä muita muutoksia kuin 1.1.2023 toimintansa aloittavan hyvinvointialueen käynnistymisen vaikutuksesta tapahtuvat muutokset terveydenhuollon kuntayhtymissä.

1.4.2. SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Konserniyhteisöjen yhtiökokousedustajat ja hallitusten jäsenet on pääsääntöisesti valittu kunnanhallituksen, valtuutettujen tai johtavien viranhaltijoiden keskuudesta. Kunnanjohtaja on kunnan yhtenä yhtiökokousedustajana tytäryhtiöissä. Näin on yhteydenpito ja tiedonkulku kunnan johdon ja yhtiöiden välillä luotu kiinteäksi.

Tytäryhtiöiden osalta konsernivalvontaa tapahtuu myös tilintarkastuksen myötä, joka on molemmissa järjestetty kunnan tilintarkastusyhteisön kautta.

Kunnanhallituksen hyväksymien konserniohjeiden mukaisesti konsernijohtoon tulisi käydä vuosittain konsernineuvottelut kunnan tytäryhtiöiden kanssa. Tytäryhtiöiden kanssa on käyty konsernineuvottelut tavoitteista vuonna 2022 ja yhteydenpito on ollut muiltakin osin tiivistä. Kertomusvuoden aikana on konserniasiantuntijoita ja kunnanjohtaja osallistunut Lopen Vuokratalot Oy:n hallituksen kokouksiin.

Osana kuntayhtymien toiminnan seuraamista ja valvontaa niiden pöytäkirjat kierrätetään asianomaisen hallinnonalan vastuullisella viranhaltijalla, minkä jälkeen ne on saatettu kunnanhallitukselle tiedoksi. Samaten tytäryhtiöt on veloitettu toimittamaan hallituksensa pöytäkirjat tiedoksi kunnanhallitukselle. Näin on varmistettu, että asianomaisilla on tarvittava tietoisuus konserniyhteisöissä vireillä olevista asioista ja kunnan edunvalvonta näin on mahdollista.

Tytäryhtiöiden päätöksenteossa ei ole kertomusvuonna todettu tehtyjen omistajapolitiittisten linjausten vastaista menettelyä.

1.4.3. KONSERNITAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Seuraavassa on tarkasteltu tytäryhtiöille kunnan vuoden 2022 talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Lopen Vuokratalot Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
1. Yhtiö toimii taloudellisesti, tehokkaasti ja siten, että omaisuudesta huolehditaan	Peruskorjausten suunnittelu seuraaville 10 vuodelle ja ohjelman toteuttaminen kassavarojen mukaisesti. Korjausten yhteydessä pyritään mahdollisuuksien mukaan käyttämään paikkakuntalaisia yrityksiä kohtuullisella hintatasolla. Suunnitelmallinen korjaustoiminta. Aktiivinen hallitustyöskentely. Asukastoiminta ei toimi ja siihen tulee löytää ratkaisu.
2. Vuokrasaatavien määrän pienentäminen ja vuokrarästien saaminen hallintaan	Vuokrasaatavien määrä vuodenvaihteessa 24 000 euroa. Perinnän tehostaminen ja maksusuunnitelmien ehdottaminen velallisille. Viimeisenä keinona on ulosotto käräjäoikeuden päätöksellä.
3. Asuntojen käytettävyyden ja käyttöasteen pitäminen hyvällä tasolla	Asuntojen käyttöastetavoite on 98 %. Pidetään yllä nykyinen hyvä käyttöaste.
4. Toimintasuunnitelman laatiminen vuodelle 2022	Toimintasuunnitelmassa pysyminen. Huoneistojen kuntoon liittyvät korjaukset ovat tärkein korjauskohde. Peruskorjauksia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Toteutuma 1

Lopen Vuokratalot Oy on tehnyt korjaussuunnitelman ja vuosittain sitä päivitetään sekä päätetään kyseisen vuoden peruskorjauksiin kohdistuvat korjaukset. Suunnitelmallisia peruskorjauksia ei ole pystytty taloudellisen tilanteen vuoksi toteuttamaan. Vuodelle 2022 varattiin noin 300 000 euroa peruskorjauksiin. Yhtenä osana kilpailutuksessa on paikkakuntalaisuus, mutta tarjouksia saadaan erittäin vähän paikkakuntalaisilta yrityksiltä. Vuonna 2022 isompia urakoita saatiin suoritettua Viertotie 5:n parvekelinjasaneeraus, Vääpelinkuja 1–3 ja 2 yhtiön talojen puuosien huoltomaalaukset, Kartanontie 9:n asuntojen ulko-ovien vaihto. Tavoitteista jäätii, koska lämmityskustannuksien raju hinnankorotus aiheutti paineita taloudellisesti ja suunniteltuja urakoita vähentämällä varmistettiin yhtiön maksuvalmius. Loppuvuonna kilpailutettiin Kallentie 1–3 ja Oliviantie 4 -talojen vesikattosaneeraus. Näiden urakoiden toteutus aloitetaan vuonna 2023.

Yhtiön taloudellinen tilanne on vuoden 2022 lopussa vakaa. Haasteena on kallistuneet energiahinnat, jotka aiheuttavat lämmityskustannusten nousua öljylämmitteisissä yhtiöissä. Lopen Vuokratalot Oy:n hallitus seuraa tarkasti tilannetta ja päättää, mitä korjaushankkeita toteutetaan. Lopen Vuokratalot Oy:n hallitus on aktiivinen ja hallitus miettinyt erilaisia vaihtoehtoja korjausten järjeistämisen suhteen. Taloutta hallitus tarkastelee kokouksissa säännöllisesti.

Vuoden 2022 aikana on käynnistetty selvitys vuokrayksiköiden öljylämmityksien kustannusten pienentämisestä vaihtoehtoisilla menetelmillä. Selvitys valmistuu vuoden 2023 alkupuolella ja tämän jälkeen Lopen Vuokratalot Oy:n hallitus käsittelee hankkeen toteutusmahdollisuuksia.

Lopen Vuokratalot Oy:n tilinpäätös 2022 on 252 809 euroa ylijäämäinen. Tilinpäätös on hyvä vaikka energiahinnat nousivat noin 45 %. Yhtiön liikevaihto oli tilikaudella 2022 yhteensä 1 346 423 euroa.

Asukastoimikunnan toiminta on passiivista ja sitä pyritään saamaan paremmin toimivaksi vuonna 2023.

Toteutuma 2

Tilikauden 2022 vuokrasaatavien määrä on lyhytaikaisissa saatavissa 34 812 euroa.

Lopen Vuokratalot Oy on tehostanut vuokrien ulkoista ja omaa perintää. Vuokrien perintätoimet ovat olleet toimivia ja työtä jatketaan perintätoimiston kanssa aktiivisesti. Maksusuunnitelmia tehdään tarpeiden mukaisesti ja tarvittaessa toteutetaan vuokrasopimuksen purku ja häätötoimia.

Luottotappioihin kirjattiin päättyneeltä tilikaudelta epävarmoja saatavia 3 590 euroa. Epävarmat saatavat ovat ulosotossa perinnässä.

Toteutuma 3

Lopen Vuokratalot Oy:n käyttöaste on vuoden 2022 lopussa 98,6 %. Yhtiön käyttöastetavoite on pystytty pitämään hyvänä. Asukasvalinnoissa huomioidaan vuokralaisten maksukykyisyys. Pääsääntöisesti vuokravakuudet tulevat Kansaneläkelaitokselta maksusitoumuksina sekä raha vakuuksina.

Toteutuma 4

Vuonna 2022 Lopen Vuokratalot Oy:n toimintasuunnitelma toteutui noin 70-prosenttisesti. Toteumaan vaikutti energian hinnan nousu ja varovaisuus peruskorjauksien toteutuksen suhteen. Yhtiössä haluttiin varmistaa maksuvalmiuden pysyminen hyvänä. Vuonna 2023 jatketaan toimintasuunnitelman toteuttamista peruskorjauksien osalta ja pyritään tehostamaan taloudellista toimintaa.

Lopen Vanhustentalot Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
1. Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio laaditaan niin, ettei vuokratasoon tule korotuspaineita. Tasapainoinen tilinpäätös vuonna 2022. Kiinteistöjä ylläpidetään suunnitellusti niin, että omaisuus pidetään kunnossa.
2. Täyttöasteen pitäminen korkeana	Asuntojen käyttöaste pidetään vähintään 95 %:n tasolla käyttö-kuntoisista asunnoista.
3. Hyvä asukasturvallisuus	Hyväksyttyä turvallisuussuunnitelmaa ylläpidetään ja siihen liittyvästä ohjeistuksesta huolehditaan. Turvallisuutta parantavia toimenpiteitä toteutetaan resurssien puitteissa. Nykitekniikoita hyödynnetään.
4. Toimintasuunnitelman laatiminen	Laajakaistayhteyksien hyödyntäminen toiminnassa.

Toteutuma 1

Lopen Vanhustentalot Oy:n tilinpäätös 2022 on tasapainoinen. Vuokrataso on ollut sama vuodesta 2011 lähtien. Vuonna 2023 tulee tarkasteluun vuokratason korotus ja maksuvalmiuden parantaminen.

Toteutuma 2

Lopen Vanhustentalot Oy:n asuntojen käyttöaste vuonna 2022 oli 96 %.

Toteutuma 3

Lopen Vanhustentalot Oy:ssä panostetaan kaikessa suunnittelussa ja päätöksenteossa asukasturvallisuuteen. Asukasturvallisuudessa huomioidaan asukasrakenne.

Toteutuma 4

Laajakaistayhteyksiä ei ole saatu hyödynnettäväksi Lopen Vanhustentalot Oy:n toimintaan. Laajakaistayhteyksien käyttöönotto siirtyy tuleville vuosille.

Toimintasuunnitelmassa on jatkossa merkittävää huomioida keskittyminen talouden tasapainottamiseen. Tulevien vuosien taloudellinen kannattavuus ja maksuvalmiuden parantaminen ovat tärkeitä tavoitteita Lopen Vanhustentalot Oy:lle.

1.4.4. KONSERNILASKELMAT

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	28 250	28 868
Toimintakulut	-77 000	-72 062
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	31	-40
Toimintakate	-48 719	-43 299
Verotulot	33 776	32 125
Valtionosuudet	18 681	17 357
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13	19
Muut rahoitustuotot	245	194
Korkokulut	-379	-326
Muut rahoituskulut	-11	-3
Vuosikate	3 606	6 066
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 349	-3 493
Arvonalentumiset	-5	-23
Tilikauden tulos	253	2 551
Tilinpäätössiirot	3	-0
Tilikauden verot	0	0
Laskennalliset verot	-2	2
Vähemmistöosuudet	-0	-0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	254	2 552
TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut %	37	40
Vuosikate/Poistot %	108	173
Vuosikate, €/asukas	465	779
Asukasmäärä	7 749	7 790

Konsernin tulos oli edellisvuotta matalampi. Tähän vaikutti kunnan oman tilinpäätöksen tulos. Konserniyhteisöt tekivät pääosin hyvän tilinpäätöksen. Vuosikate oli 2 460 083 euroa matalampi kuin vuonna 2021.

Molemmat kunnan tytäryhtiöt tekivät kertomusvuonna ylijäämäiset tilinpäätökset; Lopen Vuokratalot Oy:n tilinpäätös oli ylijäämäinen 252 809,38 euroa ja Lopen Vanhustentalot Oy:n tilinpäätös oli 43,55 euroa ylijäämäinen.

Kaikkiaan Lopen kuntakonsernin yhteisöjen tulos muodostui 254 144,82 euroa ylijäämäiseksi. Edellisvuonna ylijäämä oli 2 552 434,75 euroa.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut heikkenivät edellisvuodesta. Vuosikate riitti poistojen kattamiseen.

Kuluvan tarkasteluvuoden aikana vuosikate euroa/asukas oli 465 euroa ja edellisenä vuotena 779 euroa. Vastaava tunnusluku vuoden 2021 tilinpäätöstietojen mukaan oli koko maassa kuntakonsernien osalta 1 224 euroa.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 606	6 066
Tilikauden verot	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-164	-333
	3 442	5 733
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-11 554	-3 948
Rahoitusosuudet investointimenoihin	603	94
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	361	647
	-10 590	-3 207
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 148	2 527
Rahoituksen rahaviirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys	4	4
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 151	2 538
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 191	-3 955
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-12	-282
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 229	-320
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	151	-5
Vaihto-omaisuuden muutos	-20	28
Saamisten muutos	-1 287	-525
Korottomien velkojen muutos	2 385	183
Rahoituksen rahavirta	8 174	-2 013
Rahavarojen muutos	1 027	513
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	10 367	9 343
Rahavarat 1.1.	9 340	8 830
	1 027	513
TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirta		
5 vuodelta, 1000€	-3 058,5	6 615,8
Investointien tulorahoitus %	32,9	157,4
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	2,0
Kassan riittävyys pv	41,1	47,1

Konsernitasolla investointimenot kasvoivat kertomusvuonna 7 606 313 euroa verrattuna edelliseen vuoteen.

Konserniyhteisöistä uutta pitkäaikaista lainaa otti Lopen kunnan lisäksi Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Konserniyhtiössä lainamäärä kasvoi kokonaisuudessaan kertomusvuoden aikana.

Tunnuslukujen osalta toiminnan ja investointien rahavirta tilinpäätösvoiton ja viiden edellisen vuoden kertymän mukaan laskettuna on negatiivinen vuonna 2022. Arvo on ollut positiivinen vuonna 2020 ja 2021. Tätä ennen arvo oli useamman vuoden ajan negatiivinen. Rahavirran kertymä ei saisi muodostua pidempiaikaisesti negatiiviseksi.

Konsernitasolla investointien tulorahoitusprosentti oli 32,9 %. Tunnusluku kertoo, että kuntakonserni pystyi rahoittamaan investointeja omalla tulorahoituksellaan.

Konsernitasolla lainanhoitokate oli 1,1 % vuonna 2022, kun edellisvuotena se oli 2,0 %. Vuoden 2021 tilinpäätöksissä tunnusluvun arvo oli keskimäärin kaikissa kuntakonserneissa 1,3 %.

Kokonaistarkasteluna tunnusluvut osoittavat kuntakonsernin rahoituksellisen aseman hieman heikentyneen.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €		2021 1 000 €	2020 1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat oikeudet			Peruspääoma	16 023	16 023
Aineettomat oikeudet	112	232	Yhdistysten ja säätiöiden ppo:n siirrot	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	1 934	1 761	Arvonkorotusrahasto	0	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	0	0	Muut omat rahastot	13	15
	2 046	1 993	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	18 619	16 077
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	254	2 552
Maa- ja vesialueet	6 634	6 710		34 910	34 668
Rakennukset	34 783	34 374			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 690	7 019	VÄHEMMISTÖOSUUDET	7	7
Koneet ja kalusto	745	783			
Muut aineelliset hyödykkeet	1	1	PAKOLLISET VARAUKSET		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 904	4 624	Muut pakolliset varaukset	515	425
	60 757	53 510			
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA		
Osakkeet ja osuudet	3 011	2 846	Valtion toimeksiannot	132	76
Muut lainasaamiset	22	26	Lahjoitusrahastojen pääomat	677	316
Muut saamiset	38	20	Muut toimeksiantojen pääomat	5	5
	3 070	2 892		814	397
TOIMEKSANTOJEN VARAT			VIERAS PÄÄOMA		
Valtion toimeksiannot	123	36	Pitkäaikainen		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	241	32	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	25 685	18 535
Muut toimeksiantojen varat	0	30	Lainat julkisyhteisöiltä	26	42
	364	98	Liittymismaksut ja muut velat	1 417	1 357
			Laskennalliset verovelat	49	47
VAIHTUVAT VASTAAVAT				27 176	19 981
Vaihto-omaisuus			Lyhytaikainen		
Aineet ja tarvikkeet	204	184	Joukkovelkakirjalainat	3 500	3 500
Valmiit tuotteet	0	0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 074	3 544
Muu vaihto-omaisuus	2	1	Lainat julkisyhteisöiltä	299	16
	205	185	Saadut ennakot	71	113
Saamiset			Ostovelat	5 350	3 711
Pitkäaikaiset saamiset			Liittymismaksut ja muut velat	721	872
Lainasaamiset	90	0	Siirtovelat	5 533	4 500
Muut saamiset	86	96	Laskennalliset verovelat	0	0
	176	96		18 548	16 256
Lyhytaikaiset saamiset				45 725	36 237
Myyntisaamiset	2 126	1 548			
Lainasaamiset	43	14	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	81 971	71 734
Muut saamiset	1 488	647			
Siirtosaamiset	1 326	1 407	TASEEN TUNNUSLUVUT		
	4 983	3 617	Omavaraisuusaste %	43	48
	5 159	3 713	Suhteellinen velkaantuneisuus %	57	47
Rahoitusarvopaperit			Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	18 873	18 629
Osakkeet ja osuudet	2	0	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 436	2 391
			Konsernin lainat €/asukas	4 205	3 291
Rahat ja pankkisaamiset	10 367	9 342	Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	32 584	25 637
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	39 352 798	29 437 502
VASTAAVAA YHTEENSÄ	81 971	71 734	Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	5 078	3 779
			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	22	26
			Kunnan asukasmäärä	7 749	7 790

Kuntakonsernin rahojen ja pankkisaamisten määrä kasvoi noin 1,0 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Tunnusluvut osoittavat, että Lopen kuntakonsernin taserakenne hieman heikkeni kertomusvuonna tunnusluvuilla mitattuna.

Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään konsernitasolla 40 %. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Lopen kuntakonserni on saavuttanut melko hyvän tavoitetason omavaraisuusasteprosentin ollessa 43 %. Vertailuna todettakoon, että vuoden 2021 tilinpäätöksissä konsernin omavaraisuusaste oli kaikissa kuntakonserneissa keskimäärin 42,3 %.

Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluku on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta omalla tulorahoituksella. Lopen kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuusprosentti oli 57 %. Vuoden 2021 tilinpäätöksissä tunnusluvun arvo oli kaikissa kuntakonserneissa keskimäärin 82,6 %.

Kertyneen ylijäämän tunnusluku kuvaa konsernin liikkumavaraa tulevia vuosia varten. Lopen kuntakonsernin tunnusluku vuonna 2022 oli 2 436 euroa / asukas, kun edellisenä vuotena se oli 2 391 euroa / asukas. Tunnusluvun keskiarvo oli vuoden 2021 tilinpäätöksissä koko maan kuntakonsernien osalta 2 984 euroa / asukas.

Konsernin lainakanta tarkastelee korollista vierasta pääomaa. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä konsernin lainamäärä oli 4 205 euroa / asukas. Se oli alempi kuin koko maan vuoden 2021 tilinpäätöksissä, joissa kuntakonsernien lainamäärä oli keskimäärin 7 681 euroa / asukas.

Tunnuslukutarkastelussa konsernin lainasaamisilla tarkoitetaan sijoituksiin merkittyjä joukkovelkakirja- ja muita lainasaamisia.

2. LOPEN KUNNAN STRATEGIA 2018–2023

Strategiset tavoitteet 2018–2023

Parempaa arkea

- Monipuolista, kohtuuhintaista asumista
- Turvallinen ja yhteisöllinen elinympäristö
- Tarpeita vastaava julkinen infrastruktuuri
- Laadukkaat, nykyaikaiset varhaiskasvatuspalvelut
- Laadukkaat ja inhimilliset vanhuspalvelut
- Hyvin toimivat perusterveydenhuollon palvelut
- Monipuoliset koulut ja lukio (kyläkoulut, monipuoliset taajamakoulut)
- Julkisen liikenteen kehittäminen
- Etätyömahdollisuudet
- Päätösten vaikutusten arviointi

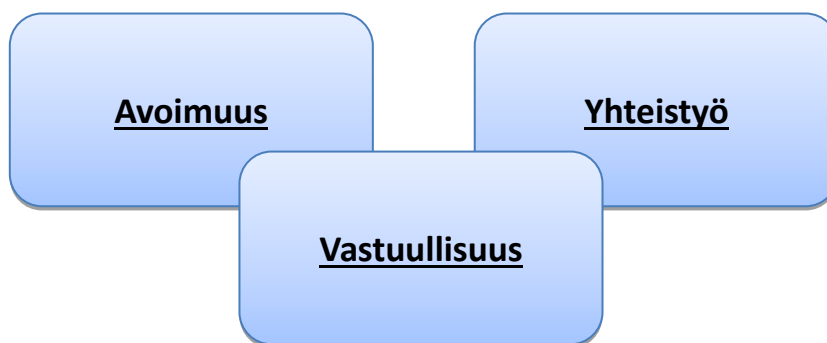
Virkistävää vapaa-aikaa

- Hyvät liikuntamahdollisuudet
- Upea luonto monipuoliseen liikkumiseen, metsästyksen, marjastukseen yms.
- Edullista harrastustoimintaa
- Laadukas kansalaisopistotoiminta
- Monipuolinen kulttuuritarjonta
- Yhteisöllinen kirjasto
- Runsas tapahtumatarjonta
- Päätösten vaikutusten arviointi

Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä

- Yrittämistä ja yrittäjyyttä tukeva toimintakulttuuri
- Monipuolinen elinkeinorakenne
- Työllistävä maaseutu
- Etätyölle hyvät edellytykset
- Matkailu
- Aktiivinen työllistäminen
- Päätösten vaikutusten arviointi

Arvot

Luonnollisesti Lopella

- Luonto on osa loppilaista arkea ja vapaa-aikaa
- Pidetään huolta rakennetusta ympäristöstä
- Rakennetaan terveellistä ja turvallista
- Ylläpidetään ja kehitetään kunnan vastuulla olevia palveluita ja rakenteita
- Huolehditaan luonnosta ja hyödynnetään sen moninaisuutta kestäväällä tavalla
- Kannustetaan kuntalaisia pitämään huolta itsestään ja läheisistään
- Kunnioitetaan ja suvaitaan erilaisuutta
- Huolehditaan saavutettavuudesta
- Hyödynnetään innovaatioita ja digitalisaatiota
- Mahdollistetaan etätyöskentely
- Osallistetaan ja osallistutaan
- Tuetaan yhteisöllisyyttä
- Ollaan saatavilla, autetaan, palvellaan ja välitetään

Tavoitteet 2018–2023

- Hyvät, helposti saavutettavat peruspalvelut
- Laadukas, turvallinen ja saavutettava varhaiskasvatus
- Julkinen liikenne maalla asumisen tukena
- Työmatkaliikenteen tukeminen
- Laajakaistayhteydet koko kuntaan
- Luonto-olosuhteiden vetovoimaisuuden lisääminen
- Tonttitarjonnalla pyritään vastaamaan nykyistä paremmin ihmisten asumisen tarpeisiin
- Pääsääntöisesti hyväksytään vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituisiksi
- Kulttuuritoiminnan ylläpitäminen ja hyvän maineen säilyttäminen
- Laadukkaat ja houkuttelevat liikuntamahdollisuudet kaiken ikäisille
- Hoidettu, siisti ympäristö
- Varmistetaan hyvä sisäilma kaikissa kunnan kiinteistöissä. Epäilyihin sisäilmaongelmista puututaan välittömästi, ryhdytään tarvittaviin toimiin ja tiedotus hoidetaan avoimesti ja ajantasaisesti.

3. TOTEUTUMISVERTAILUT

3.1. Käyttötalouden toteutuminen

TOIMIELIN: KESKUSVAALILAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: VAALIT

Perustehtävä

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien sekä kansanäänestyksen järjestelytehtävät.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Aluevaalit toteutetaan lakien ja asetusten mukaisesti, oikea-aikaisesti ja asiallisesti vallitseva koronatilanne huomioiden	Virheetön, laillinen vaalitulos	Henkilöstöpäällikkö
	Kuntalaisten osallistaminen, aktiivinen ja monipuolinen aluevaalitiedottaminen	Äänestysprosentti on vähintään edellisten kuntavaalien tasolla	Henkilöstöpäällikkö

Toteutuma

Aluevaalit toimitettiin 23.1.2022 ja ennakkoäänestys kotimaassa 12.–18.1.2022. Kunnan hallinnon henkilöstö vastasi moitteettomasti sujuneiden aluevaalien ennakkoäänestyksen hoitamisesta.

Aluevaalit toimitettiin ensimmäistä kertaa. Äänestysaktiivisuus oli 49,6 %. Ennakkoon äänesti 23,3 % ääni-oikeutetuista.

Talous

Vaalit	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	11 412	10 000	0	10 000	16 848	-6 848	168,5 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-30 540	-30 976	0	-30 976	-15 571	-15 405	50,3 %
Toimintakate	-19 128	-20 976	0	-20 976	1 277	-22 253	-6,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-19 128	-20 976	0	-20 976	1 277	-22 253	-6,1 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Aluevaalit hoidettiin kustannustehokkaasti, jolloin vaaleista kunnalle aiheutuneet kustannukset toteutui arvioitua pienempinä. Aluevaalien hoitamiseen saatu valtionavustus toteutui arvioitua selkeästi korkeampana.

TOIMIELIN: TARKASTUSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: TARKASTUSTOIMI

Perustehtävä

Kuntalain 14. luvussa on määritelty tarkastustoimen tehtävät, joita lautakunta ja tilintarkastaja toteuttavat. Kuntalain (§ 121) mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi kuntalain (§ 121) mukaisesti:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kunta-konsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan talous-suunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Talous

Tarkastustoimi	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-24 673	-28 859	0	-28 859	-47 360	18 500	164,1 %
Toimintakate	-24 673	-28 859	0	-28 859	-47 360	18 500	164,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-24 673	-28 859	0	-28 859	-47 360	18 500	164,1 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tarkastustoimen talous on ylittynyt talousarviossa arvioidusta, mikä johtuu palveluiden ostojen ylityksestä. Lopen kunnan valtuusto on kokouksessaan 29.11.2021 (§ 92) päättänyt tilintarkastusyhteisön valinnasta tilikausille 2021 ja 2022. Tilintarkastuksen ja tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävien kustannukset ovat toteutuneet kilpailutuksen ja tilintarkastussopimuksen hinnoittelun mukaisesti. Tilintarkastussopimus on solmittu joulukuussa 2021 ja tämän vuoksi vuoden 2021 tilintarkastus toteutui pääosin vasta vuoden 2022 puolella. Vuoden 2021 tilintarkastuksen kustannukset nostavat vuoden 2022 kustannusten toteumaa. Lisäksi vuoden 2022 toteuma sisältää laskutuksen korjausta vuoden 2021 osalta noin 3 000 euroa.

TOIMIELIN:

KUNNANHALLITUS

TALOUSARVIO 2022

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kunnan elinvoimaisuuden takaaminen saamalla väestökehitys toteutumaan ennusteita merkittävästi positiivisempaan Kuntamarkkinoinnin tehostaminen ja kehittäminen Toimiva yhteistyö kyläyhdistysten kanssa	• Positiivinen väestökehitys • Aiempaa monipuolisemmat markkinointikeinot, kasvanut ansaittu media (digitaalinen media), sosiaalisen median tavoitettavuus ja verkkosivujen uniikkien kävijöiden määrä • Kyläkärajät kerran vuodessa	Kunnanjohtaja
	Kunnan tarjoamat palvelut ja talous ovat tasapainossa	• Kuntalaiskyselyn yleisarvosana vähintään hyvällä tasolla • Kunta saavuttaa vuodelta 2022 vähintään tasapainoisen tilinpäätöksen	Talous- ja hallintojohtaja
	Valokuituyhteyksiä rakentuu kunnan alueelle Kunnan toimiva yhteistyö mm. osuuskuntien kanssa	• Toteutuneet valokuituhankkeet	Kunnanjohtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Kunta tarjoaa asukkailleen vireän ja virkistävän asuinympäristön Kunnan yleisilmeen virkistäminen, mm. yleinen siisteys, leikkipuistot, kuntoilupisteet kunnossa	• Kunnan fyysisesti tai verkossa järjestämien tapahtumien yhteismäärä vähintään vuoden 2019 tasolla • Kuntalaiskyselyn tulokset asuinympäristön viihtyisyydestä vähintään hyvällä tasolla	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Tekninen johtaja
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Toimiva yhteistyö loppilaisten yrittäjien kanssa	• Yrittäjäkyselyn tulokset vähintään edellisen kyselyn tulosten tasolla	Kunnanjohtaja
	Monipuolistuva elinkeinorakenne	• Silmänkannon ja muiden yritysalueiden markkinointia toteutetaan tuloksellisesti	Kunnanjohtaja

Toteutuma 1

Kunnan asukasluku laski vuonna 2022 50 asukkaalla ollen 31.12.2022 yhteensä 7 749 asukasta. Lopella luonnollinen väestökehitys on väestön keskimääräisen ikääntymisen ja syntyvyyden yleisen vähenemisen johdosta selvästi negatiivinen. Kuolleisuus ylitti vuonna 2022 syntyvyyden peräti 43 hengellä, joten valtaosa negatiivisesta väestönkehityksestä johtuu siitä. Huomioitavaa kuitenkin on, että myös nettomuutto oli muutaman henkilön verran negatiivinen. On kuitenkin odotettavaa, että kunnan hyvin käynyt tonttikauppa ja aktiivinen kuntamarkkinointi alkavat näkyä asukasluvun kehityksessä myönteisesti, kunhan myydyt tontit rakentuvat ja niille muuttaa asukkaita.

Markkinointia on jatkettu tehostetusti. Kohderyhminä ovat uudet asukkaat, matkailijat, vapaa-ajan asukkaat ja yritykset. Alueellisesti markkinointi on kohdennettu pääkaupunkiseudulle ja lähiympäristöön. Mainontaa on toteutettu pääasiassa pitkäaikaisen yhteistyökumppani Sanoma Markkinointi Roudan kanssa useissa digitaalisissa kanavissa. Kesällä toteutettiin ohjelmayhteistyö kolmen radiokanavan kanssa. Loppi näkyi ja kuului usean radiotoimittajan ohjelmasisällöissä ja somessa. Matkailumarkkinointia tehtiin yhteistyökumppanina seudullinen Visit Riihimäki -hanke. Kunnan verkkosivut uusittiin kevään 2022 aikana ja uudet sivut julkaistiin kesäkuussa. Loppi tutuksi julkaistiin totuttuun tapaan toukokuun puolivälissä.

Vuonna 2022 kyläkäräjät järjestettiin 3.5. Tapahtumaan osallistui hyvin väkeä.

Kuntalaiskyselyn toteutus siirrettiin tammikuulle 2023, jotta kyselystä saadaan hyvinvointialueuudistuksen toteutumisen jälkeen vertailtavat tulokset tulevien vuosien osalta.

Lopen kunnan vuoden 2022 verotulot toteutuivat talousarvioon nähden arvioitua suurempina. Verotulojen toteuma vuonna 2022 on 33 775 938 euroa, joka on 2 057 938 euroa suurempi kuin alkuperäisessä talousarviossa on arvioitu. Kasvua verotuloissa on ollut kahden vuoden ajan ja vuoden 2022 tavoin vuonna 2021 verotulot toteutuivat talousarvioon nähden arvioitua suurempina.

Valtionosuudet toteutuivat 680 748 euroa vuoden 2022 alkuperäistä talousarviota suurempina. Valtionosuuksien toteuma vuonna 2022 on 18 681 048 euroa.

Kokonaisuutena Lopen kunnan tilikauden 2022 tulos on 115 308 euroa ylijäämäinen. Kunnan lainakanta kasvoi vuoden 2022 aikana. Pitkäaikaisen lainan määrää lisättiin 3,0 miljoonalla eurolla ja maksuvalmiutta turvattiin lyhytaikaisella rahoituksella kuntatodistusohjelman puitteissa. Kunnan lainakanta / asukas on 2 051 euroa ja se on kasvanut 46 euroa / asukas vuoteen 2021 verrattuna.

Kunta on omilla toimillaan pyrkinyt edesauttamaan valokuidun rakentumista kunnan alueelle. Vuonna 2022 suuria runkolinjahankkeita ei kuitenkaan toteutunut, sillä toteutetussa kilpailutuksessa ei saatu yhtään tarjousta. Kaupallisten toimijoiden lisääntynyt aktiivisuus ja kuituyhteyksien tarjoaminen esimerkiksi Launosten ja Kirkonkylän taajamissa aikaansaa sen, että kunnan on pohdittava uudestaan, millä mallilla kunnan laajakaistayhteyksien parantamiseen on viisainta jatkossa panostaa. Lähtökohtaisesti kunta on kuitenkin varautunut tukemaan esimerkiksi uusia valokuituosuuskuntia 10 %:n osuudella ELY-keskuksen hyväksymistä tukikelpoisista kustannuksista.

Toteutuma 2

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi järjesti erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia 45, mikä on suunnilleen saman verran kuin edellisenä vuonna. Lisäksi järjestettiin 10 torstaitori-iltaa. Korona vaikutti edelleen tapahtumien osallistujamääriin.

Kunnan siisteyteen ja yleisilmeeseen on pyritty panostamaan monella tapaa: Kirkonkylässä uudistettiin Jokiniementien liikenneviheralue poistamalla vanha koivurivistö ja sijaan istutettiin uusia pylväspihlajaryhmiä. Samalla uusittiin osittain viherkaistan nurmipohjaa. Kunta otti hoitoonsa Jokiniementien ja Pilpalantien liikenneviheralueiden hoitamisen. Seppä Frimanin veistämä toinen graniittileijona siirrettiin kirjaston eteen näkyvälle paikalle. Vanhankirkon uimarannan ns. Puolen hehtaarin puisto peruskorjattiin uusimalla leikkivälineet sekä rakentamalla uusi grillikatos ja ympärille asianmukainen turva-aita. Asemakaavateiden valaisinten uudistamista jatkettiin kaikissa taajamissa olevilla asuntoalueilla. Valoja uusittiin noin 300 kpl LED-valoiksi. Holvitien paikoitusalue sorastettiin ja alueelle rakennettiin valaistus. Launosissa peruskorjattiin Päiväkotia Sirkuksen leikkipiha. Kevyen liikenteen väylien varsille hankittiin puistopenkkejä. Vieraslajeja kitkettiin Isokorkeen lähivirkistysalueelta.

Toteutuma 3

Yrittäjäkysely toteutettiin maaliskuussa 2022. Vastaajien määrä jäi pieneksi (n=25). Yhteistyötä kunnan kanssa tehneistä yrityksistä 45 % piti kunnan ja yrityksen välistä yhteistyötä hyvänä tai erittäin hyvänä. Vastaavasti vain 4 % piti yhteistyötä huonona. Erittäin huonona yhteistyötä ei pitänyt kukaan. Neutraalisti yhteistyöhön suhtautui puolet vastanneista. Korona-aikana merkittävästi vähentyneet tilaisuudet ja muu fyysinen yhteistyö näkyi kyselyn sanallisissa vastauksissa. Paluuta normaaliin odotettiin selvästi.

Silmänkannon markkinointia ja mainontaa jatkettiin eri medioissa sekä potentiaalisten yritysten suora-kontaktointilla. Yrityssektorilla oltiin talouden epävarmuudesta johtuen edelleen varovaisia. Tästä huolimatta kunta myi tilinpäätösvuoden toukokuussa Silmänkannosta yritystontin ADAK Yhtiöt Oy:lle, minkä lisäksi yhdestä tontista tehtiin esikauppakirja.

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

Sitova tavoite 2022	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
1. Kunnan elinvoimaisuuden takaaminen saamalla väestökehitys toteutumaan ennusteita merkittävästi positiivisempuna. Toimiva yhteistyö kyläyhdistysten kanssa	Väestön väheneminen on saatava pysähtymään, sillä negatiivinen väestökehitys heikentää kunnan elinvoimaa ja voi vaikeuttaa yritysten toimintaedellytyksiä esimerkiksi työvoiman saatavuuden ja palveluiden käyttämisen näkökulmista.	+ 2
2. Kunnan tarjoamat palvelut ja talous ovat tasapainossa	Tasapaino tukee osaltaan elinkeinoelämää ja kunnan yritysmyönteistä imagoa.	+ 2
3. Valokuituyhteyksiä rakentuu kunnan alueelle. Kunnan toimiva yhteistyö mm. osuuskuntien kanssa.	Laajakaistayhteydet ovat tulevaisuudessa yhä tärkeämmässä roolissa kunnan kehittämisessä entistäkin yrittäjä- ja työntekijäystävällisempään suuntaan. Etätöiden tekemisessä valokuitu- tai muu nopea laajakaistayhteys voi olla välttämättömyys.	+ 3
4. Kunta tarjoaa asukkailleen viihtyisä asuinympäristön.	Viihtyisä asuinympäristö on vetovoimatekijä, joka osaltaan vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin mm. työvoiman saatavuuden osalta.	+ 1
5. Toimiva yhteistyö loppilaisten yrittäjien kanssa.	On tärkeää, että yhteydenpito kunnan ja kunnassa toimivien yritysten välillä on aktiivista ja sujuvaa. Yrittäjien on koettava, että kunta haluaa toiminnallaan edesauttaa yritysten pärjäämistä.	+ 2
6. Monipuolistuva elinkeinorakenne.	Uudet yritykset ovat tärkeitä työllistämisen ja sitä kautta uusien kuntalaisten saamisen kannalta. Monipuolinen elinkeinorakenne mahdollistaa työpaikkojen löytymisen omasta kunnasta eri koulutus- ja osaamistaustaisille henkilöille.	+ 2

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

Toteutuma 1

Lopen kunnan asukasluku laski vuonna 2022. Hyvin vetänyt omakotitalotonttikauppa ei vielä vuonna 2022 näkynyt asukasluvussa. Kunta pyrkii markkinointitoimin edelleen parantamaan tonttimyyntiä ja siten edesauttamaan kunnan ja kunnassa toimivien yritysten työvoiman saatavuutta. Kunnan työllisyys oli hyvällä tasolla, työttömyysprosentti oli joulukuun lopussa 5,4 %. Lukema oli Kanta-Hämeen kunnista alhaisin.

Toteutuma 2

Lopen kunnan tilikauden 2022 tulos on 115 308 euroa ylijäämäinen. Poikkeuksellisesta tilanteesta johtuen verotulokehityksen ennustaminen oli vaikeaa koko vuoden 2022 ajan. Lopulta verotulojen toteuma nousi kuitenkin Lopen kunnan kaikkien aikojen ennätykseen. Myös valtionosuudet kertyivät alkuperäistä talousarviota suurempina.

Toteutuma 3

Kunta on aktiivisesti pyrkinyt edesauttamaan valokuituverkon rakentumista kunnan asukkaiden ja yritysten käyttöön. Uuden runkolinjan kilpailutukseen ei syksyllä 2022 saatu yhtään tarjousta. Kaupalliset toimijat ovat aktivoituneet tarjoamaan yhteyksiä Lopen taajamissa. Kunnassa on syytä linjata ja selvittää jatko- vaihtoehdot laajakaistayhteystavoitteen saavuttamiseksi uudessa tilanteessa.

Toteutuma 4

Kunta on pyrkinyt profiloitumaan viihtyisäksi ja vireäksi kunnaksi niin asukkaille kuin yrityksillekin. Sitä Loppi varmasti onkin. Kyseisen asian saaminen laajemmin tunnetuksi vetovoimatekijäksi, joka johtaa konkreettisiin vaikutuksiin asukas- ja yrityslisäyksenä, on haastavaa. Kunnan tekninen toimi jatkoi vuonna 2022 lukuisten yleisilmettä ja viihtyisyyttä lisäävien toimenpiteiden ja parannusten toteuttamista.

Toteutuma 5

Yhteistyö loppilaisten yritysten ja Lopen Yrittäjät ry:n kanssa on toiminut hyvin, vaikka pandemia vielä vaikutti yhteisten tilaisuuksien ja tapaamisten järjestämiseen. Yrittäjäkyselyn tulokset olivat myönteisiä.

Toteutuma 6

Silmänkannon yritysalueen tonteista tehtiin vuoden 2022 aikana kaupat kahden yrityksen kanssa (yksi kauppa, yksi esikauppa). Maanhankintaneuvottelut uuden yritysalueen rakentamiseksi nykyisen Jylhäkummun yritysalueen jatkoksi olivat vuoden 2022 lopussa pitkällä.

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS

TEHTÄVÄALUE: KESKUSHALLINTO

Perustehtävä

Huolehtia osaltaan kunnan kehittämisestä, edunvalvonnasta ja johtamisjärjestelmän toimivuudesta sekä kunnan resursseista, joita tarvitaan kunnan kehittämisessä, viranomaistoimintojen hoidossa ja kunnan palvelutuotannossa.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Tarpeisiin mitoitettu julkinen liikenne	Tarkoituksenmukainen julkisen liikenteen tarjonta	Talous- ja hallintojohtaja
	Kunnan yleisilmeen siistiminen ja viihtyisyyden sekä turvallisuuden lisääminen	Kuntalaiskyselyn tulokset viihtyisyydestä hyvällä tasolla	Tekninen johtaja, Kunnanjohtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Kesätorikäytännön kehittäminen mm. ohjelmatarjontaa monipuolistamalla ja panostamalla esiintyjiin aiempaa enemmän	Ohjelmatarjonnan laajuus määrällisesti koronaa edeltävän ajan tasolle Kesätorin asiakaspalautekyselyn tulokset hyvällä tasolla	Kunnanjohtaja, Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Työpaikkaomavaraisuuden paraneminen	Silmänkannosta myydään 1–3 tonttia vuonna 2022	Kunnanjohtaja
	Lupaprosessin sujuvoittaminen	Yrittäjäkyselyn tulokset hyvällä tasolla	Kunnanjohtaja, Tekninen johtaja, Ympäristöpäällikkö, Rakennustarkastaja

Toteutuma 1

Julkisen liikenteen matkustajamäärät ovat nousseet vuoden 2022 aikana Covid-19-pandemian aiheuttaman matkustajamäärän vähenemisen jälkeen. Liikennöinti on toteutunut määrällisesti sopimusten mukaisena. Liikennöintitarpeita ja matkustajamääriä on tarkasteltu vuoden 2022 aikana ja liikennöintilinjojen kehittämisen ja jatkotoiminnan osalta tehdään päätöksiä vuonna 2023. Julkisen ja henkilöliikenteen markkinointiin on kiinnitetty huomiota vuonna 2022 ja toimenpiteitä jatketaan vuonna 2023.

Kuntalaiskysely siirrettiin toteutettavaksi tammikuussa 2023.

Toteutuma 2

Kesätoritapahtumia järjestettiin kymmenen. Tori-illat toteutettiin aikavälillä 16.6.–18.8.2022. Ohjelma- ja muu tarjonta järjestettiin suunnitellun monipuolisena. Tapahtumissa oli hyvin yleisöä ja palaute oli positiivista. Esiintyjillä, toritunnelmalla ja teemapäivillä oli kyselyn perusteella suuri vaikutus kävijämäärään, joka kerralla oli torilla useampi sata henkilöä. Kävijämääräarvio koko ajalta on noin 3 600 kävijää. Yleisöäänestyksen voittanut Mikko Harju toi väkeä runsaasti paikalle. Esiintyjät sekä torinuoret saivat kiitosta ja yleisö oli huomannut, että esiintyjiin oli panostettu ja näin tehdään jatkossakin. Koko perheelle / lapsille suunnattu ohjelmatarjonta tuo selkeästi väkeä torille. Myös torilla olleet myyjät ja ruuanlaittajat olivat tyytyväisiä myyntiinsä.

Toteutuma 3

Vuonna 2022 Silmänkannosta tehtiin kaupat yhdestä tontista, kun ADAK Yhtiöt Oy:n kanssa allekirjoitettiin kauppakirja toukokuussa. Lisäksi Suomen Rengaskierrätys Oy:n kanssa tehtiin yhdestä tontista esikauppa-kirja.

Yrittäjäkysely toteutettiin tammi–helmikuussa 2022.

Talous

Keskushallinto	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	247 605	339 500	-100 000	239 500	215 731	23 769	90,1 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-2 446 410	-2 507 900	124 000	-2 383 900	-2 524 730	140 830	105,9 %
Toimintakate	-2 198 805	-2 168 400	24 000	-2 144 400	-2 308 999	164 599	107,7 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-40 873	-38 400	0	-38 400	-68 135	29 735	177,4 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 239 678	-2 206 800	24 000	-2 182 800	-2 377 134	194 334	108,9 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Toimintatuotot jäivät 23 769 euroa alle budjetoidun. Muut toimintatuotot alittivat budjetoidun, koska luovutusvoitot eivät toteutuneet arvioidusti. Valtionavustukset puolestaan toteutuivat arvioitua suurempina.

Toimintakulut ylittyivät 140 830 euroa. Henkilöstökulujen ylitys 81 888 euroa johtuu vakinaisten työ- ja virkasuhteisten sekä luottamushenkilöiden kokouspalkkioiden kasvusta ja jaksotetuista lomapalkoista. Palvelujen ostojen ylitys 52 184 euroa johtuu suurimmalta osin PALMU – Palveluiden muutoksenhallinnan kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen kuntien ja pienten kaupunkien ICT-palveluhallinnassa -hankkeen kustannuksista, joita ei ollut mukana talousarviossa. Hankkeen valtionavustus kasvatti myös toiminta-tuottoja. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittyivät 21 751 euroa. Ylitys johtuu keskitetysti kirjatusta hankinnoista kuten henkilökunnan muistamisista. Muut toimintakulut toteutuivat 22 794 euroa arvioitua pienempinä.

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS
TEHTÄVÄALUE: HENKILÖSTÖHALLINTO

Perustehtävä

Lopen kunnan keskitettyyn henkilöstöhallintoon ja henkilöstöpolitiikan kehittämiseen sisältyvät keskitetty henkilöstökoulutus, esimiestyön tukeminen, yhteistoiminta, työsuojelu, työterveys- huollon ja työkykyasioiden koordinointi, työhyvinvointitoiminta sekä palkkavaraukset.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Palkka- ja henkilöstöhallinnon prosessien sujuvuus ja virheettömyys palveluntuottajan vaihtuessa	Työsopimusten ja palkanmaksun oikeellisuus ja ajantasaisuus	Henkilöstöpäällikkö, Esimiehet
	Esimiesten työkykyjohtamisen vahvistaminen sekä korvaavan työn mallin kuvaaminen ja käyttöönotto yhteistyössä työterveyshuollon kanssa	Sairauspoissaolojen määrä edelliseen vuoteen verrattuna Työhyvinvointikyselyn tulokset	Henkilöstöpäällikkö, Esimiehet

Toteutuma

Kuntien Hetapalvelut Oy aloitti vuoden 2022 alusta alkaen palkanlaskennan palveluntuottajana. Käyttöönottoprojekti toteutui suunnitelman mukaisesti ja palkanmaksun oikeellisuus saatiin varmistettua. Palkanmaksuun liittyvien prosessien kehittämistä jatketaan yhdessä uuden palveluntuottajan kanssa.

Mehiläinen Oy aloitti 1.10.2022 alkaen työterveyshuollon palveluntuottajana. Kilpailutusprosessin ja uuden toimijan myötä korvaavan työn mallin käyttöönottoa siirrettiin. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä nousi vuoteen 2021 verrattuna. Sairauspoissaoloja oli kalenteripäivinä 10 053 (sairauspoissaoloprosentti: 11,9). Vuonna 2021 sairauspoissaoloja oli kalenteripäivinä 6 515 (sairauspoissaoloprosentti: 4,3).

Työhyvinvointikysely toteutetaan joka toinen vuosi. Seuraavan kyselyn ajankohta on vuonna 2023.

Tarkemmat henkilöstötiedot raportoidaan erillisessä henkilöstöraportissa.

Talous

Henkilöstöhallinto	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	-5 834	16 400	0	16 400	31 117	-14 717	189,7 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-452 011	-464 936	-86 000	-550 936	-401 068	-149 868	72,8 %
Toimintakate	-457 845	-448 536	-86 000	-534 536	-369 951	-164 585	69,2 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	-4 620	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-457 845	-448 536	-86 000	-534 536	-374 571	-164 585	70,1 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Toimintakulut alittuivat 149 868 euroa. Toimintakulujen alitus johtui pääasiassa henkilöstökuluissa pääluottamusmiestoiminnan erilliskorvausten sekä palveluiden ostoissa asiantuntijapalveluiden, toimistopalveluiden ja muiden palveluiden toteutumisesta arvioitua pienempinä. Palveluiden ostojen osalta varauduttiin henkilöstöhallinnon palveluntuottajan kustannusten kasvuun, mutta toteuma oli muutettua talousarviota pienempi. Talousarviossa palveluiden ostoihin sisältyy koko kunnan työhyvinvointi- ja henkilöstöhallinnon ICT-menot, mutta toteutuneet kustannukset on kohdennettu toimialoille.

Toimintatuotot toteutuivat arvioitua suurempina, mikä johtui valtionavustusten ja Kelan työterveyshuollon kustannuksiin liittyvän korvauksen toteutumisesta arvioitua suurempana.

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS

TEHTÄVÄALUE: TYÖLLISYYSPALVELUT

Perustehtävä

Lopen kunnan työllistämistä edistävä toiminta järjestää ja tuottaa sekä koordinoi työllistämisen edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävää toimintaa kunnan alueella. Erilaisia työllistämisen palveluja ja työtoimintaa pyritään järjestämään asiakkaan tarpeet kartoittaen. Näitä palveluja ovat muun muassa yritysysteistyö, työkokeilu ja palkkatuetty työ.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Työttömyysaste pysyy matalana ja vaikeasti työllistettävät saadaan työmarkkinoille tai työllisyystoimenpiteiden piiriin	Työmarkkinatuen kuntaosuus euroina ei nouse ja henkilö-määrä listoilla ei kasva (vrt. edellinen vuosi)	Työllisyys-koordinaattori
	Työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuus kasvaa	Palkkatuella työllistetyt työllistyvät avoimille työmarkkinoille	Työllisyys-koordinaattori
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Hyvä yhteistyö yrittäjien kanssa	Yhteistyötilaisuuksien ja yhteydenottojen määrä yrittäjien kanssa	Työllisyys-koordinaattori
	Yrittäjien auttaminen hakemusten täyttämässä (työkokeilu, palkkatuki, yritystuki, rekrytointikoulutus)	Myönnettyjen yritystukien määrä	
	Nuoret yrittäjät -koulutustoimintaa jatketaan (rahoitusta yrittäjiltä ja työllisyydenhoidosta)	Yhteistyö, yrittäjät, koulut, kunta, 4H-yhdistys	Työllisyys-koordinaattori
	Kunnan yksiköiden kanssa aktiivista työllistämistä (palkkatuki, oppisopimus)	Palkkatuella palkattujen määrä sama kuin vuonna 2021	Työllisyys-koordinaattori

Toteutuma 1

Työmarkkinatuen kuntaosuuskustannukset ovat laskeneet vuodesta 2021. Suomen Kuntaliiton (lähde: Kelasto 18.1.2023) mukaan vuonna 2022 Lopella on ollut valtakunnallisesti kaikista Suomen kunnista ja kaupungeista kahdeksanneksi alhaisimmat kuntaosuusmaksut suhteutettuna asukaslukuun. Työttömyysaste on pysynyt matalana ja ollut useampana kuukautena Kanta-Hämeen alhaisin vuonna 2022. Myös henkilö-määrät listoilla ovat laskeneet vuoteen 2021 verrattuna. Palkkatuella olleita henkilöitä on työllistynyt avoimille työmarkkinoille.

Toteutuma 3

Yrittäjien kanssa on tehty yhteistyötä eri tavoin ja heitä on ohjattu sekä avustettu erilaisten hakemusten teossa. Työllisyyskoordinaattori on osallistunut yrittäjätaloihin ja verkostoitunut erilaisissa tapahtumissa. Yritystukea ei ole myönnetty ollenkaan, koska sitä ei ole haettu yrittäjien taholta markkinoinnista huolimatta. Kesätyöseteleitä on myönnetty koko määrärahan laajuudeltaan. 4H-yhdistyksen järjestämä nuorten yrittäjien koulutustoiminta ei toteutunut vähäisen osallistujamäärän vuoksi vuonna 2022, minkä vuoksi nuorten yrittäjien tukea ei ole myönnetty. Palkkatuella palkattujen määrä laski vuodesta 2021, mutta yhteistyötä on tehty aktiivisesti kaikkien kunnan yksiköiden kanssa.

Talous

Työllisyyspalvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	180 026	165 000		165 000	205 724	-40 724	124,7 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-457 122	-482 778	0	-482 778	-461 303	-21 475	95,6 %
Toimintakate	-277 095	-317 778	0	-317 778	-255 578	-62 199	80,4 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-277 095	-317 778	0	-317 778	-255 578	-62 199	80,4 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Työllisyyspalveluiden talous toteutui lähes arvioidun mukaisesti. Toimintakulut ylittyivät 40 724 euroa, mikä johtui palkkatukien toteutumisesta arvioitua suurempana. Toimintamenot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisina. Toimintamenojen toteumaprosentti oli 95,6 %.

Hankkeet

Lopen kunnan alueella on toiminut vuonna 2022 kolme työllistämiseen liittyvää hanketta, joiden kanssa on tehty aktiivista yhteistyötä työllisyyden lisäämiseksi.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Nuorten työpajatoiminta	702	2 402	1 000	480
Palkkatuella työllistettyjen määrä	20	33	20	23

TOIMIELIN: KUNNANHALLITUS

TEHTÄVÄALUE: MAANKÄYTTÖ

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kunnan kaavoitus on ajan tasalla ja vastaa asumisen tarpeisiin	Ajantasaiset kaavat Kunta myy vähintään 15 omakotitalotonttia	Maankäyttö-päällikkö
	Yleisten alueiden lohkominen ajantasaistaminen	Prosessia jatketaan Läyliäisten asemakaava-alueella	Maankäyttö-päällikkö
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Puisto- ja kaava-alueilla toteutetaan hakkuita tarpeen ja tilanteen mukaan	Toteutetut puisto- ja kaava-alueiden hakkuut	Kunnanjohtaja, Maankäyttö-päällikkö
	Kunta huolehtii metsä-omaisuudestaan kunnan metsäsuunnitelman pohjalta	Hakkuutuotto (brutto) vähintään 180 000 €	Kunnanjohtaja, Maankäyttö-päällikkö
	Hakkuut toteutetaan metsälakiin, metsäsuunnitelmaan ja PEFC-sertifioinnin vaatimuksiin perustuen	Hakkuut toteutettu metsälain, metsäsuunnitelman ja PEFC-sertifioinnin vaatimusten mukaisesti	
	Metsäsuunnitelma (2013-2022) päivitetään	Päivitetty vuoden 2022 loppuun mennessä	Kunnanjohtaja, Maankäyttö-päällikkö
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Kunnan kaavoitus on ajan tasalla ja vastaa yrittämisen tarpeisiin	Ajantasaiset kaavat Kunta myy vähintään 2 yritystonttia Yritystonttitarjonnan monipuolistaminen myös Läyliäinen–Maakylä-alueelle	Maankäyttö-päällikkö, Kunnanjohtaja

Toteutuma 1

Kunnan yleiskaavat ovat ajan tasalla. Tonttituotannon varmistamiseksi ja monipuolistamiseksi vuonna 2022 käynnistettiin kirkonkylässä uuden asemakaava-alueen suunnittelu Lähdemäen alueelle sekä asemakaava-muutos kortteliin 69 (Ikikumin alue).

Vuoden 2022 loppuun mennessä myytiin 12 omakotitalotonttia, lisäksi 4 aiemmin vuokrattuna ollutta tonttia myytiin asukkaille. Myytyjen tonttien lukumäärä olisi varmasti ollut suurempi toisenlaisessa maailmantilanteessa, sillä vuoden loppupuolella tuli useita tonttivarauksen peruutuksia. Lähes kaikissa peruutuksissa syynä oli korkojen ja rakennuskustannusten nousu ja talouden yleinen epävarmuus.

Yleisten alueiden lohkominen suoritetaan Maanmittauslaitoksen toimesta kunnan tilauksesta muiden kiinteistötoimituksien yhteydessä tai muuten tarpeen vaatiessa.

Toteutuma 2

Toteutetut puisto- ja kaava-alueiden hakkuut:

Joentaka	Maankäyttöpaikan hakkuu, kesäkuu 2022
Kesijärvi	Ketunkallionrannan hakkuu, syyskuu 2022
Launonen	Frisbeegolfradan hakkuu, joulukuu 2022

Hakkuutuotot:

Vuoden 2022 hakkuusuunnitelman mukaisten hakkuiden tuotot olivat 45 444 euroa. Hakkuutuotot jäivät selvästi talousarviosta, mikä johtui suurelta osin hakkuiden toteutumisesta joko jo vuoden 2021 puolella tai siirtyessä toteutettavaksi kevättalvella 2023.

Toteutuma 3

Silmänkannon yritysalueen pieni asemakaavamuuks kahden tontin laajentamiseksi astui voimaan marraskuussa 2022. Muutoksella ei muodostettu uusia tontteja. Muuten yritysalueiden kaavat olivat vuoden vaihteessa ajan tasalla. Lisäksi Läyliäisten uuden paloaseman asemakaava tuli voimaan syyskuussa 2022.

Silmänkannon yritysalueelta myytiin yksi tontti vuonna 2022, minkä lisäksi yhdestä tontista tehtiin esikauppakirja. Uutta Jylhäkumpu II -yritysalueita varten hankittiin huhtikuussa 2022 yhteensä 1,1 hehtaaria maata Launosista. Lisämaan hankintaneuvottelut toisen maanomistajan kanssa ovat käynnissä.

Talous

Maankäyttö	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarvot ja määrärahat							
Toimintatulot	554 513	740 000	-480 000	260 000	270 716	-10 716	104,1 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-148 661	-158 058	0	-158 058	-176 431	18 373	111,6 %
Toimintakate	405 851	581 942	-480 000	101 942	94 285	7 657	92,5 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	405 851	581 942	-480 000	101 942	94 285	7 657	92,5 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Maankäytön osalta talous toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Talouden toteumaprosentti on 92,5 %. Toimintatuotot ovat muutettuun talousarvioon nähden toteutuneet hieman suurempina. Toimintakulut ovat ylittäneet talousarviossa arvioidun yhteensä 18 373 euroa. Ylitys johtuu muiden toimintakulujen ylittymisestä, mikä sisältää valtuuston 28.2.2022 (§ 11) päätöksen vuokrattujen omakotitalotonttien myyntiin liittyvästä aikaisemmin tontin lunastaneille tehtävästä hyvityksestä takautuvasti heidän tonteista maksamastaan vuokrasta.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Myydyt omakotitalotontit	15	18	15	12+4
Myydyt yritystontit	0	4	2	1

TOIMIELIN:

VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

TALOUSARVIO 2022

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Kuntaan perustetaan liikkumisen edistämistä kehittävä poikkihallinnollinen työryhmä Kunnassa kokoonnutaan vähintään kaksi kertaa vuodessa liikuntaseurojen ja -yhdistysten kanssa pohtimaan kuntalaisten liikkumisen edistämistä	Liikunnanohjaaja, Liikuntasuunnittelija, Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö
	Uusi Loppi 2023 Kuntaan perustetaan poliittinen työryhmä suunnittelemaan vapaa-aikalautakunnan organisoitumista ja tavoitteita soten jälkeen	Esitys mahdollisen uuden organisaation toiminnasta vuodesta 2023 alkaen	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Kunta tarjoaa asukkaalleen vireän ja virkistävän asuinympäristön	Kunnan fyysisesti tai verkossa järjestämien tapahtumien yhteismäärä	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Toteutuma 1

Lopen kuntaan perustettiin uusi hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimiala 1.1.2023. Samoin aloitti toimintansa uusi hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta, jonka esittelijänä toimii hyvinvointi- ja vapaa-aikapäällikkö. Hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus laadittiin.

Toteutuma 2

Korona vaikuttaa edelleen tapahtumiin osallistujien määrään. Osallistujia oli vuonna 2022 noin kolmannes vähemmän. Tästä huolimatta tapahtumia järjestettiin aktiivisesti, mm. kulttuuritoimi järjesti 38 tapahtumaa + 10 tori-iltaa.

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

Sitova tavoite 2022	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimenpiteet vaikuttavat yritysten työntekijöiden hyvinvointiin ja työkyvyn ylläpitoon.	+ 2
Uusi Loppi 2023 Kuntaan perustetaan poliittinen työryhmä suunnittelemaan vapaa-aikalautakunnan organisoitumista ja tavoitteita soten jälkeen	Työryhmän lopputuloksen yritysvaikutukset näkyvät vuoden 2023 alusta.	+ 2
Kunta tarjoaa asukkailleen vireän ja virkistävän asuinympäristön	Viihtyisä asuinympäristö on vetovoimatekijä, joka osaltaan vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin mm. työvoiman saatavuuden osalta.	+ 2

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan vuosiraportoinnin yhteydessä.

Toteutuma 1

Koronasta huolimatta vuonna 2022 on pystytty pitämään suunniteltuja ryhmiä, vaikkakin esimerkiksi nuorisotoimella ei käyntimäärät olekaan vielä nousseet suunniteltuun tahtiin. Kuntosalikortteja puolestaan on ollut käytössä entistä enemmän. Kulttuuritapahtumat ovat jälleen käynnistyneet ja niitä on pystytty pitämään suunnitellusti.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laadittiin.

Toteutuma 2

Kuntaan on perustettu hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikapäällikön virka.

Toteutuma 3

Liikuntatoimi on mukana toteuttamassa useita eri hankkeita, joilla tähdätään mm. vireään ja virkistävään asuinympäristöön, kuten uusi liikuntahalli ja Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2030.

TOIMIELIN: VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: KULTTUURIPALVELUT

Perustehtävä

Laissa kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä. Kunnan kulttuuripalvelut luo puitteet kunnassa tapahtuvalle kulttuuritoiminnalle yhdessä eri toimijatahojen kanssa, ensisijaisesti paikallisten yhdistysten ja yksittäisten taiteilijoiden kanssa.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempi arki, kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen	Toimiva yhteistyö kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa	Asiakaspalaute tapahtumista erilaisin kyselyin esim. Happy or Not -laitteen avulla Tapahtumien määrä: niihin osallistuneet / käytetyt eurot / vuosi Vastikkeelliset avustukset: hakijoiden määrä / eurot/ tehdyt toimenpiteet	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö
	Lasten ja nuorten kulttuuriin panostaminen	Paikallisten, seudullisten ja maakunnallisten yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen/ Unicef lapsiystävällinen kunta -malli	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, Nuorisohjaaja

Toteutuma

Kulttuuripalvelut järjesti itse tai yhteistyössä muiden tahojen, pääosin paikallisten yhdistysten kanssa 38 tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä 3 555 henkilöä. Tapahtumista kahdeksassa oli huomioitu lapset. Osa konserteista on taltioitu ja ovat katsottavissa myöhemmin kunnan YouTube-kanavan kautta. Kulttuuripalvelut tiedottaa ja avustaa kunnassa toimivia yhdistyksiä näiden omien tapahtumien järjestelyissä mm. auttamalla käsiohjelmien ja julisteiden teossa tai olemalla paikalla. Torstaitori-iltoja järjestettiin kymmenen ja osallistujia oli noin 3 600 henkilöä.

Asiakaspalautteen keräämisessä käytetään HappyOrNot-laitetta tai heti tapahtuman jälkeen suullisen palautteen keräämistä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö osallistui 145 tapaamiseen/suunnittelupalaveriin eri tahojen kanssa. Seutukunnallisia kulttuuritoimijoiden tapaamisia oli kaksi.

Tavoite koskien lasten ja nuorten kulttuuriin panostamista on siirtynyt koronan takia vuodelle 2023. Nuorisohjaaja on mukana UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -työryhmässä.

Loppi tutuksi -lehti on ilmestynyt 52 vuoden ajan, vuoden 2022 lehti tuli jakoon viikolla 18. Lehti on saanut positiivista palautetta sisällöstä sekä julkaisuasusta. Lehestä on myös nettiversio selailtavissa kunnan verkkosivuilla.

Kulttuuripalvelujen avustuksia haki 12 toimijatahoa (9 450 euroa), vuonna 2021 hakijoita oli 11 (5 000 euroa). Nuorisotoimen avustuksia haki 6 toimijatahoa (3 500 euroa), vuonna 2021 hakijoita 7 (4 500 euroa). Liikuntatoimen avustuksia haki 16 toimijatahoa (aiempina vuosina myönnetty vuosittain vain jääalueavustukset 5 taholle). Hakemuksia saapui vuonna 2020 yhteensä 17, vuonna 2019 yhteensä 15, vuonna 2018 yhteensä 20 ja vuonna 2017 hakemuksia oli 12 kpl. Selvitykset avustusten käytöstä tulee toimittaa vapaa-aikatoimelle ennen avustuksen maksatusta.

Riihimäen nuorisoteatteri antaa taiteen perusopetusta teatteritaiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman mukaan Lopella. Ryhmiä on yksi ja ryhmän kokoontumispaikkana on Lopen kirjaston Fallesmanni. Ryhmässä oppilaita on yhdeksän. Toiminnasta aiheutuvat kulut 1 600 euroa / lukuvuosi katetaan kulttuuri-palvelujen talousarviosta.

Vuosi	Tapahtumien määrä	Osallistujamäärä	Lopen Teatterin kävijämäärä	Yhteensä	Lopen Teatterin esitys
2010	47	7 670	5 600	13 270	Viekää tuhkatkin pesästä
2011	43	6 026	4 002	10 028	Elmo
2012	52	7 485	3 758	11 243	Tohvelisankarin rouva
2013	53	5 970	4 397	10 367	Suloinen myrkyneittäjä
2014	53	6 745	5 782	12 527	Hetkiä talvisodassa ja Siunattu hulluus
2015	48	7 745	3 472	11 217	Reviisori
2016	68	7 600	2 789	10 389	Kekkonen-syntymästä kuolemattomuuteen
2017 *)	70	14 800	3 966	18 766	Valelääkäri vastoin tahtoaan
2018	61	7 570	3 124	10 694	Harmaat Pantterit
2019	59	6 377	2 206	8 583	Kultainen vasikka
2020	24	1 673	esitystä ei ollut	1 673	-
2021	34	4 263	2 225	6 488	Akkaralli
2022	38+10 tori-iltaa	3 555+3 600	2 350	9 505	Rakkautta ilmassa

*) Vuonna 2017 tapahtumia oli poikkeuksellisen paljon, koska tuolloin vietettiin Suomi 100 -juhlavuotta.

Talous

Kulttuuripalvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	11 500	13 500	0	13 500	15 720	-2 220	116,4 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-128 818	-153 328	0	-153 328	-166 039	12 711	108,3 %
Toimintakate	-117 318	-139 828	0	-139 828	-150 319	10 492	107,5 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-8 784	-3 500	0	-3 500	-7 346	3 846	209,9 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-126 102	-143 328	0	-143 328	-157 665	14 338	110,0 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen koronavaiikutusten jälkeinen normaali toiminta saatiin käyntiin tapahtumien ja konserttien osalta vuoden 2022 aikana. Korona vaikuttaa edelleen osallistujamääriin, jotka olivat kolmanneksen pienemmät.

Tehtäväalueen toimintakate ylittyi 10 492 euroa. Toimintatuotot toteutuivat selkeästi edellisvuotta suurempina ja ylitys oli 2 220 euroa. Toimintamenot ylittyivät 12 711 euroa, mikä johtui muun muassa painatus- ja ilmoituskulujen sekä koulutus- ja kulttuuripalvelujen ylityksestä. Painatus ja ilmoituskulut sisälsivät panostusta tapahtumien lehti-ilmoitteluun. Koulutus- ja kulttuuripalveluissa olevaan ylitykseen vaikutti esiintyjille maksettavat esiintyjäpalkkiot, jotka ylittyivät johtuen edelleen koronan vaikutuksista osallistujamääriin ja näin ollen lipputuloihin.

Hankkeet

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö oli Kanta- ja Päijät-Hämeen luontokohteiden kehittämishankkeen ohjausryhmässä, joka päättyi joulukuussa 2022. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö on Visit Riihimäki seudullisen matkailuhankkeen työryhmän jäsen (yhteinen hanke Loppi–Riihimäki–Hausjärvi).

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö on toiminut kunnan edustajana myös seuraavissa työryhmissä ja hallituksissa: Järjestösilta, Hämeen virkistysalueyhdistyksen hallituksen jäsen, Pääjärven ja Ruostejärven hoitokunta, Hämeen Härkätie ry, Hämeen Kylät ry ja Hämeen Ilvesreitien työryhmän puheenjohtaja.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Toteutetut aikuisille suunnatut konsertit/kulttuuritapahtumat	24	34	68	39
Toteutetut lapsille suunnatut konsertit/kulttuuritapahtumat	5	5	13	8
Vastikkeellisten avustusten hakijat	12	11	17	12

TOIMIELIN: VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: LIIKUNTAPALVELUT

Perustehtävä

Edellytysten luominen kuntalaisten liikunnalle. Kehittää toimivia yhteistyöverkkoja sekä terveyttä edistävää liikuntaa huomioon ottaen kaikki ikäryhmät ja myös erityisryhmien liikunta. Tehtäväalue sisältää määrärahat liikuntatoiminnalle, liikuntasalitoiminnalle sekä ulkoilureitistöjen ylläpitoon.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Liikuntatoimi mahdollistaa omaehtoisen liikunnan, joko järjestämällä itse toimintaa tai tarjoamalla puitteet	Liikuntasalien käyttöaste: tunnit, käyttäjäryhmät / viikko ja osallistujamäärät / vuosi Tekonurmikentän ja yleisurheilukentän käyttöaste: tunnit, käyttäjäryhmät / viikko ja osallistujamäärät / vuosi Kuntosalikorttien määrä / vuosi Liikuntatoimen omat ryhmät: ryhmien määrä ja kokoontumiskerrat / keskiarvo kävijöistä / vuosi	Liikunta-suunnittelija
	Liikuntatoimi ylläpitää ulkoilureitistöjä vähintään nykyisellä tasolla	Huoltosopimukset ja huolto-ohjelmat pidetään päivitettyinä Luontokohteiden kävijämäärä / vuosi	Liikunnan-ohjaaja
	Lisätään reitistöjen tunnettuutta markkinoimalla	Markkinointitoimenpiteet: tiedotteet ja tapahtumiin osallistuminen	Liikunnan-ohjaaja
	Liikuntatoimi kerää kuntalaisten palautteita ja kehittää toimintaa niiden perusteella	Asiakaspalautekysely tehdään kerran vuodessa Tapahtumakohtainen palaute	Liikunta-suunnittelija

Toteutuma

Vuoden aikana liikuntasaleja käytettiin iltaisin seuraavasti (= yhdistykset, yksityiset ja liikuntatoimi):

- Elmola: 39 käyttötuntia / viikko ja 12 eri käyttäjäryhmää
- Loppisali: 16 käyttötuntia / viikko ja 8 eri käyttäjäryhmää
- Launonen: 27 käyttötuntia / viikko ja 17 eri käyttäjäryhmää
- Läyliäinen: 21 käyttötuntia / viikko ja 13 eri käyttäjäryhmää

Tekonurmikentällä 12 käyttötuntia / viikko (vakiovuoro) ja 7 eri käyttäjäryhmää
Yleisurheilukentällä 13 käyttötuntia / viikko (vakiovuoro) ja 4 eri käyttäjäryhmää

Kuntosalikorttien määrä 27.1.–31.12.2022:

- 1 kk 73 kpl (14 kpl vuonna 2020)
- 6 kk 110 kpl (33 kpl)
- 1 v 54 kpl (26 kpl)
- 70 v 15 kpl (14 kpl)

Henkilöstön kuntosalikortteja on ollut käytössä 43 kpl (28 kpl)

Kaikki kortit yhteensä: 258 kpl (87 kpl vuonna 2021), josta yli 70-vuotiaitten osuus on 15 kpl.

<u>Liikuntaryhmä</u>	<u>Kokoontumiskerrat (suluissa vuosi 2021)</u>	<u>Osallistujat keskiarvo (suluissa vuosi 2021)</u>	<u>Käyntikerrat</u>
Fallesmannin tuolijumppa 1	21 (12)	9 (12)	189
Fallesmanni tuolijumppa 2	21 (12)	6 (6)	116
Etätuolijumppa	21 (11)	11 (11)	230
Pajukoti	16 (9)	4 (7)	73
Kuntosalin alkeiskurssit	10 (10)	5 (6)	46
Launosten seniorit	21 (11)	8 (6)	172
Loppisalin seniorit	19 (11)	17 (15)	310
Läyliäisten seniorit	21 (11)	6 (8)	120
Vesijumppa 1	19 (12)	14 (15)	269
Vesijumppa 2	19 (12)	16 (17)	303
Vesijumppa 3	19 (12)	17 (20)	319
Lasten soveltava ryhmä	9 (25)	4 (4)	32
Lasten ja nuorten kiipeily	11 (-)	10 (-)	79
Etäjumppa (11.1.–8.2.2022)	5 (30)	11 (14)	56
Voima- ja tasapainoryhmä	10 (-)	5 (-)	47
Nuorten harrasteryhmä	3 (6)	1 (0)	6

Kunnanmestaruusturnauksia järjestettiin vuonna 2022 salibandyssä, jalkapallossa, beach volleyssa ja frisbeegolfissa. Kunnanmestaruuskilpailuihin osallistuttiin seuraavalla tavalla: salibandy viisi joukkuetta, Loppifutis neljä joukkuetta ja beach volley 9 joukkuetta. Frisbeegolfiin osallistui yhteensä 47 henkilöä. Koulujenvälisiä kilpailuja ei järjestetty vuonna 2022 koronatilanteesta johtuen. Vapaa-aikatoimen liikuntasäpinöitä järjestettiin syksyllä 2022 kolme kertaa, joihin osallistui keskimäärin 50 henkilöä. Yhdessä nuorisotoimen kanssa ympäri kuntaa järjestettyihin kesäkerhoihin osallistui kahden viikon aikana yhteensä 182 lasta ja kesäleireille (2 kpl) osallistui yhteensä 52 lasta. Uimakouluihin osallistui 77 lasta (7 ryhmää).

Liikuntapalveluissa työskenteli kesäkuukausina liikunnanohjaajajarjoittelija, joka järjesti erilaisia kesätoimintoja taajamissa. Toukokuussa järjestettiin menestyneiden urheilijoiden palkitsemistilaisuus, johon osallistui yhteensä 80 henkilöä. Elokuussa Lopen uupuneen puunistutus -tilaisuuteen osallistui yhteensä 32 henkilöä sekä harrastemessuille 250 henkilöä. Lokakuussa liikuntapalvelut järjesti vanhusten viikolla retken Luutasuolle, osallistujamäärä 30 henkilöä.

Taukokävelyitä/taukojumppia järjestettiin kunnantalolla 14 kpl ja kävijöitä oli keskimäärin 6 henkilöä. Liikuntapalvelut järjesti toukokuussa inbody-kehonkoostumusmittauksia henkilöstölle sekä kuntalaisille. Kehonkoostumusmittauksiin osallistui yhteensä 66 henkilöä.

Liikuntapalvelut avustaa kunnassa toimivia yhteistyötahoja mainostamalla, ohjaamalla tai olemalla paikalla. Vuoden 2022 aikana palautetta on kerätty kesäleireiltä (vanhemmat + lapset), jumpparyhmiltä syksyiltä ja erilaisista tapahtumista. Ulkoilureitistöjä on markkinoitu mm. sosiaalisessa mediassa, paikallis-lehdissä, radiossa sekä Erämessuilla ja Poronpolku-tapahtumissa.

Talous

Liikuntapalvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	22 687	38 300	0	38 300	42 612	-4 312	111,3 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-235 319	-222 537	0	-222 537	-247 374	24 838	111,2 %
Toimintakate	-212 632	-184 237	0	-184 237	-204 762	20 526	111,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-17 804	-19 000	0	-19 000	-21 260	2 260	111,9 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-230 435	-203 237	0	-203 237	-226 022	22 785	111,2 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous toteutui lähes talousarvion mukaisena. Toimintatuotot ylittyivät 4 312 euroa, mikä johtui valtionavustusten toteutumisesta arvioitua suurempina. Toimintamenot ylittyivät 24 838 euroa, mikä johtui pääosin henkilöstökulujen toteutumisesta arvioitua suurempina. Henkilöstökulujen nousu sisältää jaksotettujen lomapalkkojen osuudet. Lisäksi palveluiden ostoissa on kasvua sisäisissä kiinteistömenoissa.

Koronarajoitukset ovat vaikuttaneet vuoden 2022 alussa liikuntasalien varauksiin, kuntosalikorttien myyntiin ja keväällä jumpparyhmien järjestämiseen. Liikuntatoimelle myönnetyllä investointirahalla on tehty Ojajärvelle ulkoilureitti ja sen lähtöön parkkipaikka. Komion käyntimäärät olivat vuoden 2022 aikana 14 183 (16 293) ja Melkuttimella 15 504 (21 932) käyntiä. Voimassa olevat reitistöjen huoltosopimukset on päivitetty. Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman 2030 kustannukset vaikuttivat liikuntapalvelujen talousarvion toteutumiseen vuonna 2022.

Hankkeet

Kanta- ja Päijät-Hämeen luontomatkailun kärkikohteiden ja reitistöjen kehittäminen -hanke

Metsähallituksen luontopalveluilla on mm. Ilvesvaellusreitistöä koskeva kehityshanke, jossa Loppi on ollut mukana. Hankkeessa on kehitetty reitistön lähtöpaikkoja, opastauluja sekä lisätty pysäköintialueita. Hanke päättyi vuoden 2022 loppuun.

Liikuntamahdollisuuksien parantaminen Launosissa

Hankkeen tavoitteena on kunnostaa Launosten kuntoradan aluetta. Vuoden 2022 aikana hanke on aloitettu kuntoradan pohjan peruserantamisella sekä valaistuksen hankinnalla. Hanke jatkuu vuoden 2023 aikana.

Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman 2030

Lopen kunta toteutti vuoden 2022 aikana kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman, jossa liikuntapalvelut oli mukana. Hankkeen lopputuloksia aletaan toteuttaa vuoden 2023 aikana.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Elmolan liikuntasalin käyttäjät	14 696	7 810	21 000	14 577
Uusi liikuntahalli				
Launosten liikuntasalin käyttäjät	1 313	1 914	7 000	6 686
Läyliäisten liikuntasalin käyttäjät	1 830	1 625	7 000	3 686
Loppisalin käyttäjät	2 000	1 462	7 000	3 749
Kuntosalikortit	230	87	450	258
Kuntoliikuntaryhmät	11	10	10	12
Nuorten liikuntaryhmät	2	2	2	2

TOIMIELIN: VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: NUORISOTOIMI

Perustehtävä

Nuorten tasa-arvoisten mahdollisuuksien kehittäminen sekä nuorten kasvun ja osallisuuden tukeminen. Nuorten syrjäytymiskehityksen ehkäisy varhaisella puuttumisella sekä korjaavalla toiminnalla. Tehtäväalue sisältää määrärahat kunnan nuorisotyöhön ja kerhotoimintaan.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Monipuolinen kouluyhteistyö	Koulupäivystys yläkoululla ja alakouluilla h/ viikko Ohjattu/ osallistava toiminta, määrä/ tarkoitus	Nuoriso-ohjaaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Osallistavat vapaa-ajan toiminnot	Nuorisotilatoiminta; kävijämäärä Retket, kerhot, tapahtumat; osallistujamäärät Bänditilatoiminta; ryhmät/ käyttäjämäärät Nuorisovaltuusto; kokouskerrat/ aloitteet Asiakaspalaute	Nuoriso-ohjaaja
	Yhteistyö eri hallinto-kuntien, seutukunnan, oppilaitosten ja seurakunnan kanssa	Tapaamiset ja yhteiset tapahtumat/ vuosi	Nuoriso-ohjaaja

Toteutuma 1

Kouluyhteistyö on toteutunut koulupäivystyksinä Lopen yhtenäiskoululla noin 6 h / viikko.

Nuorisotoimi oli myös mukana toteuttamassa koulujen kanssa ryhmäytymispäiviä, teemapäiviä/ -tuokioita, uintipäiviä, retkiä ja leirikouluja. Oppilashuollon kautta yhteistyö on toteutunut säännöllisinä palaverina koulukuraattorin, terveydenhoitajan ja opinto-ohjaajan kanssa. Nuorisotoimi on osallistunut pienluokkien sekä JOPO-luokan toimintaan. Nuorisotyön tarkoitus on näkyä nuoren arjessa myös kouluilla – tulla tutuksi, olla avuksi ja kanssaelää nuorten maailmassa.

Toteutuma 2

	2020				2021				2022			
	kevät	kesä	syksy	yht.	kevät	kesä	syksy	yht.	kevät	kesä	syksy	yht.
Nuorisotilojen kävijämäärät	2 235	236	2 233	4 704	2 288	149	1 632	4 069	1 150	-	1 916	3 066
Loma-aikojen toimintojen kävijämäärät	263	363	341	967	248	362	241	851	116	205	258	579
Kerhojen kävijämäärät	618	-	516	1 134	548	-	541	1 098	560	-	520	1 080

Koronarajoitukset eivät vielä mahdollistaneet nuorisotilojen aukioloa tammikuusta alkaen ja nuorisotilojen aukiolo toteutettiin neljänä iltana viikossa Discord-verkkopalvelimella ajalla 1.1.–17.2.2022. Nuorisotoimi jalkautui nuorten pariin tavaten heitä jääalueilla, kouluilla, urheilukentillä, kauppojen läheisyydessä ja siellä, missä nuoria oli. Nuorisotoimi järjesti normaalisti keväällä ja syksyllä nuorteniltoja nuorisotiloilla viitenä iltana viikossa ajalla 15.2.–21.12.2022 (Kuntala, Launonen ja Läyliäinen).

Loma-aikojen toiminnot järjestettiin tiiviissä yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa. Talvilomalla ohjelmassa oli #UlkonaKuinLumiukko-tapahtuma yleisurheilukentällä ja nuorisotilatoimintaa Kuntalassa. Kesälomalla järjestettiin liikunta / peli ja askartelu / taide -toimintapäiviä kahdesti/kolmesti kaikkien koulujen piha-alueilla, sekä bändikerhotoimintaa. Lisäksi osallistuttiin liikuntapalvelujen päiväleirien toteutukseen. Syyslomalla ohjelmassa oli retki Linnanmäen Valokarnevaaleille, liikuntasäpinät Elmolassa ja syyslutinat sekä nuorisotilatoimintaa Kuntalassa. Lisäksi järjestettiin jouluostosretki Lempäälän Ideaparkiin.

Nuorisotoimi järjesti myös säännöllistä bändi-, moottori- ja kansainvälisyyskerhotoimintaa. Harrastamisen Suomen mallin koordinointi siirtyi syksyllä nuorisotoimen organisoitavaksi.

Nuorisovaltuusto kokoontui viisi kertaa vuoden 2022 aikana ja sai osana Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin hakuprosessia suoran aloiteoikeuden valtuustoon.

Asiakaspalautetta on kerätty koko vuoden ajan suoran palautteen muodossa nuorisotiloilla, loma-ajan toiminnoissa, kouluilla jne. Vastauksista päätellen kohderyhmät tavoitetaan hyvin ja asiakkaat ovat tyytyväisiä toimintaan.

Yhteistyötä eri toimialojen ja toimijoiden kanssa toteutetaan päivittäin nuorisotoimen arjessa. Nuorisotoimi teki jatkuvaa yhteistyötä vapaa-aika-, sivistys- ja perusturvapalvelujen, kirjastotoimen sekä Hyrian etsivän nuorisotyön / työpajoinninan kanssa.

Seudullinen yhteistyö Riihimäen ja Hausjärven kanssa on toteutunut säännöllisinä yhteistyöpalaverina vuoden 2022 aikana. Yhteisiä tapahtumia on tuotettu seudullisesti loma-aikojen yhteyteen. Yhteistyö ja vuorovaikutus Nuorten palvelupiste Nupin, Ohjaamon, poliisin Ankkuri-tiimin ja Hyrian/Tavastian kanssa on lisäksi ollut saumatonta, säännöllistä ja monipuolista.

Lopen seurakunnan kanssa toteutunutta yhteistyötä olivat EHKÄPÄ-työryhmän säännölliset kokoontumiset ja viikoittainen yhteydenpito nuorisotyöntekijöiden välillä. Lisäksi toteutettiin 7-päivät sekä kerhojen ja leirien kuin muunkin yhteistyön sovittaminen loma- ja vapaa-ajan toimintoihin.

Talous

Nuorisotoimi	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	608	12 500	0	12 500	14 978	-2 478	119,8 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-158 495	-261 270	0	-261 270	-234 064	-27 206	89,6 %
Toimintakate	-157 887	-248 770	0	-248 770	-219 086	-29 684	88,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-157 887	-248 770	0	-248 770	-219 086	-29 684	88,1 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut lähes talousarvion mukaisesti. Toimintatuotot ovat ylittyneet 2 478 euroa arvioidusta, mikä johtuu valtionavustusten toteutumisesta arvioitua suurempina. Toimintamenot ovat alittuneet talousarviossa arvioidusta 27 206 euroa, mikä johtuu suurimmalta osaltaan alittuneesta henkilöstökulujen toteumasta.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020 *)	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Nuorisotilojen käyttäjät yhteensä	4 704	4 069	6 500	3 066
Kuntalan nuorisotilan käyttäjät	3 492		4 500	1 815
Launosten nuorisotilan käyttäjät	770		1 000	622
Läyliäisten nuorisotilan käyttäjät	442		1 000	389

*) Vuoden 2020 osalta todetaan, että nuorisotoimi siirtyi verkkoon koronan takia ja tilat olivat avoinna vain 22 viikkoa.

TOIMIELIN: YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

TALOUSARVIO 2022

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Toteutetaan kiinteistö-kartoitus (kartoitetaan luvan-varaisten rakennusten ja rakennelmien määrä sekä kiinteistöveron määräytymisperusteiden oikeellisuus) kunnan kiinteistövero-perusteiden tarkistamiseksi	Kunnan kiinteistöverotuksen perusteena olevien tietojen täsmentyminen Kiinteistöverojen määrä	Rakennustarkastaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Kunta tukee vesienhoitoa ja osallistuu vesienhoitotahojen toimintaan Vesistöjen tila kehittyy myönteiseen suuntaan	Loppijärven lisätutkimukset jatkuvat Loppijärven tutkimusten valmistuneet raportit on käsitelty ympäristö- ja rakennuslautakunnassa ja toimenpiteistä on tehty suunnitelma	Ympäristöpäällikkö
	Rakennetun ympäristön tila siistiytyy	Vuosittaisia siisteys-kierroksia on jatkettu ja havaituista puutteista annettu siivous-/korjauskehotukset	Ympäristöpäällikkö, Rakennustarkastaja

Toteutuma 1

Kiinteistökartoitus on edennyt ja jatkuu ainakin vuoden 2023 loppuun, koska kiinteistötarkastaja on tehnyt rakennustarkastajan tehtäviä rakennusvalvonnan henkilöstövaihdoksista ja resurssipulasta johtuen. Kartoituksessa on löytynyt huomattava määrä kiinteistöverorekisteriin lisättäviä kohteita.

Toteutuma 2

Ympäristö- ja rakennuslautakunta on osallistunut Loppijärven kunnostushankkeisiin. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksellä 4.10.2022 (§ 45) myönnettiin Loppijärven Ystävät ry:lle haettu 8 000 euron avustus Loppijärven tilan seurantaan (vesianalyysit), kolmen Ferix-3 -kemikaalia käyttävän fosforisiepparin ylläpitoon sekä nuottaamalla toteutettavaan hoitokalastukseen.

Vuoden 2022 aikana havaituista puutteista on annettu siivouskehotukset ympäristötoimeen ja rakennusvalvontaan tulleiden ilmoitusten perusteella. Vuoden 2022 rakennetun ympäristön tarkastuskierros suoritettiin 4.10.2022. Tarkastuskierros kohdistettiin Lopen Kirkonkylälle. Kierroksella havaittiin kuusi kohdetta, joihin ympäristöpäällikkö lähetti siistimiskehotukset.

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

Sitova tavoite 2022	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Rakennetun ympäristön tila siistiytyy	Siivous-/korjauskehotusten myötä yleinen maisemakuva siistiytyy ja houkuttelee mahdollisia uusia yrittäjiä ja asukkaita	+ 2

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosikatsausten yhteydessä.

Toteutuma

Yritysvaikutuksissa ei ole havaittu muutoksia aiempaan verrattuna.

TOIMIELIN: YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: RAKENNUSVALVONTA

Perustehtävä

Rakentamisen ohjaaminen siten, että saavutetaan mahdollisimman onnistunut rakennushanke käyttäjän ja ympäristön kannalta katsoen ja siten, että rakentaminen tapahtuu lainsäädännön, rakentamismääräysten, kaavoituksen ja tasapuolisen kohtelun vaatimusten mukaisesti.

TALOUSARVIO 2023

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2023	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kiinteistöverotietojen käsittely- ja laadunvarmistustyötä jatketaan palveluntarjoajan kanssa Suoritetaan rekisteripäivitys ja DVV-siirto kerätyistä tiedoista	Rekisteripäivityksestä ja DVV-siirrosta saatava data-aineisto Tavoitteena saada mahdollisimman paljon neliöitä kiinteistöveron alaiseksi kokonaisalaksi	Rakennustarkastaja
	Rakennuslupien käsittelyaikojen nopeuttaminen ja asiakaspalvelun parantaminen	Rakennusluville käsittelyajaksi yksi (1) kuukausi päätöskelpoisesta hakemuksesta Rakennusjärjestyksen päivittämistyötä jatketaan	Rakennustarkastaja

Toteutuma

Rakennusvalvonnan lupamenettelyihin ja jätehuoltoon liittyvien ohjeiden päivittäminen on aloitettu. Päivitystyötä jatketaan vuonna 2023.

Sähköisen asianhallinta-/lupajärjestelmän käyttöönottoa ympäristötoimeen ja rakennusvalvontaan on suunniteltu ja taloudelliset vaikutukset selvitetty. Lupapisteen käyttöönotto on aloitettu ja kustannukset lisätty vuoden 2023 talousarvioon.

Rakennuslupien käsittelyajat pysyivät maltillisina vuoden 2022 aikana. Rakennuslupien käsittelyaika on yksi (1) kuukausi.

Talous

Rakennusvalvonta	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	191 294	114 000	0	114 000	93 359	20 641	81,9 %
Valmistus omaan käyttöön	14 037	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-221 797	-275 569	0	-275 569	-267 841	-7 728	97,2 %
Toimintakate	-16 466	-161 569	0	-161 569	-174 482	12 913	108,0 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-1 127	-1 200	0	-1 200	-939	-261	78,3 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 593	-162 769	0	-162 769	-175 421	12 652	107,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut lähes talousarvion mukaisesti. Toimintatuotot ovat toteutuneet 20 641 euroa arvioitua pienempinä. Toimintatuottojen kertymään on vaikuttanut rakennusvalvonnan henkilöstömuutokset ja resurssipula. Toimintakulut ovat toteutuneet hieman talousarviota matalampina. Rakennusvalvonnan toimintakate on toteutunut talousarviota negatiivisempänä. Toimintakatteen toteuma-prosentti on 108,0 %.

Hankkeet

Vuonna 2018 aloitettu kiinteistökartoitus on edennyt ja jatkuu ainakin vuoden 2023 loppuun, koska kiinteistötarkastaja on tehnyt rakennustarkastajan tehtäviä rakennusvalvonnan henkilöstövaihdoksista ja resurssipulasta johtuen. Kartoituksessa on löytynyt huomattava määrä kiinteistöverorekisteriin lisättäviä kohteita.

Mittarit ja tunnusluvut 31.12.

	2018	2019	2020	2021	2022
Rakennusluvut	78	84	68	112	64
lisätoimenpide	19	23	13		-
• omakotitalot	6	2	7	24	10
- asemakaava-alueet	5	1	6	17	5
- muut alueet	1	1	1	7	5
• loma-asunnot	6	5	3	17	5
- ranta-asemakaava-alueet	2	2	1	5	1
- muut alueet	4	3	2	12	4
Toimenpideluvat	47	82	36	47	24
Toimenpideilmoitukset	64	30	17	26	11
Poikkeamispäätökset	15	7	11	20	13
Suunnittelutarveratkaisut	-	-	1		-
Muut luvat ja päätökset (jatkoajat, työnjohtajat ym.)	89	31	123	294	209

TOIMIELIN: YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: YMPÄRISTÖNSUOJELU

Perustehtävä

Hoitaa ne tehtävät, jotka laissa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (6 §) on asetettu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Ohjeistuksen ja verkkosivujen päivittäminen	Ympäristönsuojelun lupamenettelyihin ja jätehuoltoon liittyvien ohjeiden päivittäminen ja päivitetty verkkosivut ympäristönsuojelulla	Ympäristöpäällikkö
	Otetaan käyttöön ympäristövalvonnan sähköinen lupajärjestelmä	Sähköinen lupajärjestelmä toimii ohjelmatoimittajan tarkoittamalla tavalla	Ympäristöpäällikkö
	Ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen	Ajantasaiset ympäristönsuojelumääräykset	Ympäristöpäällikkö

Toteutuma

Ympäristönsuojelun lupamenettelyihin ja jätehuoltoon liittyviä ohjeita on päivitetty. Päivitystyötä jatketaan vuonna 2023. Verkkosivuille on lisätty tietoa vieraslajien torjunnasta ja vesiensuojelusta.

Lupapiste on otettu käyttöön ja kaikki lupa-asiat on vuonna 2022 käsitelty siellä, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Ympäristönsuojelun määräysten päivitys käsitellään ympäristö- ja rakennuslautakunnassa alkuvuodesta 2023.

Talous

Ympäristönsuojelu	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarvot ja määrärahat							
Toimintatulot	43 488	35 000	0	35 000	41 924	-6 924	119,8 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-120 163	-211 928	0	-211 928	-169 855	-42 073	80,1 %
Toimintakate	-76 675	-176 928	0	-176 928	-127 931	-48 997	72,3 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-8 417	-1 100	0	-1 100	-1 293	193	117,6 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-85 092	-178 028	0	-178 028	-129 224	-48 804	72,6 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut talousarviossa arvioitua pienempänä. Toimintatuottoja on vuonna 2022 kertynyt 6 924 euroa arvioitua enemmän. Toimintakulut ovat toteutuneet talousarviota matalampina, toteumaprosentin ollessa 80,1 %. Ympäristönsuojelun toimintakate on toteutunut talousarviota positiivisempänä.

Hankkeet

Kunta on mukana Hämeen liiton hallinnoiman Vanajavesikeskus-hankkeen kolmannella toimintajaksolla 2022–2025, rahoitusosuus 1 €/asukas/vuosi. Vanajavesikeskuksen asiantuntemuksesta ja tuesta on ollut kunnalle hyötyä etenkin Loppijärven tilanteen ja hoitotoimenpiteiden selvittelyssä sekä muissa vesien-suojelun edistämisen hankkeissa. Lopen yläkoululaiset pääsivät osallistumaan joulukuussa 2022 Vanajavesikeskuksen Lähikalaa lasten lautasille -hankkeen puitteissa järjestettävään kalankäsittelykurssiin. Hankkeen tarkoituksena on mm. saada kotimaisen kalan arvostus ja käyttö kasvuun.

Kunta on osallisena Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n hallinnoimat "Lohikalat Karjaanjoelle vesistövisio 2030" -hankkeessa sekä Hiidenveden ja sen valuma-alueen vesistöjen kunnostuksen jatkohankkeessa 2022–2027. Vesienhoidollinen hyöty Lopen kunnalle koostuu Karjaanjoen vesistöalueella jo tehtyjen selkeytysaltaiden hoitotoimista, uusien altaiden toteuttamisesta, vesistöihin vaikuttavien toimijoiden neuvonnasta ja kehittyvästä vesienhoidon yhteistyöstä. Hankkeen hyödyt ovat pitkäjänteisiä, visiona on lohikalojen lisääntymis- ja kasvualueiden turvaaminen ja laajeneminen myös Lopen alueella aina Karjaanjoen latvaosia myöten. Siksi on tärkeää, että Lopen kunta on mukana myös vaelluskalojen ja raakku-simpukoiden elinvoimaisten kantojen turvaamisessa Karjaanjoen vesistössä. Kunnan vuotuinen rahoitusosuus hankkeissa on yhteensä 10 000 euroa, joka maksetaan ympäristönsuojelun tehtäväalueen budjetista.

Mittarit ja tunnusluvut 31.12.

	2020	2021	2022
Ympäristöluvut	3	2	1
Maa-ainesluvut	1	1	2
Yhteisluvut (ympäristö- ja maa-ainesluvut)	-	1	1
Ympäristöluvan vähäinen muutos	-	1	-
Maisematyöluvut	5	5	4
Poikkeamispäätökset	1	4	10
Rekisteröinti-ilmoitukset	1	1	-
Meluilmoitukset	1	1	3
Leirintäalueilmoitukset	1	-	-

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA
TALOUSARVIO 2022
Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Turvataan palveluiden saatavuus sekä riittävien lähipalveluiden säilyminen Lopella	• Palveluiden käyttöaste • Suoritemäärät • Julkisten Lähilääkäri-palveluiden saatavuus	Kunnanjohtaja, Perusturvajohtaja
	Palvelut tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti	• Asiakastyytyväisyys • Hinta/suorite • Palveluiden peittävyys	Perusturvajohtaja
	Ollaan aktiivisesti mukana maakunnallisessa sote-uudistuksen valmistelussa	• Edistetään ja kehitetään laadukkaiden ja riittävien peruspalveluiden saatavuutta alueella	Perusturvajohtaja
	Vuoden 2022 aikana Lopen kunta varmistaa riittävät ja nykyisen lainsäädännön mukaiset vanhustenhuollon tilat siirryttäessä aluehallintoon	• Nykyisten tilojen varustelun ja käytettävyyden turvaaminen • Mahdollistetaan uuden yksityisen hoivakapasiteetin rakentaminen kuntaan	Kunnanjohtaja, Perusturvajohtaja

Perusturvatoimialan tavoitteena on varmistaa riittävä, laadukas ja kustannustehokas palvelurakenne, jonka kautta kuntalaiset saavat tarvitsemansa hoidon ja avun sujuvasti eri tilanteissa. Palvelujen tuottamisen kustannuksia suhteessa hyötyyn tarkastellaan kriittisesti. Palveluvalikoimaa, hoitoon ohjausta sekä asiakas-, palvelu- ja hoitopolkuja kehitetään yhdessä Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa. Lapsiperheiden ja nuorten palveluita kehitetään lisäksi yhdessä alueellisessa LAPE-työryhmässä. Nuorten Ohjaamo -toiminta on alkanut Lopella syksyllä 2020.

Hallituksen esityksen mukaan sosiaali- ja terveystalouden tuottaminen on siirtynyt 1.1.2023 uusille hyvinvointialueille, jotka noudattavat nykyisiä maakuntarajoja. Uudistuksen valmistelua Kanta-Hämeen alueella koordinoi Hämeen liitto. Väliaikainen valmisteluorganisaatio aloitti työnsä syksyllä 2021.

Toteutuma

Lääkäripalveluiden aloittaminen Lopella toteutui syyskuussa 2022. Lähipalveluiden toteumaa on tarkasteltu tarkemmin terveydenhuollon toteuman kohdalla.

Oman toiminnan asumispalvelupaikat ovat olleet pääsääntöisesti täynnä. Lyhytaikaispaikkoja jouduttiin henkilöstövajeen vuoksi supistamaan kesällä 2022.

Kanta-Hämeen alueella on tehty yhteisiä tavoitteita sosiaali- ja terveystaloudessa siirryttäessä hyvinvointialueelle. Lopen kunnassa tehtiin aktiivisesti valmistelutyötä hyvinvointialueelle siirtymiseen tietojen tuottamisen osalta. Valmistelutyö vaati aikaa ja resursseja sekä sote-henkilöstöltä että talous- ja henkilöstöpalveluilta.

Vanhusten palvelujen nykyisten tilojen kalustetarpeita kartoitettiin ja toteutettiin tarvittavia hankintoja.

Uuden hoivakodin rakentamisprojektin suunnittelu edistyi vuoden 2022 aikana.

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA/TERVEYSTOIMI

TEHTÄVÄALUE: TERVEYDENHUOLTO

Perustehtävä

Terveystoimen perustehtävänä on huolehtia terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kunnan osoittaman taloudellisen resurssin puitteissa.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Julkisten lähilääkäripalvelujen lisääminen	Julkiset lääkäripalvelut palautettu Lopelle	Kunnanjohtaja, Perusturvajohtaja
	Päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuus paranee	Käyntimäärät	Perusturvajohtaja

Lopen kunnan perusterveydenhuollon palvelut järjestää Riihimäen seudun terveystoimen kuntayhtymä ja erikoissairaanhoidon palvelut Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Sekä Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin että Riihimäen seudun terveystoimen kuntayhtymä raportoivat strategiansa mukaisen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta oman tilinpäätöksensä yhteydessä.

Toteutuma

Riihimäen seudun terveystoimen kuntayhtymän hallitus teki päätöksen 15.12.2021 (§ 162) ja sen mukaisesti lääkäripalvelut palautuivat Lopelle ja Hausjärvelle 1.9.2022 alkaen.

Lopen osalta käyntimäärä päihde- ja mielenterveyspalveluissa vuoden 2022 aikana oli 470 käyntiä.

Talous

Terveystoimen	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	899 867	0	0	0	434 655	-434 655	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-17 015 303	-16 710 600	-920 000	-17 630 600	-17 748 485	117 885	100,7 %
Toimintakate	-16 115 436	-16 710 600	-920 000	-17 630 600	-17 313 830	-316 770	98,2 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-16 115 436	-16 710 600	-920 000	-17 630 600	-17 313 830	-316 770	98,2 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Lopen kunnan valtuusto hyväksyi 28.11.2022 talousarviomuutoksen terveydenhuollon tehtäväalueelle. Muutoksessa huomioitiin Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kuntamaksuosuuden lisäys. Lisäksi valtuusto hyväksyi 23.1.2023 talousarviomuutoksen liittyen Riihimäen seudun terveystoimen kuntayhtymän kuntamaksuosuuden lisäykseen.

Terveydenhuollon tehtäväalueen osalta muutettu talousarvio toteutui 98,2-prosenttisesti. Muutetussa talousarviossa ei ollut huomioitu valtiontukea Covid-19-tartuntojen testauksesta, jäljittämisestä, rokottamisesta ja hoitopäivistä syntyneiden kustannusten mukaisen valtionavustuksen osalta, mikä vaikutti terveydenhuollon tehtäväalueen tulokseen.

Hankkeet

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen osalta sote-uudistuksen tavoitteita on edistetty maakunnallisten asiantuntijatyöryhmien ja valmennusten kautta. Valmennuksissa on käsitelty asiakaskokemuksen palvelumuotoilua, monialaista yhteistyötä sekä johtamisen uudistamista. Lisäksi on valmistelu asiakaskokemuksen johtamista valmennusverkostossa.

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA/SOSIAALITOIMI

TEHTÄVÄALUE: PERUSTURVATOIMEN HALLINTO

Perustehtävä

Perusturvatoimi turvaa riittävät sosiaalipalvelut ja edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä omatoimisuutta.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Henkilöstön työtyytyväisyys ja työssä jaksaminen paranevat, henkilöstöä tuetaan tulevissa muutoksissa	Kohentunut työtyytyväisyys (työtyytyväisyyskysely vrt. edellinen kysely), ammattitaitoisen henkilöstön pysyvyys (henkilöstön vaihtuvuus) terveysperusteiset poissaolot laskevat (vrt. edellisen vuoden terveysperusteiset poissaolot), pois lähtevien työntekijöiden palaute (lähtökysely)	Perusturvajohtaja, Hallintopäällikkö

Toteutuma

Perusturvatoimen osalta vuonna 2022 henkilöstön vaihtuvuus on noussut vuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2022 on ollut uusia aloittaneita työntekijöitä 23 ja lopettaneita 28, vastaavat luvut vuonna 2021 olivat aloittaneita 11 ja lopettaneita 7. Sairauspoissaolomäärät ovat myös nousseet, vuonna 2022 sairauspoissaolopäiviä oli 4 147, kun vastaava luku vuonna 2021 oli 1 947. Henkilöstön vaihtuvuuteen on vaikuttanut yleinen hoitajapulatilanne, joka on lisännyt hoitohenkilöstön vaihtuvuutta ja hakeutumista toisiin organisaatioihin. Hoitohenkilöstön vaihtuvuus on ollut tasaista eri yksiköissä.

Party-työhyvinvointikysely toteutetaan joka toinen vuosi ja vuonna 2022 ei kyselyä ole toteutettu. Työhyvinvointiin on vaikuttanut edelleen resurssihaasteet hoitajien saatavuudessa, koronan aiheuttamat muutokset työskentelyssä ja myös valmistautuminen hyvinvointialuemuutokseen kuormitti osaa työntekijöistä.

Talous

Perusturvatoimen hallinto	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	108 334	33 800	0	33 800	51 862	-18 062	153,4 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-383 116	-391 030	0	-391 030	-470 593	79 563	120,3 %
Toimintakate	-274 782	-357 230	0	-357 230	-418 731	61 501	117,2 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-274 782	-357 230	0	-357 230	-418 731	61 501	117,2 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Hallinnon tehtäväalueen toimintakate on ylittänyt talousarviossa arvioitun 61 501 euroa. Toimintatuotot ovat ylittyneet 18 062 euroa, mikä johtuu arvioitua suuremmista tukien ja avustusten osuuksista. Toimintakulut ovat ylittyneet 79 563 euroa. Tämä johtuu pääasiassa palveluiden ostojen asiantuntijapalveluiden ja työterveyshuollon kustannusten ylityksestä. Asiantuntijapalveluiden toteumaan on vaikuttanut muun muassa hankintojen kilpailutukseen liittyvät toimenpiteet. Työterveyshuollon kustannusten ylitys johtui lisääntyneistä sairauspoissaoloista.

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA/SOSIAALITOIMI

TEHTÄVÄALUE: LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT

Perustehtävä

Lasten ja perheiden palvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja asiakaslähtöisesti. Lasten ja perheiden palvelut -tehtäväalueeseen sisältyy sosiaalihuoltolain mukaiset perheiden palvelut sekä lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuolto.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Varhainen ja tehokas tuki lapsiperheille	Lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön asiakasmäärien ja -käyntien toteutuminen Hoitovuorokausien määrä sijoituksissa kodin ulkopuolelle vähenee	Johtava sosiaalityöntekijä

Toteutuma

Lasten ja nuorten varhaiseen tukeen suuntautumiseen on edellisten vuosien tapaan lisätty kotipalvelua ja perhetyötä. Ennalta ehkäisevän tuen merkitys tuli näkyvästi esiin siten, että vuonna 2022 ei jouduttu tekemään yhtään huostaanottoa.

Varhaisen tuen varmistamiseksi tarvitaan myös vahvempia, monipuolisia perustason palveluja sosiaali- ja terveystoimen ja sivistystoimen yhteistyössä. Vahvempi varhainen tuki vähentää lastensuojelutoimien tarvetta eli lastensuojelun sosiaalityön kuormitusta.

Ennalta ehkäisevien palveluiden avulla oli vuonna 2022 vain muutamia sijoituksia.

Talous

Lasten ja perheiden palvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	44 241	46 000	0	46 000	59 842	-13 842	130,1 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-1 805 770	-1 813 278	0	-1 813 278	-1 873 433	60 155	103,3 %
Toimintakate	-1 761 529	-1 767 278	0	-1 767 278	-1 813 590	46 313	102,6 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 761 529	-1 767 278	0	-1 767 278	-1 813 590	46 313	102,6 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Lasten ja perheiden palveluiden tehtäväalueen tulos on ylittänyt talousarviossa arvioidun 46 313 euroa. Tehtäväalueen toimintatuotot ovat toteutuneet 13 842 euroa arvioitua korkeampina, mikä johtuu arvioitua suurempina toteutuneista sosiaalitoimen maksuista. Toimintakulut toteutuivat 60 155 euroa arvioitua suurempina. Tämä johtuu pääasiassa henkilöstökulujen ja palveluiden ostojen kustannusten ylittymisestä.

Henkilöstökulut ovat ylittyneet, koska lasten ja perheiden palveluissa on resurssivajeen vuoksi ollut tarvetta tilapäisille ja määräaikaisille työntekijöille sekä sijaisille. Vuoden 2022 alussa tuli voimaan laki-uudistus, jonka mukaisesti lastensuojelun sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 asiakasta. Lisäviran perustaminen oli näin ollen perusteltua, jotta sosiaalityöntekijän asiakasmäärä pysyi 35 asiakkaassa.

Palvelujen ostojen käyttöä on jouduttu lisäämään ja tämä on vaikuttanut kustannusten ylittymiseen. Ostopalveluita tarvittiin vuoden 2022 aikana enemmän, koska perheneuvolan palvelut eivät voineet ottaa asiakkaita useampaan kuukauteen. Samoin lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen saannissa oli puutteita. Tätä vajetta on korvattu mm. ammatillisten tukihenkilöiden ostopalvelulla.

Lopen kunnalla on käynnissä oikeusprosessi lastensuojelun jälkihuollon kustannusten korvaamista koskevassa hallintoriita-asiassa. Toteutuessaan hallintoriita-asian taloudellinen vaikutus on 1,54 miljoonaa euroa. Hallinto-oikeuden päätöstä ei ole saatu vuoden 2022 aikana.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Lastensuojeluilmoitukset ja muut lapsia koskevat yhteydenotot:	199		240	223
Ennaltaehkäisevät palvelut (SHL):				
Asiakkaita vuoden aikana	108		150	176
Perheneuvolan suoritteet	311		650	181
Nuppi, nuorten palvelupiste, asiakaskäynnit	22		30	47
Lastensuojelun palvelut (LS):				
Asiakkaita yhteensä vuoden aikana	78		65	50
Avohuollon asiakkaat	24		20	17
Sijaishuollon asiakkaat	23		19	14
Jälkihuollon asiakkaat	21		22	19
Perhehoito, hoitovuorokaudet (kaikki yhteensä)	4 579		3 650	3 384
Laitos ja ammatillinen perhekoti, hoitovuorokaudet (kaikki yhteensä)	2 291		2 200	2 200

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA/SOSIAALITOIMI

TEHTÄVÄALUE: AIKUISTEN JA VAMMAISTEN PALVELUT

Perustehtävä

Aikuisten ja vammaisten palvelut järjestetään ja tuotetaan asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. Vammaispalveluina järjestetään vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia sekä kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisia palveluja. Aikuisten palveluina ovat mm. aikuis-sosiaalityö, täydentävä ja ennaltaehkäisevä toimeentulotuki ja maahanmuutto- ja pakolaisasiat sekä kunnan tuottamat mielenterveys- ja päihdepalvelut.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Mahdollisimman moni tukea tarvitseva pärjää kotiin annettavien palveluiden turvin ilman ympärivuorokautista hoivaa	Kotiin annettavien palveluiden määrä	Perusturvajohtaja
	Asumispalvelun asiakas saa tarvitsemaansa hoitoa asumisyksikössä/ympäri-vuorokautisen hoidon yksikössä	Asiakasmäärää ja ostopalvelu-vuorokausien toteutumista seurataan ympärivuorokautisissa asumispalveluyksiköissä Omien yksiköiden (Pajukoti ja Taari) käyttöaste on korkea Asumispalveluasiakkaiden asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset	Perusturvajohtaja
	Kohentunut asiakastytyväisyys	Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	Perusturvajohtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Erityisryhmien huomiointi vapaa-ajan palveluissa	Toteutuneet erityisryhmille järjestettävät tapahtumat, liikuntaryhmät ym.	Perusturvajohtaja

Toteutuma

Aikuisten ja vammaisten palveluissa on pyritty ohjaamaan tukea siihen, että asiakas pystyy asumaan mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Kotona asumisen tukena on toiminut lyhytaikainen palveluasuminen.

Asumispalveluyksiköissä on seurattu asiakasmäärää ja ostopalveluiden toteutumista. Aikuisten ja vammaisten palveluiden menot ylittyivät ostopalvelujen osalta. Omien yksiköiden käyttökapasiteetti on pyritty pitämään korkeana, mutta välillä asiakkaiden vaihtelevat tilanteet aiheuttavat asukaspaikan muutoksia/ostopalvelutarvetta.

Vuonna 2022 ei ole toteutettu asiakastytyväisyyskyselyä.

Vuoden 2022 aikana on pyritty palaamaan normaaliin arkeen esim. liikuntaryhmien ja tapahtumien suhteen, mutta toki koronatilanne on heijastunut vielä vuoteen 2022. Koronavuosien negatiivinen jälki-vaikutus näyttäytyi myös lisääntyneenä tarpeena mielenterveys- ja päihdepalveluiden kustannuksissa. Täydentävän toimeentulotuen hakijoiden määrä on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna.

Täydentävän toimeentulotuen hakijoiden määrä on vuonna 2022 jakautunut seuraavasti:

- läkkäiden palvelut 21
- Lapsiperheiden palvelut 5
- Työikäisten palvelut 55

Talous

Aikuisten ja vammaisten palvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarvot ja määrärahat							
Toimintatulot	390 342	460 800	0	460 800	355 595	105 205	77,2 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-2 705 211	-2 918 953	0	-2 918 953	-3 161 457	242 505	108,3 %
Toimintakate	-2 314 869	-2 458 153	0	-2 458 153	-2 805 862	347 709	114,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-17 594	-17 700	0	-17 700	-17 583	-118	99,3 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 332 463	-2 475 853	0	-2 475 853	-2 823 444	347 592	114,0 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Aikuisten ja vammaisten tehtäväalueen tulos ylittyi 347 592 euroa talousarviossa arvioidusta. Toimintatuotot toteutuivat 105 205 euroa arvioitua pienempinä, mikä johtui pääasiassa tukien ja avustusten toteutumisesta arvioitua pienempinä.

Toimintakulut toteutuivat 242 505 euroa talousarviossa arvioitua suurempina. Palveluiden ostot ylittyivät 275 867 euroa, mikä johtui pääasiassa asiakaspalveluiden ostojen ylityksestä. Asiakaspalveluiden ostojen ylitykseen on vaikuttanut asumispalveluiden lyhytaikaishoidon lisääntynyt tarve. Lisäksi työvoiman vuokrauksen kustannukset ovat ylittyneet arvioidusta, mikä johtui Pajukodin henkilöstöväajeesta.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut:				
Asiakkaat vuoden aikana / oma toiminta	16	14	16	14
Asiakkaat vuoden aikana / ostopalvelu	7	6	5	10
Kehitysvammaisten henkilöiden palvelut:				
Tuetusti itsenäisesti asuvien kehitysvammaisten henkilöiden määrä	0	3	3	3
Asumispalvelussa asuvat kehitysvammaiset henkilöt (oma toiminta ja ostopalvelut)	20	25	22	23
Toimintakeskus Kuuselan kehitysvammaisten päivätoiminnan toimintapäivien määrä		968 *	1 750	1 575
Voimassa olevien erityishuolto-ohjelmien määrä 31.12.	49	49	50	42
Vammaisten henkilöiden palvelut:				
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelun saajat	33	100	108	106
Vaikeavammaisten palveluasumispalvelujen saajat	5	6	4	7
Omaishoitotuki alle 65-vuotiaat	12	11	12	17
Henkilökohtaisen avun saajat	12	18	12	21
Toimeentulotuki:				
Täydentävää toimeentulotukea hakevien asiakasperheiden määrä	58	73	51	81

* Päivätoiminta oli kiinni vuonna 2021 tammi–helmikuun aikana

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA/SOSIAALITOIMI

TEHTÄVÄALUE: VANHUSTEN PALVELUT

Perustehtävä

Vanhusten palvelut -tehtäväalue tukee iäkkäiden asukkaiden kykyä elää omatoimisesti kotona pidempään oikea-aikaisilla, riittävillä palveluilla ja järjestää tarvittaessa ympärivuorokautista asumista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja ostopalveluna.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kotona asumista tuetaan ennaltaehkäisevästi palvelurakennetta kehittämällä	Tehostetun palveluasumisen peittävyys-% laskee (vrt. edellinen vuosi) Avopalvelujen asiakas- ja palvelumäärien toteutuminen	Vanhuspalvelujen johtaja
	Kohentunut asiakastytyväisyys	Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	Vanhuspalvelujen johtaja
	Sujuva palvelujen saanti	Toteutuneet vanhuspalvelujen jonotusajat Kartoitetaan ja otetaan tehokkaasti vanhuspalveluiden käyttöön siihen soveltuvat kunnan jo omistamat tilat	Vanhuspalvelujen johtaja

Toteutuma

Tehostetun palveluasumisen piirissä on Lopen kunnan yli 75-vuotiaista 7,9 %. Verrattuna aikaisempiin vuosiin tehostetun palveluasumisen peittävyys on sama kuin vuonna 2020, mutta 1,1 % suurempi kuin vuonna 2021.

Lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen hoitopäivien lukumäärä väheni 10 % edellisvuodesta. Suurin yksittäinen hoitopäivien lukumäärään vaikuttava tekijä on ollut haasteellinen työvoiman saatavuus. Lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen Toimelan paikkalukua jouduttiin supistamaan kesä-syyskuun ajaksi.

Tehostetun palveluasumisen ostopalvelujen hoitopäivien lukumäärä kasvoi noin 18 % edellisestä vuodesta. Sairaalaan on tullut yhä huonokuntoisempia asiakkaita Toimelaan. Vähenevä määrä on ollut iäkkäitä, jotka on saatu kuntoutuksen avulla kotiutettua. Tähän on vaikuttanut koronavuosi hoitoelkä ja ikäihmisten liikkumisen rajoittaminen. Tehostetun palveluasumisen paikan jonottajilla on ollut pitkäkestoisia jaksoja Toimelassa ennen kuin tehostettu palveluasuminen on järjestynyt.

Kotipalvelun tehokkuus (säännöllisen asiakastyön osuus) on 49 %. Kotihoidon asiakastuntien määrä laski edellisvuodesta. Pienituntisten säännöllisten kotihoidon asiakkaiden kohdalla tulisi miettiä muita vaihtoehtoja kotihoidon palvelujen sijaan.

Lopen ja Hausjärven vanhusten palvelut toteuttivat asiakastytyväisyyskyselyn loppuvuodesta 2021. Kyselyn tulokset on käyty läpi keväällä 2022. Suurin osa sekä kotihoidon että asumispalvelun asiakastytyväisyyskyselyn vastaajista oli yleisesti ottaen tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja palveluun (täysin samaa mieltä tai samaa mieltä oli noin 75–90 % vastaajista). Kysely nosti esiin kehittämiskohteeksi mm. ulkoilun mahdollistamisen asumispalveluyksiköissä. Jatkossa THL toteuttaa kansallisen asiakastytyväisyyskyselyn vuodesta 2023 alkaen joka toinen vuosi.

Lain määäämät vanhusten palvelujen jonotusajat ovat toteutuneet tehostetussa palveluasumisessa, kotihoidossa, kotihoidon tukipalveluissa sekä omaishoidon tuessa.

Lopen vanhusten palveluissa on kehitetty yhteisöllistä asumista. Asumisyksikkö Kallio on otettu käyttöön loppuvuodesta 2022. Kalliossa on asukaspaikkoja yhteensä kahdeksalle henkilölle.

Talous

Vanhusten palvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	1 904 738	1 513 200	0	1 513 200	1 569 921	-56 721	103,7 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-7 633 078	-7 819 054	-369 000	-8 188 054	-8 719 995	531 941	106,5 %
Toimintakate	-5 728 341	-6 305 854	-369 000	-6 674 854	-7 150 074	475 221	107,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-95 757	-84 200	0	-84 200	-99 741	15 541	118,5 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5 824 098	-6 390 054	-369 000	-6 759 054	-7 249 816	490 762	107,3 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Lopen kunnan valtuusto on 2.5.2022 hyväksynyt vanhusten palvelut -tehtäväalueelle 189 000 euron lisäyksen talousarvioon henkilöstön saatavuuteen liittyviin toimenpiteisiin. Lisäksi valtuusto on hyväksynyt 7.11.2022 vanhusten palvelut -tehtäväalueelle 180 000 euron lisämäärärahan henkilöstötilanteen edellyttämien ostopalveluiden käyttöön.

Vanhusten palvelut -tehtäväalueen toimintatuotot ovat toteutuneet 56 721 euroa arvioitua suurempina. Toimintakulut ovat toteutuneet 531 941 euroa muutettua talousarviota suurempina. Henkilöstökulut ovat toteutuneet 186 717 euroa ja palveluiden ostoissa työvoiman vuokraus 638 127 euroa arvioitua suurempina. Työvoimatilanne on ollut haastava koko vuoden ajan ja sekä ostopalveluiden hankintaa että henkilöstön saatavuuteen liittyviä toimenpiteitä on toteutettu koko vuoden. Kustannusten toteuman seuranta on hankaloittanut kustannusten toteutuminen viiveellä ja työvoiman hankintaprosessin viivästymisen vaikutus työvoiman vuokraustarpeisiin.

Kotihoidon ja Hoivakoti Eedilän vaikeista henkilöstön saatavuusongelmista johtuen on käytetty sekä kotihoidossa että asumispalveluissa ostopalvelua, joka on lisännyt vanhusten palvelujen ostopalvelujen ylitystä. Vakituksia hoitajia vanhusten palveluissa on eri aikoina puuttunut noin 20–25 % henkilöstön kokonaismäärästä. Henkilöstön vuokrausta on laajennettu kotihoidon lisäksi myös asumispalveluihin.

Lisäksi koronaepidemia on lisännyt sairastumisen ja karanteenin vuoksi poissaoloja, mikä on nostanut sijaistarvetta.

Työvoimahaaste on lisännyt ylitöiden tekemistä vanhusten palveluissa erityisesti kotihoidossa. Henkilöstöllä on ollut käytössä paikallinen virkaehtosopimus erillisistä lisäkorvauksista ajalla 1.5.–31.12.2022.

Henkilöstön saatavuusongelmiin on yritetty etsiä ratkaisuja. Rekrytointeja on tehty aktiivisesti, mutta siinä ei ole onnistuttu. Henkilöstön rekrytoinnit keskittyivät loppuvuodesta avustavan henkilöstön lisäämiseen.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Omaishoidontuen saajat vuoden aikana (yli 65-vuotiaat)	53	56	60	53
Omaishoidontuen saajat vuoden aikana (vanhukset ja vammaiset henkilöt)	65	67	73	65
Säännöllisen kotipalvelun asiakastunnit	29 331	27 273	29 000	26 067
Kotipalvelun tehokkuus (säännöllisen asiakastyön osuus)	56 %	50 %	60 %	49 %
Ympäri vuorokautinen asuminen ja hoito/hoitopäivät lukumäärä:				
Tehostettu palveluasuminen (Eedilä ja Salmela)	17 479	16 959	17 000	16 427
Lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen (Toimela)	3 114		3 400	2 793
Ostopalvelut (vrk)	7 222	8 351	9 000	9 831
Kotikuntalain perusteella ympärivuorokautisessa hoidossa toisessa kunnassa	5	2	2	1
Kotikuntalain perusteella ympärivuorokautisessa hoidossa toisesta kunnasta	1	2	2	0
Sijaisten saatavuus Seuturekrystä	77/100 %	87/100 %	90/100 %	83/100 %
Tunnusluvut yli 75-vuotiaat:				
75 vuotta täyttäneiden määrä 31.12.	871	911	970	957
Kotona asuvat, % 75 vuotta täyttäneistä	91,8 %	92,9 %	94 %	91,8 %
Säännöllistä kotihoitoa saaneiden määrä, % 75-vuotiaista	14,8 %	15,9 %	12,5 %	14 %
Omaishoidontukea saavien määrä, % 75-vuotiaista	4 %	4 %	5,5 %	4,3 %
Tehostetussa palveluasumisen piirissä, % yli 75-vuotiaista	7,9 %	6,8 %	6 %	7,9 %
Käyttöasteet:				
Hoivakoti Eedilä	103	101,7	99	97
Hoivakoti Salmela	100	98,9	100	98,5

TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA/SOSIAALITOIMI

TEHTÄVÄALUE: KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Perustehtävä

Lain kuntouttavasta työtoiminnasta mukainen palvelu pitkään työttömänä olleille.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kuntouttavan työtoiminnan palvelut ovat laadukkaita ja vastaavat asiakkaiden tarpeisiin	Kuntouttavan työtoiminnan palaute / seurannan mittarit	Työllisyyskoordinaattori

Toteutuma

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat olleet hyvin tyytyväisiä kuntouttavan työtoiminnan palveluun. Asiakkailta on ollut palveluun ohjattaessa ja palvelussa pysyttäessä erilaisia palvelutarpeen mukaisia yksilöllisiä tarpeita. Palvelu on mahdollistanut asiakkaiden erilaisten tarpeiden tukemisen ja täyttymisen. Tuen saaminen yksilöllisiin tarpeisiin on mahdollistanut asiakkaiden sijoittumisen välityö- ja avoimille työmarkkinoille.

Talous

Kuntouttava työtoiminta	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	24 367	30 000	0	30 000	14 590	15 410	48,6 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-284 244	-118 400	0	-118 400	-111 419	-6 981	94,1 %
Toimintakate	-259 877	-88 400	0	-88 400	-96 829	8 429	109,5 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-259 877	-88 400	0	-88 400	-96 829	8 429	109,5 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut lähes arvioidun mukaisena. Toimintakate on toteutunut 109,5 %. Lopen kunta on järjestänyt kuntouttavan työtoiminnan vuonna 2022 kokonaan ostopalveluna Hyria säätiöltä. Toimintameno on toteutunut miltei suunnitellusti sopimuksen mukaan. Toimintatulot ovat jääneet arviota vähäisemmiksi. Toimintatulot muodostuvat valtion korvauksista toteutuneiden kuntouttavan työtoiminnan päivien mukaisesti. Vähäinen Lopen kunnan alueen työttömyys ja asiakkaiden yksilölliset tarpeet sekä asiakkaiden tarkoituksenmukainen ohjaaminen palveluihin ovat vaikuttaneet palveluun osallistuvien asiakkaiden määrän pienenemiseen.

Hankkeet

Kuntouttavan työtoiminnan palvelun tukena on toiminut alueellisesti kolme hanketta.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kuntouttava työtoiminta (aikuiset):	2 849	2 417	3 000	1 572

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TALOUSARVIO 2022

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Ikäluokkien pienentymiseen varautuminen	Hyväksytty suunnitelma sekä määritellyt toimenpiteet, jotka perustuvat kunnan-hallituksen nimeämän ohjausryhmän työskentelylle vuosina 2021 ja 2022.	Sivistysjohtaja
	Lasten oikeuksien ja osallisuuden vahvistaminen kunnan sivistys-palveluissa	UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti lasten ja nuorten oikeuksien ja osallisuuden edistäminen kuntaan laaditun toimintamallin mukaisesti. Säännöllisen arvioinnin toteutuminen osana kunnan koordinaatioryhmän työskentelyä.	Sivistysjohtaja, Varhaiskasvatus-päällikkö/ koordinaattori, Rehtorit, Päiväkodin johtajat, Kirjastotoimenjohtaja, Lopen opiston rehtori

Toteutuma

Valtuusto on hyväksynyt 28.11.2022 ikäluokkien pienentymiseen varautumisen suunnittelutyön ohjausryhmän esityksen. Valtuusto on 23.1.2023 päättänyt lakkauttaa Pilpalan koulun 1.8.2023 alkaen.

UNICEF Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti Lopella suoritettiin ensimmäinen seurantatapaaminen 14.2.2022, jossa kartoitettiin lapsiystävällinen kunta -työn edistyminen ja toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita seurataan ja edistetään alatyöryhmissä. Lapsivaikutusten arviointimallia kokeillaan ensin pilottina hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnassa keväällä 2023. Sivistyslautakunnassa tehtiin syksyllä 2022 lapsivaikutusten arviointi koskien Pilpalan koulun lakkauttamista hyödyntäen UNICEFin lapsivaikutusten arviointimallia.

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella sitovilla tavoitteilla ei ole yritysvaikutuksia.

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: SIVISTYSTOIMIALAN YHTEISET PALVELUT

Perustehtävä

Toimivien hallinnon palveluiden järjestäminen sivistyspalveluiden tueksi ja kehittämisedellytysten luomiseksi.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Sivistystoimialan hallintopalveluiden prosessien kehittäminen	Sivistystoimialan tukipalveluiden sekä sähköisten palveluiden kehittämisen eteneminen Tehtäväkuvien päivittäminen	Sivistysjohtaja

Toteutuma

Keväällä 2022 uudistettiin kunnan www-sivut, jolloin päivitettiin myös toimialan lomakkeita sähköisiksi. Wilma-järjestelmän hyödyntämistä opetuksen arvioinnissa mm. oppilaan itsearvioinnin osalta edistettiin.

Vuoden 2022 alussa käyttöön otettujen talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmien myötä on tarkennettu hallinnon ohjeita ja toimintatapoja. Tehtäväkuvien päivittäminen jatkuu vuonna 2023.

Talous

Sivistystoimialan hallintopalvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	70 884	45 000	0	45 000	35 086	9 914	78,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-387 913	-304 866	0	-304 866	-292 145	-12 721	95,8 %
Toimintakate	-317 029	-259 866	0	-259 866	-257 059	-2 807	98,9 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-317 029	-259 866	0	-259 866	-257 059	-2 807	98,9 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous toteutui lähes talousarvion mukaisesti. Toimintatuotot toteutuivat 9 914 euroa talousarviossa arvioitua pienempinä. Myös toimintamenot toteutuivat 12 721 euroa arvioitua pienempinä. Tilikauden toimintakate on 98,9 % budjetoidusta.

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: VARHAISKASVATUS

Perustehtävä

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lasten suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on ensisijaisesti huomioitava asia yksittäisen lapsen sekä lapsiryhmän kannalta. Lapsen edun lisäksi korostuu lapsen oikeus leikkiin sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi.

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Monilukutaidon vahvistaminen sekä tieto- ja viestintä-tekniikan käytön lisääminen varhaiskasvatuksen arjessa	Henkilöstön koulutukset Henkilöstön itsearviointi pedagogiikan toteutumisesta (alku- ja loppukysely)	Varhaiskasvatus-päällikkö, Päiväkodin johtajat
	Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto	Varhaiskasvatusten esimiesten ja palvelusihteerin arviointi	Varhaiskasvatus-päällikkö

Toteutuma

Varhaiskasvatuksen kesäkoulutuspäivässä (6.6.2022) henkilöstö sai koulutusta aiheista varhaiskasvatusta digiajassa ja sosiaalisen median hyviä käytäntöjä varhaiskasvatuksessa.

Henkilöstö osallistui Lopen kunnan varhaiskasvatuksen arviointityöryhmän (LARVI) henkilöstön itsearviointina toteutettuun digitaalisen osaamisen alkuarviointiin keväällä 2022. Alkuarvioinnin pohjalta saatiin tietoa henkilöstön omista valmiuksista ja kehittämisen kohteista sekä monilukutaidon ja digitaalisen osaamisen hyödyntämisestä varhaiskasvatuksen arjessa.

Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto siirtyi toimittajan CGI:n ilmoituksesta. CGI Vesan kehitystyö oli vielä kesken ja uudeksi käyttöönoton ajankohdaksi ilmoitettiin kevät 2023.

Talous

Varhaiskasvatus	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	413 053	264 900	0	264 900	378 612	-113 712	142,9 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-3 979 287	-3 967 211	-82 000	-4 049 211	-4 263 236	214 026	105,3 %
Toimintakate	-3 566 234	-3 702 311	-82 000	-3 784 311	-3 884 624	100 313	102,7 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-163 282	-172 000	0	-172 000	-169 008	-2 992	98,3 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 729 516	-3 874 311	-82 000	-3 956 311	-4 053 632	97 321	102,5 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueen osalta toimintakate on 102,7 %. Toimintakatteeseen vaikutti nousseet henkilöstökulut.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen (105,44 %) osalta nousua syntyi kesän ja syksyn valtakunnallisten palkkaratkaisujen johdosta, lyhyiden ja pitkien sairauslomien, perhevapaiden, eläköitymisten sijaistarpeista ja työtehtävistä poislähteneiden henkilöiden palkkojen osalta. Lisäksi lisäkustannuksia on tullut varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointilisän käytöstä sekä henkilökohtaisten lisien maksusta vuoden 2022 aikana. Yhden uuden resurssilastenhoitajan palkkaaminen syksyille 2022 on toisaalta auttanut vähentävästi sijaiskulujen osalta. Määräaikaisia työsuhteita on ollut tilanteissa, joissa vakinaisiin toimiin ei ole ollut saatavilla koulutettua työntekijää, on tarvittu tilapäistä lisäresurssia tai toimen haltija on siirtynyt toiseen työtehtävään varhaiskasvatuksessa, esim. hanketyöhön.

Palvelujen ostojen (113,70 %) osalta toteuma kokonaisuutena ylittyi talousarvioon arvioituna johtuen sisäisten ateriapalvelujen, ateriakuljetusten ja sisäisten kiinteistömenojen noususta.

Varhaiskasvatuksessa oli Lopella vuonna 2022 tilastojen mukaan 328 lasta (sisältää esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen lapset kevät ja syksy 2022). Lasten kotihoidon tukea ja kuntakohtaista Loppi-lisää myönnettiin vuoden 2022 aikana noin 43 900 euroa arvioitua enemmän (toteuma 442 904 euroa, 20,68 % arvioitua enemmän). Kotihoidon tuen saajia oli 20 enemmän kuin edellisenä vuonna. Yksityisen hoidon tukea ja sen kuntalisää käytettiin vuonna 2022 yhteensä 63 500 euroa, joka on 41,2 % arvioitua vähemmän.

Hankkeet

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 5.12.2019 myöntänyt 10 500 € valtion erityisavustusta Lopen kunnalle varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvistaviin toimenpiteisiin vuosille 2020–2022 (1.8.2020–31.7.2022). Myönnetyn erityisavustuksen avulla hankkeessa työskenteli osa-aikaisesti hanketyöntekijä, hankittiin materiaaliapaketteja varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja alkuopetukseen yhteistyössä kirjaston kanssa. Lisäksi henkilöstölle järjestettiin yhteistyössä Riihimäen nuorisoteatterin kanssa ilmaisutyöpaja-koulutus. Valtion erityisavustuspäätöksen mukaisesti kunnan omavastuuosuus on vähintään 10 %. Hankkeen tuotot sekä kulut ovat kirjautuneet varhaiskasvatuksen tehtäväalueelle.

Opetushallitus on 16.6.2022 myöntänyt 94 500 € valtionavustusta Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen varhaiskasvatuksessa 2022 (17.6.2022–31.7.2024) VakajaDigi-hankkeelle. Hanke toteutuu Lopen, Hausjärven ja Janakkalan (hallinnoi) kanssa. Hankkeelle on palkattu yhteinen koordinaattori ja avustuksesta osan voi käyttää laitehankintoihin. Hankkeen omavastuuosuus on vähintään 10 %, josta Lopen omavastuuosuus on vähintään 2 625 €.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 17.6.2020 myöntänyt 75 000 € valtion erityisavustusta oppimisen tuen ja inklusion kehittämiseen varhaiskasvatuksessa vuosille 2021–2022 -yhteishanke, jossa mukana ovat Loppi, Hausjärvi, Janakkala ja Riihimäki (hallinnoi). Hankkeelle haettiin jatkoaikaa 31.5.2023 saakka. Tuella on väliä -hankkeelle palkattiin avustuksella yhteinen koordinaattori, joka järjesti henkilöstölle koulutusta ja osallistui kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämiseen uusien varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden ja varhaiskasvatuslain mukaisiksi. Hankkeen omavastuuosuus on 20 %, josta Lopen omavastuuosuus on vähintään 2 400 €.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 10.5.2022 myöntänyt 128 000 € valtion erityisavustus varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistämiseksi vuosille 2022–2023 (10.5.2022–31.12.2023). Avustuksella on palkattu ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi erityisavustajaa. Lopen omavastuuosuus on vähintään 20 %.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 12.4.2022 myöntänyt 81 000 euroa valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2022–2023 (1.8.2022–31.12.2023). Lopen omavastuuosuus on vähintään 20 %. Erityisavustuksella on palkattu kolme varhaiskasvatuksen erityislastenhoitajaa.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Varhaiskasvatuksen piirissä, kpl 31.12. / alle 3-vuotiaat	46	62	50	56
Varhaiskasvatuksen piirissä, % 31.12. / alle 3-vuotiaista	32	36	41	49
Varhaiskasvatuksen piirissä, kpl 31.12. / 3–5-vuotiaat	183	178	164	165
Varhaiskasvatuksen piirissä, % 31.12. / 3–5-vuotiaista	88	91	89	89
Päiväkotihoidon hoitopäivän hinta	89*	54*	50	52
Perhepäivähoito, hoitopäivän hinta	69*	68*	60	74
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa, kpl 31.12.	19	16	15	12
Kotihoidontuen saajia (sis. Loppi-lisän), kpl 31.12.	55, lapsia 82	61, lapsia 78	50, lapsia 75	70, lapsia 93

*Vuoden 2020 päiväkotihoidon hoitopäivän hintoihin vaikuttaa korottavasti poistojen kirjautuminen edellisten vuosien korjausten vuoksi moninkertaisena. Lisäksi päiväkotihoidon sekä perhepäivähoidon hoitopäivien hintoihin vaikuttaa korottavasti korona-tilanteesta johtuva vähempien hoitopäivien kertyminen vuoden 2020 aikana.

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: ESIOPETUS

Perustehtävä

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä.

Esiopetuksen tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan. Esiopetus edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen. Esiopetusta suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sillä on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Esiopetuksen kehittäminen päivitetyn esiopetussuunnitelman mukaisesti	Esiopetuksessa työskentelevän henkilöstön arviointi lukuvuoden 2021–2022 toimintakertomuksen yhteydessä sekä joulukuussa 2022	Varhaiskasvatuspäällikkö, Päiväkodin johtajat

Toteutuma

Esiopetussuunnitelman päivitystyö aloitettiin syksyllä 2022 ja hyväksyttiin sivistyslautakunnan kokouksessa 15.12.2023. Henkilöstön arviointia päivitetyn esiopetuksen osalta ei ole tehty tämän vuoksi joulukuussa 2022.

Esiopetuksessa työskentelevä henkilöstö osallistui Lopen kunnan varhaiskasvatuksen arviointiryhmän (LARVI) henkilöstön itsearviointina toteutettuun digitaalisen osaamisen alkuarviointiin keväällä 2022.

Talous

Esiopetus	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	0	0	0	0	3 250	-3 250	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-484 645	-473 351	-2 900	-476 251	-519 534	43 283	109,1 %
Toimintakate	-484 645	-473 351	-2 900	-476 251	-516 284	40 033	108,4 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-41 054	-41 200	0	-41 200	-41 056	-144	99,7 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-525 700	-514 551	-2 900	-517 451	-557 340	39 889	107,7 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Esiopetuksen tehtäväalueen kokonaisuuden osalta toimintakate on 108,4 %. Esiopetukseen osallistuneiden oppilaiden määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna ja yleiset hinnannousut selittävät osaltaan esiopetuksen kokonaiskustannuksia/oppilas.

Esiopetuksen henkilöstökulujen toteutuma oli 107,2 %. Esiopetuksen erityisopetuksen henkilöstökulut (144,67 %) muodostuvat varhaiskasvatuksen erityisopettajien, ryhmäavustajien ja erityisavustajien palkkakuluista. Esiopetuksessa olevien tuen lasten määrä on kasvanut vuonna 2022 ja erityisesti syyslukukaudella 2022 henkilöstöresurssia on lisätty, mikä selittää nousseita esiopetuksen erityisopetuksen henkilöstökuluja. Esioppilaiden koulumatkakuljetusten menot olivat vähemmän kuin oli arvioitu (92,5 %).

Hankkeet

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 5.12.2019 myöntänyt 10 500 euroa valtion erityisavustusta Lopen kunnalle varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvista-
viin toimenpiteisiin vuosille 2020–2022. Myönnetyn erityisavustuksen avulla hankkeessa työskenteli osa-
aikaisesti hanketyöntekijä, hankittiin materiaalipaketteja varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja alku-
opetukseen yhteistyössä kirjaston kanssa. Lisäksi henkilöstölle järjestettiin yhteistyössä Riihimäen nuorisoi-
teatterin kanssa ilmaisutyöpaja-koulutus. Valtion erityisavustuspäätöksen mukaisesti kunnan omarahoitus-
osuus on vähintään 10 %. Hankkeen tuotot sekä kulut ovat kirjautuneet varhaiskasvatuksen tehtävä-
alueelle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 17.11.2021 myöntänyt 3 250 € valtion erityisavustusta Lopen kunnalle
kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun ajalle 17.11.2021–31.5.2024. Kaksivuotisessa esiopetuksen kokei-
lussa toimiville verrokkikunnille korvataan erityisavustuksella laskennalliset hallinnolliset kulut lapsi-
määrän mukaan. Valtionosuuteen ei liity omarahoitusosuutta.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Esiopetukseen osallistuvia lapsia, henkilöä	90	64	66	71
Esiopetukseen osallistuvia lapsia, % 6-vuotiaista	100	100	100	100
Esiopetus, Kirkkonylä				
- esioppilasmäärä (31.12.)	31	21	23	30
- kokonaiskustannukset euroa /esioppilas	4 964	6 040		5 838
Esiopetus, Launonen				
- esioppilasmäärä (31.12.)	32	28	24	25
- kokonaiskustannukset euroa /esioppilas	5 209	4 851		5 232
Esiopetus, Läyliäinen				
- esioppilasmäärä (31.12.)	22	15	11	16
- kokonaiskustannukset euroa /esioppilas	6 497	7 048		8 548
Esiopetus, Länsi-Loppi				
- esioppilasmäärä (31.12.)	2	0	7	0
- kokonaiskustannukset euroa /esioppilas	8 161*	0**		0
Esiopetus, Pilpala				
- esioppilasmäärä (31.12.)	2	0	1	0
- kokonaiskustannukset euroa /esioppilas	17 359	0**		0
Esiopetusikäisiä, yksityinen	1	0		
Esiopetuspäiviä vuoden aikana	189	189		187

Kokonaiskustannukset (esiopetusyksikön kustannuspaikan mukaiset kustannukset sekä esiopetuksen erityisopetuksen kustannukset) /
oppilas = Toimintakulut yhteensä - muut toimintatuotot / keskiarvo vuoden oppilasmäärästä (hallinnon kustannuksia sekä kehitys-
vammainen lasten esiopetusta ei laskennallisesti mukana). Kokonaiskustannusten laskenta on aloitettu vuodesta 2020 alkaen.

* Länsi-Lopen koulun esiopetuksen kokonaiskustannusten laskennassa toimintakulut ovat sisäisiä muita palveluita lukuun ottamatta
kertyneet ajanjaksolla 1.8.2020–31.12.2020. Länsi-Lopen koulussa ei ollut esioppilaita lukuvuoden 2019–2020 aikana.

** Länsi-Lopen ja Pilpalan kouluissa ei ole esioppilaita lukuvuoden 2021–2022 aikana.

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: PERUSOPETUS

Perustehtävä

Lopen kunnan perusopetus antaa oppilaille hyvät perustiedot ja -taidot. Perusopetus tukee oppilaan kokonaispersoonallisuuden, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä, kasvattaa vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä luo valmiuksia itsensä jatkuvaan kehittämiseen, oppimaan oppimisen taitoihin ja jatko-opintoihin.

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Monipuoliset koulut: Kielivalikoiman laajentaminen	Elokuussa 2022 oppilailla mahdollisuus aloittaa vapaaehtoinen A2-kieli	Sivistysjohtaja, Rehtorit
	Yhteisöllisyyden vahvistaminen	Verso-toiminta laajennetaan kaikkiin kouluihin	Rehtorit
	Koululaisten hyvinvoinnin lisääminen	Oppilashuollon henkilöstön sekä palveluiden laajentuminen	Sivistysjohtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Koulun kerhotoiminnan kehittäminen	Jokaisella alakoululla toimii vähintään yksi kerho	Sivistysjohtaja, Rehtorit
	Harrastamisen Suomen malli	Kerhot toimivat Launosissa, Läyliäisissä ja Kirkonkylällä	Sivistysjohtaja

Toteutuma 1

Keväällä 2022 selvitettiin vapaaehtoisen A2-kielen opiskelun aloittamista. Huoltajille järjestetyn kyselyn pohjalta lautakunta päätti, ettei A2-kielen opetusta käynnistetä elokuussa 2022.

Verso-toiminnan koulutustarjoaja pystyy tarjoamaan koulutuksen vasta vuonna 2023. Koulutus toteutetaan elokuussa 2023, jolloin malli saadaan käyttöön kaikille kouluille syyslukukaudella 2023.

Koronavirusepidemia haastoi oppilaiden hyvinvointia ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien oppilaiden tarpeet kasvoivat. Tukea oppilaille lisättiin rekrytoimalla psykiatrinen sairaanhoitaja vakituisesti. Keväällä 2022 kunnassa työskenteli kokoaikainen koulupsykologi ja syksyllä 2022 palvelut järjestettiin ostopalveluna. Lisäksi valtion erityisavustusten kautta on voitu lisätä samanaikaisopetusta kouluihin.

Oppilashuollon tukimahdollisuuksista on tiedotettu koteihin Wilma-järjestelmän kautta. Myös vanhempainilloissa ja vanhempainvarteissa on esitelty oppilashuollon toimintaa ja henkilöstöä. Lisäksi terveydenhoitajat ovat antaneet terveystarkastusten yhteydessä tietoa tukimahdollisuuksista. Vuoden 2023 alusta hyvinvointialue vastaa oppilashuollon palvelujen järjestämisestä, mihin osaltaan valmistauduttiin vuonna 2022.

Toteutuma 2

Koulujen kerhotoimintaa on eri muodoissa ollut kaikilla kouluilla. Koulun kerhotoiminnan hankkeen rahoituksella on järjestetty liikunta-, kokki-, kuvis-, musiikki-, jouluihin-, latinan-, ruotsin-, puuha-, pulma-, robotiikka-, matematiikka-, välkkäri- ja läksykerhoja. Osalla kouluilla kerhoja järjestää 4H-yhdistys, vanhempaintoimikunta ja kyläyhdistys.

Suomen harrastamisen mallin rahoituksella jatkui kevätlukukaudella monitoimi-, höntsäpeli-, teatteri-, tanssi-, liikunta-, peli- ja metsästyskerhot yhteistyössä liikuntatoimen, Etelä-Hämeen tanssiopiston, 4H-yhdistyksen, Riihimäen nuorisoteatterin, Incoach-yrityksen ja riistanhoitoyhdistyksen kanssa. Syyslukukaudesta 2022 alkaen nuorisotoimi vastaa Suomen harrastamisen malli -toiminnasta.

Talous

Perusopetus	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	490 455	422 900	0	422 900	603 202	-180 302	142,6 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-8 377 960	-8 870 517	-209 320	-9 079 837	-9 068 595	-11 243	99,9 %
Toimintakate	-7 887 505	-8 447 617	-209 320	-8 656 937	-8 465 392	-191 545	97,8 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-651 294	-618 500	0	-618 500	-605 068	-13 432	97,8 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 538 799	-9 066 117	-209 320	-9 275 437	-9 070 460	-204 978	97,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Toimintatuotot ovat toteutuneet yli talousarviossa arvioidun 180 302 euroa johtuen hankkeista ja kotikuntakorvauksista. Toimintakulut puolestaan ovat toteutuneet 11 243 euroa alle talousarviossa arvioidun, koska henkilöstökuluja oli arvioitua vähemmän. Tilikauden toimintakate on 97,8 % budjetoidusta.

Hankkeet

Tutoropettajien toiminta ja osaamisen kehittäminen -hanke jatkui 31.1.2022 asti. Hanke oli saanut Opetushallitukselta avustusta 12 000 euroa.

Koulun kerhotoiminnan tukeminen -hanke jatkui 30.6.2022 asti. Hankkeen tavoitteena on monipuolisen ja laadukkaan kerhotoiminnan tarjoaminen Lopen kunnan kouluissa. Hankkeeseen osallistuivat kaikki Lopen kunnan alakoulut. Opetushallitus on myöntänyt hankkeelle 6 000 euroa.

Elokuussa 2022 käynnistettiin uusi Koulun kerhotoiminta -hanke, jota Opetushallitus avustaa 7 000 eurolla.

Kielten tutoropettajatoiminnan kehittäminen -hanke kehittää kieltenopettajien osaamista vertaiskoulutuksen avulla. Hankkeelle on myönnetty avustusta 3 000 euroa käytettäväksi 31.1.2023 asti (jatkoaika).

Esi- ja perusopetuksen koronaepidemian aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen -hankkeessa palkattiin resurssiopettajia perusopetukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö oli myöntänyt hankkeelle avustusta 76 000 euroa käytettäväksi 31.12.2022 asti.

Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävä hanke jatkui keväällä 2022. Hankeavustuksella lisättiin kouluissa samanaikaisopetusta, ryhmien jakamista sekä oppimisen tukea yleisopetuksessa. Opetushallitukselta saatiin avustusta hankkeelle 39 000 euroa.

Tasa-arvohankkeen toimenpiteet jatkuivat syyslukukaudella 2022 uudessa hankkeessa, johon Opetushallitus myönsi avustusta 98 000 euroa.

Maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden perustaitojen vahvistaminen -hanke käynnistyi syksyllä 2022. Hankkeessa luodaan malli maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden kielitaidon, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksien sekä perustaitojen oppimiseen. Hanke jatkuu 31.7.2024 asti Opetushallituksen 92 700 euron avustuksella.

Lopen harrastamisen malli -hankkeessa lisättiin loppilaisten lasten ja nuorten hyvinvointia tarjoamalla mielekästä ja maksutonta harrastusmahdollisuutta koulupäivän yhteyteen lukuvuonna 2021–2022. Aluehallintovirasto oli myöntänyt hankkeeseen avustusta 40 000 euroa.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Joentaan koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	44	41	41	37
- kokonaiskustannukset/oppilas	6 430	7 573		7 510
Kirkonkylän koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	128	122	-	-
- kokonaiskustannukset/oppilas (yleisopetus)	6 659	7 728	-	-
- Kirkonkylän alakoulun erityisen tuen pienryhmäopetus ja laaja-alainen erityisopetus oppilasmäärä (20.9.)	31	27	-	-
- kokonaiskustannukset/oppilas	12 785	15 022	-	-
Kormun koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	47	50	50	57
- kokonaiskustannukset/oppilas	6 552	6 831		6 471
Launosten koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	126	121	129	108
- kokonaiskustannukset/oppilas (yleisopetus)	5 896	6 442		7 260
- Launosten alueen erityisen tuen pienryhmäopetus ja laaja-alainen erityisopetus oppilasmäärä (20.9.)	4	8	8	4
- kokonaiskustannukset/oppilas	17 843	17 993		27 733
Lopen yhtenäiskoulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	-	-	474	423
- kokonaiskustannukset/oppilas (yleisopetus)	-	-		8 009
- joustava perusopetus	-	-	7	8
- kokonaiskustannukset/oppilas	-	-		14 198
- Lopen yhtenäiskoulun erityisen tuen pienryhmäopetus ja laaja-alainen erityisopetus	-	-	64	58
- kokonaiskustannukset/oppilas	-	-		12 135
- Lopen yhtenäiskoulun kuntouttava pienluokka	4	1	5	6
- kokonaiskustannukset/oppilas	24 589	55 905		24 822
- Lopen yhtenäiskoulun soveltava luokka	6	5	6	6
- kokonaiskustannukset/oppilas	17 275	20 318		29 023
Länsi-Lopen koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	27	24	24	24
- kokonaiskustannukset/oppilas	7 229	7 872		8 100
Läyliäisten koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	159	151	156	131
- kokonaiskustannukset/oppilas (yleisopetus)	5 641	6 341		6 967
- Läyliäisten alueen erityisen tuen pienryhmäopetus ja laaja-alainen erityisopetus oppilasmäärä (20.9.)	7	6	6	4
- kokonaiskustannukset/oppilas	15 004	10 619		17 020
Pilpalan koulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	12	18	18	11
- kokonaiskustannukset/oppilas	11 330	12 797		16 145

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Lopen yläkoulu				
- oppilasmäärä (20.9.)	286	266	-	-
- kokonaiskustannukset/oppilas	7 093	8 007	-	-
- Jopo-luokan oppilasmäärä (20.9.)	11	10	-	-
- kokonaiskustannukset/oppilas	9 053	10 076	-	-
- pienluokkien oppilasmäärä (20.9.)	20	42	-	-
- kokonaiskustannukset/oppilas	14 911	9 716	-	-
Koulumatkakuljetukset				
- kuljetusoppilaiden määrä (perusopetus)	387	386	386	391
- kuljetuskustannukset/kuljetusoppilas (perusopetus)	1 539	1 904		2 164

Kokonaiskustannukset (koulun kustannukset, perusopetuksen yhteiset kustannukset, koulupsykologitoiminta perusopetus, koulukuraattoritoiminta perusopetus, hankkeet perusopetus)/oppilas = Toimintakulut yhteensä - muut toimintatuotot / oppilasmäärä (hallinnon kustannuksia ei ole vyörytetty).

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: LUKIO

Perustehtävä

Tuottaa opiskelijoille niin hyvä pohjakoulutus, että he menestyvät ylioppilaskirjoituksissa ja saavat hyvät jatko-opintovalmiudet.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Lukiolaiset ovat tyytyväisiä koulutukseensa	Palautekyselyn tulokset	Rehtori
	Opiskelijat suorittavat yotutkinnon tavoiteajassaan	Uusien ylioppilaiden lukumäärä kaikki aineet kirjoittaneista	Rehtori

Toteutuma

Lukiolaisille tehtiin tammikuun alussa palautekysely kuluneen syksyn 2022 opiskelusta. Kysely järjestettiin viikolla 4 eli 23.-27.1.2023 ja vastausprosentti oli 85 %. Vastajat arvioivat eri osa-alueita asteikolla 1–5, (1 = erittäin tyytymätön, 5 = erittäin tyytyväinen).

Opetuksen järjestäminen 3,6; opinto-ohjaus 3,9; oppituntien ulkopuoliset tapahtumat 3,9; Lopen lukion omat kurssit 3,7; opetuksen tuki 4,4; kouluruokailu 4,0; opiskelijakuntatoiminta 3,7; opiskelijoiden tauko-tilat 3,9.

Avoimissa vastauksissa opiskelijat olivat tyytyväisiä, että valitsemansa kurssit/opintojaksot toteutettiin eivätkä tunnit menneet päällekkäin. Toisaalta tästä seuraa hyppytunteja, jotka harmittavat osaa opiskelijoista. Erilaisten opetusmenetelmien käyttöön oltiin tyytyväisiä.

Kyselyn perusteella suurin osa opiskelijoista viihtyy lukiossa ja he pitävät omaa lukiota toimivana ja ilmapiiiriä kannustavana ja hyvänä. Opiskelijat olivat tyytyväisiä opetukseen.

Kevään 2022 ylioppilaista 9/13 on saanut jatko-opiskelupaikan heti ensimmäisenä syksynä. Loput ylioppilaista on varusmiespalveluksessa tai töissä.

Talous

Lukio	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	24 586	5 100	0	5 100	16 953	-11 853	332,4 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-766 161	-848 529	0	-848 529	-811 141	-37 388	95,6 %
Toimintakate	-741 575	-843 429	0	-843 429	-794 189	-49 240	94,2 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-63 878	-63 900	0	-63 900	-63 879	-22	100,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-805 454	-907 329	0	-907 329	-858 067	-49 262	94,6 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Lukion tehtäväalueen toimintakatteen toteuma on 94,2 %. Toimintatuotot toteutuivat 11 853 euroa arvioitua suurempina. Toimintakulut toteutuivat 37 388 euroa arvioitua pienempinä.

Syksyllä 2022 lukion kolmannella vuosikurssilla oli 37 opiskelijaa. Suuren luokkakoon ja edellisten lukukausien etäopetuksen aiheuttamien oppimisvajeiden korjaamiseksi luokka jaettiin usealla kurssilla kahteen ryhmään. Näin opetukseen käytetty tuntimäärä kasvoi ennakoidusta.

Hankkeet

Vuonna 2021 lukion etäopetuksen aiheuttamiin opetuksen tukitoimiin saadusta hankkeesta jäi rahaa vielä vuodelle 2022. Tällä hankerahalla kustannettiin huomattavasti lisääntyntä tukiopetusta lukiolaisille. Lisäksi lukion kolmannen vuosikurssin ryhmiä jaettiin pienemmiksi, jotta ei ole yli 30 opiskelijan ryhmiä.

Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen lukiokoulutuksessa -hanke jatkui yhdessä Janakkalan ja Hausjärven kanssa.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Lukio-opiskelijat yhteensä (31.12. / 15.12.)	84	71	80	76
Ylioppilaat	14	30	15	

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Perustehtävä

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohtana on tarjota lapsille turvallinen kasvu ympäristö koulupäivää ennen ja sen jälkeen, tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perustaa hyvälle vapaa-ajan-viettotavoille ja auttaa perheitä kasvatustehtävän toteuttamisessa. Lisäksi toiminnan tarkoituksena on lapsen valvomattomaan ajankäyttöön liittyvien riskitekijöiden sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja pyrkimys edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa.

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Yhteisöllisyyden ja kaveritaitojen vahvistaminen	Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset arvioivat kevään 2022 sekä syksyn 2022 aikana esim. sosiogrammin avulla	Päiväkodin johtajat, Varhaishkasvatus-päällikkö

Toteutuma

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa tehtiin sekä keväällä 2022 että syksyllä 2023 lapsia haastattele-
malla sosiogrammi, jonka pohjalta on saatu kuva lasten keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja mahdolli-
sista haasteista. Sosiogrammin myötä löytyi lapset, joilla on paljon vastavuoroista yhteistyötä muiden
kanssa ja myös he, joilla sosiaaliset suhteet ovat yhdensuuntaisia. Tämän avulla lasten toimintojen ohjaa-
misessa on huomioitu ne lapset, joilla on tarvetta saada tukea sosiaalisiin taitoihin tai kaverisuhteiden
luomiseen.

Talous

Koululaisten aamu- ja iltapäivä- toiminta	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	44 432	44 000	0	44 000	42 025	1 975	95,5 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-212 501	-232 887	0	-232 887	-189 573	-43 314	81,4 %
Toimintakate	-168 068	-188 887	0	-188 887	-147 548	-41 339	78,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-168 068	-188 887	0	-188 887	-147 548	-41 339	78,1 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaisuuden osalta toimintakate on 78,1 %. Toimintatuotot (95,5 %) ja toimintakulut (81,4 %). Vuoden 2022 aikana aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmiä oli vähemmän kuin talousarvioon oli arvioitu.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön rekrytoinnin osalta vuoden 2022 aikana on ollut haasteita johtuen ohjaajille tarjotusta osa-aikaisesta työstä ja sijaisten erittäin heikosta saatavuudesta.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	4 173	4 131	4 200	4025
Aamupäivätoimintaan osallistuvien lasten lukumäärä	42	43	45	30
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten lukumäärä	57	70	65	42

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: KANSALAIPOISTO

Perustehtävä

Monipalveluopisto, jonka tehtävänä on kunnan ainoana aikuisoppilaitoksena järjestää laadukasta ja laaja-alaista opetusta elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Opisto järjestää myös alle 16-vuotiaille opetusta mm. kuvataiteessa ja musiikissa.

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Arjen taitojen koulutusta kurssitarjonnassa	Opisto järjestää monipuolisesti erilaisia arkielämään liittyviä kursseja	Opiston rehtori
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Kurssitarjontaa on houkuttelevaa	Opiskelijoiden määrä pysyy samana tai kasvaa	Opiston rehtori
	Kurssitarjontaa järjestetään eri puolilla kuntaa	Kursseja järjestetään vähintään neljässä eri kylässä tai taajamassa Lopen alueella	Opiston rehtori
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävien kurssien tarjonta	Kurssien toteutuminen	Opiston rehtori

Toteutuma 1

Kurssitarjonnassa oli sekä lukuvuonna 2021–2022 kevätkaudella että 2022–2023 syyslukukaudella tarjolla eri ainealueiden kursseja.

Toteutuma 2

Koronapandemia näkyi selvästi vielä vuonna 2022 kurssien toteutumisessa ja kurssimaksutuotoissa. Lopen opiston kursseja toteutui kirkonkylällä, Läyliäisissä, Launosissa ja Pilpalassa. Kirjailijavieraina Teemu Keskisarja oli erittäin suosittu tapahtuma. Siihen ilmoittautui 86 henkilöä. Kirjailijavierailu toteutettiin yhdessä Lopen kirjaston kanssa.

Toteutuma 3

Kaikkien kansalaisopiston kurssien voidaan katsoa laajassa mittakaavassa edistävän opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia.

Talous

Kansalaisopisto	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	22 306	44 600	0	44 600	33 398	11 202	74,9 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-169 265	-228 623	0	-228 623	-202 409	-26 214	88,5 %
Toimintakate	-146 959	-184 023	0	-184 023	-169 010	-15 013	91,8 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-146 959	-184 023	0	-184 023	-169 010	-15 013	91,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen toimintakatteen toteuma on 91,8 %. Vuodelle 2022 Lopen opistossa suunniteltiin 139 erimittaista kurssia, joista 94 toteutui. Lopen opisto onnistui kasvattamaan opiskelijamäärää pahimpiin koronapandemiavuosiin verrattuna. Samoin toteutuneiden kurssien lukumäärä kasvoi huomattavasti, ollen 94 kurssia. Koronapandemian vaikutus kurssien toteutumiseen ja kurssimaksuista saataviin tuloihin näkyi vielä vuonna 2022.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Nettomenot/opetustunti	57	75	61	83
Nettomenot/opiskelija	190	225	207	232
Nettomenot/asukas	17	16	19	22
Opiskelijat	717	558	740	734
Kurssit	100	72	100	94

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: MUSIIKKIOPISTO

Perustehtävä

Tehtäväalueeseen sisältyvät määrärahat Riihimäen musiikkiopiston palveluihin.
Riihimäen musiikkiopiston antama opetus perustuu kuntien väliseen sopimukseen.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Musiikkileikkikoulutoimintaa Kirkonkylässä, Launosissa ja Läyliäisissä	Lasten lukumäärä / vertailuvuodet (2 edellistä vuotta)	Sivistysjohtaja

Toteutuma

	2020			2021			2022		
	kevät	syksy	ka	kevät	syksy	ka	kevät	syksy	ka
Oppilaat	30	30	30	35	35	35	33	38	35,5

Musiikkileikkikoulutoimintaan osallistujien määrä on kasvanut.

Talous

Musiikkiopisto	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-37 173	-36 100	0	-36 100	-39 264	3 164	108,8 %
Toimintakate	-37 173	-36 100	0	-36 100	-39 264	3 164	108,8 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-37 173	-36 100	0	-36 100	-39 264	3 164	108,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Toimintakatteen toteuma on 108,8 %. Toimintamenot ovat ylittyneet 3 164 euroa.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Opiskelijoiden lukumäärä	30	35	35	35,5
Musiikkileikkikouluun osallistujien lukumäärä	34	38	35	49

TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: KIRJASTOTOIMI

Perustehtävä

Yhteistyön avulla ajanmukaisia, asiakaslähtöisiä ja elämyksellisiä kirjastopalveluita elämänkaaren kaikissa vaiheissa perinteitä unohtamatta. (Ratamo-kirjastojen visio)

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Monipuoliset tapahtumat ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa	Kävijämäärät ja palaute vähintään edellisten vuosien tasolla	Kirjastotoimenjohtaja
	Lasten ja nuorten lukemisen tukeminen: Kirjavinkkausten ja tiedonhaunopetuksen lisääminen	Tilaisuuksien ja kävijöiden määrä vähintään edellisten vuosien tasolla	Kirjastotoimenjohtaja
	Tuetaan demokratian toteutumista lisäämällä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia Kehitetään kirjastoista matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka tarjoavat monimuotoisia keskustelufoorumeita kuntalaisille ja päättäjille	Luodaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa suoran vaikuttamisen toimintamalli, joka on käytössä vuoden loppuun mennessä (Ratamo-yhteishanke)	Kirjastotoimenjohtaja

Toteutuma

Vuosi 2022 oli erittäin vilkas tapahtumien osalta. Järjestimme yhteensä 54 tapahtumaa lapsille ja aikuisille sekä osallistuimme muiden toimijoiden järjestämiin tapahtumiin. Kirjaston tapahtumiin osallistui vuoden aikana 2 745 henkilöä.

Keväällä järjestimme ensimmäistä kertaa pehmolelujen yökyläilyn. Kirjastoon tuli yöksi yli 60 pehmokaveria eri puolilta kuntaa. Toukokuussa kirjasto järjesti yhdessä liikuntatoimen kanssa Harry Potter -tapahtuman. Kokeiltiin mm. huispausta, sekä selvitettiin lajitteluhatun avulla, mihin Tylypahkan tupaan kuului. Molemmat saavuttivat heti suuren suosion. Pääsiäisen aikaan etsittiin pääsiäismunia sekä jumpattiin pupun kanssa. Lopen kohtaamispaikka Läykkiksellä vietettiin seniori-iltaa ja kirjailijavierailijoitakin kävi. Kirjastoauto oli ennakkoäänestyspaikkana aluevaaleissa. Kirjasto oli mukana myös MLL:n vappujuhlassa Läyliäisissä.

Kesällä kirjastoauto toimi kesäbussina Launosissa ja Salonkylässä. Kummassakin paikassa kesätyöntekijämme järjestivät ohjelmaa lapsille. Kesällä järjestettiin suosittu Soturikissa-tapahtuma sekä osallistuttiin kesätoreille.

Heti elokuussa jatkettiin Fallesmannin visaajat -tietovisailusarjaa. Kirjasto osallistui Elmolassa pidetyille kunnan harrastemessuille. Yhdessä Lopen opiston kanssa järjestimme Teemu Keskisarjan vierailun. Keskisarja kertoi Lopen historian merkkihenkilöistä. Tilaisuus oli niin suosittu, että Fallesmanni-sali oli aivan täynnä. Osallistuimme Päiväkotikiirakkeen messuihin syyskuussa.

Kirjasto osallistui lokakuussa vanhusten viikkoon. Fallesmanni-salissa pidettiin tietoisuus Ratamo-verkko-kirjastosta sekä kirjaston muista e-palveluista ja tarjottiin henkilökohtaista digiopastusta. Lokakuussa järjestimme supersuosittuun Halloween-juhlan lapsille. Lapsen oikeuksien viikolla kirjastolla oli tavattavissa pehmoeläinten lääkäri. Olimme mukana myös nuoristotoimen järjestämässä Halloween-tapahtumassa Kuntalassa.

Marraskuussa kirjasto täytti huikeat 170 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi päätettiin kokeilla jotain erilaista. Järjestimme kirjaston historian ensimmäiset päivätanssit, joihin saapuikin mukavasti väkeä. Juhlavuoden kunniaksi Lopen teatteri toteutti tilaisuutta varten tehdyn Viirun syntymäpäivät -teatteriesityksen lapsille. Näytöksiä oli kaksi ja kummassakin sali täynnä. Kirjasto osallistui myös ensimmäistä kertaa Antin Adventti -tapahtumaan. Kirjastossa esiintyi tonttupartio Elwira & Pietu, ohjelmassa oli myös askartelua ja kasvo-maalausta.

Launosten, Läyliäisten ja Kirkonkylän päiväkodeissa pidettiin satutuokioita kerran kuussa. Erikoiskirjasto-virkailijamme kävi myös seurakunnan perhekerhoissa eri puolilla kuntaa pitämässä satutuokioita. Olimme mukana myös seurakunnan Kaakkis-kerhoissa Launosissa, Läyliäisissä sekä Pilpalassa. Fallesmanni-salissa järjestettiin 10 näyttelyä vuoden aikana.

Tapahtumissa yhteistyökumppaneita ovat koulut, kulttuuripalvelut, nuorisotoimi, liikuntapalvelut, seurakunta, yhdistykset sekä muut toimijat.

Kirjavinkkaus jatkui vilkkaana koko vuoden. Vinkkauksia pidettiin kunnan kaikissa alakouluissa, ja yhtenäiskoululta vinkkausvuorossa olivat 9-luokat. Vinkkauksiin osallistui yhteensä 467 lasta ja nuorta.

Kirjastonkäytönopetukseen osallistuivat kaikki kunnan ekaluokkalaiset, tiedonhaunopetukseen puolestaan kaikki 7-luokat. Lisäksi oli paljon muita kirjastonkäytön opetukseen liittyviä tapahtumia kuten pakohuone-seikkailu 8-luokkalaisille, Kadonneen myyrän etsintä 3-luokkalaisille, kirjastoseikkailu 4–6-luokkalaisille ym. Opetustuokioihin osallistui 411 koululaista. Kirjastossa pidettiin myös harrastamisen Suomen mallin kerhoja; kirjastokerho sekä lautapelikerho.

Ratamo-kirjastojen Puhu politiikolle -hanke oli käynnissä vuoden 2022 aikana. Lopella järjestettiin hankkeen tiimoilta maaliskuussa kuntalaisten aamukahvit. Tilaisuudessa oli mahdollisuus tavata luottamushenkilöitä ja nuorisovaltuutettuja. Heinäkuussa järjestimme kesäloppilaisten kahvit -tilaisuuden, joka oli suunnattu erityisesti vapaa-ajan asukkaille. Työ yhteisen Ratamo-toimintamallin luomiseksi jatkuu, vaikka hanke on päättynyt.

Talous

Kirjastotoimi	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	14 825	15 500	0	15 500	19 072	-3 572	123,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-513 887	-544 029	0	-544 029	-537 680	-6 349	98,8 %
Toimintakate	-499 062	-528 529	0	-528 529	-518 609	-9 920	98,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-25 670	-27 800	0	-27 800	-25 408	-2 392	91,4 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-524 732	-556 329	0	-556 329	-544 017	-12 312	97,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Kirjastotoimen tehtäväalueen talous toteutui kokonaisuutena talousarvion mukaisesti. Kirjastotoimen toimintakate on 98,1 %. Henkilöstökulut hieman alittuivat, sillä olimme useamman kuukauden yhden työntekijän vajaalla pitkäaikaisen kirjastoautonkuljettajamme jäätyä eläkkeelle syksyllä 2022. Kesällä 2022 kirjasto työllisti kaksi loppilaista nuorta kesätöihin kirjastolle. Tästä saatiin niin hyviä kokemuksia, että tämä jatkuu tulevanakin kesänä.

Erityinen ilonaihe on se, että lainausten ja kävijöiden määrä kasvoi. Kävijöitä oli yhteensä 32 350 ja lainoja 68 311. Huhtikuussa 2022 siirryttiin omatoimiseen varausten noutoon, eli varaukset voi noutaa myös omatoimiaikana. Tämä näkyi suoraan omatoimiajan käytön lisääntymisenä. Lisäystä vuoteen 2021 oli 58 %. Kesäkuussa Ratamo-kirjastoissa otettiin käyttöön Finna-verkkokirjasto, jossa aineistonhaku on entistäkin helpompaa. Uuden verkkokirjaston käyttöönotto lisäsi myös e-aineiston lainoja; erityisesti e-äänikirjojen lainaus jatkui vahvana. Syksyllä Ratamo-kirjastojen palvelut paranivat entisestään, kun otimme käyttöön Axiellin mobiilikirjaston. Perinteisen kirjastokortin rinnalla/sijaan voi käyttää mobiilikirjastokorttia. Omien lainojen selaus sekä aineiston varaaminen on mobiilisovelluksessa erittäin helppoa.

Hankkeet

Kirjasto sai Etelä-Suomen aluehallintovirastolta apurahaa 3 000 euroa vuosille 2019–2020 ”Ilmiölukemista Lopella!” -hankkeen toteuttamiseen. Rahaa saatiin seuraaviin toimintoihin: ”Cosplay croquis” -piirtotyöpaja, alakoululaisten taidepaja, kaverivinkkauspaja opettajille, sarjakuva- ja sadutustyöpaja sekä genrevinkkaus kaikille yläkoulun 9-luokkalaisille. Koronaviruksesta johtuen aluehallintovirastolta saatiin lisäaikaa hankkeen toteuttamiseen vuoden 2022 loppuun. Huhtikuussa 2022 Sanataidepaja Yöstäjät Oy tuli kirjastolle pitämään salapoliisiteemaisia sanataidepajoja, joihin osallistuivat kaikki kuntamme 3-luokkalaiset. Loka–marraskuussa 2022 Riihimäen nuorisoteatteri piti 4 draamapajaa Lopen eri kouluilla. Kohdeyryhmänä olivat kuudesluokkalaiset. Osalla kouluista on yhdysluokkia, joten draamapajat tavoittivat eri-ikäisiä oppilaita eri puolilla kuntaa. Esimerkiksi Pilpalan koulun draamapajaan osallistuivat kaikki 3–6-luokkalaiset.

Kirjasto oli osallisena Lohjan kaupunginkirjaston hallinnoimassa hankkeessa nimeltä ”Klassikot tutuksi sanataiteen keinoin”. Tämä hanke oli tarkoitus toteuttaa vuosina 2020–2021, mutta sillekin saatiin lisäaikaa koronatilanteesta johtuen. Hankkeessa ovat mukana Lohjan, Vihdin, Karkkilan, Hyvinkään, Lopen ja Raaseporin kirjastot. Sanataideopettaja Minka-Karoliina Heino kävi Lopen yhtenäiskoulussa pitämässä kahdelle 9-luokalle sanataidepajan, jossa klassikosta työstettiin nykyaikaan sopiva teos, esim. graffiti.

Lisäksi kirjasto oli mukana varhaiskasvatuksen Lopen lukutoukat -hankkeessa. Riihimäen nuorisoteatteri järjesti varhaiskasvatuksen henkilökunnalle improvisaatiokoulutuksen kirjastossa. Lasten- ja nuortenkirjastovirkailijamme kokosi Vattumato-paketin varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen käyttöön. Paketit jaettiin yksiköihin elokuun alussa.

Vuoden 2022 syksyllä lasten- ja nuortenkirjastovirkailija oli mukana perusopetuksen Oikeus oppia -hankkeessa. Hän kävi siis kaikilla alakouluilla pitämässä erilaisia pajoja, mm. räppipaja, sanataidepaja, disinformaatiopaja. Hanke lisäsi ymmärrystä siitä, että lukeminen on hauskaa ja sitä voi toteuttaa monin eri tavoin.

Vuonna 2022 päättyi myös Ratamo- ja Kirkes-kirjastojen yhteinen Rakas-hanke, jossa selvitettiin kirjastokimppojen yhteistyön lisäämistä ja mahdollista yhdistymistä. Hanketta hallinnoi Nurmijärven kirjasto. Hanke päättyi kirjastojen yhteiseen koulutuspäivään marraskuussa Hyvinkäällä. Hanke lisäsi kimppojen henkilökunnan tietoisuutta toisen kimpan henkilöistä ja toimintatavoista. Perustimme Ratamo-Kirkes-yhteistyöryhmiä kirjaston eri työtehtävien ympärille, esim. lasten ja nuorten kirjastoryhmä, verkko-kirjastoryhmä ym. Tarkoitus on kokoontua kimppojen koko henkilökunnan kesken vähintään parin vuoden välein. Ryhmät kokoontuvat 2 kertaa vuodessa.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Lainat, kpl/asukas	7,65	8,77	10	9,16
Menot, €/asukas	61,05	63,15	59,11	64,67

TOIMIELIN:

TEKNINEN LAUTAKUNTA

TALOUSARVIO 2022

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Suunnitelmallisesti kunnossa pidetty kunnan infra-omaisuus	Kunnan infraomaisuuden ylläpito tarkoituksenmukaisella tasolla. Viemäreiden kuntoselvityksen käynnistäminen ja korjausohjelma on toteutuksessa.	Tekninen johtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Taajama-alueiden viihtyisyyden parantaminen	Viheralueiden kehittämisen toimintasuunnitelma on laadittu, hyväksytty ja toteutus aloitettu. Kunnan ja ELYn taajamien viheralueiden kunnossapidon hoitovastuista on sovittu ja sopimus otettu käytäntöön.	Työnjohtaja Tekninen johtaja
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Pienyritysten sijoittumis-halukkuuden lisääminen	Jylhäkummun pienyritysalueen infra on rakennettu.	Tekninen johtaja

Toteutuma 1

Vesihuollon toiminnallisen ja käyttöturvallisuuden parantamiseksi vuoden aikana vesihuoltoon laadittiin Kirkonkylän, Launosten, Läyliäisten ja Kaartjärven vedenottamoiden ottamistoimintaan, vedenjakeluun ja -laatuun sekä toimintaympäristöön liittyvä WSP-riskienarviointiohjelma, jonka Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän ympäristöterveyshuolto hyväksyi 4.11.2022. Asemakaavateiden korjaussuunnitelman numeerista lähtöaineistoa on inventoitu (asemakaavatieluettelo ja matkat). Korjausohjelma on valmisteilla ja jatkuu vuoden 2023 toiminnallisena tavoitteena.

Kunnossapitotoiminta painottui Läyliäisten taajamassa Karpaliston kaavatien ja kevyen liikenteen väylän asfaltointiin (noin 500 m), kirkonkylällä Kotokujan sekä siihen liittyvän ajoväylän että Eedilän ja Kallion sisäpihojen routavaurioiden asfalttikorjauksiin (noin 200 m). Taarintiellä tehtiin osittaisia ajoradan asfalttoinnin korjaamista sekä eri taajamissa useiden yksittäisten vauriokohteiden asfalttikorjauksia.

Holvitiellä rakennettiin uusi hulevesilinja (noin 150 m) kaavatien pintavesien aiheuttamien vahinkojen estämiseksi sekä alueelle rakennettiin asianmukainen valaistus.

Kirkonkylän vesihuoltolinjojen sähköistä verkostokartastoa ajantasaistettiin (gnss-mittaus). Samalla katselmoitiin jätevesikaivojen tekninen kunto. Jätevesilinjaston katselmoinnin pohjalta jatketaan vaurioituneiden jätevesikaivojen vuotovesikorjauksia korjausohjelmana vuonna 2023.

Toteutuma 2

Kirkonkylän viheralueiden työohjelma 2022 ja kehittämissuunnitelma hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa 28.4.2022. Käytettävissä olevien resurssien puitteissa toteutettiin Jokiniementien liikenneviheralueiden kunnostustoimenpiteitä. Kehittämissuunnitelman mukaisia toimia jatketaan vuoden 2023 aikana.

Tekninen lautakunta hyväksyi 28.4.2022 ELY-keskuksen ja Lopen kunnan välisen Jokiniementietä ja Yhdystietä koskevan kesäajan viheralueiden kunnossapitosopimuksen. Lopen kunta noudatti sopimusta ja hoiti käytettävissä olevien resurssiensa mukaisesti viheralueita.

Toteutuma 3

Jylhäkummun yritystoiminnan alueen kunnallistekniikan rakentaminen ei toteutunut, koska alueelle kohdennetut määrärahat kohdennettiin Marjarinne II -alueen kunnallistekniikan kohonneiden rakentamiskulujen kattamiseen muutetun talousarvion mukaisesti. Myös toiminnallinen tavoite poistettiin vuodelta 2022. Hanketta toteutetaan vuoden 2023 talousarviossa hyväksyttynä kunnallistekniikan investointina.

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

Sitova tavoite 2022	Yritysvaikutukset	Asteikko -3....3
Suunnitelmallisesti kunnossa pidetty kunnan infra-omaisuus	Korjausohjelman toteutuksessa tehdään yhteistyötä paikallisten palvelujen tarjoajien kanssa.	2
Taajama-alueiden viihtyisyyden parantaminen	Taajamien vetovoima kehittyy, kunnostustöissä hyödynnetään paikallisia toimijoita.	2
Pienyritysten sijoittumishalukkuuden lisääminen	Kunnan houkuttelevuus paranee. Elinkeinorakenne monipuolistuu.	1

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

Toteutuma 1

Korjausohjelman toteutuksessa käytettiin mahdollisuuksien mukaan paikallisia tarvikkeiden jälleenmyyjiä ja palvelujen tuottajia.

Toteutuma 2

Taajamien vetovoiman kehittämisessä ja kunnostustöissä käytettiin paikallisia pienyrityksiä ja palvelujen tuottajia.

Toteutuma 3

Pienyritysten sijoittumishalukkuuden lisääminen tapahtui aktiivisella vuorovaikutuksella potentiaalisten lopelle sijoittuvien yritysten sijoittumissuunnittelussa.

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: TEKNINEN HALLINTO

Perustehtävä

Tuottaa teknisen hallinnon palveluita kuntalaisille sekä kunnan muille hallintokunnille.
Sisältävät kustannuspaikat tekninen toimisto, asuntoasiat ja yksityistiet.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Yksityistieavustukset edellisten vuosien tasolla	Harkinnanvaraisten yksityistieavustusten tasomäärä säilytetään riittävänä	Tekninen johtaja
		Avustusten maksatus kesäkuun loppuun mennessä	Hallintosihteeri
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Monipuoliset ulkoiluväylät	Kunnostetaan ja kehitetään kevyen liikenteen väylästä siitä laadittavan kevyen liikenteen kehittämissuunnitelman mukaisesti Suunnitelma on laadittuna ja sitä toteutetaan	Tekninen johtaja
	Tiedotuskäytänteiden edelleen parantaminen	Asioiden oikea-aikainen informatiivinen tiedottaminen viestintäkanavissa	Tekninen johtaja
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Paikallisen palvelutarjonnan käyttäminen	Monipuolinen hyödyntäminen paikallisten toimijoiden eri palveluissa	Tekninen johtaja, Kiinteistöpäällikkö

Toteutuma 1

Teknisessä lautakunnassa hyväksyttiin 24.5.2022 Lopen kunnan alueen yksityisteiden kunnossapitoon 114 493 euron avustukset, jotka maksettiin pääosin 30.6.2022. Avustustaso säilyi edellisen vuoden tasolla.

Toteutuma 2

Vuoden aikana laadittiin teknisen ja sivistystoimen, kunnan asukkaiden ja ELY-keskuksen kanssa vuorovaikutteisessa yhteistyössä Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2030 (kehittämissuunnitelma), joka viedään vuoden 2023 alkupuolella toimitelinten vahvistettavaksi. Myöhemmin tämän pohjalta laaditaan ehdotettujen toimenpiteiden toteutustason suunnitelmat.

Tiedotusta kehitettiin edelleen kuluneen vuoden aikana ennakoivampaan toimintamalliin, jossa tiedossa olevista korjaustoimista tiedotettiin aktiivisesti sekä kunnan verkkosivuilla että yhteistyössä tiedottajan kanssa sosiaalisen median kanavissa. Vesilaitoksen tekstiviestipalvelua hyödynnettiin keskitetysti kaikkien vesivuotojen korjaustiedottamisessa sekä vesilaskutukseen liittyvien asioiden ilmoittamisessa. Valitettavasti sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa vesilaskutuksessa ilmeni vielä ohjelmien muutoksista johtuvia ongelmia.

Toteutuma 3

Teknisten palvelujen tuottamisessa hyödynnettiin paikallisia eri alojen toimijoita mm. kaavateiden ja alueiden valaistusten muutos- ja kunnossapitotoissa. Vesihuollon ennalta arvaamattomissa korjauskohteissa on käytetty paikallisia alan yrittäjiä ja näiden toimittamia materiaaleja.

Talous

Tekninen hallinto	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	38 136	45 800	0	45 800	18 883	26 917	41,2 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-324 477	-337 503	0	-337 503	-342 516	5 014	101,5 %
Toimintakate	-286 341	-291 703	0	-291 703	-323 634	31 931	110,9 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-286 341	-291 703	0	-291 703	-323 634	31 931	110,9 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti. Tehtäväalueen toimintakate on toteutunut 110,9 %. Toimintatuotot ovat toteutuneet 26 917 euroa arvioitua pienempinä. Toimintatulojen kertymiseen on pääasiassa vaikuttanut asuntosihteerin palvelujen myynnin päättymisen Hausjärven kunnalle 1.8.2022 alkaen.

Toimintamenot ovat toteutuneet lähes arvioidusti. Toimintamenojen ylitystä on 5 014 euroa.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Avustettavat yksityistiet, kpl	111	113	-	115
Avustettavat yksityistiet, km	315	312	-	322
Avustettavat yksityistiet, €/km	727	783	-	900

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: TEKNISET PALVELUT

Perustehtävä

Huolehtia teknisen lautakunnan vastuulla olevista varastoista sekä koneista ja autoista.
--

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Toimiva ja palvelutarpeen mukainen kalusto	Kalusto on tarpeeseen sopivaa Kalusto huolletaan suunnitelmallisesti ja kalusto on toimivaa sekä käyttövalmiudessa	Tekninen johtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Kysyntää vastaava palvelu	Ylläpidetään toimiva matonpesupaikka varikon yhteydessä	Tekninen johtaja
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Hankinnat pääosin paikallisilta toimijoilta	Paikallisesti saatavissa olevia tuotteita käytetään mahdollisuuksien mukaan varastohankinnoissa	Varastonhoitaja, Kiinteistöpäällikkö

Toteutuma 1

Yleisten alueiden talvikunnossapito tapahtui yrittäjäpohjaisesti alueurakointina palvelutarpeeseen soveltuvalla konekalustolla. Kunnan omaan palvelutarpeeseen hankittiin varikolle käytetty hallitrukki, latujen tekemiseen soveltuva moottorikelkka sekä jääalueiden hoitamiseen soveltuva ns. jäämatti.

Toteutuma

Varikon yhteydessä ylläpidetty matonpesupaikka oli käytössä kesä–syyskuun ajan.

Toteutuma 3

Kunnan hankintaohjeen mahdollistamat varastoon hankittavat tarvikkeet on ostettu tarjonnan mukaan paikallisilta toimittajilta.

Talous

Tekniset palvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	65 722	45 000	0	45 000	78 595	-33 595	174,7 %
Valmistus omaan käyttöön	3 934	2 200	0	2 200	1 502	698	68,3 %
Toimintamenot	-181 922	-156 054	-44 000	-200 054	-202 177	2 123	101,1 %
Toimintakate	-112 266	-108 854	-44 000	-152 854	-122 079	-30 774	79,9 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-37 610	-27 200	0	-27 200	-42 907	15 707	157,7 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-149 877	-136 054	-44 000	-180 054	-164 987	-15 067	91,6 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut arvioitua positiivisempana. Toimintatuotot ovat toteutuneet 33 595 euroa arvioitua suurempina. Toimintamenot puolestaan ovat toteutuneet lähes arvioidusti. Toimintakate on 79,9 %.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kuorma-auto, km	6 707	7 339	13 000	5 652
Traktorit, h	1 118	1 802	2 100	2 282
SER-jätteet, kg	80 888	75 244	63 000	65 013
Vaaralliset jätteet, kg	30 040	27 762	25 000	20 588

TOIMIELIN: TEKINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: RUOKAPALVELUT

Perustehtävä

Tuottaa monipuolista, terveellistä ja maistavaa ruokaa asiakkaille taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti sekä ohjata oikeisiin ruokatottumuksiin ja -tapoihin.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Keskuskeittiö Kasarin toiminnan tarkastelu ja sopeuttaminen kahden eri työnantajan toimimiseksi samassa keittiössä hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä	Yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut käyty ja henkilösiirrot päätetty Toimintamalli valmiina	Ruokapalvelupäällikkö
	Jamix-toiminnanohjausjärjestelmän materiaalin tilausosion käyttöön ottaminen	Tilausosio on käyttöön otettu vuoden 2022 loppuun mennessä ja ohjaa ruokahuollon tuotantoa	Ruokapalvelupäällikkö

Toteutuma

Kanta-Hämeen hyvinvointialue (HVA) ostaa ruokapalvelulta hoivan ateriat vuoden 2023 ajan eli suurempia muutoksia ei keskuskeittiö Kasarin toimintaan vielä tullut. Jamixin tilausosion käyttöönotto viivästyy, koska hoivapalveluiden ruokalista ei ole viety järjestelmään ja aterioiden valmistaminen hoivapalveluille edelleen jatkuu.

Talous

Ruokapalvelut	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	1 195 123	1 198 300	0	1 198 300	1 299 970	-101 670	108,5 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-1 089 455	-1 211 408	0	-1 211 408	-1 109 742	-101 666	91,6 %
Toimintakate	105 668	-13 108	0	-13 108	190 228	-203 336	-1451,3 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-27 025	-27 000	0	-27 000	-32 481	5 481	120,3 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	78 644	-40 108	0	-40 108	157 747	-197 855	-393,3 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous toteutui arvioitua positiivisempana. Toimintatulot ylittivät ennakoitua (108,5 %) ja toimintamenot jäivät ennakoitua pienemmiksi (91,6 %).

Mittarit ja tunnusluvut

	Ateriamäärät				Suoritteet			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Kasari	267 242	226 733	245 453	261 971	275 254	240 354	253 505	279 243
Launonen	89 055	81 084	83 968	82 756	69 781	63 094	65 870	63 302
Läyliäinen	82 692	69 659	74 674	71 931	67 102	58 025	61 708	57 358
Yhteensä	439 989	377 476	404 095	416 658	412 137	361 473	381 083	399 903

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: LIIKENNEVÄYLÄT

Perustehtävä

Tekninen lautakunta vastaa kunnan ylläpitämien teiden kunnossapidosta sekä tievalaistuksesta.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kaavateiden korjausohjelma	Korjausohjelma käytössä	Tekninen johtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Katuvalaistuksen kehittäminen	Katuvaloja uudistetaan peruskorjaus-suunnitelman mukaisesti	Tekninen johtaja
	Katuvalojen toimivuus	Katuvalot tarkistetaan säännöllisesti ja huolletaan viivytyksettä	Tekninen johtaja
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Päällystystyöt	Karpalistentie on päällystetty	Tekninen johtaja
	Kaavatie rakentaminen	Jylhäkummun laajennuksen kaavatie on valmis	Tekninen johtaja

Toteutuma 1

Korjausohjelman kaavateiden kohde ja määräluettelot sekä matkat on saatu inventoitua, mutta kunto-luokittelu ja korjausohjelma ovat kesken. Kaavateiden korjaustoimia toteutettiin investointiohjelman mukaan. Tavoite ei toteutunut.

Toteutuma 2

Katuvalaistuksen tarkastus- ja korjauskierros on tehty keväällä ja syksyllä. Taarinpolulle, Nynäistentien Joentaan koululle johtavalle tieosuudelle, Vuohikoskentielle, Rekolan alueelle, Kyyniönrinteen alueen Jaakkoraitille, Mikonkaaren alueelle, osalle Perintömäen alueelle, Vojakkalan kylän alueelle, Marjarinne I -alueelle ja Itärinne III -alueelle vaihdettiin LED-valaisimet. Lisäksi tarkastus- ja korjauskierrosten yhteydessä vaihdettiin useita valaisimia eri taajamissa. Perinteisiä valaisimia vaihdettiin LED-valoiksi yhteensä 310 kpl, joista noin 50 % omana työnä ja noin 50 % ostopalveluna.

Toteutuma 3

Karpalistentie sekä jalkakäytävä päällystettiin. Lisäksi päällystettiin Kotokujan ja Eedilän palvelutalon yläpihan alue.

Jylhäkummun yritysalueen rakentaminen siirrettiin vuodelle 2023, koska valtuusto hyväksyi alueen investointirahojen uudelleen kohdentamisen Marjarinne II -alueen kunnallistekniseen rakentamiseen vuodelle 2022. Marjarinne II -alue rakennettiin suunnitellusti valmiiksi vuonna 2022.

Talous

Liikenneväylät	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	23 269	8 000	0	8 000	27 248	-19 248	340,6 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-296 007	-235 700	-170 000	-405 700	-430 293	24 593	106,1 %
Toimintakate	-272 738	-227 700	-170 000	-397 700	-403 045	5 345	101,3 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-398 491	-236 400	0	-236 400	-312 024	75 624	132,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-671 229	-464 100	-170 000	-634 100	-715 068	80 968	112,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Toimintakatteen toteuma on 101,3 %. Toimintatuotot ovat toteutuneet 19 248 euroa arvioitua suurempina. Toimintamenot ovat toteutuneet 24 593 euroa suurempina.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakennetut kaavatiet, m	39 700	39 700	40 900	40 900
Päällystetyt kaavatiet, m	33 100	33 120	33 560	34 170

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: YLEISET ALUEET

Perustehtävä

Huolehtia kunnan ylläpitämien urheilualueiden, uima- ja venerantojen, puistojen sekä muiden yleisten alueiden ml. tori ja matonpesupaikka turvallisuudesta ja käytettävyydestä.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Leikkipuistojen kunnostaminen	Peruskorjataan kaksi leikkipaikkaa vuodessa	Työnjohtaja
		• Päiväkoti Sirkuksen leikkipiha	Työnjohtaja
		• Vanhankirkon uimarannan leikkipaikka	Työnjohtaja
		Leikkipuistot täyttävät niille asetetut turvallisuusmääräykset	Työnjohtaja
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Yleisten alueiden yleisilmeen ja viihtyisyyden parantaminen	Vihersuunnitelma on valmis ja toteutus aloitettu	Työnjohtaja
		ELY-keskuksen kanssa neuvottelut pidetty ja kunnossapitorajat määritelty	Tekninen johtaja
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Paikallisten toimijoiden käyttö kunnossapito- ja rakentamistehtävissä	Alueella olevia urakoitsijoita sekä muita toimijoita hyödynnetään aina, kun siihen on mahdollisuus	Työnjohtaja

Toteutuma 1

Päiväkoti Sirkuksen leikkipiha korjattiin kesällä 2022. Vanhankirkon uimarannan leikkipaikka peruskorjattiin myös alkukesästä 2022. Leikkipuistojen välineturvallisuus on tarkastettu säännöllisin väliajoin neljä kertaa vuodessa. Uimarannoilla ja leikkipuistoissa tehtiin viikoittain siisteys- ja käyttöturvallisuuden tarkastuskierrokset. Isokorkean virkistysalueella tehtiin kasvien vieraslajien poistamista. Latuja ja jää-alueita pystytettiin pitämään toimivina tavanomaista pidempi kausi joulukuulta helmikuun loppuun. Tavoitteet saavutettiin.

Toteutuma 2

ELYn ja Lopen kunnan välinen Kirkonkylän liikenneviheralueiden kesäkauden kunnossapitovastuusopimus kirkonkylän taajaman vihersuunnitelma hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa 28.4.2022. Tämän perusteella toteutettiin korjaustoimenpiteitä.

Suunnitelman toteutus aloitettiin poistamalla noin 30 koivurunkoa Jokiniementien ja kevyen liikenteen väliseltä kaistalta sekä kunnostamalla viheralue. Viheralueelle istutettiin pienissä ryhmissä pylväspihlajia. Tavoitteet saavutettiin.

Toteutuma 3

Paikallisia kone- ja rakennusalan yrittäjien tarjoamia ammattitöiden palveluja käytettiin kunnossapitotehtävissä, kun heidän tarjoamansa palvelu kohtasi kunnan palvelutarpeen kanssa. Materiaalihankinnat toteutettiin mahdollisuuksien mukaan paikallisesti.

Talous

Yleiset alueet	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	7 876	7 500	0	7 500	7 363	137	98,2 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-304 637	-363 242	-3 000	-366 242	-363 266	-2 975	99,2 %
Toimintakate	-296 761	-355 742	-3 000	-358 742	-355 903	-2 839	99,2 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-171 192	-201 600	0	-201 600	-125 138	-76 462	62,1 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-467 953	-557 342	-3 000	-560 342	-481 041	-79 301	85,8 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. Tehtäväalueen toimintakate on 99,2 %.

Mittarit ja tunnusluvut

Venepaikat	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
– laituripaikat	21	22	18	22	21	21
– maapaikat	240	241	221	224	227	225

TOIMIELIN: TEKINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: RAKENNUKSET

Perustehtävä

Vastaa kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta sekä niiden oikea-aikaisten korjaustoimenpiteiden tekemisestä.

TALOUSARVIO 2022**Toiminnalliset tavoitteet**

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kiinteistöjen kunnossapito-ohjelman laatimisen jatkaminen	Ohjelma valmis	Kiinteistöpäällikkö
	Kiinteistöjen korjausvelan selvittäminen	Korjausvelan selvitystyö on käynnistetty ja korjausvelka tiedossa	Kiinteistöpäällikkö
2. Virkistävää vapaa-aikaa	Liikuntahallin rakentaminen	Rakentaminen aloitettu valtuuston päätöksen mukaisesti ja hanke etenee suunnitellusti	Tekninen johtaja, Kiinteistöpäällikkö
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Kiinteistöjen tehokas käyttöaste sidosryhmien kanssa	Palvelurakennusten käyttöasteen selvittäminen on käynnissä Tyhjien kiinteistöjen vuokraus / tarpeettomien myynti	Kiinteistöpäällikkö, Asuntosihtööri

Toteutuma 1

Kiinteistöjen pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) ohjelman ajantasaistaminen on ollut vuoden aikana työn alla, mutta siihen käytettävissä olevan alkuvuoden henkilöstöresurssin vajeen vuoksi ei valmistunut tavoitteen mukaisesti. Työ etenee valmiiksi vuoden 2023 aikana.

Palvelukiinteistöjen korjaus- ja kunnossapitotoimia toteutettiin hyväksytyn talousarvion puitteissa. Merkittävimpänä korjauksena tehtiin yläkoulun kahden kotitalousluokan peruskorjaaminen. Jokiniementie 10 (Kentänpolku) liikehuoneisto muutettiin omalla työllä nuorisotoimen tarpeiden mukaiseksi palvelutilaksi. Kunnantalon pohjoispäädyn entiset poliisin tilat muutettiin Kohtaamispaikan/Ohjaamon tiloiksi käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Päiväkotirakennuksen sisätiloissa tehtiin akustiikan ja valaistuksen parannustöitä.

Toteutuma 2

Liikuntahallin rakentamisen aloituspäätös hyväksyttiin valtuustossa 28.2.2022 (§ 17). Hanke käynnistyi kesäkuulla ja eteni vuoden loppuun suunnitellusti. Hanke valmistuu investointina aikataulun mukaan kesäkuun 2023 loppuun mennessä ja on liikuntatilana käyttäjien käytössä elokuussa 2023.

Toteutuma 3

Kunnan omistamien kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisten jälkeen ne käyttökunnostettiin välittömästi ja saatiin pääosin edelleen vuokrattua viivytyksettä. Vuoden aikana ei tapahtunut yhtään teknisen hallinnon kiinteistöjen tai osakkeiden myyntiä. Palvelutilojen luovuttamisen valmistelu Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintaan työllisti kuluneena vuonna merkittävästi kiinteistöpuolen hallintoa.

Hankkeet

Paloaseman rakentaminen käynnistyi toukokuussa 2022 ja eteni vuoden loppuun suunnitelmien mukaisesti. Hanke valmistuu investointikohteena 31.3.2023 mennessä ja luovutetaan viivytyksettä alueen pelastuslaitoksen käyttöön.

Talous

Rakennukset	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	2 616 463	2 494 800	0	2 494 800	2 461 485	33 315	98,7 %
Valmistus omaan käyttöön	47 049	27 800	0	27 800	38 036	-10 236	136,8 %
Toimintamenot	-3 061 515	-3 053 194	-190 840	-3 244 034	-3 127 168	-116 865	96,4 %
Toimintakate	-398 003	-530 594	-190 840	-721 434	-627 647	-93 787	87,0 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-77 399	-7 500	0	-7 500	-75 172	67 672	1002,3 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-475 402	-538 094	-190 840	-728 934	-702 819	-26 114	96,4 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Toimintatuotot toteutuivat 33 315 euroa arvioitua pienempinä. Toimintamenot toteutuivat 116 865 euroa arvioitua pienempinä. Toimintakate oli 87,0 %.

Tehtäväalueella on tehty 1.8.2022 toiminnallinen muutos vuokraustoimintaan, mikä vaikuttaa sekä tehtäväalueen toimintatuloihin että -menoihin. Lopen kunnassa aikaisemmin hoidettu Lopen Vanhusten-
talot Oy:n vuokraustoiminta on siirretty isännöintitoimiston hoidettavaksi.

TOIMIELIN: **TEKNINEN LAUTAKUNTA**

TEHTÄVÄALUE: **PALO- JA PELASTUSTOIMI**

Perustehtävä

Ensivaste-, palo- ja pelastustoiminta, öljyntorjunta ja väestönsuojelu.
Palveluntuottajana toimii Kanta-Hämeen pelastuslaitos.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Huolehtia kuntalaisten turvallisuudesta	Yhteistyö Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen kanssa on sujuvaa Läyliäisten paloasema valmis ja käyttöönotettavissa	Tekninen johtaja, Kiinteistöpäällikkö
3. Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä	Hyödynnetään paikallisia toimijoita rakennushankkeessa	Paikalliset toimijat ovat osallistuneet hankkeen toteutukseen	Tekninen johtaja, Kiinteistöpäällikkö

Toteutuma 1

Läyliäisten paloaseman rakentaminen käynnistyi toukokuun 2022 lopulla. Vallitsevasta maailman yleisilanteesta (materiaalien saatavuus) johtuen hankkeen valmistumisen aikataululuksi neuvoteltiin urakoitsijan kanssa 31.3.2023. Hanke eteni neuvotellun aikataulun mukaisesti ja luovutetaan viivytyksettä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen käyttöön kevään 2023 aikana. Valmistuva paloasema siirtyy hyvinvointialueen käyttöön palo- ja pelastustoimen palvelurakennuksena. Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen kanssa kaikinainen yhteistoiminta oli hyvin sujuvaa ja vuorovaikutteista.

Toteutuma 3

Paloaseman rakentamisen urakkakilpailutus ratkaisi kohteen toteuttajat. Hankkeessa on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan paikallisia materiaalien toimittajia sekä aliurakoitsijoita.

Talous

Palo- ja pelastustoimi	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-478 023	-515 900	0	-515 900	-524 202	8 302	101,6 %
Toimintakate	-478 023	-515 900	0	-515 900	-524 202	8 302	101,6 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-478 023	-515 900	0	-515 900	-524 202	8 302	101,6 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous toteutui arvioidun mukaisesti. Toimintakatteen toteuma oli 101,6 %.

TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEHTÄVÄALUE: VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Perustehtävä

Vesi- ja viemärlaitos vastaa laitosten toiminnasta sekä vastaa, että talousvesi täyttää sille asetetut vaatimukset. Viemärlaitos huolehtii jätevesien johtamisesta Riihimäelle puhdistettavaksi.

TALOUSARVIO 2022

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2022	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Talousveden laatu täyttää sille asetetut vaatimukset	Ei laatupoikkeamia	Tekninen johtaja
	Varautumissuunnitelman päivitys on ajantasaistettu	Suunnitelma valmis	Tekninen johtaja

Toteutuma

Kaikkien taajamien vedenottamot tuottivat vesijohtoverkoston tarvetta vastaavan määrän vettä, eikä suoritetuissa ympäristöterveydenhuollon valvontatutkimuksissa vedessä havaittu laatupoikkeamia.

Kirkonkylän, Läyliäisten ja Launosten vedenottamoille valmisteltiin käyttöönotettavaksi ulkoalueen etä-kameravalvontaa, joka valmistuu vuoden 2023 kevään aikana.

Varautumissuunnitelman päivitys on tehty vuoden 2022 aikana. Tavoite toteutui. Varautumissuunnitelman ajan tasalla pysymistä jatketaan edelleen vuoden 2023 aikana. Vuoden aikana toteutettiin myös WSP-riskienhallintasuunnitelma, jonka ympäristöterveysviranomaisen hyväksyi 4.11.2022.

Talous

Vesi- ja viemärlaitos	Tilinpäätös 2021	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteuma % vrt muutettu talousarvio
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	1 130 718	1 079 800	0	1 079 800	1 074 580	5 220	99,5 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-671 712	-746 536	0	-746 536	-774 853	28 316	103,8 %
Toimintakate	459 007	333 264	0	333 264	299 727	33 536	89,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-20 429	-15 100	0	-15 100	-31 506	16 406	208,7 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-436 581	-470 400	0	-470 400	-405 288	-65 112	86,2 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	1 997	-152 236	0	-152 236	-137 067	-15 169	90,0 %

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Tehtäväalueen talous on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti. Toimintatuotot ovat toteutuneet 99,5 %. Toimintamenot ovat ylittyneet 28 316 euroa ja toteumaprosentti on 103,8 %. Toimintakate on 89,9 %.

Mittarit ja tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Pumpattu vesi, m ³	282 117	307 432	250 000	297 025
Laskutettu vesi, m ³	211 527	210 624	207 000	195 042
Jätevesi Riihimäkeen, m ³	426 383	406 106	250 000	380 171
Laskutettu jätevesi, m ³	193 161	190 047	190 000	186 810

3.2. TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	6 085 900	-580 000	5 505 900	6 121 687	615 787
Myyntituotot	2 177 200	-250 000	1 927 200	1 980 362	53 162
Maksutuotot	1 716 000		1 716 000	1 809 349	93 349
Tuet ja avustukset	633 500		633 500	1 268 919	635 419
Muut toimintatuotot	1 559 200	-330 000	1 229 200	1 063 057	-166 143
Valmistus omaan käyttöön	30 000		30 000	39 539	9 539
Toimintamenot	-53 491 800	-1 953 060	-55 444 860	-56 181 581	-736 721
Henkilöstömenot	-21 452 300	-88 000	-21 540 300	-21 180 047	360 254
Palvelujen ostot	-27 094 000	-1 677 460	-28 771 460	-29 741 131	-969 671
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 406 700	-183 600	-2 590 300	-2 789 281	-198 981
Avustukset	-1 511 300		-1 511 300	-1 540 044	-28 744
Muut toimintamenot	-1 027 500	-4 000	-1 031 500	-931 079	100 421
Toimintakate	-47 375 900	-2 533 060	-49 908 960	-50 020 355	-111 395
Verotulot	31 718 000	2 078 000	33 796 000	33 775 938	-20 062
Valtionosuudet	18 000 300	745 400	18 745 700	18 681 048	-64 652
Rahoitustulot ja -menot	-283 000	0	-283 000	-202 977	80 023
Korkotulot muilta	10 000		10 000	17 230	7 230
Muut rahoitustulot muilta	10 000		10 000	45 385	35 385
Korkomenot	-300 000		-300 000	-257 831	42 169
Muut rahoitusmenot	-3 000		-3 000	-7 761	-4 761
Vuosikate	2 059 400	290 340	2 349 740	2 233 654	-116 085
Poistot ja arvonalentumiset	-2 058 600	0	-2 058 600	-2 118 346	-59 746
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 058 600	0	-2 058 600	-2 118 346	-59 746
Tilikauden tulos	800	290 340	291 140	115 308	-175 831
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	800	290 340	291 140	115 308	-175 831

Toimintatulot ylittivät muutetun talousarvion 615 787 eurolla.

Myyntituottojen kertymä ylitti muutetun talousarvion 53 162 euroa (2,8 %). Euromääräisesti isoin talousarvioylitys myyntituotoissa koski muita sopimuksiin perustuvia yhteistoimintakorvauksia.

Maksutuottojen kertymä ylitti muutetun talousarvion 93 349 euroa (5,4 %). Euromääräisesti isoimmat talousarvioylitykset maksutuotoissa johtuivat pääosin sosiaalitoimen hoitopäivämaksujen ylityksestä budjetoituun nähden.

Tuet ja avustukset ylittivät reilusti muutetun talousarvion 635 419 euroa (100,3 %). Euromääräisesti eniten ylittyivät valtionavustukset, jotka sisälsivät valtionavustuksen koronatartuntojen testaukseen, jäljittämiin, rokottamiseen ja hoitopäivistä syntyneisiin kustannuksiin.

Muut toimintatuotot alittivat muutetun talousarvion -166 143 euroa (-13,52 %). Euromääräisesti eniten alittuivat vuokratuotot, joihin vaikuttaa teknisellä toimialalla toteutettu toiminnallinen muutos asuntojen vuokrauksessa.

Toimintamenot ylittivät muutetun talousarvion 736 721 eurolla.

Kuluryhmätasolla muutetun talousarvion ylittivät palveluiden ostot 969 671 euroa (3,4 %), aineet, tarvikkeet ja tavarat 198 981 euroa (7,7 %), sekä avustukset 28 744 euroa (1,9 %). Säästövoittoisesti toteutuivat henkilöstökulut 360 253 euroa ja muut toimintamenot 100 421 euroa.

Palveluiden ostoissa suurimpia ylityksiä oli työvoiman vuokrauksessa 694 606 euroa, asiakaspalveluiden ostoissa 157 394 euroa ja muissa yhteistoimintamenoissa 99 610 euroa. Näihin vaikuttavat perusturvalautakunnan alaisen terveystoimen ja sosiaalitoimen ylitykset.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät muutetun talousarvion 198 981 euroa. Suurimmat ylitykset olivat lämmityskuluissa, koneissa ja kalustossa sekä muissa materiaaleissa.

Avustuksissa kotitalouksille varatut avustusrahat ylittivät muutetun talousarvion 24 200 euroa, mutta avustukset yhteisöille puolestaan ylittyivät muutetun talousarvion 4 544 euroa.

Edellä mainitun perusteella toimintakate muodostui 111 395 euroa arvioitua pienemmäksi.

Toimielinkohtainen tehtäväalueittainen toteutuminen käy ilmi kohdassa 3.5. sitovien erien toteutumista tarkastelevassa taulukossa.

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	31 718 000	2 078 000	33 796 000	33 775 938	-20 062
Kunnan tulovero	27 950 000	850 000	28 800 000	28 851 827	51 827
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 770 000	1 095 000	2 865 000	2 818 073	-46 927
Kiinteistövero	1 998 000	133 000	2 131 000	2 106 038	-24 962

Verotulot alittuivat muutetusta talousarviosta 20 062 euroa.

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	13 559 000	316 500	13 875 500	13 810 761	-64 739
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus ml. tasaukset	14 460 700	0	14 460 700	14 444 020	-16 680
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-901 700	316 500	-585 200	-633 259	-48 059
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-901 700	316 500	-585 200	-633 259	-48 059
Verotulomenetysten korvaus	4 441 300	428 900	4 870 200	4 870 287	87
<i>Yhteensä</i>	<i>18 000 300</i>	<i>745 400</i>	<i>18 745 700</i>	<i>18 681 048</i>	<i>-64 652</i>

Valtionosuudet toteutuivat 64 652 euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Vuoden 2022 tilikauden tulos oli ylijäämäinen 115 308 euroa.

3.3. INVESTOINNIT

Hankeryhmä/hanke	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Selite/toteutuma
Kunnanhallitus						
Maa-alueet						
Menot	100 000		100 000	12 144	87 856	Maanhankinta (määräala/Launonen).
Tulot	200 000		200 000	287 128	-87 128	Yritys- ja omakotitalotonttien myyntitulot.
Netto	100 000		100 000	274 984	-174 984	
Osakkeet ja osuudet						
Menot						
Tulot				11	-11	Kanta-Logistiikka Oy:n sulautuminen 5,90 ja
Netto				11	-11	Suomen Ilmailuliitto 5,00
Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut						
Menot	30 000		30 000	59 318	-29 318	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuottajan
Tulot						vaihdos/ohjelmistot ja lisenssit
Netto	-30 000		-30 000	-59 318	29 318	
ICT-hankinnat						
Menot	60 000		60 000	49 743	10 257	Tietoliikenne ja palvelinlaitteisto 11 943 €
Tulot						Kunnan internetsivujen uudistus 37 800 €
Netto	-60 000		-60 000	-49 743	-10 257	
Laajakaista						
Menot	250 000		250 000	11 019	238 981	Valokuidun runkokaapeli kantatien 54 varteen.
Tulot						
Netto	-250 000		-250 000	-11 019	-238 981	
Osallistuva budjetointi						
Menot	20 000		20 000	11 200	8 800	Launosten frisbeegolfrata
Tulot						
Netto	-20 000		-20 000	-11 200	-8 800	
Kunnanhallitus yhteensä						
Menot	460 000		460 000	143 425	316 575	
Tulot	200 000		200 000	287 139	-87 139	
Netto	-260 000		-260 000	143 714	-403 714	

Hankeryhmä/hanke	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Selite/toteutuma
Vapaa-aikalautakunta						
Liikuntatoimi						
Menot	10 000		10 000	9 512	488	Ulkoilureitistöt, Launonen 4 661 € ja Ojajärvi 4 851 €
Tulot						
Netto	-10 000		-10 000	-9 512	-488	
Vapaa-aikalautakunta yhteensä						
Menot	10 000		10 000	9 512	488	
Tulot						
Netto	-10 000		-10 000	-9 512	-488	
Perusturvalautakunta						
ICT-hankinnat						
Menot	18 000		18 000		18 000	ProConsona 2. vaiheen päivitys ei toteunut.
Tulot						
Netto	-18 000		-18 000		-18 000	
Perusturvalautakunta yhteensä						
Menot	18 000		18 000		18 000	
Tulot						
Netto	-18 000		-18 000		-18 000	
Sivistyslautakunta						
ICT-hankinnat, varhaiskasvatus						
Menot	20 000		20 000		20 000	Kokonaistoiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto, ei toteutunut. Siirtyy vuodelle 2023.
Tulot						
Netto	-20 000		-20 000		-20 000	
Koneet ja kalusto, koulut						
Menot	16 000		16 000	12 917	3 083	Yhtenäiskoulun kalustehankinnat.
Tulot						
Netto	-16 000		-16 000	-12 917	-3 083	
Sivistyslautakunta yhteensä						
Menot	36 000		36 000	12 917	23 083	
Tulot						
Netto	-36 000		-36 000	-12 917	-23 083	

Hankeryhmä/hanke	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Selite/toteutuma
Tekninen lautakunta						
Peruskorjaus- ja muutostyöt						
• Hoivakoti Salmela	30 000	-20 000	10 000	6 610	3 390	Lääkehuoneet.
• Palvelukeskus Eedilä	60 000		60 000	62 209	-2 209	Ikkunoiden uusiminen, viilennyslaitteistojen rakentaminen.
• Päiväkoti Sirkus	30 000		30 000	34 380	-4 380	Piha-alueen kunnostus ja leikkivälineet.
• Koulukiinteistöt	142 000	-37 000	105 000	149 113	-44 113	Yhtenäiskoulu, A-rakennus: ulko-ovet, katos 24 842 € ja kotitalousluokat 75 376 €. Yhtenäiskoulu, A-rakennus: äänentoisto ja valaisinmuutokset 20 964 € ja B-rakennus: IV-laitteisto 18 728 €. Launosten koulu, liikuntahalli: 9 203 €.
• Kunnantalo	210 000		210 000	87 912	122 088	Valtuustosalin äänentoisto 62 892 € Öljysäiliöiden poisto 7 355 € IV-laitteisto ja muut korjaukset 17 665 €.
• Pääkirjasto	10 000		10 000	4 957	5 043	Pihan ja julkisivun kunnostus.
• Launosten tekonurmikentän pukuhuoneet/tulo				2 700	-2 700	Etelä-Suomen avi:n avustus.
• Varaus	200 000	57 000	257 000	99 021	157 979	Kentänkulma, Jokiniementie 10 liiketila 56 452 € Eedilä IV-laitteisto ja kotihoidon lisätila 33 347 € Kirkonkylän paloaseman korjaukset 7 306 € Koulurinne 6, sauna ja pesuhuone 1 916 €.
Peruskorjaus- ja muutostyöt yhteensä						
Menot	682 000		682 000	444 202	237 798	
Tulot				2 700	-2 700	
Netto	-682 000		-682 000	-441 502	-240 498	
Uudisrakentaminen						
• Läyliäisten paloasema						
Menot	1 300 000	1 210 506	2 510 506	2 167 132	343 374	Läyliäisten uusi paloasema.
Tulot						
Netto	-1 300 000	-1 210 506	-2 510 506	-2 167 132	-343 374	
• Liikuntahalli						
Menot	2 000 000	1 300 000	3 300 000	2 856 943	443 057	Hallin rakentaminen
Tulot	600 000	-200 000	400 000	600 000	-200 000	
Netto	-1 400 000	-1 500 000	-2 900 000	-2 256 943	-643 057	
Uudisrakentaminen yhteensä						
Menot	3 300 000	2 510 506	5 810 506	5 024 074	786 432	
Tulot	600 000	-200 000	400 000	600 000	-200 000	
Netto	-2 700 000	-2 710 506	-5 410 506	-4 424 074	-986 432	

Hankeryhmä/hanke	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Selite/toteutuma
Talonrakennus yhteensä						
Menot	3 982 000	2 510 506	6 492 506	5 468 276	1 024 230	
Tulot	600 000	-200 000	400 000	602 700	-202 700	
Netto	-3 382 000	-2 710 506	-6 092 506	-4 865 576	-1 226 930	
Liikenneväylät						
Kaavateiden ja tievalaistuksen rakentaminen						
• Läyliäinen	60 000		60 000	56 168	3 832	Karpalistentien päällystystyö
• Kirkonkylä	22 000		22 000	25 194	-3 194	Kirkonkylä, Kotokujan päällystystyö ja paikoitusalueen sv-kuivatus
• Launonen	350 000	9 000	359 000	435 087	-76 087	Marjarinteen asuntoalueen 2. vaihe. Sisältää maanrakennusindeksin muutoksesta aiheutuvan urakkasopimuksen mukaisen hinnankorotuksen 73 255 €.
• Launonen, Jylhäkumpu	40 000	-9 000	31 000	6 400	24 600	Jylhäkummun laajennusalueen kaavatie
• Varaus	50 000	25 000	75 000	114 730	-39 730	Vanhojen kaavateiden korjaukset 58 662 € ja valaistukset 56 068 €.
Liikenneväylät yhteensä						
Menot	522 000	25 000	547 000	637 579	-90 579	
Tulot						
Netto	-522 000	-25 000	-547 000	-637 579	90 579	
Ympäristötöyt						
• Kaava-alueet	50 000		50 000	24 272	25 728	Yleisilmeen parantamista kaikissa taajamissa.
• Uimarannat ja venevalkamat	25 000	-25 000		4 080	-4 080	Punelia, Antintalon venevalkama ja tien rakentaminen, ei toteutunut. Muita pieniä perusparannuksia (mm. Sähkönokka).
• Leikkipuistot	20 000		20 000	49 480	-29 480	Vanhan kirkon uimarannan leikkipuistion peruskorjaus.
Ympäristötöyt yhteensä						
Menot	95 000	-25 000	70 000	77 831	-7 831	
Tulot						
Netto	-95 000	25 000	-70 000	-77 831	7 831	
Urheilu- ja liikuntapaikat						
Menot	20 000		20 000	3 750	16 250	Läyliäisten skeittiparkin suunnittelu.
Tulot						
Netto	-20 000		-20 000	-3 750	-16 250	

Hankeryhmä/hanke	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Selite/toteutuma
Vesijohtoverkosto						
• Launonen	150 000	25 000	175 000	178 726	-3 726	Marjarinteen asuntoalueen 2. vaihe. Jylhäkummun laajennus, ei toteutunut. Vesi- ja viemärlaitoksen ennalta arvaamattomat saneerauskohteet.
• Launonen, Jylhäkumpu	25 000	-25 000				
• Varaus	50 000		50 000	19 201	30 799	
Vesijohtoverkosto yhteensä						
Menot	225 000		225 000	197 926	27 074	
Tulot						
Netto	-225 000		-225 000	-197 926	-27 074	
Viemäriverkosto						
• Launonen	150 000	75 000	225 000	218 443	6 558	Marjarinteen asuntoalueen 2. vaihe. Jylhäkummun laajennusalue, ei toteutunut. Jätevesipuhdistamon saneeraus, osuus kustannuksista. Vesi- ja viemärlaitoksen ennalta arvaamattomat saneerauskohteet.
• Launonen, Jylhäkumpu	75 000	-75 000				
• Riihimäen jätevedenpuhdistamo	35 000		35 000	5 927	29 073	
• Varaus	30 000		30 000	34 483	-4 483	
Viemäriverkosto yhteensä						
Menot	290 000		290 000	258 853	31 147	
Tulot						
Netto	-290 000		-290 000	-258 853	-31 147	
Vesi- ja viemärlaitos yhteensä						
Menot	515 000		515 000	456 779	58 221	
Tulot						
Netto	-515 000		-515 000	-456 779	-58 221	

Hankeryhmä/hanke	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Selite/toteutuma
Ruokahuollon kalusto						
Menot	30 000		30 000	24 265	5 735	Yhdistelmäuunit 2 kpl, jakelukeittiö Kapusta ja päiväkotikielinen.
Tulot						
Netto	-30 000		-30 000	-24 265	-5 735	
Koneet ja kalusto						
Menot	40 000		40 000	61 567	-21 567	Jäänhoitokone 14 180 €, hallitrukki 13 740 €, moottorikelkka 13 618 € ja vesi- ja viemärlaitoksen käyttöön pakettiauto 20 029 €
Tulot						
Netto	-40 000		-40 000	-61 567	21 567	
ICT-hankinnat						
Menot	12 000		12 000		12 000	Varasto-ohjelma, ei toteutunut.
Tulot						
Netto	-12 000		-12 000		-12 000	
Tekninen lautakunta yhteensä						
Menot	5 216 000	2 510 506	7 726 506	6 730 047	996 459	
Tulot	600 000	-200 000	400 000	602 700	-202 700	
Netto	-4 616 000	-2 710 506	-7 326 506	-6 127 347	-1 199 159	
Investoinnit yhteensä (kunta+vesilaitos)						
Menot	5 740 000	2 510 506	8 250 506	6 895 900	1 354 606	
Tulot	800 000	-200 000	600 000	889 839	-289 839	
Netto	-4 940 000	-2 710 506	-7 650 506	-6 006 061	-1 644 445	

3.4. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 059 400	290 340	2 349 740	2 233 654	-116 086
Tulorahoituksen korjauserät	-570 000	330 000	-240 000	-160 025	79 975
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 740 000	-2 470 506	-8 210 506	-6 895 900	1 314 606
Rahoitusosuudet investointimenoihin	600 000	-200 000	400 000	602 706	202 706
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	770 000	-330 000	440 000	287 133	-152 867
Toiminta ja investoinnit, netto	-2 880 600	-2 380 166	-5 260 766	-3 932 432	1 328 334
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys muille	0	-90 000	-90 000	0	90 000
Antolainasaamisten vähennys muilta	13 800	0	13 800	0	-13 800
Lainakannan muutokset					0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000	0	3 000 000	3 060 163	60 163
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 000 000	0	-3 000 000	-2 696 875	303 125
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 500 000	0	1 500 000	-28 125	-1 528 125
Oman pääoman muutokset	1 500 000	0	1 500 000	335 163	-1 164 837
Oman pääoman lisäys	0	0	0	0	0
Oman pääoman vähennys	0	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	152 786	152 786
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	-2 909	-2 909
Saamisten muutos	0	0	0	-541 491	-541 491
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	2 200 152	2 200 152
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 366 800	-2 470 166	-3 836 966	-1 788 731	2 048 235

Rahoitusosa osoittaa varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutuksen kunnan rahavarojen muutokseen tilikaudella.

Vertailulaskelma osoittaa toiminnan ja investointien rahavirran toteutuneen alkuperäistä talousarviota heikommin. Muutos on huomioitu muutetussa talousarviossa ja toteuma on ollut tätä parempi. Myös investointimenot olivat muutettua talousarviota pienemmät.

Pitkäaikaisten lainojen osalta kunta lyhensi pitkäaikaisia lainoja lyhennysohjelman mukaisesti. Pitkäaikaista lainaa lisättiin 3,0 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisen lainan määrä pysyi vuonna 2022 vuoden 2021 tasolla.

3.5. YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEH MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA

	Sito- vuus N/B *)	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta		30 976	0	30 976	15 571	15 405	10 000	0	10 000	16 848	-6 848
Vaalit	B	30 976		30 976	15 571	15 405	10 000	0	10 000	16 848	-6 848
Tarkastuslautakunta		28 859	0	28 859	47 360	-18 501	0	0	0	0	0
Tarkastustoimi	B	28 859		28 859	47 360	-18 501	0	0	0	0	0
Kunnanhallitus		3 613 672	-38 000	3 575 672	3 563 532	12 140	1 260 900	-580 000	680 900	723 289	42 389
Keskushallinto	B	2 507 900	-124 000	2 383 900	2 524 730	-140 830	339 500	-100 000	239 500	215 731	-23 769
Henkilöstöhallinto	B	464 936	86 000	550 936	401 068	149 868	16 400	0	16 400	31 117	14 717
Työllisyyspalvelut	B	482 778	0	482 778	461 303	21 475	165 000	0	165 000	205 724	40 724
Maankäyttö	B	158 058	0	158 058	176 431	-18 373	740 000	-480 000	260 000	270 716	10 716
Vapaa-aikalautakunta		637 135	0	637 135	647 477	-10 342	64 300	0	64 300	73 310	9 010
Kulttuuripalvelut	B	153 328	0	153 328	166 039	-12 711	13 500	0	13 500	15 720	2 220
Liikuntapalvelut	B	222 537	0	222 537	247 374	-24 837	38 300	0	38 300	42 612	4 312
Nuorisotoimi	B	261 270	0	261 270	234 064	27 206	12 500	0	12 500	14 978	2 478
Ympäristö- ja rakennuslautakunta		487 497	0	487 497	437 695	49 802	149 000	0	149 000	135 283	-13 717
Rakennusvalvonta	B	275 569	0	275 569	267 841	7 728	114 000	0	114 000	93 359	-20 641
Ympäristönsuojelu	B	211 928	0	211 928	169 855	42 073	35 000	0	35 000	41 924	6 924
Perusturvalautakunta/sosiaalitoimi		29 771 315	1 289 000	31 060 315	32 085 382	-1 025 067	2 083 800	0	2 083 800	2 486 466	402 666
Terveystoimi	B	16 710 600	920 000	17 630 600	17 748 485	-117 885	0	0	0	434 655	434 655
Perusturvatöiden hallinto	B	391 030	0	391 030	470 593	-79 563	33 800	0	33 800	51 862	18 062
Lasten ja perheiden palvelut	B	1 813 278	0	1 813 278	1 873 433	-60 155	46 000	0	46 000	59 842	13 842
Aikuisten ja vammaisten palvelut	B	2 918 953	0	2 918 953	3 161 457	-242 504	460 800	0	460 800	355 595	-105 205
Vanhusten palvelut	B	7 819 054	369 000	8 188 054	8 719 995	-531 941	1 513 200	0	1 513 200	1 569 921	56 721
Kuntouttava työtoiminta	B	118 400	0	118 400	111 419	6 981	30 000	0	30 000	14 590	-15 410
Sivistyslautakunta		15 506 113	294 220	15 800 333	15 923 577	-123 244	842 000	0	842 000	1 131 598	289 598
Sivistystoimialan hallintopalvelut	B	304 866	0	304 866	292 145	12 721	45 000	0	45 000	35 086	-9 914
Varhaiskasvatus	B	3 967 211	82 000	4 049 211	4 263 236	-214 025	264 900	0	264 900	378 612	113 712
Esiopetus	B	473 351	2 900	476 251	519 534	-43 283	0	0	0	3 250	3 250
Perusopetus	B	8 870 517	209 320	9 079 837	9 068 595	11 242	422 900	0	422 900	603 202	180 302
Lukio	B	848 529	0	848 529	811 141	37 388	5 100	0	5 100	16 953	11 853
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	B	232 887	0	232 887	189 573	43 314	44 000	0	44 000	42 025	-1 975
Kansalaisopisto	B	228 623	0	228 623	202 409	26 214	44 600	0	44 600	33 398	-11 202
Musiikkiopisto	B	36 100	0	36 100	39 264	-3 164	0	0	0	0	0
Kirjastotoimi	B	544 029	0	544 029	537 680	6 349	15 500	0	15 500	19 072	3 572
Tekninen lautakunta		6 619 537	407 840	7 027 377	6 874 217	153 160	4 909 200	0	4 909 200	5 007 663	98 463
Tekninen hallinto	B	337 503	0	337 503	342 516	-5 013	45 800	0	45 800	18 883	-26 917
Tekniset palvelut	B	156 054	44 000	200 054	202 177	-2 123	47 200	0	47 200	80 098	32 898
Ruokapalvelut	B	1 211 408	0	1 211 408	1 109 742	101 666	1 198 300	0	1 198 300	1 299 970	101 670
Liikenneväylät	B	235 700	170 000	405 700	430 293	-24 593	8 000	0	8 000	27 248	19 248

	Sito- vuus N/B *)	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Yleiset alueet	B	363 242	3 000	366 242	363 266	2 976	7 500	0	7 500	7 363	-137
Rakennukset	B	3 053 194	190 840	3 244 034	3 127 168	116 866	2 522 600	0	2 522 600	2 499 521	-23 079
Palo- ja pelastustoimi	B	515 900	0	515 900	524 202	-8 302	0	0	0	0	0
Vesi- ja viemärilaitos (taseyksikkö)	B	746 536	0	746 536	774 853	-28 317	1 079 800	0	1 079 800	1 074 580	-5 220
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						31 718 000	2 078 000	33 796 000	33 775 938	-20 062
Valtionosuudet	B						18 000 300	745 400	18 745 700	18 681 048	-64 652
Korkotulot	B						25 100	0	25 100	49 215	24 115
Muut rahoitustulot	B						10 000	0	10 000	45 385	35 385
Korkomenot	B	315 100	0	315 100	289 817	25 283					
Muut rahoitusmenot	B	3 000	0	3 000	7 761	-4 761					
Satunnaiset erät	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
INVESTOINTIOSA											
Kunnanhallitus		460 000	0	460 000	143 425	316 575	200 000	0	200 000	287 139	87 139
Maa-alueet	B	100 000	0	100 000	12 144	87 856	200 000	0	200 000	287 128	87 128
Osakkeet ja osuudet	B	0	0	0	0	0	0	0	0	11	11
Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut	B	30 000	0	30 000	59 318	-29 318	0	0	0	0	0
Ict-hankinnat	B	60 000	0	60 000	49 743	10 257	0	0	0	0	0
Laajakaista/valokuitu	B	250 000	0	250 000	11 019	238 981	0	0	0	0	0
Osallistuva budjetointi, Launosten frisbeegolfrata	B	20 000	0	20 000	11 200	8 800	0	0	0	0	0
Vapaa-aikalautakunta		10 000	0	10 000	9 512	488	0	0	0	0	0
Liikuntatoimi	B	10 000	0	10 000	9 512	488	0	0	0	0	0
Perusturvalautakunta		18 000	0	18 000	0	18 000	0	0	0	0	0
Ict-hankinnat	B	18 000	0	18 000	0	18 000	0	0	0	0	0
Sivistyslautakunta		36 000	0	36 000	12 917	23 083	0	0	0	0	0
ICT-hankinnat, varhaiskasvatus	B	20 000	0	20 000	0	20 000	0	0	0	0	0
Koneet ja kalusto, koulut	B	16 000	0	16 000	12 917	3 083	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta		5 216 000	2 510 506	7 726 506	6 730 047	996 459	600 000	-200 000	400 000	602 700	202 700
Hoivakoti Salmela	B	30 000	-20 000	10 000	6 610	3 390	0	0	0	0	0
Palvelukeskus Eedilä	B	60 000	0	60 000	62 209	-2 209	0	0	0	0	0
Päiväkoti Sirkus	B	30 000	0	30 000	34 380	-4 380	0	0	0	0	0
Koulukiinteistöt	B	142 000	-37 000	105 000	149 113	-44 113	0	0	0	0	0
Kunnantalo	B	210 000	0	210 000	87 912	122 088	0	0	0	0	0
Kirjasto	B	10 000	0	10 000	4 957	5 043	0	0	0	0	0
Launosten tekonurmikentän pukuhuoneet	B	0	0	0	0	0	0	0	0	2 700	2 700
Varaus, perukorjaus- ja muutostyöt	B	200 000	57 000	257 000	99 021	157 979	0	0	0	0	0
Läyliäisten paloasema	B	1 300 000	1 210 506	2 510 506	2 167 132	343 374	0	0	0	0	0
Liikuntahalli	B	2 000 000	1 300 000	3 300 000	2 856 943	443 057	600 000	-200 000	400 000	600 000	200 000
Kaavatiet ja tievalaistus, Läyliäinen	B	60 000	0	60 000	56 168	3 832	0	0	0	0	0
Kaavatiet ja tievalaistus, Kirkonkylä	B	22 000	0	22 000	25 194	-3 194	0	0	0	0	0
Kaavatiet ja tievalaistus, Launonen	B	350 000	9 000	359 000	435 087	-76 087	0	0	0	0	0
Kaavatiet ja tievalaistus, Launonen/Jylhäkumpu	B	40 000	-9 000	31 000	6 400	24 600	0	0	0	0	0
Varaus, vanhojen kaavateiden korjaukset ja valaistukset	B	50 000	25 000	75 000	114 730	-39 730	0	0	0	0	0

	Sito- vuus N/B *)	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Ympäristötöyt, kaava-alueet	B	50 000	0	50 000	24 272	25 728	0	0	0	0	0
Ympäristötöyt, uimarannat ja venevalkamat	B	25 000	-25 000	0	4 080	-4 080	0	0	0	0	0
Ympäristötöyt, leikkipuistot	B	20 000	0	20 000	49 480	-29 480	0	0	0	0	0
Urheilu- ja liikuntapaikat, Läyliäisten skeittiparkki	B	20 000	0	20 000	3 750	16 250	0	0	0	0	0
Vesijohtoverkosto, Launonen	B	150 000	25 000	175 000	178 726	-3 726	0	0	0	0	0
Vesijohtoverkosto, Launonen/Jylhäkumpu	B	25 000	-25 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Vesijohtoverkosto, varaus	B	50 000	0	50 000	19 201	30 799	0	0	0	0	0
Viemäriverkosto, Launonen	B	150 000	75 000	225 000	218 443	6 558	0	0	0	0	0
Viemäriverkosto, Launonen/Jylhäkumpu	B	75 000	-75 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Viemäriverkosto, Riihimäen jätevedenpuhdistamo/maksuosuus	B	35 000	0	35 000	5 927	29 073	0	0	0	0	0
Viemäriverkosto, varaus	B	30 000	0	30 000	34 483	-4 483	0	0	0	0	0
Ruokahuollon kalusto	B	30 000	0	30 000	24 265	5 735	0	0	0	0	0
ICT-hankinnat	B	12 000	0	12 000	0	12 000	0	0	0	0	0
Koneet ja kalusto	B	40 000	0	40 000	61 567	-21 567	0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainojen lisäys	B	0	90 000	90 000	0	90 000					
Antolainasaamisten vähennys	B						13 800	0	13 800	0	-13 800
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						3 000 000	0	3 000 000	3 060 163	60 163
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	3 000 000	0	3 000 000	2 696 875	303 125					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0		0	28 125	-28 125	1 500 000	0	1 500 000	0	-1 500 000
YHTEENSA		65 116 069	4 553 566	69 669 635	68 865 812	803 823	64 322 100	2 043 400	66 365 500	66 002 735	-376 461

*) N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

LUOTTAMUSHENKILÖT TOIMIELIMITÄIN 2022

Valtuusto 2022

Kansallinen Kokoomus rp.

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Heinonen Timo	7/7 (*)	1. Säkkinen Eerik	0/7
Laukkanen Jarmo	6/7	2. Hopearuoho Sirpa	3/7 (*)
Lehtinen Susa	6/7	3. Rautiainen Aleksi	0/7
Mikkola Antti	7/7	4. Hervalala Tiia	2/7
Mikkola Jarkko	6/7	5. Maunula Kari	1/7
Männistö Juhana	6/7	6. Voivala Kati	0/7
Pyhälammki Eeva	6/7 (*)	7. Vilkas Laura	0/7
Seppälä Tiina (II vpj.)	6/7	8. Kosonen Anu	0/7

Suomen Keskusta rp:n ja Suomen Kristillisdemokraatit (KD) rp:n vaaliliitto

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Alho Aimo	5/7	1. Suonurmi Riitta (KD) 28.11.2022 saakka Myllykoski Satu 28.11.2022 alkaen	2/7 0/7
Eve Anne	6/7	2. Myllykoski Satu 28.11.2022 saakka Peltomäki Marja 28.11.2022 alkaen	3/7 0/7
Kilpiäinen Jorma	6/7	3. Peltomäki Marja 28.11.2022 saakka Kuusemo Jari 28.11.2022 alkaen	1/7 0/7
Louhelainen Suvi (pj.)	6/7 (*)	4. Kuusemo Jari 28.11.2022 saakka Hatakka Harri 28.11.2022 alkaen	1/7 0/7
Mustajoki Petri	7/7	5. Hatakka Harri 28.11.2022 saakka Hovi Jori 28.11.2022 alkaen	0/7 0/7
Niemelä Asko	6/7	6. Hovi Jori 28.11.2022 saakka Liljeroos Tiia 28.11.2022 alkaen	0/7 0/7
Ukkola Marja	6/7	7. Liljeroos Tiia 28.11.2022 saakka Nisula Niina 28.11.2022 alkaen	0/7 0/7

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp:n ja Vasemmistoliitto rp:n vaaliliitto

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Ahlqvist Leila (I vpj.)	7/7 *	1. Kollin Ossi (SDP)	1/7
Rautiainen Marianna (VAS)	7/7 *	2. Marttila Katri (VAS)	0/7
Saikkonen Marko	7/7	3. Vehmas Pirkko (SDP)	0/7
Salomaa Ari	5/7	4. Tuomi Aki (VAS)	0/7

Lopen Sitoutumattomat -yhteislista (Lopen Sitoutumattomat)

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Hietala-Virtanen Satu-Maria	6/7 *	1. Kanerva Risto	1/7 *
Ketonen Kaisa	6/7	2. Kuusinen Markku	0/7
Lähde Joni	7/7	3. Järvinen Marjo	0/7

Perussuomalaiset rp.

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Kindt Sami	7/7	1. Kuivalahti Paul	0/7
Mäkilaine Kirsi	7/7 *	2. Rautio Martti	0/7
Salminen Antti	7/7 *	3. Nevalainen Jarno	0/7

Lopen Puolenpitäjät -yhteislista (Liike Nyt, Suomen Keskusta rp.)

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Lehtilä Salmi Heli (Liike Nyt)	6/7	1. Päivärinta Teemu	1/7
		2. Myllymäki Into (KESK)	0/7

Vihreä liitto r.p.

Valtuutetut:	Läsnäolot	Varavaltuutetut:	Läsnäolot
Ojala Pilvi	5/7	1. Kekki Outi	2/7
		2. Pirttilä Satu	0/7

Valtuuston kokoonpanossa vuonna 2022 tapahtuneet muutokset:

- Riitta Suonurmelle (KD) on 28.11.2022 myönnetty ero Lopen kunnan luottamus-tehtävistä, koska hän on muuttanut pois Lopelta.
- Suomen Keskusta rp:n ja Suomen Kristillisdemokraatit (KD) rp:n vaaliliiton ensimmäiseksi varavaltuutetuksi on 28.11.2022 alkaen Riitta Suonurmen tilalle noussut Satu Myllykoski, toiseksi varavaltuutetuksi Satu Myllykosken tilalle Marja Peltomäki, kolmanneksi vara-valtuutetuksi Marja Peltomäen tilalle Jari Kuusemo, neljänneksi varavaltuutetuksi Jari Kuusemon tilalle Harri Hatakka, viidenneksi varavaltuutetuksi Harri Hatakan tilalle Jori Hovi, kuudenneksi varavaltuutetuksi Jori Hovin tilalle Tiia Liljeroos ja seitsemänneksi varavaltuutetuksi Tiia Liljeroosin tilalle Niina Nisula.

(* Muuta huomioitavaa:

- Valtuuston kokouksessa 28.2.2022 Timo Heinonen on ollut esteellinen asian (§ 10) käsittelyyn.
- Valtuuston kokouksesta 30.5.2022 puheenjohtaja Suvi Louhelainen on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut valtuuston ensimmäinen varapuheenjohtaja Leila Ahlqvist.
- Valtuutettu Satu-Maria Hietala-Virtanen on ollut paikalla valtuuston kokouksessa 30.5.2022 (§ 25–38).
- Valtuuston kokouksessa 30.5.2022 esteellisiä asian (§ 35) käsittelyyn ovat olleet valtuutetut Kirsi Mäkilaine ja Marianna Rautiainen sekä varavaltuutettu Sirpa Hopearuoho.
- Valtuuston kokouksessa 30.5.2022 esteellisiä asian (§ 38) käsittelyyn ovat olleet valtuutetut Timo Heinonen, Eeva Pyhälampi ja Antti Salminen sekä varavaltuutettu Risto Kanerva.

Nuorisovaltuusto 2022

Nuorisovaltuutettu	Läsnäolot valtuuston kokouksissa
Hatakka Feetu	5/7
Liikala Ella	4/7
Marjanen Tuukka	7/7
Mikkola Ada	7/7
Riikonen Viivi	4/7
Saranen Silja	7/7

Kunnanhallitus 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Heinonen Timo (pj.)	16/16 (*)	Männistö Juhana	0/16
Kilpiäinen Jorma (vpj.)	14/16 (*)	Hovi Jori	2/16
Alho Aimo	11/16 (*)	Peltomäki Marja	5/16
Eve Anne	14/16 (*)	Mustajoki Petri	2/16
Ketonen Kaisa	15/16 (*)	Hietala-Virtanen Satu-Maria	1/16
Laukkanen Jarmo	15/16 (*)	Mikkola Antti	1/16
Lehtinen Susa	16/16	Voivala Kati	0/16
Pyhälampi Eeva	15/16 (*)	Säkkinen Eerik	1/16 (*)
Rautiainen Marianna	15/16 (*)	Marttila Katri	1/16 (*)
Salminen Antti	15/16 (*)	Mäkilaine Kirsi	1/16
Salomaa Ari	12/16	Kollin Ossi	4/16

(* Muuta huomioitavaa:

- Kunnanhallituksen kokouksessa 17.1.2022 Eeva Pyhälämmi on ollut esteellinen asian (§ 12) käsittelyyn.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 14.2.2022 Timo Heinonen on ollut esteellinen asian (§ 20) käsittelyyn. Koska kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Jorma Kilpiäinen on ollut poissa kokouksesta, puheenjohtajana on pykälän 20 ajan toiminut kunnanhallituksen jäsen Eeva Pyhälämmi.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 14.2.2022 Antti Salminen on ollut esteellinen asian (§ 35) käsittelyyn.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 7.3.2022 Aimo Alho on ollut esteellinen asian (§ 49) käsittelyyn.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 28.3.2022 Eeva Pyhälämmen henkilökohtainen varajäsen Eerik Säkkinen on ollut paikalla (§ 63–65).
- Kunnanhallituksen kokouksessa 28.3.2022 Timo Heinonen on toiminut pykälän 80 ajan esittelijänä.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 25.4.2022 Timo Heinonen on ollut esteellinen asian (§ 91) käsittelyyn. Puheenjohtajana on pykälän 91 ajan toiminut kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Jorma Kilpiäinen.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 23.5.2022 esteellisiä asian (§ 107) käsittelyyn ovat olleet Timo Heinonen, Kaisa Ketonen, Eeva Pyhälämmi ja Antti Salminen. Puheenjohtajana pykälän 107 ajan on toiminut kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Jorma Kilpiäinen.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 23.5.2022 Timo Heinonen on ollut esteellinen asian (§ 108) käsittelyyn. Puheenjohtajana on pykälän 108 ajan toiminut kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Jorma Kilpiäinen.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 23.5.2022 Marianna Rautiainen on ollut esteellinen asioiden (§ 118–119) käsittelyyn.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 23.5.2022 Jarmo Laukkanen on ollut esteellinen asian (§ 131) käsittelyyn.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 13.6.2022 Timo Heinonen on ollut esteellinen asian (§ 143) käsittelyyn. Puheenjohtajana on pykälän 143 ajan toiminut kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Jorma Kilpiäinen.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 15.8.2022 esteellisiä asian (§ 166) käsittelyyn ovat olleet Jorma Kilpiäinen ja Anne Eve.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 3.10.2022 pykälän 207 aikana Marianna Rautiainen on poistunut kokouksesta klo 12.02 ja kokoukseen on klo 13.01 saapunut tilalle Marianna Rautiaisen henkilökohtainen varajäsen Katri Marttila.
- Kunnanhallituksen kokouksessa 24.10.2022 Antti Salminen on ollut paikalla (§ 222–231).
- Kunnanhallituksen kokouksessa 12.12.2022 Eeva Pyhälämmi on ollut esteellinen asian (§ 280) käsittelyyn.

Henkilöstöjaosto 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Pyhälampi Eeva (pj.)	3/3	Lehtinen Susa	0/3
Kilpiäinen Jorma	3/3	Alho Aimo	0/3
Rautiainen Marianna	3/3	Ketonen Kaisa	0/3
Kunnanjohtaja (Salmela Mikko)	3/3		

Vapaa-aikalautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Ahlqvist Leila (pj.)	5/6	Pirttilä Satu	1/6
Ukkola Marja (vpj.)	4/6	Peltomäki Marja	1/6
Ahola Jani	6/6	Joutsi Essi	0/6
Hervala Tiia	5/6	Lehtimäki Tuire	1/6
Mustaparta Heikki	1/6	Laurila Jarkko	0/6
Neuvonen Karolina	4/6	Eronen Marko	0/6
Valonen Perttu (26.9.2022 saakka)	2/6	Hatakka Harri	1/6
Leino Marko (26.9.2022 alkaen)	3/6		

Vapaa-aikalautakunnan kokoonpanossa vuonna 2022 tapahtuneet muutokset:

- Perttu Valoselle on 26.9.2022 myönnetty ero vapaa-aikalautakunnan jäsenyydestä, koska hän on muuttanut pois Lopelta.
- Vapaa-aikalautakunnan jäseneksi Perttu Valosen tilalle on 26.9.2022 valittu Marko Leino.

Elinkeinoasioiden neuvottelukunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Laukkanen Jarmo (pj.)	7/8	Säkkinen Eerik	0/8
Ahlqvist Leila	8/8	Ojala Pilvi	0/8
Natunen Maija	6/8	Hatakka Jarno	0/8
Peltomäki Marja	6/8	Leino Maria	1/8
Salminen Antti	6/8	Mikkola Jarkko	0/8
Tuure Juhani	8/8	Kuusemo Jari	0/8
Ukkola Jonna	6/8 (*)	Salmela Liisa	0/8

(*) Muuta huomioitavaa:

- Elinkeinoasioiden neuvottelukunnan kokouksesta 2.3.2022 puheenjohtaja Jarmo Laukkanen on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut Jonna Ukkola.

Hyvinvointitoimikunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Varajäsen	Läsnäolot
Ukkola Marja (pj.)	2/2		
Männistö Juhana (vpj.)	0/2		
Arola Otto	2/2		
Hintsala Anne	2/2		
Haakana Anne	2/2		
Koskula Katja (3.3.2022 saakka)	0/2		
Ylitalo Matleena (25.4.2022 alkaen)	2/2		
Pirinen Tuula	2/2		

Yhteistyötoimikunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Pyhälampi Eeva (pj.)	5/5 (*)	Lehtinen Susa	0/2
Vuotila Tiina (vpj.) (työsuojausluvaltuutettu)	5/5 (*)		
Koskula Katja (3.3.2022 saakka) Ylitalo Matleena (25.4.2022 alkaen) (henkilöstöpäällikkö, työsuojausluvaltuutettu)	1/5 4/5		
Salmela Mikko (kunnanjohtaja)	4/5		
Ahtinen Jerkko (pääluottamusmies / JHL ry)	3/5	Jaaramaa Liisa	2/5
Koskinen Maarit (ammattiosaston pj. / Tehy ry)	2/5		
Kuutti Kirsi (pääluottamusmies / JUKO ry)	4/5		
Pesonen Pirjo (pääluottamusmies / JYTY ry)	5/5		
Tiippana Sirkka (pääluottamusmies / SuPer ry)	1/5		
Leander Irma (työsuojausluvaltuutettu)	4/5		

(*) Muuta huomioitavaa:

- Yhteistyötoimikunnan kokouksessa 31.1.2022 pykälän 1 ajan puheenjohtajana on toiminut Tiina Vuotila ja pykälästä 2 alkaen Eeva Pyhälampi.

Vammaisneuvosto 2022

Jäsen	Läsnäolot
Männistö Juhana (pj.)	3/3
Grönholm Anja (Kanta-Hämeen Hengitys ry)	3/3
Haapala Laura (Riihimäen Seudun Diabeetikot ry)	3/3
Hutri Sinikka (Riihimäen Seudun Invalidit ry)	3/3
Kovalainen Auli (Lopen seurakunta)	1/3
Lehtonen Orvokki (Riihimäen Seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry)	3/3
Matikka-Oksanen Sari (Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymä)	3/3
Peura Heidi (Kanta-Hämeen Neuroyhdistys ry)	3/3
Rintaluoma Maija-Liisa (Riihimäen seudun reuma-tules ry)	3/3
Saarinen Marja-Terttu (Riihimäen MT-yhdistys ry)	2/3
Korttoo Esa (Riihimäen MT-yhdistys ry)	0/3

Vammaisneuvoston kokoonpanossa vuonna 2022 tapahtuneet muutokset:

- Marja-Terttu Saarinen on eronnut vammaisneuvostosta kokouksen 1.6.2022 jälkeen, koska hän on muuttanut pois Lopelta.
- Riihimäen MT-yhdistys ry on syyskuussa 2022 valtuuttanut Esa Korttoon edustajakseen vammaisneuvostoon Marja-Terttu Saarisen tilalle.

Vanhusneuvosto 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Ukkola Marja (pj.)	5/5		
Hakala Mirjami (Lopen Eläkkeensaajat ry)	4/5	Saukkola Päivi (Lopen Eläkkeensaajat ry)	1/5
Hopearuoho Sirpa (Lopen Seniorit ry)	5/5 (*)	Kartano Auli (Lopen Seniorit ry)	0/5
Hutri Eila (Eläkeliiton Lopen Yhdistys)	5/5 (*)	Ilvonen Seppo (Eläkeliiton Lopen Yhdistys)	0/5
Toivonen Sirkka (Lopen Eläkeläiset ry)	3/5	Vainio Leena (Lopen Eläkeläiset ry)	0/5

(*) Muuta huomioitavaa:

- Vanhusneuvoston kokouksessa 4.4.2022 Sirpa Hopearuoho on ollut paikalla (§ 8–12).
- Vanhusneuvoston kokouksessa 14.11.2022 Eila Hutri on ollut paikalla (§ 28–29).

Keskusvaalilautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Varajäsen	Läsnäolot
Hatakka Venla (pj.)	0/4 (*)	1. Kallela Sanna	0/4
Pursiainen Tuomo (vpj.)	3/4	2. Kataja Janne	1/4 (*)
Ilmonen Hannele	4/4	3. Zetterman Jukka	2/4
Mikkola Tapio	0/4	4. Hietala-Virtanen Satu-Maria	4/4
Pikkarainen Jarmo	4/4	5. Partanen Juha	2/4

(*) Muuta huomioitavaa:

- Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja Venla Hatakka on ollut esteellinen toimimaan puheenjohtajana aluevaaleissa 2022.
- Keskusvaalilautakunnan kokouksesta 21.1.2022 varapuheenjohtaja Tuomo Pursiainen on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut Janne Kataja.

Tarkastuslautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Lehtilä-Salmi Heli (pj.)	13/14 (*)	Pesonen Vesa	1/14
Lähde Joni (vpj.)	1/14	Tani Sari	10/14 (*)
Kuusemo Jari	11/14 (*)	Tuure Juhani	1/14
Rautiainen Aleksi	14/14	Arminen Mika	0/14
Sillanpää Sami	2/14	Johansson Jukka	8/14
Suonurmi Riitta 28.11.2022 saakka	12/13	Knuuti Anne 28.11.2022 saakka	1/13
Knuuti Anne 28.11.2022 alkaen	0/1	Koivu Julianna 28.11.2022 alkaen	0/1
Vuorimies Kristiina	10/14 (*)	Ojaranta Jutta	0/14

Tarkastuslautakunnan kokoonpanossa vuonna 2022 tapahtuneet muutokset:

- Riitta Suonurmelle on 28.11.2022 myönnetty ero tarkastuslautakunnan jäsenyydestä, koska hän on muuttanut pois Lopelta.
- Tarkastuslautakunnan jäseneksi Riitta Suonurmen tilalle on 28.11.2022 valittu Riitta Suonurmen henkilökohtainen varajäsen Anne Knuuti ja Anne Knuutin henkilökohtaiseksi varajäseneksi Julianna Koivu.

(*) Muuta huomioitavaa:

- Tarkastuslautakunnan kokouksessa 25.1.2022 Jari Kuusemo on ollut paikalla (§ 1–3) ja Kristiina Vuorimies (§ 2–4).
- Tarkastuslautakunnan kokouksessa 14.2.2022 Sari Tani on ollut paikalla (§ 5–7).
- Tarkastuslautakunnan kokouksessa 3.5.2022 Sari Tani on ollut paikalla (§ 20).

- Tarkastuslautakunnan kokouksessa 12.5.2022 Sari Tani on ollut paikalla (§ 23).
- Tarkastuslautakunnan kokouksesta 14.9.2022 puheenjohtaja Heli Lehtilä-Salmi on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut Sari Tani.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Lähde Joni (pj.)	8/8	Koskinen Toni	0/8
Ojala Pilvi (vpj.)	4/8	Pirttilä Satu	3/8
Hatakka Harri	6/8	Mustajoki Petri	1/8
Kindt Sami	8/8	Nevalainen Jarno	0/8
Maunula Kari	8/8	Muhonen Pieti	0/8
Nisula Niina	7/8	Ulmanen Laura	0/8
Tammilehto Eija	7/8 (*)	Kallela Sanna	1/8

(*) Muuta huomioitavaa:

- Ympäristö- ja rakennuslautakunnan kokouksessa 14.6.2022 Eija Tammilehto on ollut esteellinen asian (§ 32) käsittelyyn.

Perusturvalautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Ukkola Marja (pj.)	12/12	Knuuti Anne	0/12
Männistö Juhana (vpj.)	10/12	Mikkola Jarkko	0/12
Arola Otto	6/12	Tuomi Aki	4/12
Hovi Jori	10/12	Kataja Janne	1/12
Kuusinen Markku	5/12	Ilmonen Hannele	0/12
Mäkilaine Kirsi	3/12	Sallinen Ilpo	9/12
Salonen Tiia	10/12	Laasala Outi	2/12
Vehmas Pirkko	10/12	Tuohimaa-Salminen Kristiina	1/12
Vilkas Laura	8/12	Hopearuoho Sirpa	3/12

Sivistyslautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Niemelä Asko (pj.)	9/10	Tuure Juhani	1/10
Mikkola Jarkko (vpj.)	10/10 (*)	Rautiainen Aleksi	0/10
Ahlqvist Leila	9/10	Latvaniemi Heidi	0/10
Hietala-Virtanen Satu-Maria	5/10	Järvinen Marjo	0/10
Kosonen Anu	5/10	Ruuskanen Piritta	1/10
Kuivalahti Paul	9/10	Kindt Sami	1/10
Liljeroos Tiia	9/10	Nisula Niina	1/10
Saikkonen Marko	9/10	Marttila Katri	0/10
Säkinen Eerik	1/10	Maunula Kari	7/10

(*) Muuta huomioitavaa:

- Sivistyslautakunnan kokouksesta 21.4.2022 puheenjohtaja Asko Niemelä on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut sivistyslautakunnan varapuheenjohtaja Jarkko Mikkola.

Tekninen lautakunta 2022

Jäsen	Läsnäolot	Henkilökohtainen varajäsen	Läsnäolot
Mikkola Antti (pj.)	8/10	Rybak Viktoriia	0/10
Mustajoki Petri (vpj.)	10/10 (*)	Arminen Oiva	0/10
Knuuti Asko	7/10	Kanerva Risto	0/10
Kolehmainen Sini 26.9.2022 saakka Männistö Juhana 26.9.2022 alkaen	3/7 0/3	Hatakka Jarno	6/10
Marttila Katri	8/10	Tuomi Aki	0/10
Nevalainen Jarno	7/10	Kindt Sami	2/10
Pirttilä Satu	10/10	Kaasalainen Kaisa	0/10
Vesto Leena	10/10	Peltomäki Marja	0/10
Voivala Kati	7/10	Vilkas Laura	1/10

Teknisen lautakunnan kokoonpanossa vuonna 2022 tapahtuneet muutokset:

- Sini Kolehmaiselle on 26.9.2022 myönnetty ero teknisen lautakunnan jäsenyydestä henkilökohtaisista syistä.
- Teknisen lautakunnan jäseneksi Sini Kolehmaisesta tilalle on 26.9.2022 valittu Juhana Männistö.

(* Muuta huomioitavaa:

- Teknisen lautakunnan kokouksesta 16.9.2022 puheenjohtaja Antti Mikkola on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut teknisen lautakunnan varapuheenjohtaja Petri Mustajoki.
- Teknisen lautakunnan kokouksesta 13.10.2022 puheenjohtaja Antti Mikkola on ollut poissa ja kokouksen puheenjohtajana on toiminut teknisen lautakunnan varapuheenjohtaja Petri Mustajoki.

Lopen Vanhustentalot Oy / Hallitus 2022

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hopearuoho Sirpa (pj.)	Vilkas Laura
Ojala Pilvi (vpj.)	Salminen Antti
Lähde Joni	Hovi Jori

Lopen Vuokratalot Oy / Hallitus 2022

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Kilpiäinen Jorma (pj.)	Kuparinen Marja-Leena
Mikkola Antti (vpj.)	Mikkola Jarkko
Eve Anne	Kindt Sami

Riihimäen seudun terveystieteiden kuntayhtymä 2022

Yhtymähallitus

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Mäkilaine Kirsi	Männistö Juhana
Niemelä Asko	Myllykoski Satu
Rautiainen Marianna	Kuusinen Markku

Tarkastuslautakunta

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hopearuoho Sirpa	Hervala Tiia

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 2022

Valtuusto

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hervala Tiia	Vilkas Laura
Knuuti Anne	Ukkola Marja

Eteva kuntayhtymä 2022

Yhtymäkokous

Edustaja
Ahlqvist Leila

Hämeen liitto 2022

Maakuntavaltuusto

Jäsen	Varajäsen
Heinonen Timo, I vpj. 13.6.2022 saakka Pyhälammi Eeva, I vpj. 13.6.2022 alkaen	Mikkola Antti
Louhelainen Suvi	Hovi Jori
Saikkonen Marko	Kollin Ossi

Maakuntavaltuuston kokoonpanossa vuonna 2022 tapahtuneet muutokset:

- Timo Heinoselle on 13.6.2022 myönnetty ero maakuntavaltuuston jäsenyydestä ja ensimmäisen varapuheenjohtajan tehtävästä.
- Maakuntavaltuuston jäseneksi ja ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi Timo Heinosen tilalle on 13.6.2022 valittu Eeva Pyhälammi.

Maakuntahallitus

Jäsen	Varajäsen
Salminen Antti	

Jätelautakunta (Kiertokapula Oy:n osakaskuntien muodostama) 2022

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Myllykoski Satu	Vesto Leena

Käräjäoikeuden lautamiehet 2022

Joutsu-Hänninen Riitta

Kiinteistötoimitusten uskotut miehet 2022

Hatakka Jarno
Järvinen Marjo
Kallela Sanna
Kekki Outi
Kuivalahti Paul
Niemelä Asko
Saikkonen Marko
Siivonen Erkki
Tuure Juhani
Vesto Leena

Hämeen poliisilaitoksen neuvottelukunta 2022

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Ahlqvist Leila	Rautiainen Marianna

K.F.A. ja Edla Johanna von Qvantenin Opintorahastosäätiö 2022

Hallitus

Jäsen	Varajäsen
Laukkanen Jarmo (vpj.)	Hopearuoho Sirpa
Peltomäki Marja	

LOPEN KUNTA

TULOSLASKELMA

	2022		2021	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 980 362,41		2 636 076,36	
Maksutuotot	1 809 348,60		1 814 228,94	
Tuet ja avustukset	1 268 919,00		1 717 975,16	
Muut toimintatuotot	1 063 057,42	6 121 687,43	1 233 880,44	7 402 160,90
Valmistus omaan käyttöön		39 538,51		65 019,69
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot yhteensä	-17 081 354,95		-16 274 750,10	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-3 458 289,29		-3 341 253,20	
Muut henkilösivukulut	-640 402,66		-717 540,49	
Palvelujen ostot	-29 741 131,07		-27 044 980,27	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 789 280,77		-2 536 478,36	
Avustukset	-1 540 043,68		-1 407 413,86	
Muut toimintakulut	-931 078,58	-56 181 581,00	-879 932,47	-52 202 348,75
Toimintakate		-50 020 355,06		-44 735 168,16
Verotulot		33 775 938,25		32 150 104,67
Valtionosuudet		18 681 048,00		17 356 646,96
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	17 229,97		23 387,69	
Muut rahoitustuotot	45 385,18		15 625,89	
Korkokulut	-257 831,17		-265 144,60	
Muut rahoituskulut	-7 760,91	-202 976,93	-1 833,55	-227 964,57
Vuosikate		2 233 654,26		4 543 618,90
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 118 346,15		-2 260 992,58	
Arvonalentumiset	0,00	-2 118 346,15	-22 837,66	-2 283 830,24
Tilikauden tulos		115 308,11		2 259 788,66
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		115 308,11		2 259 788,66

LOPEN KUNTA

RAHOITUSLASKELMA

Toiminnan ja investointien rahavirta	2022		2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 233 654,26		4 543 569,29	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korj	-160 025,10	2 073 629,16	-369 965,97	4 173 603,32
Investointimenot				
Käyttöom. invest.	-6 895 900,15		1 420 282,49	
Rahoitusosuudet inv.	602 705,90		0,00	
Käyttöom. myyntitulot	287 133,00	-6 006 061,25	-621 613,85	798 668,64
Toiminnan ja investointien rahavirta		-3 932 432,09		4 972 271,96
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainauksen lisäykset	0,00		0,00	
Antolainauksen vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaik. lainojen lisäys	3 060 163,26		31 306,59	
Pitkäaik. lainojen vähennys	-2 696 875,00		-2 725 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-28 125,00	335 163,26	-250 000,00	-2 943 693,41
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	152 786,39		-11 959,97	
Vaihto-omaisuuden muutokset	-2 909,33		-2 316,00	
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-107 951,85		0,00	
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-433 539,28		-323 866,32	
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	2 200 152,03	1 808 537,96	-81 192,33	-419 334,62
Rahoituksen rahavirta		2 143 701,22		-3 363 028,03
Rahavarojen muutos		-1 788 730,87		1 609 243,93
Rahavarojen muutos				
Kassavarat vuoden lopussa	4 581 232,93		6 369 963,80	
Kassavarat vuoden alussa	6 369 963,80	-1 788 730,87	6 281 015,40	88 948,40

LOPEN KUNTA

TASE

VASTAAVAA	2022	2021
A PYSYVÄT VASTAAVAT	52 593 387,83	48 527 695,78
I Aineettomat hyödykkeet	1 858 882,92	1 785 598,94
1. Aineettomat oikeudet	43 572,36	30 103,20
3. Muut pitkävaikutteiset menot	1 815 310,56	1 755 495,74
4. Ennakkomaksut		
II Aineelliset hyödykkeet	41 555 966,04	37 578 140,16
1. Maa- ja vesialueet	6 084 969,26	6 196 569,40
2. Rakennukset	22 791 083,30	23 409 585,62
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 584 298,96	6 906 492,58
4. Koneet ja kalusto	255 888,63	285 970,12
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 839 725,89	779 522,44
III Sijoitukset	9 178 538,87	9 163 956,68
1. Osakkeet ja osuudet	8 756 139,45	8 759 509,11
4. Muut saamiset	422 399,42	404 447,57
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	240 508,96	31 809,46
2. Lahjoitusrahastojen varat	240 508,96	31 809,46
3. Muut toimeksiannot		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 347 697,17	8 609 979,42
I Vaihto-omaisuus	106 698,39	103 789,06
1. Aineet ja tarvikkeet	106 698,39	103 789,06
II Saamiset	2 659 765,85	2 136 226,56
Pitkäaikaiset saamiset	90 000,00	
2. Lainasaamiset	90 000,00	
Lyhytaikaiset saamiset	2 569 765,85	2 136 226,57
1. Myyntisaamiset	727 016,54	947 710,95
2. Lainasaamiset	43 150,04	13 830,00
3. Muut saamiset	1 006 597,59	311 712,27
4. Siirtosaamiset	793 001,68	862 973,35
IV Rahat ja pankkisaamiset	4 581 232,93	6 369 963,80
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>60 181 593,96</u>	<u>57 169 484,66</u>
VASTATTAVAA	2022	2021
A OMA PÄÄOMA	34 292 486,04	34 177 177,92
I Peruspääoma	16 022 978,60	16 022 978,60
IV Edellisten tilikauden yli-/alijäämä	18 154 199,33	15 894 410,66
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	115 308,11	2 259 788,66
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	660 869,68	299 383,79
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	660 869,68	299 383,79
3. Muut toimeksiantojen pääomat		
E VIERAS PÄÄOMA	25 228 238,24	22 692 922,95
I Pitkäaikainen	11 117 210,57	10 754 022,31
1. Joukkovelkakirjalainat	9 700 000,00	9 396 875,00
7. Muut velat	1 417 210,57	1 357 147,31
II Lyhytaikainen	14 111 027,67	11 938 900,64
1. Joukkovelkakirjalainat	3 500 000,00	3 500 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 696 875,00	2 725 000,00
5. Saadut ennakot	13 758,14	55 089,86
6. Ostovelat	3 603 066,54	2 244 023,61
7. Muut velat	418 461,26	576 645,19
8. Siirtovelat	3 878 866,73	2 838 141,98
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>60 181 593,96</u>	<u>57 169 484,66</u>

LOPEN KUNTAKONSERNI

TULOSLASKELMA

	2022	2021
Toimintatuotot	28 250 414,26	28 867 980,54
Toimintakulut	-77 000 032,23	-72 061 915,15
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	31 041,67	-39 741,41
Toimintakate	-48 718 576,30	-43 298 695,71
Verotulot	33 775 938,25	32 124 813,20
Valtionosuudet	18 681 048,00	17 356 646,96
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 367,67	18 647,55
Muut rahoitustuotot	245 252,22	193 790,53
Korkokulut	-379 447,56	-325 758,56
Muut rahoituskulut	-11 263,26	-3 041,26
Vuosikate	3 606 319,02	6 066 402,72
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 348 683,34	-3 492 978,53
Arvonalentumiset	-4 619,05	-22 837,66
Tilikauden tulos	253 016,63	2 550 586,52
Tilinpäätössiirot	2 957,00	-135,83
Tilikauden verot		
Laskennalliset verot	-1 710,60	2 407,20
Vähemmistöosuudet	-118,21	-423,14
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	254 144,82	2 552 434,75

LOPEN KUNTAKONSERNI

RAHOITUSLASKELMA

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 606 319,02	6 066 402,71
Tilikauden verot		
Tulorahoituksen korjauserät	-163 863,10	-332 948,68
	3 442 455,92	5 733 454,03
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-11 554 228,51	-3 947 915,25
Rahoitusosuudet investointimenoihin	602 700,00	94 140,41
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	361 320,55	646 859,28
	-10 590 207,96	-3 206 915,56
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 147 752,04	2 526 538,47
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys	4 333,45	4 333,45
	4 333,45	4 333,45
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 151 179,05	2 538 386,05
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 191 198,87	-3 954 764,63
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-11 849,30	-281 678,00
	6 948 130,88	-1 698 056,58
Oman pääoman muutokset	-7 284,61	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	150 888,66	-4 738,39
Vaihto-omaisuuden muutos	-19 836,94	27 789,47
Saamisten muutos	-1 287 153,05	-525 289,93
Korottomien velkojen muutos	2 385 367,02	182 535,51
	1 229 265,69	-319 703,34
Rahoituksen rahavirta	8 174 445,41	-2 013 426,46
Rahavarojen muutos	1 026 693,36	513 112,02
Rahavarat 31.12.	10 366 845,39	9 342 612,71
Rahavarat 1.1.	9 340 152,03	8 829 500,72
	1 026 693,36	513 111,99

LOPEN KUNTAKONSERNI

TASE

	2022	2021		2022	2021
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat oikeudet			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat oikeudet	111 796,06	232 110,73	Peruspääoma	16 022 978,60	16 022 978,60
Muut pitkävaikutteiset menot	1 933 828,12	1 761 133,56	Yhdistysten ja säätiöiden ppo:n siirrot		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset			Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
	2 045 624,18	1 993 244,29	Muut omat rahastot	13 465,60	15 287,10
Aineelliset hyödykkeet			Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	18 619 049,55	16 076 853,64
Maa- ja vesialueet	6 634 054,46	6 710 120,19	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	254 144,82	2 552 435,75
Rakennukset	34 783 271,39	34 373 547,46		34 909 638,57	34 667 555,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 690 112,55	7 018 861,37			
Koneet ja kalusto	745 067,80	782 929,75	VÄHEMMISTÖOSUUDET	7 301,96	6 828,68
Muut aineelliset hyödykkeet	1 197,80	947,50			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 903 524,91	4 623 959,22	PAKOLLISET VARAUKSET		
	60 757 228,91	53 510 365,49	Muut pakolliset varaukset	515 160,05	425 281,67
Sijoitukset				515 160,05	425 281,67
Osakkeet ja osuudet	3 010 800,44	2 846 014,49	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA		
Muut lainasaamiset	21 668,02	26 001,47	Valtion toimeksiannot	132 354,18	76 205,50
Muut saamiset	37 965,84	20 013,99	Lahjoitusrahastojen pääomat	676 632,74	315 772,82
	3 070 434,30	2 892 029,95	Muut toimeksiantojen pääomat	4 800,26	4 800,26
				813 787,18	396 778,58
TOIMEKSANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot	123 215,42	36 087,18	VIERAS PÄÄOMA		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	240 508,96	31 809,46	Pitkäaikainen		
Muut toimeksiantojen varat	0,00	29 707,80	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	25 684 776,98	18 534 884,01
	363 724,38	97 604,44	Lainat julkisyhteisöiltä	25 607,09	42 128,94
			Liittymismaksut ja muut velat	1 417 210,57	1 357 147,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Laskennalliset verovelat	48 813,40	47 102,80
Vaihto-omaisuus				27 176 408,04	19 981 263,06
Aineet ja tarvikkeet	203 630,88	184 185,72	Lyhytaikainen		
Valmiit tuotteet			Joukkovelkakirjalainat	3 500 000,00	3 500 000,00
Muu vaihto-omaisuus	1 502,97	1 111,19	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 074 142,85	3 543 685,37
	205 133,85	185 296,91	Lainat julkisyhteisöiltä	298 982,54	16 371,99
Saamiset			Saadut ennakot	71 119,70	112 693,23
Pitkäaikaiset saamiset			Ostovelat	5 349 795,82	3 711 406,02
Lainasaamiset	90 000,00	0,00	Liittymismaksut ja muut velat	720 680,33	872 153,75
Muut saamiset	85 615,41	95 974,54	Siirtovelat	5 533 498,93	4 499 660,45
	175 615,41	95 974,54	Laskennalliset verovelat		
Lyhytaikaiset saamiset				18 548 220,17	16 255 970,81
Myyntisaamiset	2 126 248,15	1 548 329,54		45 724 628,20	36 237 233,87
Lainasaamiset	43 150,04	13 830,00			
Muut saamiset	1 487 834,84	647 261,88	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	81 970 515,96	71 733 677,88
Siirtosaamiset	1 326 215,80	1 407 127,13			
	4 983 448,83	3 616 548,55			
	5 159 064,24	3 712 523,09			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	2 460,69	329,50			
	2 460,69	329,50			
Rahat ja pankkisaamiset	10 366 845,39	9 342 283,21			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	81 970 515,96	71 733 676,88			

LOPEN KUNTA

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno suunnilman mukaisilla poistoilla ja investointien rahoitusosuuksilla vähennettynä. Suunnilman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnilman mukaisesti. Poistosuunnilman mukaiset suunnilmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnilman mukaisten poistojen perusteet.

Palkat ja investoinneille kohdistuneet sisäiset laskutukset on kirjattu valmistus omaan käyttöön -menetelmällä.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintameno suunnilman mukaisesti. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankinta-arvo suunnilman mukaisesti.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintahintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvo suunnilman mukaisesti.

Johdannais sopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät neljä koronvaihtosopimusta. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Vuonna 2007 solmittu sopimus on voimassa 30.3.2027 asti, vuonna 2015 solmittu sopimus 2.2.2023 asti, vuonna 2016 solmittu sopimus 7.1.2024 asti ja vuonna 2014 solmittu sopimus oli voimassa 20.2.2022 asti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilinpäätökseen ei sisälly edelliseen vuoteen kohdistuvia merkittäviä oikaisuja. Tiedot ovat vertailukelpoisia vuosina 2022 ja 2021.

LOPEN KUNTAKONSERNI

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tiedot ovat vertailukelpoisia vuosina 2022 ja 2021.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Konsernirakenteessa ei tapahtunut muutoksia tilikaudella 2022.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto	934 782,09	1 244 439,60	934 782,09	1 244 439,60
Sosiaali- ja terveystoimi	23 192 067,60	23 464 553,46	2 486 465,50	3 371 889,31
Opetus- ja kulttuuritoimi	1 286 902,41	1 203 683,09	1 131 598,36	1 080 304,11
Muut palvelut	2 797 123,66	2 890 284,71	1 568 898,04	1 705 527,88
Toimintatuotot yhteensä	28 210 875,75	28 802 960,86	6 121 743,99	7 402 160,90

7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2022	2021
Verotulot ilman oikaisukorkoja		
Kunnan tulovero	28 851 827,39	27 476 354,77
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 818 072,55	2 665 995,13
Kiinteistövero	2 106 038,31	2 007 754,77
Verotulot yhteensä	33 775 938,25	32 150 104,67

8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2022	2021
Kunnalle maksetut valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 444 020,00	14 195 226,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)</i>	4 128 497,00	4 305 576,00
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-633 259,00	-845 425,00
Verotulomenetyksen korvaus	4 870 287,00	4 006 845,96
Valtionosuudet yhteensä	18 681 048,00	17 356 646,96

9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	21 227 722,83	20 388 400,21
Muiden palvelujen ostot	8 513 408,24	6 656 580,06
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	29 741 131,07	27 044 980,27

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Käyttöomaisuusryhmä Hyväksytty valtuusto 9.11.2020 § 38	1.1.2013 alkaen	1.1.2020 alkaen
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Tasapoisto	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta	
ICT-ohjelmistojen lisenssit		5 vuotta
Muut aineettomat oikeudet		5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	2 - 5 vuotta	
ICT-hankintoihin liittyvät muut kuin lisenssimenot		5 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön jätevedenpuhdistamon hankkeisiin		20 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön valokuituhankkeisiin		20 vuotta
Muut		2-10 vuotta
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset, kiviset	30 - 40 vuotta	30 - 40 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset, puiset	25 - 35 vuotta	25 - 35 vuotta
Koulurakennukset ja päiväkodit, kiviset	30 - 40 vuotta	30 - 40 vuotta
Koulurakennukset ja päiväkodit, puiset	25 - 35 vuotta	25 - 35 vuotta
Tehdas-, tuotanto- ja varistorakennukset	20 vuotta	20 vuotta
Liikuntahallit	25 - 35 vuotta	25 - 35 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset		
Urheilukenttien huoltorakennukset	20 vuotta	20 vuotta
Virkistysalueen mökit, saunamökit	30 vuotta	30 vuotta
Asuinrakennukset		
Kerros-, rivi- ja pientalot	30 - 50 vuotta	30 - 50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	Menojäännöspoisto
Kadut ja tiet	20 %	20 %
Muut maa- ja vesirakenteet (urheilualueet, puistot, torit)	20 %	20 %
Vesi- ja viemäriverkostot	10 %	10 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet, muut putki- ja kaapeliverkot		20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet		15%
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	25 %	25 %
Siirtoviemäri-yhdysvesijohdot ja runkolinjat	Tasapoisto 40 vuotta	Tasapoisto 40 vuotta
Koneet ja kalusto	Tasapoisto	Tasapoisto
Kuljetusvälineet	5 vuotta	5 vuotta
Muut liikkuvat työkonet	5 vuotta	5 vuotta
Muut koneet ja laitteet	10 vuotta	10 vuotta
Atk-laitteet	3 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen	Käytön mukainen
Arvo- ja taide-esineet	-	Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	-	Ei poistoaikaa

12) Pakollisten varausten muutos

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Potilas vahinkovakuutusmaksu 1.1	425 281,67	505 357,60		
Lisäykset tilikaudella	89 878,38			
Vähennykset tilikaudella		-80 075,93		
Potilas vahinkovakuutusmaksu 31.12	515 160,05	425 281,67	0,00	0,00
Kotikuntavaihtajien kustannusten vastuu 1.	0,00			
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Kotikuntavaihtajien kustannusten vastuu	0,00	0,00		
Kuntayhtymien alijäämän kattaminen varaus 1.1.				74 913,85
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä				
Vähennykset tilikaudella			0,00	
Riihimäen seudun terveystieteiden tutkimuskeskuksen kuntayhtymä				
Vähennykset tilikaudella				
Lisäykset tilikaudella			0,00	-74 913,85
Kuntayhtymien alijäämän kattaminen varaus 31.12.			0,00	0,00

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	169 748,00	283 860,54	169 748,00	283 860,54
Rakennusten luovutusvoitot				
Osakkeet ja osuudet luovutusvoitot		16 896,81		16 896,81
Muut luovutusvoitot		55,06		
Luovutusvoitot yhteensä	169 748,00	300 812,41	169 748,00	300 757,35
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	6 364,14	5 705,23	6 364,14	5 705,23
Rakennusten luovutustappiot		2 493,02		
Muut luovutustappiot				
Luovutustappiot yhteensä	6 364,14	8 198,25	6 364,14	5 705,23

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1	0,00	0,00		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku				
Arvonkorotukset yhteensä 31	0,00	0,00	0,00	0,00

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäaikaiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	30 103,20	1 755 495,74	1 785 598,94
Lisäykset tilikauden aikana	28 520,72	194 047,13	222 567,85
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00
Siirrot erien välillä			0,00
Tilikauden poisto	-15 051,56	-134 232,31	-149 283,87
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	43 572,36	1 815 310,56	1 858 882,92
Arvonkorotukset			0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	43 572,36	1 815 310,56	1 858 882,92
Olennaiset lisäpoistot			
Erittely olennaisista lisäpoistotista			

	Aineelliset hyödykkeet							Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 196 569,40	23 409 585,62	6 906 492,58	285 970,12	0,00	779 522,44	37 578 140,16	39 363 739,10
Lisäykset tilikauden aikana	12 144,00	382 066,33	1 520 169,86	98 748,66		6 895 900,15	8 909 029,00	9 131 596,85
Rahoitusosuudet tilikaudella		-2 700,00				-600 000,00	-602 700,00	-602 700,00
Vähennykset tilikauden aikana	-123 744,14						-123 744,14	-123 744,14
Siirrot erien välillä						-2 235 696,70	-2 235 696,70	-2 235 696,70
Tilikauden poisto		-997 868,65	-842 363,48	-128 830,15			-1 969 062,28	-2 118 346,15
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 084 969,26	22 791 083,30	7 584 298,96	255 888,63	0,00	4 839 725,89	41 555 966,04	43 414 848,96
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 084 969,26	22 791 083,30	7 584 298,96	255 888,63	0,00	4 839 725,89	41 555 966,04	43 414 848,96
Olennaiset lisäpoistot								
Erittely olennaisista lisäpoistotista								

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	283 024,89	272 740,37	189 844,13	189 844,13
Muut maa- ja vesialueet	6 351 029,57	6 437 379,82	5 895 125,13	6 006 725,27
Maa- ja vesialueet yhteensä	6 634 054,46	6 710 120,19	6 084 969,26	6 196 569,40

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Peruskunta ja taseyksiköt	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset			Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Palautus-kelpoiset liittymismaksut	
Hankintameno 1.1.	146 828,06	953 178,71	5 861 977,65	1 797 524,69	388 914,57	0,00	15 533,00	9 163 956,68
Lisäykset							17 951,85	17 951,85
Vähennykset				-3 369,66				-3 369,66
Siirrot erien välillä								0,00
Hankintameno 31.12.	146 828,06	953 178,71	5 861 977,65	1 794 155,03	388 914,57	0,00	33 484,85	9 178 538,87
Arvonlennukset								0,00
Arvonkorotukset								0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	146 828,06	953 178,71	5 861 977,65	1 794 155,03	388 914,57	0,00	33 484,85	9 178 538,87

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

	Tasearvo 1.1	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12	Kunnan osuus ky:n peruspääomasta	Ero
Riihimäen seudun terveyskeskuksen ky	1 061 612,85			1 061 612,85	1 061 612,85	0,00
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin ky	4 696 202,74			4 696 202,74	4 583 531,62	112 671,12
Eteva kuntayhtymä	75 617,76			75 617,76	75 617,76	0,00
Hämeen liitto	28 544,30			28 544,30	28 544,30	0,00
Yhteensä	5 861 977,65	0,00	0,00	5 861 977,65	5 749 306,53	112 671,12

Omistukset muissa yhteisöissä

20–22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Lopen Vuokratalot Oy	Loppi	100 %	100 %	1 153 751,75	4 587 652,98	252 809,38
Lopen Vanhustentalot Oy	Loppi	100 %	100 %	34 876,17	492 837,07	43,55
Kuntayhtymät						
Riihimäen seudun terveystalouden k	Riihimäki	16,89 %	16,89 %	1 055 306,43	1 061 192,15	0,00
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin ky	Hämeenlinna	5,63 %	5,63 %	4 422 193,65	14 648 399,63	-129 317,87
Eteva ky	Mäntsälä	0,47 %	0,47 %	75 272,03	223 433,34	-5 140,99
Hämeen maakuntaliitto ky	Hämeenlinna	3,90 %	3,90 %	62 688,27	27 995,81	-5 159,44
Osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Terveystalo Lopenpaja	Loppi	50,0 %	58,4 %	798790,47	737561,4	14,31
Kiinteistö Oy Läyliäisten Palveluasema	Loppi	38,5 %	38,5 %	282978,14	123,73	-504,32
Asunto Oy Lopen Kentäkulma	Loppi	23,6 %	23,6 %	100901,59	11626,22	-1164,55
			Yhteensä	7 986 758,50	21 790 822,33	111 580,07

23) Saamisten erittely

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		21 681,96		37 481,37
Lainasaamiset	388 914,57		388 914,57	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	388 914,57	21 681,96	388 914,57	37 481,37
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		0,00		82 913,01
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		0,00		152 914,37
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	235 827,38
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		0,00		4 409,94
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	4 409,94
Saamiset yhteensä	388 914,57	21 681,96	388 914,57	277 718,69

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot				
Kelan Korvaus työterveyshuollosta	171 854,47	121 404,81	90 000,00	80 000,00
KHSHP ky ensihoidon ja kuntamaksun palautus				152 914,37
EU-tuet ja avustukset	39 281,37			
Muut tulojäämät	1 115 079,96	1 348 773,39	703 001,68	630 058,98
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 326 215,80	1 470 178,20	793 001,68	862 973,35

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	16 022 978,60	16 022 978,60	16 022 978,60	16 022 978,60
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	16 022 978,60	16 022 978,60	16 022 978,60	16 022 978,60
Arvonkorotusrahasto 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	15 287,08	15 151,27	0,00	0,00
Siirrot rahastoon		1 077,74		
Siirrot rahastosta	1 821,46	941,91		
Muut omat rahastot 31.12.	13 465,60	15 287,08	0,00	0,00
Edell. tilikausien ylijäämä 1.1.	18 629 288,39	16 076 853,64	18 154 199,33	15 894 410,66
Siirto				
Edell. tilikausien ylijäämä 31.12.	18 619 049,55	16 076 853,64	18 154 199,33	15 894 410,66
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	254 144,82	2 552 434,75	115 308,11	2 259 788,66
Oma pääoma yhteensä 31.12.	34 909 638,57	34 667 554,07	34 292 486,04	34 177 177,92

27) Pitkäaikaiset velat

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä olevat velat, jotka erääntyvät maksettavaksi 1.1.2028 tai myöhemmin.

	Kunta	
	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 400 000,00	1 850 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä		0,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	2 400 000,00	1 850 000,00

28) Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2022	2021
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kunta- todistustulolainat	3 500 000,00	3 500 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	3 500 000,00	3 500 000,00

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	515 160,06	425 281,67		
Osuus kuntayhtymien alijäämistä				
Muut pakolliset varaukset yhteensä	515 160,06	425 281,67	0,00	0,00

30) Vieras pääoma

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Velat tytäryhteisöille</i>				
Ostovelat		6 863,50		4 876,57
Yhteensä	0,00	6 863,50	0,00	4 876,57
<i>Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä</i>				
Saadut ennakot				
Ostovelat		800 320,38		729 353,05
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	800 320,38	0,00	729 353,05
<i>Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille</i>				
Ostovelat		798,78		44,00
Yhteensä	0,00	798,78	0,00	44,00
Vieras pääoma yhteensä	0,00	807 982,66	0,00	734 273,62

32) Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Liittymismaksut	1 417 210,57	1 357 147,31	1 417 210,57	1 357 147,31
Muut velat				
Muut velat yhteensä	1 417 210,57	1 357 147,31	1 417 210,57	1 357 147,31

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 949 523,72	3 814 111,53	2 634 542,64	2 553 665,74
Valtionosuusennakot	409 469,47		409 469,47	147 800,56
Korkojaksotukset	86 546,93	20 755,17	37 837,33	8 578,05
Muut menojäämät	1 087 958,81	664 793,75	797 017,29	128 097,63
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	5 533 498,93	4 499 660,45	3 878 866,73	2 838 141,98

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	142 098,52	141 929,98		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	210 274,63	218 395,93		
Lainat julkisyhteisöiltä	42 285,63	58 031,78		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	463 900,00	463 900,00		
Lainat muitaluotonantajilta	21 424,68	23 952,20		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	62 350,90	62 351,30		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	736 525,53	744 647,23	0,00	0,00

38) Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut yhteensä	639 133,01	643 534,55	340 437,85	346 095,76
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	263 519,81	248 935,45	184 777,13	144 134,66
Leasinvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta				

39-40) Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	8 860 342,40	8 860 342,40	8 635 000,00	8 635 000,00
Jäljellä oleva pääoma	4 922 760,47	5 562 433,64	4 821 276,00	5 455 396,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	292 910,58	492 910,67	150 000,00	350 000,00
Jäljellä oleva pääoma	209 166,96	275 163,02	93 728,96	148 875,28

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	59 043 252	55 522 433
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	34 144	36 370

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Sopimusvastuut				
Ara-avustusten palautusvastuu	93 530,16	93 530,76		
Arvonlisäveron palautusvastuu	217 017,73	285 223,16		

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Koronvaihtosopimus nro 1 Kyseisellä sopimuksella on toteutettu koko lainasalkun suojausta ilman lainakohtaista kytköstä. Suojaustoimenpiteen lähtökohtana on ollut, että kunnan lainasalkku pysyy korkotasoltaan kohtuullisena korkotason noustessa pitemmänkin aikavälin tarkastelulla, myös jo olemassa olevien lainojen eräännyttä.				
Sopimus erääntyy 30.3.2027				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	84 717	-884 204	84 717	-884 204
Koronvaihtosopimus nro 3 Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella lainan vaihtuva korko on muutettu kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivät ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Lainan vuosittainen korkokustannus on enintään 0,810 % sekä vaihtuvakorkoisesta lainasta maksettu lainamarginaali.				
Sopimus erääntyy 21.2.2022				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		78 125		78 125
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-272		-272
Koronvaihtosopimus nro 4 Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella lainan vaihtuva korko on muutettu kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivät ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Lainan vuosittainen korkokustannus on enintään 0,279 % sekä vaihtuvakorkoisesta lainasta maksettu lainamarginaali.				
Sopimus erääntyy 2.2.2023				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	109 375	546 875	109 375	546 875
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	339	-3 325	339	-3 325
Koronvaihtosopimus nro 6 Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella lainan vaihtuva korko on muutettu kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivät ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Lainan vuosittainen korkokustannus on enintään 0,178 % sekä vaihtuvakorkoisesta lainasta maksettu lainamarginaali.				
Sopimus erääntyy 7.1.2024				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	625 000	1 125 000	625 000	1 125 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	10 140	-8 924	10 140	-8 924
Eteva kuntayhtymä Lisähyötyswap 1161642/1512514 Tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 7.11.2022				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		12 905		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-439		

Kunta on käyttänyt johdannaissopimuksia suojaamaan korkoriskeiltä sekä tasaamaan korkotason muutosten vaikutuksia. Suojauksilla on sidottu vaihtuvakorkoisia lainasopimuksia kiinteäkorkoisiksi tarkoituksena alentaa korko-odotuksiin perustuvia korkokustannuksia. Kunnan tavoitteena on pitää lainoista aiheutuva rahoitusrasitus mahdollisimman matalana ja ennakoitavana myös odotettavissa olevan korkotason nousun jälkeen. Kunta suojaa johdannaissopimuksilla sekä olemassa olevia että tulevia lainoja. Lainakohtaisilla korkosuojaussopimuksilla vaihtuvakorkoisen lainan korkoperuste on sidottu kiinteäksi koroksi kunkin lainan nostojankohdasta kilpailtuun korkotasoon.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.2022

	Kunta	
	2022	2021
Kunnanhallitus	17	38
Vapaa-aikalautakunta	5	-
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	9	5
Perusturvalautakunta	134	123
Sivistyslautakunta	250	217
Tekninen lautakunta	68	71
Yhteensä	483	454

43) Henkilöstökulut

	Kunta	
	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	21 180 046,90	20 333 543,79
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	7 946,64	
Henkilöstökulut yhteensä	21 187 993,54	20 333 543,79

44) Luottamushenkilön palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2022	2021
Keskustan Lopen Kunnallisjärjestö ry	4 569,75	2 550,10
Lopen Kokoomus ry	10 218,00	6 427,30
Sosiaalidemokraat. Lopen Kunnallisjärjestö	2 005,50	1 891,15
Lopen Perussuomalaiset	1 240,00	407,75
Suomen Kristillisdemokraatit	214,5	261,38
Etelä-Hämeen Vihreät	576	548,63
Vasemmistoliiton Lopen yhdistys	1 290,00	623,41
Lopen Sitoutumattomien valtuustoryhmä	2 519,00	597,00
Yhteensä	22 632,75	13 306,72

45) Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2022	2021
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	16 708,01	7 724,00
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	17 810,96	5 952,00
Muuta palkkiot	1 549,42	1 620,32
Palkkiot yhteensä	36 068,39	15 296,32

TILINPÄÄTÖS 2022

Lopen vesi- ja viemärilaitos

Sisällysluettelo

TOIMINTAKERTOMUS	1
Teknisen johtajan katsaus	1
Hallinto	2
Arvio merkittävimmistä riskeistä.....	2
Arvio tulevasta.....	2
Sisäinen valvonta	3
TALOUSARVIO	3
Tavoitteiden toteutuminen	3
Käyttötalouden toteutuminen	4
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT	5
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	5
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	6
Tase ja sen tunnusluvut	7
Toiminnan tunnusluvut	8
Vesihuollon hintataso	9
Tehokkuus	9
Investoinnit.....	9

TOIMINTAKERTOMUS

Teknisen johtajan katsaus

Lopen vesi- ja viemärilaitoksen kirjanpito on eriytetty Lopen kunnan talousarviosta ja Lopen Vesilaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa omana taseyksikkönä.

Lopen vesi- ja viemärilaitos tuottaa jakelualueellaan vesihuollon palvelut, jotka käsittävät talousveden toimittamisen kuluttajille sekä kiinteistöillä tuotetun jäteveden pois johtamisen. Talousvesi pumpataan verkostoon neljästä eri pohjavedenottamosta (Kirkonkylä, Launonen, Läyliäinen sekä Kaartjärvi). Kukin vedenottamo palvelee oman erillisen toiminta-alueen vesihuoltoa.

Kaikilla vedenottamoilla talousvesi on täyttänyt koko vuoden sille asetetut laatuvaatimukset. Veden laatua valvoo Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän terveysvalvontaosasto. Veden laatua koskevat tutkimukset on suorittanut siihen akkreditoitu Vita-laboratoriot.

Jätevedet johdetaan kaikista taajamista siirtoviemäriä myöten Riihimäen jätevedenpuhdistamolle puhdistettavaksi. Lopen vesi- ja viemärilaitos maksaa erillisen laitoshinnoittelun mukaisesti Riihimäen puhdistamolle johdetun jäteveden käsittelystä Kormun mittakaivosta mitatun jätevesimäärän (m³) perusteella sekä Riihimäen jätevedenpuhdistamon toimintaan liittyvistä investointikustannuksista käyttämänsä puhdistuskapasiteetin mukaisen osuuden.

Kaartjärven alueen jätevedet puhdistetaan omassa alueen puhdistamossa, joka on täyttänyt kertomusvuonna sille ympäristöluvassa asetetut puhdistusvaatimukset.

Lopen vesi- ja viemärilaitos ei käsittele hulevesiä. Vuoden 2022 aikana rakennettiin hulevesilinjastoja Marjarinne II -asuntoalueelle noin 1 000 m ja Holvitielle noin 150 m. Hulevesiviemäroinnin verkoston ja ojaston rakentamisesta aiheutuvat kustannukset kirjataan kaavateiden rakentamiseen/kunnossapitoon.

Lopen vesi- ja viemärilaitoksen talous toteutui lähes talousarvion mukaisesti.

Toiminnalliselta puolelta tarkasteltuna Riihimäen jätevedenpuhdistamolle johdetun ja puhdistettavan jäteveden (jäte- ja hulevedet) määrä laski noin 26 000 m³ edellisvuoteen nähden, mutta Riihimäen vesilaitokselle maksettavat jätevesimaksut kasvoivat edelleen 22 396 euroa vuodesta 2021. Jäteveden vuotoviesien määrän pienentämisen osalta edellytetään jatkossakin viemäriverkoston suunnitelmallisia viemärikorjauksia. Jätevesiverkoston kuulumattomien hulevesien määrä oli edelleen korkea (noin 100 000 m³/vuosi). Tämä vaikuttaa raskaana kulueränä suoraan vesilaitoksen käyttötalouteen. Viemäriin kulkeutuvan huleveden arvioitu suora taloudellinen vaikutus on arvonlisäverottomana noin 77 000 euroa/vuosi (noin 25 % kokonaisjätevedestä). Käyttökustannuksista arvioituna energian ja varaosien sekä kaluston kustannuksista vastaava noin 25 %:n osuus oli arvonlisäverottomana noin 40 000 euron suuruusluokkaa. Vesilaitokselle asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin.

Ilmatieteen laitoksen tilastojen mukaan vuosi 2022 oli tavanomaista lämpimämpi. Koko maan keskilämpötila oli noin +3,8 astetta (+2,8 astetta vuonna 2021), joka on 0,9 astetta yli pitkän ajan (20 v) keskiarvon. Huhtikuussa, syyskuussa ja joulukuussa jäätiiin suuressa osassa maata keskiarvojen alapuolelle. Elokuu oli ennätyksellisen lämmin. Vuotuinen sademäärä oli tavanomainen tai hieman sitä pienempi. Jouluihelmikuun sademäärä oli tavanomaista suurempi. Kesäkausi oli vähäsateinen ja sademäärät jäivät maan eteläosissa vuositasolla alle tavanomaisen sadannan.

Kertomusvuonna sattui kaksi (2) merkittävää vesijohtoverkoston putkirikkoa, jotka molemmat olivat Läyliäisten taajamassa. Vuoden aikana vesijohtoverkostossa ilmeni ilmausventtiilien kautta muodostunutta ilmaa, jota poistettiin alueellisesti tehdyillä veden ohijuoksutuksilla. Samassa yhteydessä suoritettiin määrävuosin tehtäviä eri verkosto-osien huuhteluja, joiden yhteydessä tapahtui myös ohijuoksutusta. Tämä selittää osaksi verkostoon pumpatun ja laskutetun puhtaan vesimäärän edellisvuoteen kasvanutta eroa. Tällöin myös osa ohivuotovesistä kulkeutui vuotovetenä viemäreiden ja kaivojen vuotokohdista viemäriverkostoon. Laitoksen vesijohtojen materiaali on pääosin laadukasta muoviputkea (PEH, PVC), mutta erilaiset ympäristöstä johtuvat tekijät (painumat ja värähtelyt) ja dynaamiset voimat (liikennetärinä) aiheuttavat satunnaisesti ennalta arvaamattomia putkivuotoja. Merkittävin tekijä vuoden aikana tapahtuneissa vesivuodoissa oli runkolinjoista erkanevien rautaputkisten talohaarojen painuma- tai korroosiovauriot, jotka jouduttiin korjaamaan verkoston vastuullisena ylläpitäjänä toimivan Lopen vesi- ja viemärilaitoksen toimesta ja lukuun.

Läyliäinen – Loppi kirkonkylä – Riihimäki välinen jäteveden siirtoviemäri rakennettiin vaihteittain vuosina 2003–2006. Lähes kahdenkymmenen (20) vuoden pitkä käyttöikä näkyi kuluneena vuonna siten, että alkuperäisiä jätevesipumppuja jouduttiin uusimaan 6 kappaletta nykyaikaisiin jäteveden siirtopumppuihin, joiden laitekustannukset olivat 24 300 euroa. Jätevesipumppujen vaihtotyöt jatkuvat edelleen vuoden 2023 aikana.

Uutta vesi- ja viemäriverkostoa rakennettiin noin 1 000 metriä Marjarinne II -asuntoalueelle Launosiin. Rakennetun vesihuoltoverkoston linjojen ja varusteiden sijaintitietojen kartoitusta jatkettiin gnss-mittauksilla ja tallennettujen tietojen siirrolla sähköiseen KeyAqua-paikkatieto-ohjelmaan.

Hallinto

Lopen vesi- ja viemärilaitos kuuluu teknisen lautakunnan alaisuuteen ja talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut tuotti ostopalveluna Kuntien Hetapalvelut Oy. Vesilaitoksen laskutus ja liittymissopimukset hoidetaan teknisessä toimistossa.

Henkilöstön koulutuksessa on hyödynnetty Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n järjestämää käyttöveden käsittelyyn suunnattua vesilaitostyöntekijöiden kurssia ja uudistettujen jätevesipumppujen toimittajan järjestämää käyttökoulutuskurssia. Työntekijöitä Lopen vesi- ja viemärilaitoksella on tällä hetkellä kaksi henkilöä (vesilaitoksen hoitaja ja verkostoasentaja). Lisäksi osa kiinteistöpäällikön ja teknisen johtajan sekä palvelusihteerin palkasta kirjautuu vesi- ja viemärilaitokselle heidän vakiintuneen vuositason työpanoksen perusteella. Pitkäaikainen vesilaitoksen asentaja jäi eläkkeelle ja hänen tilalleen saatiin palkattua uusi asentaja.

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Lopen vesi- ja viemärilaitoksen riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin sekä ympäristöön ja terveyteen liittyviin riskeihin. Talousveden saastuminen on mahdollisesti terveyteen vaikuttava toiminnallinen riski, mutta myös taloudellinen riski, koska siitä aiheutuvat korvaukset voivat olla merkittäviä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden sekä riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Riskeihin on varauduttu mm. naapurikuntien vesilaitosten kanssa. Edellä esitetyt vesihuollon riskit on kartoitettu ja tunnistettu vuoden 2022 aikana. Tältä pohjalta vesilaitos laati WSP (Water Safety Plan) riskienarviointiohjelman, jonka Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto hyväksyi 4.11.2022. Lopen Vesilaitos noudattaa tätä oman toimintansa riskienhallinnassa. Loppuvuoden aikana ajantasaisesti myös Lopen Vesilaitoksen vesihuollon varautumissuunnitelma mahdollisten häiriötilanteiden varalle.

Taloudellinen riski voi olla myös vesihuoltoverkoston yllättävät korjaukset sekä putkirikot. Lopen vesi- ja viemärilaitoksella on käytössä viikko-/viikonloppupäivystys. Päiväaikaan vesilaitoksen ammattihenkilöstö hoitaa perustehtävänä vastuilleen kuuluvana laitosten huollon ja ylläpidon.

Arvio tulevasta

Lopen vesi- ja viemärilaitoksen käyttövesipuolen toimitus- ja laatuvarmuutta on parannettu UV-laitteistoilla kaikilla vedenottamoilla sekä vesitorneilla. Lisäksi kirkonkylän vedenottamon saneeraus on parantanut kirkonkylän alueen vedenjakelun toimintavarmuutta. Kirkonkylän ylävesisäiliön osalta laaditaan peruskorjaussuunnitelma, sekä Läyliäisten ja Launosten ylävesisäiliöistä tehdään kuntoselvitykset. Alueellista vesihuoltoyhteistyötä jatketaan edelleen naapurikuntien kanssa. Vuoden 2020 aikana aloitettiin esiselvitys alueellisen vesilaitosyhtiön perustamisesta yhteistyössä Riihimäen ja Hausjärven kanssa. Asia ei ole edennyt esiselvitysvaihetta pidemmälle.

Tulevaisuuden suurimpia haasteita tulee olemaan kaavateiltä ja yksityisten kiinteistöjen pihamailta jätevesiviemäriin johdettavien hulevesien ja viemäriin johdettavien vuotovesien vähentäminen. Tavoitteena on pienentää Riihimäen jätevedenpuhdistamolle tällä hetkellä pumpattavan jäteveden m³-määrää. Tunnistettu korjaustarve on vuositason noin 100 000 m³ suuruusluokan hulevesimäärän suunnitelmallinen pienentäminen johtamalla hulevedet asianmukaisesti viemäroinnin ulkopuoliseen imeytykseen/valuntaan.

Hule- ja vuotovesiarvio perustuu vuoden 2022 ajalta jätevedenpuhdistamolle pumpatun jäteveden ”kuivien”/pienimpien (tammi-, elo-, syys- ja lokakuu) jäteveden pumppauskuukausien mitatun keskiarvon perusteella laskettuun jäteveden vuositasen tavoitepumppausmäärään 285 000 m³ ja vuositasolla todellisen jäteveden Kormun mittakaivosta mitatun Riihimäen jätevesipumppaamolle pumpatun jäteveden määrän keskiarvon 390 000 m³ erotukseen. Arvion tulos on lähinnä suuntaa antava, mutta vaihteluvälin huomioiden suuruusluokassaan riittävä. Näin ollen pitkän ajan kestävässä ratkaisuna nykyinen vanha sekaviemärointi tulisi erottaa erikseen jäteveden ja hulevesien viemäroinniksi. Huleveden osalta tulee harkittavaksi myös sekaviemärointi- tai hulevesimaksun määrittäminen niille kiinteistöille, jotka johtavat hulevedet (sadevedet, pihamaiden sulamis- ja salaojavedet) sekaviemärointinä jätevesiverkostoon.

Jätevesiviemäriin ja hulevesiverkoston eriyttäminen tulee vaatimaan merkittävää investointitarvetta, johon vesilaitos ei tällä hetkellä omilla taloudellisilla resursseillaan kykene. Nykyisellä laitoksen omalla kunnossapitohenkilöstöllä ei erillisen hulevesiviemäroinnin rakentamishaasteeseen myöskään pystytäkään vastaamaan. Viemäroinnin eriyttävän hulevesiviemäroinnin rakentaminen tapahtuisi pitkällä, yli 10 vuoden, aikajaksolla. Ilman hulevesikuormitusta Riihimäelle johdettavan jäteveden määrä tulee pienenemään merkittävästi ja keventää asteittain vesilaitoksen raskasta käyttötaloutta.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tulokellisuuden arviointia.

Päivittäinen valvonta käsittää laskujen oikeellisuuden tarkastuksen sekä investointien että käyttötalouden osalta. Talouden seuranta on päivittäistä ja siitä raportoidaan neljännesvuosikatsauksen yhteydessä.

Käyttöveden laatua seurataan verkostonäytteiden avulla, tutkimusohjelman mukaisesti, yhteistyössä terveysvalvonnan kanssa. Vedenottamot pystyvät tuottamaan sekä määrältään riittävästi että laadultaan hyvää ja määräykset täyttävää vesihuoltoa. Laitosten toiminnalliset tarkastukset sekä mittareiden luennat kuuluvat päivittäisiin tarkastuksiin vedenottamoilla.

Jätevedenpumppaamoiden toimintaa pystytään valvomaan keskitetysti Lining AquaRex -sähköisellä etävalvontaohjelmistolla.

TALOUSARVIO

Tavoitteiden toteutuminen

Vuodelle 2022 vesi- ja viemärlaitokselle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Talousveden laatu täyttää sille asetetut vaatimukset

Kaikkien taajamien vedenottamot tuottivat vesijohtoverkostoon tarvetta vastaavan määrän vettä, eikä suoritetuissa ympäristöterveydenhuollon valvontatutkimuksissa vedessä havaittu laatupoikkeamia. Vedenottamot toimivat moitteettomasti.

- Varautumissuunnitelman päivittäminen

Varautumissuunnitelman päivittäminen käynnistyi ja hanke valmistui vuoden 2022 aikana. Lisäksi vuoden aikana valmistui ja hyväksyttiin vesilaitoksen tuottaman puhtaan veden laadun valvonnan kannalta merkittävä WSP-riskienhallintaohjelma.

Käyttötalouden toteutuminen

Lopen vesi- ja viemärlaitoksen toimintatuotot olivat 1 074 580 euroa. Toimintatuotot toteutuivat 99,5-prosenttisesti ja tuotot jäivät 5 220 euroa alle vuodelle 2022 budjetoidusta 1 079 800 eurosta.

Toimintamenojen toteutuma oli 103,8 %. Menoissa merkittävimmät poikkeamat talousarvioon nähden olivat arvioitua suuremmat palveluiden, aineiden, tarvikkeiden ja varaosien 31 260 euron sekä rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalveluiden kustannusten ylittyminen 34 258 eurolla budjetoituun nähden. Toimintakulut ylittyivät kokonaisuudessaan 28 316 eurolla.

Budjetoitu toimintakate oli 333 264 euroa ja toteutumaksi muodostui 299 727 euroa. Toteutuma jäi 33 536 euroa alle tavoitteen (89,9 %). Suunnitelmien mukaiset poistot ja arvonalennukset jäivät 65 112 euroa ennakoitua pienemmiksi.

Tilikauden tulos oli -137 067 euroa (1 997 euroa vuonna 2021). Budjetoitu tulostavoite oli -152 236 euroa. Tulos oli budjetoitua parempi, mutta käyttötalouden näkökulmasta heikko.

Tulos -137 067 euroa on käyttötalouden kannalta kestävä ja johtui merkittävältä osalta myös ennalta arvaamattomien kertaluonteisten kulujen toteutumisesta. Käyttötalouden parantaminen vaatii edelleen suunnitelmallisia korjaustoimenpiteitä. Raskas käyttötalous ei kuitenkaan mahdollista nykyisellään vesilaitoksen toiminnassa korjaavia investointeja poistovaikutustensa vuoksi.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
LIKEVAIHTO	1 075	1 118
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0	12
MATERIAALIT JA PALVELUT	-650	-554
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212	-170
Ostot tilikauden aikana	-170	-170
Palvelujen ostot	-438	-384
HENKILÖSTÖKULUT	-114	-109
Palkat ja palkkiot	-92	-88
Henkilösivukulut	-22	-21
Eläkekulut	-19	-18
Muut henkilösivukulut	-3	-3
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-405	-437
Suunnitelman mukaiset poistot	-405	-437
Liiketoiminnan muut kulut	-12	-9
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	-106	22
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-32	-20
Muut rahoitustuotot	0	1
Kunnalle maksetut korkokulut	-32	-21
Muut rahoituskulut	0	0
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHTEENSÄ	-137	2
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-137	2
TASEYKSIKÖN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-45,2	-3,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-2,6	0,0
Voitto,%	-12,8	-16,1

Sijoitetun pääoman tuotto kertoo taseyksikköön sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa taseyksikön suhteellista kannattavuutta. Kunnan sijoittaman pääoman tuotto kuvaa Lopen Vesilaitoksen osalta käytännössä samaa, koska Lopen Vesilaitos on kunnan kokonaan omistama.

Voitto-% osoittaa, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden taseyksikön yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, on taseyksikön toiminta ollut tappiollista.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikeliikettä(alijäämä)	-106	22
Poistot ja arvonalentumiset	405	437
Rahoitustuotot ja -kulut	-32	-20
	268	439
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-477	-139
	-477	-139
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-209	300
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
LAINAKANNAN MUUTOKSET	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	807	55
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	0	0
Saamisten muutos muilta	-545	39
Korottomien velkojen muutos muilta	-54	-394
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	209	-300
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0
RAHAVARAT		
31. 12.	0	0
1. 1.	0	0
Taseyksikön rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelt	70	1 615
Investointien tulo-rahoitus,%	-62,9	-330,6
Laskennallinen lainanhoitokate	0,5	0,9
Kassan riittävyys (pv)	0,0	0,0
Quick ratio	19,1	3,7
Current ratio	19,1	3,7

Investointien tulo-rahoitus osoittaa, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulo-rahoituksella, ilman mahdollisia satunnaisia tuloja. Kun tunnusluvun arvo on alle 100 %, on investointimenoja jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate kertoo taseyksikön tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisää lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Jos tunnusluvun arvo on yli 1, on maksuvalmiussuhde hyvä, arvoilla 0,5–1 tyydyttävä ja alle 0,5 heikko.

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kuvaa nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhdetta. Tunnusluku sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin eri toimialojen yritysten vertailuun. Tunnusluvun arvona yli 2 on hyvä, 1–2 tyydyttävä ja alle 1 heikko.

Tase ja sen tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €		2022 1 000 €	2021 1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	1 027	1 111	Peruspääoma	196	196
Muut pitkävaikutteiset menot	1 027	1 111	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	315	341
	4 814	4 659	Tilikauden yli-/alijäämä	-137	2
Aineelliset hyödykkeet	56	56	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	374	540
Maa- ja vesialueet	4 562	4 347	VIERAS PÄÄOMA		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	197	256	Pitkäaikainen	6 302	5 495
Ennakkomaksut ja keskeneräiset			Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	4 884	4 138
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	5 841	5 769	Muut velat/liittymismaksut	1 417	1 357
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen	46	100
Saamiset	881	365	Saadut ennakot myyntisaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	881	365	Ostovelat	28	74
Myyntisaamiset	288	359	Muut velat/liittymismaksut	2	3
Muut saamiset	591	0	Siirtovelat	16	22
Siirtosaamiset	2	5	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	6 348	5 595
RAHAT JA PANKKISAAMISET	0	0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 722	6 134
	0	0	Taseyksikön taseen tunnusluvut		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	881	365	Omavaraisuusaste, %	5,6	8,8
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 722	6 134	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	590,7	494,8
			Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	178	343
			Lainakanta 31.12., 1000 €	6 302	5 495
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000€	6 302	5 495
			Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Taseyksikön taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat sen omavaraisuutta, kertynyttä yli-/alijäämää ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste mittaa taseyksikön vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä.

Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku kertoo, kuinka paljon taseyksikön käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet taseyksiköllä on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä osoittaa, paljonko taseyksiköllä on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai paljonko sillä on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Taseyksikön lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Toiminnan tunnusluvut

Vedenottamoilta pumpattu **vesi** / laskutettu vesi 2017–2022

Vedenottamo	2017 m ³	2018 m ³	2019 m ³	2020 m ³	2021 m ³	2022 m ³
Lopenkylä pumpattu	133 286	141 357	150 979	131 999	145 469	131 403
Launonen pumpattu	81 902	84 422	86 331	87 229	90 351	93 605
Läyliäinen pumpattu	54 092	54 830	57 505	57 891	64 983	61 710
Kaartjärvi pumpattu	7 049	7 584	7 168	4 998	6 629	10 307
Yhteensä pumpattu	276 329	288 193	301 983	282 117	307 432	297 025
Yhteensä laskutettu	191 691	190 368	201 426	211 572	210 624	195 042

Riihimäen jätevesipuhdistamolle pumpattu **jätevesi** / laskutettu jätevesi 2017–2022

	2017 m ³	2018 m ³	2019 m ³	2020 m ³	2021 m ³	2022 m ³
Pumpattu	399 087	356 812	380 502	426 383	406 106	380 171
Laskutettu jätevesi	179 863	178 926	183 543	193 161	190 047	186 810
Laskutettu sakokaivoliete	9 947	12 385	12 320	12 993	12 673	11 141

Vesihuollon hintataso

Lopen vesi- ja viemärlaitoksen taksa on jäteveden suhteen samansuuruinen Hausjärven Vesilaitoksen jätevesitaksan kanssa, mutta reilusti noin 48 % suurempi kuin Riihimäen Vesilaitoksen jätevesitaksa. Molemmilla ympäristökunnilla jätevesi johdetaan siirtoviemäreillä Riihimäen Veden keskuspuhdistamolle, mikä nostaa merkittävästi jäteveden käsittelykustannuksia pitkillä verkosto-osuuksilla.

Vesilaitoksen veden yksikköhinta on Lopella muita ympäristökuntia korkeampi (Hausjärven Vesilaitoksen taksaan nähden +20 % ja Riihimäen Vesilaitoksen taksaan nähden +38 %). Taksassa vaikuttaa korottavasti mm. kirkonkylän uusitun vedenottamon 852 362 euron investointikustannusten poistovaikutukset sekä Kaartjärven vesijohtoverkoston ylläpidon kustannukset. Perus- ja liittymismaksuissa on alueellisia eroja, joita ei voida suoraan yhteismitallistaa.

	Lopen Vesilaitos	Hausjärven Vesilaitos	Riihimäen Vesi
Käyttömaksu vesi	1,89	1,55	1,37
Käyttömaksu jätevesi	2,46	2,46	1,66
Perusmaksu vesi	35,00	toiminta- alueen mukaan	mittari koon mukaan
Perusmaksu jätevesi	40,00	toiminta- alueen mukaan	mittari koon mukaan

Tehokkuus

Kertomusvuonna verkostoon pumpatun ja laskutetun veden ero oli 101 983 m³, mikä selittyy pääosin vesijohtoverkostossa eri taajamissa piilevistä ja paikantamattomista vesivuodoista, osittain kahdesta vesivuodosta ja ilman poiston edellyttämistä verkostohuuhteluista. Vesijohdon mahdollisia vuotokohtia selvitetään taajamakohtaisesti sekä vesilaitoksen henkilökunta aloittaa liittymäkohtaiset vanhojen vesimittareiden vaihtotyöt. Tavoitteena on vaihtaa mahdollisuuksien mukaan etäluettavia kiinteistökohtaisia vesimittareita.

Investoinnit

Lopen vesi- ja viemärlaitos osallistui Riihimäen jätevedenpuhdistamon kunnossapito- ja saneeraus-kustannuksiin kapasiteettivaroituksensa mukaisesti.

TASEYKSIKÖN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

TULOSLASKELMA

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona

Voitto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

RAHOITUSLASKELMA

Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuodelta, €

$$= \text{Tilinpäätös vuoden ja neljän edellisen vuoden Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen kertymä}$$

Investointien tulorahoitus %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno (eli Investointimenot-Rahoitusosuudet)}$$

Lainanhoitokate

$$= (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Kassasta maksut:

Tuloslaskelmasta:

$$= \text{Materiaalit ja palvelut} + \text{henkilöstökulut} + \text{liiketoiminnan muut kulut} - \text{valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys} - \text{valmistus omaan käyttöön} + \text{korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta} + \text{tuloverot} + \text{muut rahoituskulut}$$

Rahoituslaskelmasta

$$= \text{Investointimenot} + \text{antolainasaamisten lisäykset} + \text{pitkäaikaisten lainojen vähennykset}$$

Kassan riittävyys (pv):

$$- 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12. (= rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset)} / \text{Kassasta maksut}$$

Quick ratio

$$- (\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

$$- (\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

TASE**Omavaraisuusaste, %**

- $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

- $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

- $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

- $\text{Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä}$

Lainakanta 31.12.

- $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainasaamiset 31.12.

- $\text{Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

**LOPEN KUNTA
VESI- JA VIEMÄRILAITOS
TULOSLASKELMA**

	2022	2021
LIKEVAIHTO	1 074 579,69	1 118 268,63
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0,00	12 449,60
MATERIAALIT JA PALVELUT	-649 553,34	-553 640,03
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-211 925,03	-169 667,57
Ostot tilikauden aikana	-169 667,57	-169 667,57
Palvelujen ostot	-437 628,31	-383 972,46
HENKILÖSTÖKULUT	-113 771,88	-109 324,45
Palkat ja palkkiot	-92 072,30	-88 170,06
Henkilösivukulut	-21 699,58	-21 154,39
Eläkekulut	-18 566,34	-17 905,91
Muut henkilösivukulut	-3 133,24	-3 248,48
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-405 288,01	-436 580,52
Suunnitelman mukaiset poistot	-405 288,01	-436 580,52
Liiketoiminnan muut kulut	-11 527,43	-8 747,24
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-105 560,97	22 425,99
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-31 506,20	-20 428,96
Muut rahoitustuotot	483,91	725,27
Kunnalle maksetut korkokulut	-31 985,47	-21 150,85
Muut rahoituskulut	-4,64	-3,38
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ	-137 067,17	1 997,03
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-137 067,17	1 997,03

LOPEN KUNTA
VESI- JA VIEMÄRILAITOS
RAHOITUSLASKELMA

	2022	2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä(alijäämä)	-105 560,97	22 425,99
Poistot ja arvonalentumiset	405 288,01	436 580,52
Rahoitustuotot ja -kulut	-31 506,20	-20 428,96
	268 220,84	438 577,55
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-476 808,29	-138 834,40
	-476 808,29	-138 834,40
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-208 587,45	299 743,15
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkääikaisten lainojen lisäys kunnalta	806 780,16	54 660,02
Pitkääikaisten lainojen vähennys kunnalle	0,00	0,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Saamisten muutos muilta	-544 659,64	39 349,31
Korottomien velkojen muutos muilta	-53 533,07	-393 752,48
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	208 587,45	-299 743,15
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
RAHAVARAT		
31. 12.	0,00	0,00
1. 1.	0,00	0,00

LOPEN KUNTA
VESI- JA VIEMÄRILAITOS
TASE

	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	1 026 517,11	1 110 726,44
Muut pitkävaikutteiset menot	1 026 517,11	1 110 726,44
Aineelliset hyödykkeet	4 814 417,75	4 658 688,14
Maa- ja vesialueet	55 558,39	55 558,39
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 561 737,32	4 347 268,18
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	197 122,04	255 861,57
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	5 840 934,86	5 769 414,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	880 849,95	364 658,81
Lyhytaikaiset saamiset	880 849,95	364 658,81
Myyntisaamiset	287 544,05	359 491,81
Muut saamiset	591 098,21	0,00
Siirtosaamiset	2 207,69	5 167,00
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	880 849,95	364 658,81
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 721 784,81	6 134 073,39
	2022	2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	196 413,20	196 413,20
Edellisten tilikausien yli/-	314 670,34	341 141,81
Tilikauden yli/-alijäämä	-137 067,17	1 997,03
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	374 016,37	539 552,04
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	6 301 663,77	5 494 983,61
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	4 884 453,20	4 137 836,30
Muut velat/liittymismaksut	1 417 210,57	1 357 147,31
Lyhytaikainen	46 104,67	99 537,74
Saadut ennakot myyntisaamiset	441,73	478,80
Ostovelat	27 539,16	74 121,12
Muut velat/liittymismaksut	2 044,98	2 625,48
Siirtovelat	16 078,80	22 312,34
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	6 347 768,44	5 594 521,35
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 721 784,81	6 134 073,39

LOPEN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintameno suunittelman mukaisilla poistoilla ja investointien rahoitusosuuksilla vähennettynä. Suunittelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunittelman mukaisesti. Poistosuunittelman mukaiset suunittelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunittelman mukaisten poistojen perusteet.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintahintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilinpäätökseen ei sisälly edelliseen vuoteen kohdistuvia oikaisuja.

LOPEN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2022	2021
Vesilaitos		
Liikevaihto	530 412,81	476 668,16
Liiketoiminnan muut tulot		633,28
Viemärlaitos		
Liikevaihto	544 166,88	653 416,79
Liiketoiminnan muut tulot		
Toimintatuotot yhteensä	1 074 579,69	1 130 718,23

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Käyttöomaisuusryhmä Hyväksytty valtuusto 9.11.2020 § 38	1.1.2013 alkaen	1.1.2020 alkaen
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Tasapoisto	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta	
ICT-ohjelmistojen lisenssit		5 vuotta
Muut aineettomat oikeudet		5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	2 - 5 vuotta	
ICT-hankintoihin liittyvät muut kuin lisenssimenot		5 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön jätevedenpuhdistamon hankkeisiin		20 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön valokuituhankkeisiin		20 vuotta
Muut		2-10 vuotta
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset, kiviset	30 - 40 vuotta	30 - 40 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset, puiset	25 - 35 vuotta	25 - 35 vuotta
Koulurakennukset ja päiväkodit, kiviset	30 - 40 vuotta	30 - 40 vuotta
Koulurakennukset ja päiväkodit, puiset	25 - 35 vuotta	25 - 35 vuotta
Tehdas-, tuotanto- ja varastorakennukset	20 vuotta	20 vuotta
Liikuntahallit	25 - 35 vuotta	25 - 35 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset		
Urheilukenttien huoltorakennukset	20 vuotta	20 vuotta
Virkistysalueen mökit, saunamökit	30 vuotta	30 vuotta
Asuinrakennukset		
Kerros-, rivi- ja pientalot	30 - 50 vuotta	30 - 50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	Menojäännöspoisto
Kadut ja tiet	20 %	20 %
Muut maa- ja vesirakenteet (urheilualueet, puistot, torit)	20 %	20 %
Vesi- ja viemäriverkostot	10 %	10 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet, muut putki- ja kaapeliverkot		20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet		15%
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	25 %	25 %
Siirtoviemäri-yhdysvesijohdot ja runkolinjat	Tasapoisto 40 vuotta	Tasapoisto 40 vuotta
Koneet ja kalusto	Tasapoisto	Tasapoisto
Kuljetusvälineet	5 vuotta	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta	5 vuotta
Muut koneet ja laitteet	10 vuotta	10 vuotta
Atk-laitteet	3 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen	Käytön mukainen
Arvo- ja taide-esineet	-	Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	-	Ei poistoaikaa

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Lopen vesilaitos	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Pysyvät vastaavat yhteensä
	Muut pitkäaikaiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa- ja vesialueet	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 110 726,44	1 110 726,44	55 558,39	4 347 268,18	255 861,57	4 658 688,14	5 769 414,58
Lisäykset tilikauden aikana					479 743,93	479 743,93	479 743,93
Rahoitusosuudet tilikaudella							
Vähennykset tilikauden aikana					-538 483,46		
Siirrot erien välillä				758 009,72			
Tilikauden poisto	-84 209,33	-84 209,33		-543 540,58		-543 540,58	-627 749,91
Arvonlennukset ja niiden palautukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 026 517,11	1 026 517,11	55 558,39	4 561 737,32	197 122,04	4 814 417,75	5 840 934,86
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 026 517,11	1 026 517,11	55 558,39	4 561 737,32	197 122,04	4 814 417,75	5 840 934,86
Olennaiset lisäpoistot							
Erittely olennaisista lisäpoistotista							

Maa- ja vesialueet erittely

	2022	2021
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	55 558,39	55 558,39
Muut maa- ja vesialueet		
Maa- ja vesialueet yhteensä	55 558,39	55 558,39

23) Saamisten erittely

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Saamiset tytäryhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset		18 537,46		19 820,52
Yhteensä	0,00	18 537,46	0,00	19 820,52
<i>Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä</i>				
Myyntisaamiset		0,00		4 409,94
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	4 409,94
Saamiset yhteensä	0,00	18 537,46	0,00	24 230,46

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Muut tulojäämät	2 207,69	5 167,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteen	2 207,69	5 167,00

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely

	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	196 413,20	196 413,20
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	196 413,20	196 413,20
Edell. tilikausien yli/alijäämä 1.1.	314 670,34	341 141,81
Edell. tilikausien yli/alijäämä 31.12.	314 670,34	341 141,81
Tilikauden yli/alijäämä	-137 067,17	1 997,00
Oma pääoma yhteensä 31.12.	374 016,37	539 552,01

30) Vieras pääoma

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Velat kunnalle</i>				
Lainat kunnalta	4 884 453,20		4 137 836,30	
Yhteensä	4 884 453,20	0,00	4 137 836,30	0,00
<i>Velat tytäryhteisöille</i>				
Ostovelat				
Muut velat/ liittymismaksuvelat	10 284,52		10 284,52	
Yhteensä	10 284,52	0,00	10 284,52	0,00
<i>Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä</i>				
Ostovelat		210,00		845,00
Muut velat/ liittymismaksuvelat	6 792,24		6 792,24	
Yhteensä	6 792,24	210,00	6 792,24	845,00
<i>Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille</i>				
Ostovelat				
Muut velat/ liittymismaksuvelat	16 387,67		16 387,67	
Yhteensä	16 387,67	0,00	16 387,67	0,00
Vieras pääoma yhteensä	4 917 917,63	210,00	4 171 300,73	845,00

32) Muiden velkojen erittely

	2022	2021
Muut velat		
Liittymismaksut	1 417 210,57	1 357 147,31
Muut velat		
Muut velat yhteensä	1 417 210,57	1 357 147,31

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	9 223,74	22 312,34
Muut menojäämät		
Siirtovelat yhteensä	9 223,74	22 312,34

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2022	2021
	2,9	2,9

Vesi- ja viemärlaitoksella on työskennellyt kaksi henkilöä (vesilaitoksen hoitaja ja verkostoasentaja), lisäksi osa kiinteistöpäällikön ja teknisen johtajan sekä palvelusihteerin palkasta kirjautuu vesi- ja viemärlaitokselle heidän vakiintuneen vuositason työpanoksen perusteella.

43) Henkilöstökulut

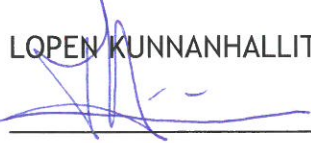
	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	113 771,88	109 324,45
henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja eineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	113 771,88	109 324,45

LOPEN KUNTA
Yhdystie 5
12700 LOPPI

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Lopella 24. huhtikuuta 2023

LOPEN KUNNANHALLITUS

Kari Mänttä

Jarmo Kari

Anne A

Saku

Kari Lehto

Jarmo

Mikko Salmela
kunnanjohtaja

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Loppi 16 / 5 2023

~~BDO Oy~~ BDO Auditor Oy

Mark Lassfolk
JHT, HT

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tasekirja	sidottu

Loppi tositteet 2022

		Kpl tositemäärät
TT	Tapahtumatyyppi	
10	10 Yleislaskutus, yksityisoikeudellinen	1021
11	11 Yleislaskutus, julkisoikeudellinen	77
15	15 Vuokrat, yksityisoikeudellinen	1932
19	19 Perusturvan yleislaskutus, julkisoikeudellinen	651
54	54 Varhaiskasvatus, julkisoikeudellinen	1751
57	57 Kansalaisopisto, julkisoikeudellinen	954
60	60 Kotihoito ja asumispalvelut, julkisoikeudellinen	3096
70	70 Rakennusvalvonta, julkisoikeudellinen	163
75	75 Vesi ja jätevesi, yksityisoikeudellinen	6099
90	90 Lopen avoimet myyntilaskut 2021	298
AT	Käyttöomaisuuden kirjaus	129
EK	Täsmäämättömien maksujen korjaus, Myre	114
HB	Pääkirjatapahtumat (ei työnkulkua)	339
HD	Hyväksyttyjen pääkirjatapahtumien kirjaus	751
HX	Kirjaus Excelistä (työnkulku)	204
HY	ALV-siirrot/tyhjennykset	3
IE	Täsmäämättömien maksujen korjaus, perintä	10
IK	Viitesuoritukset perinnästä	47
IP	Maksut - konekielinen tiliote	378
KO	Viitesuoritukset	270
KP	Suoritukset	462
L2	Saapuvien laskujen kirjaus	12926
LT	Luottotappiot	1
P06	Basware maksuliikenne	451
P12	Vesikanta	103
P15	Proconsona	1182
P30	Personec	28
RV	Peruutus / vastakirjaus	73
	Yhteensä	33513

Kirjanpitoaineisto säilytetään kirjanpitolain 2 luvun 10 §:n mukaisesti.

Lopen kunta

HENKILÖSTÖRAPORTTI 2022

Käsittely:

Yhteistyötoimikunta 19.4.2023 (§ 12)

Kunnanhallitus 24.4.2023 (§ 96)

Valtuusto 29.5.2023 (§ 51)

SISÄLTÖ

Johdanto.....	2
Henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet.....	3
Henkilöstön sukupuoli- ja ikärakenne sekä vaihtuvuus	5
Henkilöstön työkyky	8
Henkilöstökulut	16
Työolot ja työyhteisön kehittäminen.....	17

Johdanto

Henkilöstöraportin 2022 sisältö noudattaa KT Kuntatyönantajien 2021 antamaa suositusta henkilöstöraportoinnin laatimisesta. Yhdenmukaiset ja yhteismitalliset tiedot helpottavat henkilöstövoimavarojen arviointia ja suunnittelua kuntarakenteiden uudistamisessa ja kuntien yhteistyössä. Henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja voidaan käyttää myös kuntien välisessä vertailussa.

Henkilöstöraportissa kuvataan henkilöstön määrälliset ja laadulliset tunnusluvut, kehittämistoimenpiteet ja näiden vaikutukset henkilöstöön, toimintaan ja talouteen. Raportin tiedot ilmoitetaan vuosittain 31.12. poikkileikkaustilanteen mukaan tai koko kalenterivuodelta.

Henkilöstöraportissa käytetty tilastoaineisto on koottu pääasiassa Lopen kunnassa käytössä olevasta palkka- ja henkilöstöhallinnon Personec ESS F -tietojärjestelmästä, joka on otettu käyttöön 1.1.2022, kun palkka- ja taloushallinnon palveluntuottajana on aloittanut Hetapalvelut Oy.

On syytä huomioida, että vuoden 2022 alusta lukien käyttöön otetun tietojärjestelmän vuoksi kaikki raportissa esitetyt tunnusluvut eivät ole täysin vertailtavissa aiempien vuosien tunnuslukuihin. Vuosia 2020 ja 2021 koskevat tiedot ja tunnusluvut on koottu Sarastia Oy:n kautta tarjolla olleesta Populus-järjestelmästä. Lisäksi tietoja on koottu mm. taloushallinnon järjestelmistä, tapaturmavakuutusyhtiön tilastoista ja työterveys-huollon raporteista.

Toimintavuonna valmistauduttiin hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön liikkeenluovutukseen. Kunta-alalle sovittiin uudet työ- ja virkaehtosopimukset vuosille 2022-2025.

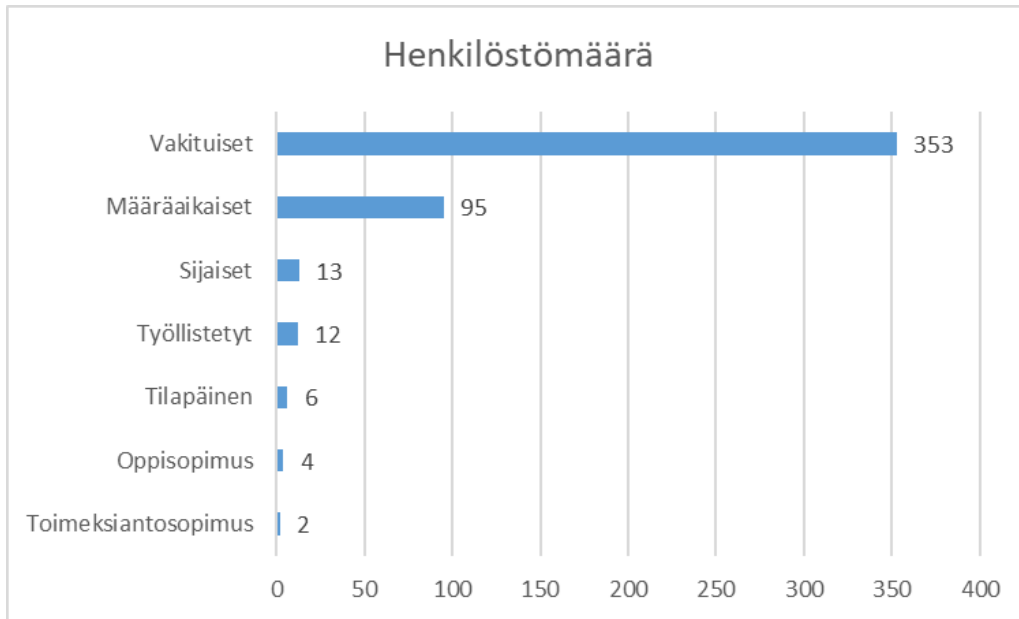
Henkilöstöraportin on koonnut henkilöstöpäällikkö Matleena Ylitalo ja henkilöstösihteeri Merja Jaatinen.

Henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet

Henkilöstömäärä

Kunnan palveluksessa 31.12.2022 oli yhteensä 485 työntekijää. Henkilöstöraportissa henkilöstömäärän tunnus- ja vertailulukuna käytetään alla olevassa taulukossa esitettyä yhteissummaa 485, joka sisältää kaikki palvelussuhdemuodot.

Kuva 1.

Taulukko 1.

	Miehet	Naiset	Yhteensä	Muutos ed. vuodesta
Vakituiset	41	312	353	+ 8
Määräaikaiset	16	79	95	+ 4
Sijaiset *	2	11	13	+ 13
Työllistetyt	5	7	12	- 6
Tilapäinen *	1	5	6	+ 6
Oppisopimus *	1	3	4	+ 4
Toimeksiantosopimus *	1	1	2	+ 2
Yhteensä	67	418	485	+ 31

* Ei raportoitu edellisvuonna

Kunnan henkilöstö 31.12.2022 henkilöstöryhmittäin ja toimialoittain.

Taulukko 2.

Hallintokunta	Vakinaiset		Määräaikaiset		Yhteensä	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Kunnanhallitus	18	15	20	7	38	22
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	3	3	2	6	5	9
Perusturvalautakunta	100	100	23	34	123	134
Sivistyslautakunta	168	181	49	69	217	250
Tekninen lautakunta	56	54	15	14	71	68
Yhteensä	345	353	109	130	454	483

Taulukon määräaikaisten henkilöstömäärässä ovat mukana myös sijaiset, työllistetyt, tilapäiset ja oppisopimuskoulutuksessa olevat. Luvuissa eivät ole mukana 31.12.2022 kunnan palveluksessa olleet toimeksiantosopimukset.

Kunnanhallituksen henkilömäärissä on mukana kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen henkilöstö (5 työntekijää).

Määräaikaisissa palvelussuhteissa olevien määräaikaaisuuden perusteena on pääsääntöisesti erilaisten lakisääteisten vapaiden (perhevapaa, opintovapaa, vuorotteluvapaa, sairausloma) sijaisuudet sekä avoimen viran hoito niissä tilanteissa, joissa virkaa ei ole saatu täytettyä vakinaisesti pätevällä viranhaltijalla.

Henkilötyövuodet

Kunnan henkilöstön ajalla 1.1.–31.12.2022 tekemä työ henkilötyövuosina:

Taulukko 3.

Henkilötyövuodet palvelussuhteessa	Miehet	Naiset	Yhteensä	Muutos-% edellisestä vuodesta
2014	51,08	338,04	389,12	5,57
2015	55,85	333,82	389,67	0,14
2016	59,63	336,66	396,29	1,70
2017	58,33	359,75	418,08	5,50
2018	56,03	348,48	404,51	-3,25
2019	58,35	332,99	391,34	-3,26
2020	54,94	343,09	398,03	1,71
2021	61,33	351,80	413,13	3,79
2022	62,19	359,21	421,40	2,00

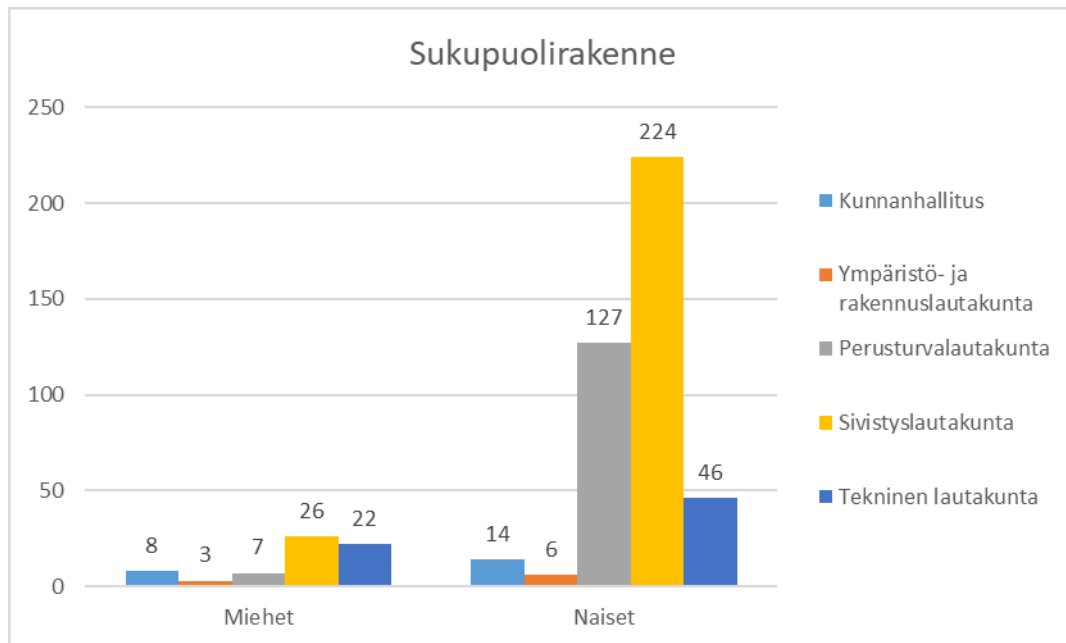
Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi osa-aikaprosenttiaan vastaavasti. Henkilötyövuoteen raportoidaan ainoastaan palkallinen työpanos. Palkattomat poissaolot on vähennetty luvusta.

Henkilöstön sukupuoli- ja ikärakenne sekä vaihtuvuus

Sukupuolirakenne

Kunnan henkilöstön jakautuminen 31.12.2022 toimialoittain:

Kuva 2.

Taulukko 4.

Toimiala	Miehet	Naiset
Kunnanhallitus	8	14
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	3	6
Perusturvalautakunta	7	127
Sivistyslautakunta	26	224
Tekninen lautakunta	22	46
Yhteensä	66	417

Luvuissa ei ole mukana toimeksiantosopimuksia.

Henkilöstön ikäjakauma ja keski-ikä

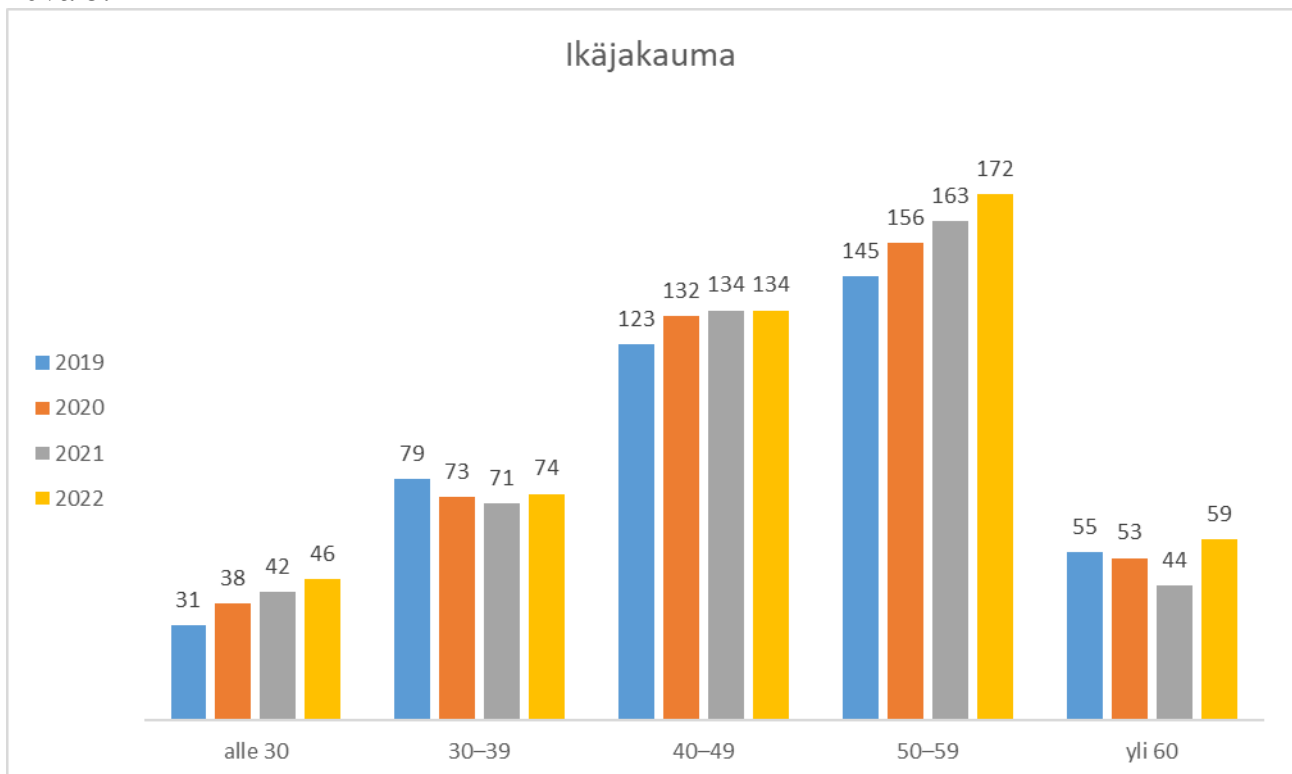
Kunnan henkilöstön ikäjakauma 31.12.2022.

Taulukko 5:

Ikä	Lukumäärä	%-osuus
alle 30	46	9,48
30-39	74	15,26
40-49	134	27,63
50-59	172	35,46
yli 60	59	12,17
Yhteensä	485	100,0
Keski-ikä		47,8 vuotta
		(2021: 46,5)
		(2020: 46,9)
		(2019: 46,8)
		(2018: 46,5)
		(2017: 46,5)

Vuonna 2022 Miesten keski-ikä oli 48,1 vuotta (2021: 47,0 / 2020: 47,2) ja naisten 47,8 vuotta (2021:46,4 / 2020: 46,8 vuotta).

Kuva 3.

Henkilöstön vaihtuvuus

Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus toimialoittain.

Taulukko 6.

Toimielin	Aloittaneet			Lopettaneet		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Kunnanhallitus	5	2	3	1	1	3
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	1	-	2	3	1	2
Perusturvalautakunta	19	11	23	15	7	28
Sivistyslautakunta	10	22	29	10	21	28
Tekninen lautakunta	3	4	4	3	6	8
Koko kunta	38	39	61	32	36	69

Lopen kunnasta hyvinvointialueelle siirtyi 31.12.2022 yhteensä 132 työntekijää (vakituiset ja määräaikaiset). Perusturvatoimesta (129 hlöä), sivistystoimen opiskeluhollosta (1 hlö) sekä teknisen toimen puhtaanapidosta (3 hlöä).

Vuoden 2022 aikana kunnan vakinaisesta henkilöstöstä eläkkeelle siirtyi 10 työntekijää (2021: 11, 2020: 5, 2019: 4, 2018: 15, 2017:13, 2016: 13). Eläkkeelle siirtyneen henkilöstön keski-ikä oli 63,7 vuotta (2021: 64, 2020: 64, 2019: 65, 2018: 62 vuotta, 2017: 64 vuotta).

Kunnan toiminnan kannalta merkittävä ja jatkuvasti korostuva haaste on ammattitaitoisen ja pätevän henkilöstön rekrytointi. Kunnalla on ollut tietyissä henkilöstöryhmissä erityisesti vanhustenpalveluissa rekrytointivaikeuksia. Kesäkaudella 2022 vanhuspalveluissa jatkettiin käytäntöä rekrytoinnin edistämiseksi ns. kesälisästä, jota maksettiin tietyin edellytyksin enintään 500 euroa.

Vuoden 2022 aikana Lopen kunta julkaisi KuntaRekry-ohjelmassa 182 rekrytointia / 218 työpaikkaa (2021: 152 / 192). Työsopimussuhteisia tehtäviä oli avoinna 175 (2021: 148) ja virkasuhteisia tehtäviä 44 (2021: 44). Vakinaiseen palvelussuhteeseen rekrytoitiin 103 henkilöä (2021: 89) ja määräaikaiseen palvelussuhteeseen 118 (2021: 109)

Henkilöstön poissaolot eri syiden perusteella

Vuoden 2017 alusta lukien poissaolojen seurannassa otettiin käyttöön alla oleva poissaolosyiden mukainen ryhmittely, jossa poissaolot on kirjattu kalenteripäivien mukaan.

Taulukko 7.

Keskeytyksen syy	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sairausloma *)	6 658	8 014	7 787	7 920	7 309	10 053
Perhevapaat	3 527	3 939	5 106	5 502	4 029	2656
Opintovapaa	2 372	2 436	2 021	2 168	1 201	2329
Vuorotteluvapaa	119	280	284	452	152	202
Koulutus	1 092	971	992	883	1 179	797
Kuntoutus	149	65	96	9	5	115
Kuntoutustuki	457	1 173	749	519	822	868
Muut **)	3 119	4 395	4 726	4 483	5 454	3181
Yhteensä	17 493	21 273	21 761	21 936	20 988	20 201
Poissaolopäivät/työntekijä	40,2	49,94	50,26	48,53	46,23	41,65

*) Terveysperusteinen sairauspoissaolo sis. tavanomaisten sairauspoissaolojen lisäksi tapaturma- ja ammattitaudit.

**) Sisältää mm. palkattomat virka- ja työvapaat.

Vuosilomat sekä toisen vakanssin hoito eivät sisälly näihin poissaolotietoihin. Vakinaisen henkilöstön vuosilomapäivien määrä on palvelusajasta riippuen pääsääntöisesti 28–38 päivää.

Läheskään kaikkien poissaolojen ajaksi työnantaja ei palkkaa sijaista. Erityisesti lyhytaikaiset poissaolot rasittavat työssä olevaa henkilöstöä, kun he tekevät poissaolon aikana myös osan poissaolevan työtehtävistä omien tehtäviensä ohella.

Sairauspoissaoloja eritellään tarkemmin jäljempänä.

Henkilöstön työkyky

Kunnan henkilöstön työterveyspalvelujen tuottajana toimi Pihlajalinna Työterveys Oy 30.9.2022 saakka. Työterveyspalvelut kilpailutettiin uudelleen ja palveluntuottajana aloitti 1.10.2022 alkaen Mehiläinen Oy. Uuden palveluntuottajan myötä työterveyshuoltopalvelujen päätoimipiste siirtyi lähemmäksi Riihimäelle, kun aikaisemmin päätoimipiste sijaitsi Hämeenlinnassa. Työterveyshuolto on sisältänyt ennaltaehkäisevän palvelujen lisäksi myös työnantajalle vapaaehtoisia sairaanhoidollisia palveluja.

Työterveyspalvelujen käyttö: Vastaanottotoiminta, käyntiä/tuntia. Sisältää sekä lakisääteiset että sairaanhoidon yksilökäynnit.

Taulukko 8.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Käynti työterveyshoitajalla	353	490	381	366	461	382
Käynti työterveyslääkärillä	1 093	1 061	1 086	1 105	910	1066
Käynti erikoislääkärillä	20	23	16	221	34	43
Käynti psykologilla	71	53	60	57	64	71
Käynti työfysioterapeutilla	215	206	181	167	83	46
Käynti sosiaalialan asiantuntijalla	23	35	-	2	8	3
Laboratoriokäyntejä	1 832	2 096	1 052	965	793	674
Kuvantaminen	73	86	71	51	53	47

Työterveyshuollon palvelut jakaantuvat lakisääteiseen ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon, josta työnantajalla on oikeus 60 %:n KELA-korvaukseen kuluista tiettyyn työntekijäkohtaiseen kattosummaan asti. Työnantajalle vapaaehtoisesta sairaanhoito-palvelusta KELA-korvaus on 50 %, mutta kuitenkin enintään 40 % työterveyspalvelujen korvattavasta yhteismäärästä.

Vuonna 2022 työterveyshuollon bruttokustannukset (ennen Kelalta saatavaa korvausta) olivat 195 484 euroa. (2021: 169 774 / 2020: 188 620 euroa / 2019: 170 971 euroa, 2018: 264 976 euroa, 2017: 240 514 euroa). Tästä ennaltaehkäisevän työterveyshuollon osuus oli 89 942 euroa ja sairaanhoidon osuus 105 542 euroa.

Lakisääteiseen ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon kuuluvat muun muassa työhönsijoitustarkastukset ja lakisääteiset terveystarkastukset sekä työyksikkökohtaiset työpaikkaselvitykset. Ennaltaehkäisevän toiminnan osuutta pyritään edelleen lisäämään jatkossakin, bruttokustannuksia kuitenkin kasvattamatta. Työterveyshuollon järjestämä sairaanhoito on ns. työterveyspainotteista sairaanhoitoa eli työ ja työolosuhteet otetaan huomioon myös sairausvastaanotolla asioitaessa.

Työterveyshuollon kustannukset nousivat hienoisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Yhtenä syynä on sairastavuuden palautuminen koronaa edeltävälle tasolle, jolloin työterveyshuollon palveluja on käytetty enemmän. Työterveyslääkärin käyntimäärät kasvoivat vuoteen 2021 verrattuna. Lokakuusta 2022 alkaen uuden palveluntarjoajan palvelut ovat saavutettavammat, kun päätoimipiste sijaitsee Riihimäellä Hämeenlinnan sijasta.

Yhteenveto työterveyshuollon toiminnasta:

Taulukko 9.

		2020	2021	2022
Työpaikkaselvitykset	Työterveyslääkäri	6,5 h	2,5 h	4,5 h
	Työterveyshoitaja	7,5 h	20,0 h	26,5 h
	Työfysioterapeutti	2,0 h	3,5 h	7,5 h
	Työpsykologi	- h	- h	- h
Tietojen antaminen neuvonta ja ohjaus	Työterveyslääkäri	38 h/63 kpl*	17 h/29 kpl*	26 h/16 kpl*
	Työterveyshoitaja	45 h/165 kpl*	46,5 h / 309 kpl*	47 h/187 kpl*
	Työfysioterapeutti	89 kpl	83 kpl	46 kpl
	Työpsykologi	72 kpl*	9,0 h/64 kpl	0,5 h/44 kpl*
	Sosiaalialan asiantuntija	- kpl	8 kpl	3 kpl

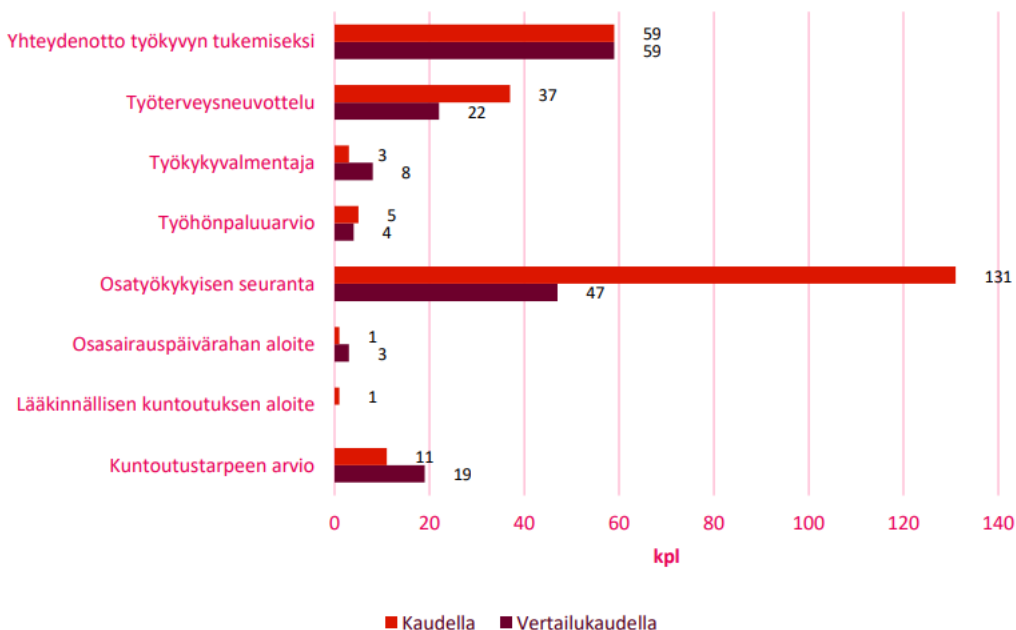
* tunnit tarkoittavat ryhmän ohjaukseen ja neuvontaan käytettyä aikaa ja kappalemäärät yksilön ohjaus- ja neuvontakäyntien määrää.

Terveystarkastukset	Työterveyslääkäri	161 kpl	194 kpl	228 kpl
	Työterveyshoitaja	85 kpl	93 kpl	108 kpl
	Työfysioterapeutti	4 kpl	- kpl	3 kpl
	Työpsykologi	- kpl	- kpl	- kpl
	Erikoislääkäri	6 kpl	8 kpl	11 kpl
Sairauskäynnit/ Sairaanhoito	Työterveyslääkäri	875 kpl	687 kpl	822 kpl
	Työterveyshoitaja	102 kpl	58 kpl	87 kpl
	Erikoislääkäri	16 kpl	34 kpl	32 kpl

Pihlajalinnan kanssa ajalla 1.1. -30.9.2022 toteutetut työntekijän työkyvyn tukemiseen ja ylläpitoon suunnatut tukitoimenpiteet (merkitty kirkkaanpunaisella värillä), jotka ovat osa ennaltaehkäisevän työterveyshuollon kokonaisuutta.

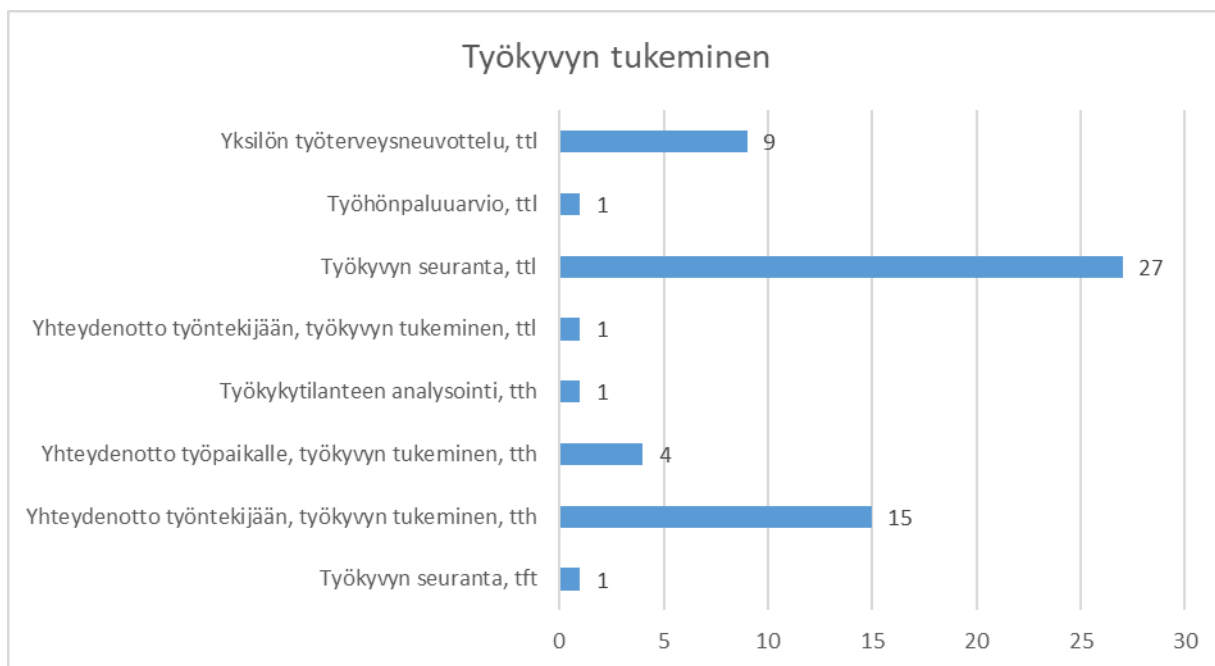
Kuva 4.

Tukitoimet (kpl)

Mehiläisen kanssa ajalla 1.10.-31.12.2022 toteutetut työntekijän työkyvyn tukemiseen ja ylläpitoon suunnatut tukitoimenpiteet.

Kuva 5.

(ttl: työtervyslääkäri, tth: työterveyshoitaja, tft: työfysioterapeutti)

Terveysperusteisten sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä toimialoittain:

Taulukko 10.

	2019	2020	2021	2022	Poissaolo% 2021
Kunnanhallitus	113	319	388	156	3,82
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	123	255	57	134	2,95
Perusturvalautakunta	3 042	2 278	1 947	4147	5,58
Sivistyslautakunta	2 730	3 339	2 992	4395	5,31
Tekninen lautakunta	1 599	1 464	1 132	1221	5,16
Yhteensä	7 607*	7 655*	6 515*	10 053	
Kalenteripäivät/hlö	17,6	16,9	14,4	20,73	
Sairauspoissaolo % v. 2022					11,9

(Luku ei sisällä työtapaturmista johtuvia sairauspoissaolopäiviä vuosina 2019-2021)

Vuoden 2022 sairauspoissaoloprosentti on laskettu sairauspoissaolojen osuutena teoreettisesta säännöllisestä työajasta KT:n suosituksen mukaisesti. Vuonna 2022 sairauspoissaoloprosentti oli 11,9.

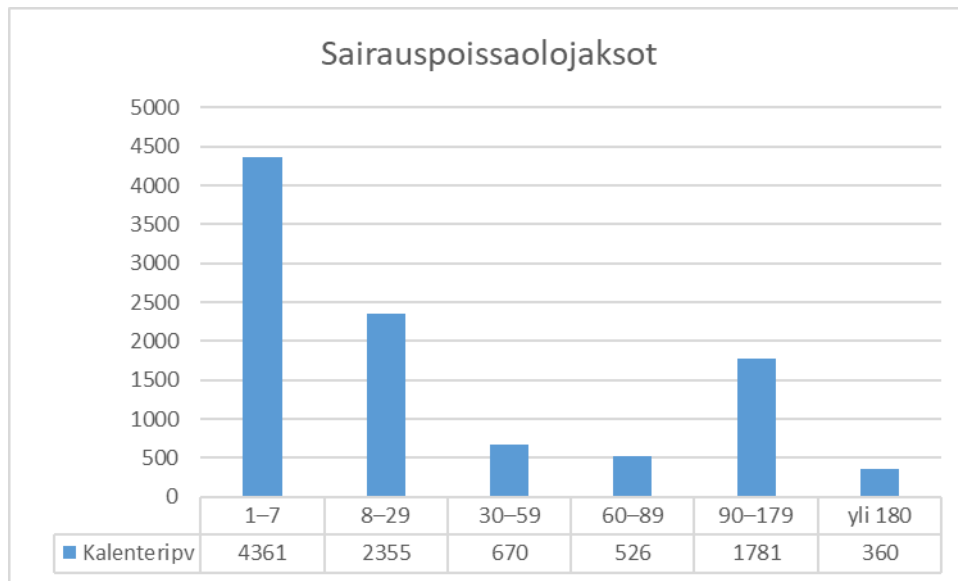
Vuosina 2019-2021 taulukossa esitetty toimialakohtainen poissaoloprosentti on laskettu suhteuttamalla kunkin toimialan työstäpoissaolopäivät ko. henkilöstön työpäivien kokonaismäärään.

Vuonna 2022 sairauspoissaolopäiviä oli henkilötyövuotta kohden laskettuna 21,6 kalenteripäivää/henkilötyövuosi (2021 15,8 pv/htv / 2020 19,9 pv/htv / 2019: 19,4 pv/htv / 2018: 19,3 pv/htv / 2017: 15,4 pv/htv / 2016: 17,1 pv/htv).

Kunta-alalla vuonna 2021 sairauspoissaolojen keskimääräinen määrä oli 16,7 kalenteripäivää/henkilötyövuosi. Lukema on täsmälleen sama kuin vuonna 2020. (2020: 16,7 pv/htv, 2019: 16,5 pv/htv, 2018: 17 pv/htv, 2017: 16,7 pv/htv). Lähde: Kunta10-tutkimus; Työterveyslaitos.

Sairauspoissaolojaksot pituuksien perusteella (KT:n 2021 suosituksen mukaiset pituusluokat):

Kuva 6.

Taulukko 11.

Kesto kalenteripäivinä	2022
Pituusluokat	Kalenteripv
1-7	4361
8-29	2355
30-59	670
60-89	526
90-179	1781
yli 180	360
Yhteensä	10 053

Sairauspoissaolajaksot pituuksien perusteella (taulukossa KT:n vanhan suosituksen mukainen ryhmittely)

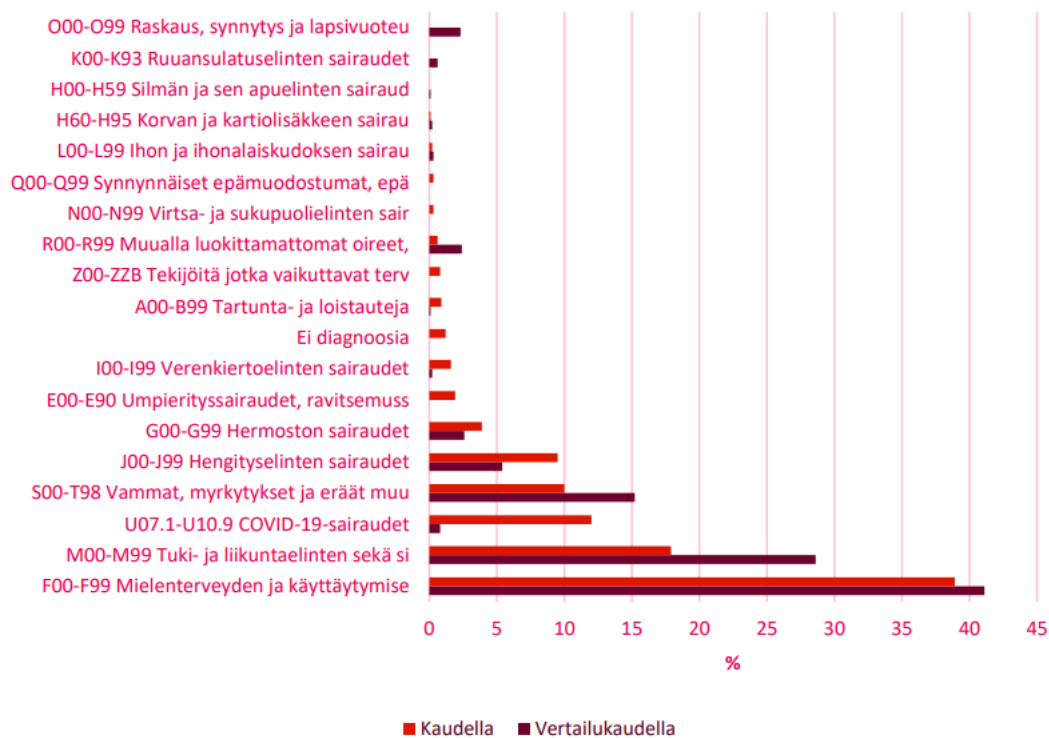
Taulukko 12.

Kesto kalenteripäivinä	2018	2019	2020	2021
<i>Pituusluokat</i>	<i>Kalenteripv</i>	<i>Kalenteripv</i>	<i>Kalenteripv</i>	<i>Kalenteripv</i>
1–3	1 545	1 373	1 463	1 222
4–10	1 516	1 425	2 302	1 379
11–60	2 174	2 590	1 958	2 144
61–90	1 097	773	1 156	742
91–180	1 281	881	776	449
181–	180	565	–	579
Yhteensä	7 793	7 607	7 655	6 515

Sairauspoissaolojen jakautuminen syiden perusteella

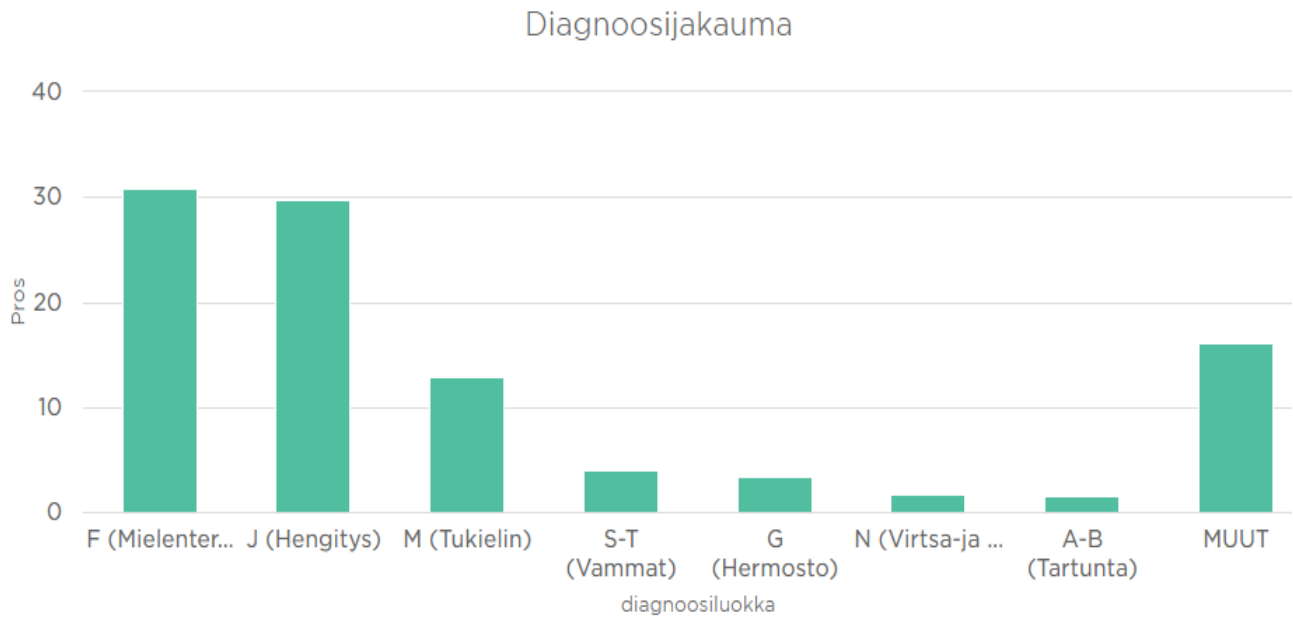
Sairauspoissaolot jakautuivat ajalla 1.1.-30.9.2022 diagnoosiryhmittäin seuraavasti (vuosi 2022 merkitty kirkkaanpunaisella värillä):

Kuva 7.

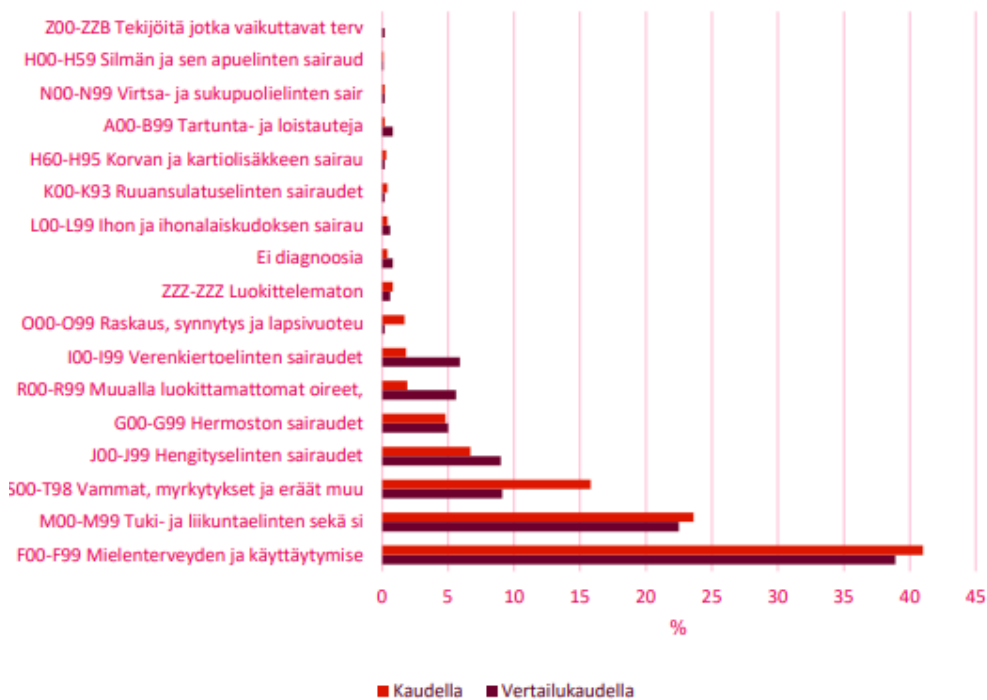
Sairauspoissaolot jakoutuivat ajalla 1.10.-31.12.2022 diagnoosiryhmittäin seuraavasti:

Kuva 8.

Sairauspoissaolot jakoutuivat vuonna 2021 ja vuonna 2020 diagnoosiryhmittäin seuraavasti (vuosi 2021 on merkitty kirkkaanpunaisella värillä):

Kuva 9.

Työtapaturmat

Työtapaturmia sattui vuonna 2022 yhteensä 43 (2021: 32, 2020: 32, 2019: 26, 2018: 36), joista työmatkatapaturmia 6 (2021: 4, 2020: 9, 2019: 4, 2018: 6).

Työtapaturmista koitui maksettavia korvauksia 32 264 euroa (2021: 81 096, 2020: 41 230 euroa, 2019: 21 874 euroa, 2018: 23 563 euroa, 2017: 21 643 euroa).

Työtapaturmien määrä kasvoi edellisestä vuodesta, mutta maksettavat korvaukset vähenivät. Työtapaturmat olivat pääosin kaatumisia ja haavavammoja sekä erilaisia nyrjähdyksiä ja venähdyksiä.

Sisäilma-asioita käsitellään keskitetysti sisäilmatyöryhmässä

Lopen kunnan sisäilmatyöryhmän tehtävänä on vaikeiden ja monitahoisten sisäilma-ongelmien ratkaiseminen. Työryhmä käsittelee sisäilmaongelmatapauksia, tekee päätöksiä tutkimuksista ja jatkotoimenpiteistä tehtyjen tutkimusten tulosten ja asiantuntijoiden toimenpidekehotusten mukaisesti sekä seuraa korjaustoimenpiteiden etenemistä. Asetetuista tavoitteista ja tehtävistä toimenpiteistä työryhmä viestii vuorovaikutteisesti ja säännöllisesti kaikille tarvittaville tahoille.

Vuonna 2022 sisäilmatyöryhmän puheenjohtajana toimi tekninen johtaja ja sihteerinä henkilöstöpäällikkö/työsuojelupäällikkö. Lisäksi työryhmään kuuluvat teknisen lautakunnan puheenjohtaja ja henkilöstöjaoston puheenjohtaja, työsuojeluvaltuutetut, työterveyshuollon edustajana työterveyshoitaja sekä ympäristöterveydenhuollon terveystarkastaja. Tarvittaessa työryhmän kokouksiin kutsutaan mukaan muita teknisen toimen edustajia, kohdetyöpaikan esihenkilö ja työntekijöiden edustaja.

Kokouksessa käsitellyistä asioista laaditaan muistio, joka julkaistaan kaikkien nähtäville kunnan kotisivuilla. Vuoden 2022 aikana sisäilmatyöryhmä kokoontui neljä kertaa.

Henkilöstökulut

Taulukko 13.

Tili	Käyttötalousosa	Tot 1-12/2022	TP 2021
4001	Luottamushenkilöiden kokouspalkkiot	-177 463	-122 132
4002	Luottamushenkilöiden vuosipalkkiot ja ansionmenetyskorvaukset	-1 721	0
4003	Viranhaltijoiden ja työntek. kokouspalkkiot	-97 680	-32 618
4004	Vakinaisten viranhaltijoiden kk-palkat	-5 316 823	-4 811 942
4005	Vakinaisten työsuhteisten kk-palkat	-7 047 557	-7 140 584
4006	Tilapäisten ja määräaikaisten palkat	-2 299 112	-845 846
4007	Sairauslomansijaiset	-240 367	-294 575
4008	Vuosioma, äit.loma ja muut sijaiset	-896 008	-1 607 296
4009	Työllistettyjen palkat	-264 276	-339 930
4012	Erilliskorvaukset	-985 212	-1 305 326
4013	Varallaolokorvaukset	-30 171	0
4016	Verolliset matkakorvaukset	-472	-8 534
4017	Asiantuntijapalkkiot ja luentokorvaukset	-5 377	-9 330
4030	Siviilipalveluspäiväraha	-2 383	0
4060	Jaksotetut palkat ja palkkiot	-30 735	-70 983
4000	Palkat ja palkkiot	-17 395 356	-16 589 095
4230	Sairausvakuutusmaksut	265 337	252 834
4240	Tapaturmakorvaukset	12 683	58 024
4242	Muut Kansaneläkelaitoksen korvaukset	35 981	0
4244	Muut henkilöstömenojen korjaukset	0	3 437
4100	Henkilöstösivukulut	314 001	314 295
4101	Työansiopohjainen eläkemaksu (KuEL)	-2 623 483	-2 475 448
4102	Työansiopohjainen eläkemaksu (VaEL)	-299 759	0
4104	Työkyvyttömyyseläkemaksu (VaEL)	0	-309 953
4105	Eläkemenooperusteinen maksu	-524 709	-543 327
4106	Muut eläkevakuutusmaksut	0	0
4130	Jaksotetut eläkekulut	-10 339	-12 524
4101	_ Eläkekulut	-3 458 289	-3 341 252
4150	Työnantajan sairausvakuutusmaksut	-226 115	-250 125
4160	Työttömyysvakuutusmaksut	-312 871	-277 801
4162	Tapaturmavakuutusmaksut	-83 131	-179 190
4180	Muut sosiaalivakuutusmaksut	-5 685	-5 875
4190	Jaksotetut sosiaalivakuutusmaksut	-12 602	-4 545
4102	_ Muut henkilösivukulut	-640 403	-717 536
4000	Henkilöstökulut	-21 180 047	-20 333 587

	2019	2020	2021	2022
Henkilöstökulut yhteensä (€)	18 266 545	18 961 353	20 333 544	21 180 047
Palkkausmenot €/asukas	2 333	2 413	2 610	2 733

(Asukasmäärä 31.12.2022: 7 749 henkilöä)

Erilliskorvaukset-tilikohta sisältää erilaisia virka- ja työehtosopimusten mukaisia työaika-korvauksia.

Jaksotetut palkat eli ns. lomapalkkavelka muodostuu lomanmääräytymisvuodelta kertyneistä, mutta vasta seuraavana tilikautena pidettävistä vuosilomista ja maksuun menevistä lomarahosta.

Vanhuspalveluissa lyhytaikaisten eli enintään 3 kuukautta kestävien sijaisuusjaksojen hoitaminen toteutetaan keskitetysti hankkimalla sijaiset eli ns. keikkatyöntekijät ensisijaisesti Sarastia Rekrystä.

Tämän ostopalvelun kustannukset vuonna 2022 olivat 1 398 606 euroa (2021: 570 780 euroa, 2020: 402 363 euroa, 2019: 417 898 euroa). Kustannukset eivät sisälly edellä esitettyihin henkilöstökuluihin.

Muut henkilöstömenot:

Taulukko 14.

	2018	2019	2020	2021	2022
Työsuojelu ja työterveydenhuolto (netto)	194 460	108 426	132 769	185 387	209 243
Henkilöstön koulutus	45 876	56 892	47 558	62 222	55 867
Matkustuskulut	117 989	106 683	83 631	98 789	105 917
Yhteistoiminta (sis. tyky-toiminnan)	42 141	36 705	47 041	31 364	28 385

Yhteistoimintakustannuksiin on sisällytetty pääluottamusmiehille maksettavat korvaukset.

Työolot ja työyhteisön kehittäminen

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lopen kunnassa voimassa ollut kaudelle 2014–2016 laadittu työsuojelun toimintaohjelma sisältää henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Suunnitelma on sovittu päivitettäväksi erilliseksi asiakirjaksi vuoden 2021 aikana. Päivitystä ei ole toteutettu vuonna 2021, joten aikaisemmin tehty suunnitelma on edelleen voimassa.

Lisäksi kunnassa on laadittu kunnan päihdeohjelma sekä varhaisen tuen toimintamalli. Kunnan henkilöstön käytössä on myös jatkuvasti päivitettävät kunnallisia virka- ja työehtosopimuksia täydentävät henkilöstöhallinnon ohjeet. Vuonna 2022 on laadittu ohjeet ja periaatteet etätyöstä sopimiseen.

Laadituilla suunnitelmilla ja ohjeilla pyritään osaltaan varmistamaan henkilöstön tasa-puolinen, oikeudenmukainen ja reilu kohtelu. Koko kunnan henkilöstö on velvollinen noudattamaan kyseisiä suunnitelmia ja ohjeita. Ohjeilla osoitetaan, ettei Lopen kunnassa hyväksytä epätasa-arvoista, syrjivää, suosivaa tai muuten epäasiallista käytöstä tai häirintää eikä minkäänlaisten päihteiden käyttöä. Suunnitelmat ja ohjeet ovat koko henkilöstön saatavilla ja esihenkilöitä on velvoitettu tiedottamaan kyseisistä asioista työyksiköissään.

Laadituista ohjeista on ollut konkreettista apua ongelmatilanteissa. Ohjeet ovat osoittautuneet tarpeellisiksi; päihteiden väärinkäyttö, häirintä ja kaikkinaisen epäasiallinen kohtelu ovat aina vaikeita asioita jokaiselle osapuolelle ja esille tullessiin tapauksiin on ollut huomattavasti helpompi tarttua, kun esihenkilöllä ja työtovereilla on ollut tukena selvä ohjeistus ja toimintatapamalli. Epäasiallista käytöstä, häirintää ja päihteiden väärinkäyttöä esiintyy kunnan työyhteisöissä suhteellisen vähän. Esille tullessiin tapauksiin on tartuttu pääsääntöisesti viipymättä ja napakasti.

Yhteistoiminta ja työsuojelu

Työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa on toteutettu vuonna 2008 hyväksytyn Lopen kunnan yhteistoimintaohjeen mukaisesti. Kunnan yhteistyöelimenä ja samalla työsuojelutoimikuntana toimii yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunnassa on jokaisen kunnallisen pääsopijapuolen edustaja, työsuojeluvaltuutetut sekä työnantajan edustaja.

Vuonna 2022 yhteistyötoimikunta kokoontui viisi kertaa. Lisäksi työnantajan edustaja (henkilöstöpäällikkö) tapasi pääluottamusmiehiä ja ammattijärjestöjen muita edustajia sekä työsuojeluvaltuutettuja paikallisneuvotteluissa, yhteistoimintalain edellyttämissä neuvotteluissa sekä erilaisissa yhteistyö- ja ajankohtaistapaamisissa.

Lopen kunnassa otettiin käyttöön elokuussa 2022 sähköinen Wpro-järjestelmä työturvallisuusilmoitusten tekemiseen. Ilmoitukset tulevat esihenkilön, työsuojelupäällikön sekä työsuojeluvaltuutettujen tietoon. Esihenkilöt käsittelevät ilmoitukset ja kaikista ilmoituksista koostetaan raportti yhteistyötoimikunnalle.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämiseen tähtäävät koulutuspäivät koostuvat pääosin 1–3 päivän lyhyistä ajankohtaiskoulutuksista. Pääosa koulutuksista, joihin on osallistuttu, on järjestetty talousalueella tai pääkaupunkiseudulla sekä yhä enenevässä määrin verkkokoulutuksina.

Kuntatyönantajan on mahdollista saada koulutuskorvausta työntekijöilleen tarjoamasta koulutuksesta. Koulutuskorvaus on taloudellinen tuki osaamisen kehittämistoimiin niille työnantajille, joilla ei ole oikeutta koulutusvähennykseen elinkeinoverolain tai maatilatalouden tuloverolain perusteella. Koulutuskorvaus perustuu lakiin koulutuksen korvaamisesta. Koulutuskorvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen ammatillista osaamista kehittävää koulutusta. Koulutuskorvauksen maksaminen edellyttää työnantajalta vuosittaisen yksityiskohtaisen koulutussuunnitelman laatimista.

Koulutuskorvaukseen oikeuttavia koulutuspäiviä vuonna 2022 oli 310 (2021: 230, 2020: 244, 2019: 650, 2018: 524, 2017: 552, 2016: 664) ja Lopen kunnalle hyvitetty koulutuspäivien mukainen koulutuskorvaus on suuruudeltaan noin 6 216 euroa.

Vuonna 2022 kunnan uuden strategian valmistelua tehtiin yhdessä henkilöstön kanssa henkilöstölle suunnatuissa työpajoissa.

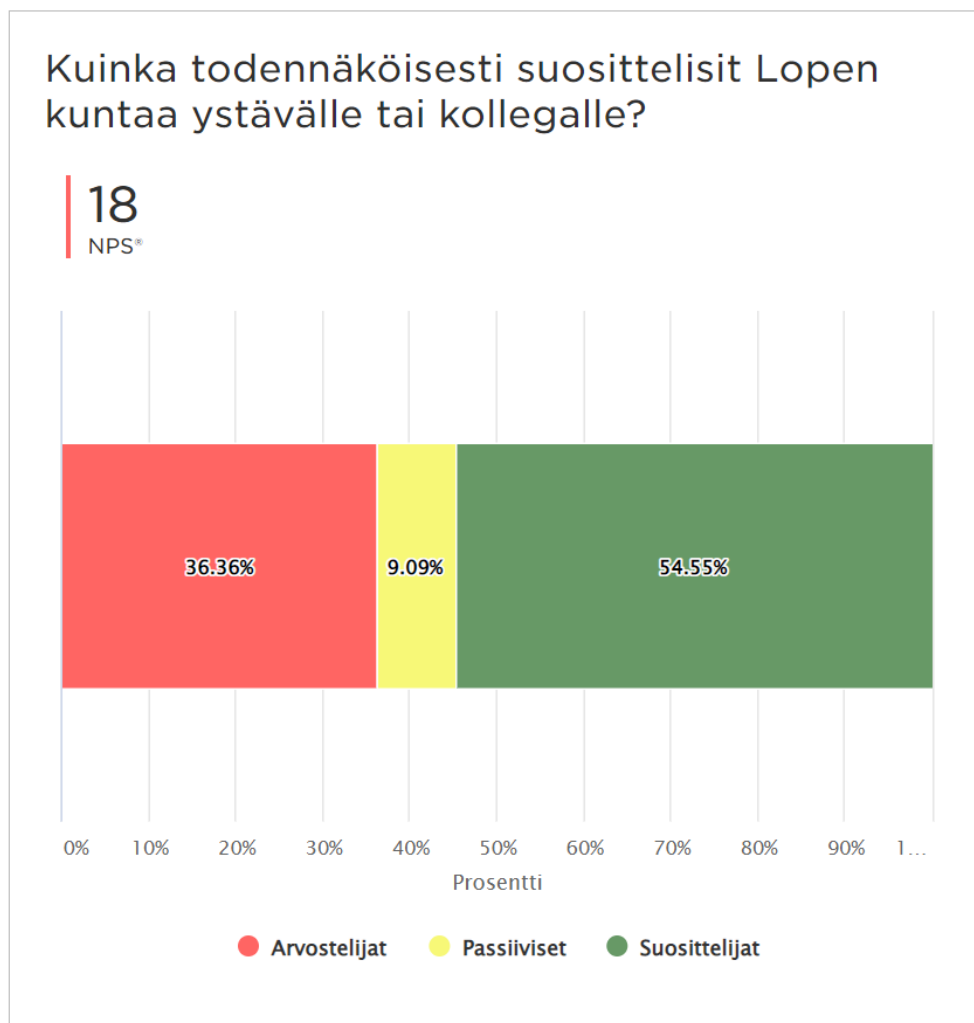
Lopen kunnassa päivitettiin 2022 perehdytys- ja kehityskeskustelumallit. Kehityskeskustelujen käymiseen ja dokumentoimiseen otettiin käyttöön joulukuussa 2022 OSS-järjestelmä. Esihenkilöille järjestettiin siihen liittyvä käyttöönottokoulutus.

Lisäksi esihenkilöille järjestettiin kertauskoulutusta vuoden 2022 alussa käyttöönotetusta henkilöstö- ja palkkajärjestelmä ESSistä yhteistyössä palkanlaskennan palveluntuottajana toimivan Hetapalvelujen kanssa. Esihenkilöille järjestettiin esihenkilöinfoja, joissa käytiin läpi ajankohtaisia esihenkilötyöhön liittyviä asioita.

Koko henkilöstölle järjestettiin Wpro-järjestelmän (työturvallisuusilmoitus) käyttöönottokoulutus.

Lopella otettiin lokakuussa 2022 käyttöön sähköinen lähtökysely. Lähtökyselystä saatua palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Kyselyyn vastaaminen on luottamuksellista ja vastauksen voi halutessaan jättää nimettömästi. Lähtökyselyyn vastasi 11 pois lähtevää työntekijää, joista suurin osa oli hyvinvointialueelle siirtyviä.

Kuva 10.

n = 11

Tyhy-toiminta

Työkykyä ja työhyvinvointia ylläpitävällä ja kehittäväällä toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla työnantaja ja työntekijät sekä työpaikan yhteistyöorganisaatiot yhteistyössä pyrkivät edistämään ja tukemaan jokaisen työelämässä mukana olevan työ- ja toimintakykyä työuran kaikissa vaiheissa.

Henkilöstön työhyvinvointitoimintaa koordinoi ja suunnittelee tyhy-tiimi, jossa on edustus kaikilta toimialoilta. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan henkilöstöltä saadun palautteen ja ehdotusten pohjalta. Vuodelle 2022 tyhy-toimintaan oli varattu 40 000 euron suuruinen määräraha. Kunta siirtyi syksyllä 2022 käyttämään sähköistä liikunta-, kulttuuri- ja hierontaseteliä Smartum Saldoa. Tyhy-rahaa käytettiin Smartumin lisäksi yhteiseen henkilöstöjuhlaan, joka pidettiin lokakuussa. Lisäksi työyhteisöt saivat järjestää omaa tyhy-toimintaa määrärahan puitteissa. Henkilöstöllä oli niin ikään mahdollisuus osallistua Poronpolku-tapahtumaan työnantajan kustantamana.

Kunnan henkilöstön on tietyillä käyttäjävuoroilla mahdollista hyödyntää liikuntahalli Elmolan yhteydessä sijaitsevaa kuntosalia. Henkilöstön käyttöön suunnattuja vuoroja on tarjolla neljä viikossa. Lisäksi henkilöstöön kuuluva voi lunastaa kuntosalikortin käyttöönsä puoleen hintaan.

Kunnan henkilöstön virkistyskäytössä on Loppijärven rannalla sijaitseva, kunnan omistama hirsinen rantasaunarakennus Syrjä. Syrjässä on sauna, keittomahdollisuudet ja muut perustoiminnallisuudet. Syrjä on kaikkien henkilökuntaan kuuluvien käytettävissä 15 euron korvausta vastaan.

Joulukuussa 2022 Lopen kunta kiitti henkilöstöään sitoutuneesta työskentelystä ja muisti työntekijöitään Fazerin tuotelahjalla. Lisäksi hyvinvointialueelle siirtyvää henkilöstöä kunta muisti Perfect Finnish -lahjakortilla.